

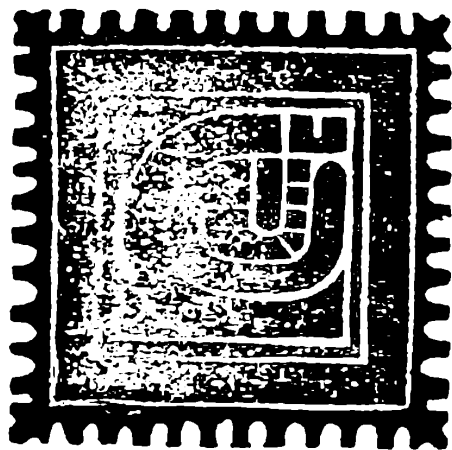
1927

308	Biblické ženy a katolická dívka.	Oliva Arnošt	1927
309	Ozdoba církve: křesťanská charita.	Konečný Jan	1927
310	Pravda a lež o českých dějinách. Díl II, Hus a husitství.	Jeřábek Karel	1927

„ČASOVÝCH ÚVAH“ SVAZEK 308.

BIBLICKÉ ŽENY A KATOLICKÁ DÍVKA.

Zpracoval
ARNOŠT OLIVA.

1927.

NAKLADATEL: „TISKOVÉ DRUŽSTVO“ V HRADCI
KRÁLOVÉ (ADALBERTINUM).

V roce 1922 vyšla v Německu již v pátém vydání knížka dp. M. Kreusera: Das katholische Mädchen im Spiegel biblischer Charakterbilder. Dle německého vydání zpracovány i tyto stati. Páté německé vydání jest nejlepším doporučením.

Doufám, že i katolické dívky české povšimnou si těchto statí a budou o obsahu vážně uvažovati.

Nutné poznámky jsou dle poznámek Dr. J. Hejčla a Dr. J. L. Sýkory.

Citováno dle nejnovějšího vydání Bible České, vydané nákladem Dědictví Svatojanského.

TISKEM DRUŽSTEVNÍ KNIHTISKÁRNÝ V HRADCI
KRÁLOVÉ.

Rebeka.

Představme si velikou karavanu při večerním odpočinku. Velbloudi v bohatém postroji, drahocennými pokrývkami pokryti, klidně odpočívají a u nich sedí nebo stojí o hole opření pestře odění muži. Unaveně pohlížejí černé oči z opálených tváří, den byl horký a cesta daleká. Jeden z mužů stojí stranou úplně sám. Jest to Eliezer, služebník a důvěrník pána svého Abrahama, stařec s dlouhým, bílým vousem. Bystrým zrakem pohlíží k městu. Stojí tak chvíli; zdá se, že o něčem velice vážném přemýšlí. Náhle pozdvihne oči i ruce k bledým hvězdám, které tu a tam skrovně a ostýchavě se ukazují. Rty starcovy se pohybují. Modlí se! Modlí se polohlasitě a slavnostně: „Hospodine, Bože pána mého Abrahama, vyjdi mi, prosím, dnes vstříc a prokaž milost pánu mému Abrahamovi. Hle, stojím u studny vody, a dcery obyvatelů tohoto města budou chodit pro vodu. Dívka tedy, které řeknu: Nachyl svého džbánu, abych se mohl napít. a

která řekne: Pij, a velbloudy tvé také napojím, ta bude tou, kterou jsi určil pro služebníka svého Isáka; z toho poznám, že jsi učinil milosrdenství s mým pánem." (1. Moj. 24, 12.—14.)

Eliezer byl vyslán Abrahamem, by vyhledal manželku Isákovi. Sám si netroufá voliti manželku pro syna svého pána, poněvadž oko lidské, hledíc jen na zevnějšek, snadno se klame; ponechává volbu tomu, jenž zpytuje ledví i srdce. Nejedná tedy Eliezer z pověry, nýbrž z popudu Božího nebo andělova. Eliezer volí také znamení moudře; znamení to předpokládá dívčinu dobrosrdečnost, vlídnost, laskavost, úslušnost, přičinlivost a pohostinství, samé dobré vlastnosti dobré ženy. Ještě stařec „nedomluvil, a hle, vycházela Rebeka, dcera Batuela, majíc na rameni džbán." Rebeka se blíží. Skromně, skoro ostýchavě klopi oči k zemi, přátelsky se usmívá, uctivě sklání hlavu a mlčky sestupuje do studně pro vodu.

„Sestoupila do studně, nabrala do džbánu a vracela se." Tu vyšel rychle Eliezer proti dívce velmi spanilé, panně překrásné, a poprosil ji: „Dej mi ze svého džbánu trochu se napítí!" Rebeka plaše na starce pohlédne a přívětivě se usmívajíc sundává obratně džbán a podává mu jej se slovy: „Pij, pane můj!"

Pohlédla i na zvířata unavená a žíznící a když se Eliezer napil, dodala se srdečnou laskavostí: „I velbloudům tvým navážím vody, až se všichni napojí." Věru těžká to práce pro ruce dívky, neboť deset žíznivých zvířat spotřebuje mnoho vody. Vznešená dcera velice váženého otce se toho neleká, seběhne do studně a nosí vodu do napajedel. Slabé a ztepilé ruce dívčí se zlatými náramky a prsteny posluhují neznámým

lidem i zvířatům se skromnou laskavostí. Jemné, zlaté náušnice řinčí na hliněném džbánu, který rychle dává na rameno. Černý vlas rozčuchán, pokrývka hlavy vlaje při nabírání vody. Nedbá toho. Ráda a ochotně se namáhá ve službě lásky k bližnímu.

Rebeka se sklopeným zrakem příjemně se usmívající, ochotně a nezištně pracující s důstojnou vážností a vzácnou skromností, jest vzorem pravé, prosté dívčí bytosti, která všem

ráda pomáhá.

Dobrotivý Pán Bůh vložil v dívčí přirozenost překrásný dar — pomáhati a dobře činiti jiným. Opravdová dívka nemůže bez účasti viděti slzy jiných, pocítuje hlad chudých i bídu nuzných, má citlivé oko pro neštěstí bližního, čte s jemným porozuměním v bledých obličejích, ztrhaném zraku a bolestných tazích trpících lidí.

Mladá dáma opravdového dívčího srdce jde do koncertu nebo jiné zábavy. Je jaksí roztržita; v radost mísí se i žal, v představy příjemné derou se smutné postavy, v jásavou hudbu proniká bědující lidský hlas. Na ulici nedaleko zábavní místnosti seděl žebrající mrzák, nešťastný otec ještě nešťastnějších dětí. Šla hrdě kolem něho, pohrdla jím, nevšimla si ho, ostýchala se prokázati dobro mrzákovi. Přehlédla lidskou bídu! To vědomí jí teď nedá klidu, pronásleduje ji, jde s ní jako nějaká tajná vina. Takové jest opravdové srdce dívčí.

Jindy pohlíží velikými okny do továrních místností, kde stroje bouří a tlukou, kola rychle se točí a umouněné lidské postavy pohybují se v rachotu a výparech mezi divoce tancujícími

železnými obry. Pozoruje tu opravdové srdce dívčí triumf techniky a pokrok výroby? Myslí především na zmrzačení lidí, nářek vdov a ubohých dětí!

Soucit a účast s lidským neštěstím jest již v přirozenosti dívčího srdce. Kde slyší zvuky bolesti, vzdechy bídy, tam přirozeně pocituje bolest i ve vlastním srdci.

Dívčí srdce chce jiným dobře činiti. Co to znamená? Plnití spravedlivá přání jiných, pomáhati, léčiti, míti citlivé srdce. Žena pohlížející bez účasti na lidskou bídu, žena znající jen své bolesti a nářky, žena neslyšící nebo nechtějící slyšeti nářek jiných, necítící bolesti bližních, to jest něco zcela nepřirozeného. Taková ženská bytost nemá u sebe nic hřejivého, nemá lásky, nemá citu, protože nemá opravdového dívčího srdce.

Pomáhejme přívětivě a skromně! Dcera Batuela mohla naříditi služkám, by nosily vodu. Neučinila tak, nosila vodu sama, šla pro ni ne jednou, několikrátě šla, nenosila vody jen unaveným poutníkům, nosila ji i pro unavená zvířata. Opravdu veliká a vzácná přívětivost!

Můžeš-li činiti dobro, čiň je rozhodně sama, když právě můžeš, i kdyby bylo nutno snížit se k lidem nižším. Při tom ničeho neztratíš, i když vstoupíš do podkrovních komůrek vdov a ubožáků — zato však stoupneš v úctě u Boha a dobrých lidí.

Činíš-li dobro, zůstaň přívětivou; neboť „veselého dárce miluje Bůh“, píše sv. Pavel v 2. listě ke Kor. 9, 7., proto: „při každé dávce ukazuj veselou tvář svou“, jak čteme v knize Si-

rachově 35, 11. Tvůj peníz zůstane chladným, dáváš-li jej chladnou rukou. Tvá pomoc a služba nejsou příjemny, nepadá-li na ně paprsek světla z tepla srdečního. Přívětivost při pomoci jest „jako rosa na zeleň“ (Přísl. 19, 12.), jako měsíční světlo držímajícím nivám, jako slunce zralým snopům.

Činíš-li dobro, zůstaň skromnou. Jest vlídnost dotěrná, hlučná, žvástavá, rozpustilá. Taková vlídnost odnímá dívce její důstojnost, odkrývá závoj, který má stále v bytosti opravdové dívky přikrývati zdrželivost a skromnost. Rebeka jde klidně dále, dokud není oslovena. Nemluví ani potom mnoho, zato více pracuje. V jejím chování jest cosi vznešeného. Kouá práci děveček a přece nám imponuje! Její vlídnost není obyčejným zjevem, jest to něco vyššího, něco, co vyžaduje sebeúcta.

Tyto rysy doplňují náš obraz, obraz opravdové dívky.

Pomáhej ráda, můžeš-li, ale vždy se skromnou přívětivostí!

* * *

Rebeka u studny ve zlatém světle božské Prozřetelnosti. Na vrozené dobrotě a přívětivosti založil Bůh její budoucí štěstí. Rebeka nevědomky splnila, zač Eliezer prosil Pána Boha. Dobrota Rebeky byla Eliezerovi znamením jejího vyvolení k velikému štěstí a k veliké důstojnosti v rodině Abrahama, praotce Bohem vyvoleného národa. Domáci viděli v tom ruku Boží: „Od Hospodina vyšla tato věc.“ Pro Rebeku byla to bohatá odměna dobrého srdce, od-

měna bohatší zlatých šperků, jimiž teď byla potěšena, bohatší mnohých stád a stanů, v nichž bylo bohatství výchoďanů. Svou dobrotou zasloužila si nejvyšší ideální důstojnosti bibličkých žen: býti pramáti Kristovou. Nevědomky stává se mnohá nepatrná dívka vznešeným nástrojem božské Prozřetelnosti — pro dobrotu srdce a pomocnou ruku. Taková dívka přináší světlo sluneční do tmavých komůrek, kde už dlouho nebylo útěchy a radosti. Dívčí srdce může svou dobrotou usušiti mnohou slzu, rozradostniti mnohé dětské srdce, něžnou rukou utišiti tichou bolest i veliký žal. Pomáhajícího srdce dívčího používá božská Prozřetelnost často k požehnání pro jiné. Nejčastěji ani nevíme, jak daleko se pocífuje teplý tep, vycházející z nás do srdcí jiných, kolik srdcí z něho čerpá a pak znovu a zvýšeně bijí.

Obraz pomáhající dívčí postavy zůstane ve vděčných srdcích, poněvadž jej tam vložila božská Prozřetelnost, která působí tak nenápadně.

Nezapomínejme ani na **B o ž í p o ž e h n á n í**, snášejíci se na dívčí hlavu. Činiti jiné šťastnými jest činiti sebe šťastnými, a nejvíce šťastnými činí nás tiché, skromné a nenáročné pomáhání jiným. Srdce Rebeky bylo čisté a zářící jako její vlast, bohaté jako truhly naplněné poklady a v dálce kynul jí nový život, plný upřímné lásky, šťastný život po boku Isáka.

I tvá budoucnost plná čistého štěstí může záviseti na dobrotě tvého srdce. Dobré srdce bylo mnohým dívkám rozhodným bodem na životní dráze jako hledané nevěstě Isákově.

Nezahřívej srdce sobeckými spekulacemi a fantastickými vyhlídkami. Čiň dobro v malém

i velkém z vyššího, čistého úmyslu. Dobrý Bůh dal ti dívčí srdce; nech z něho vytékati prameny dobra jen a jen k jeho cti, s dobrým úmyslem, aby tvoje dobrota netekla na písčinu a nemizela beze stopy. Budeš-li jiným dobře činiti ze srdce Boha milujícího, kladeš viditelné i neviditelné dávky, dar svých rukou a duchovní dobré skutky svého srdce nejprve na oltář Boží, abys je, Bohem přijaté a požehnané, dala lidem; pak konáš stálou bohoslužbu, radostnou a oblažující bohoslužbu v tichém chrámu dobrotivého srdce dívčího. Lidé nemusí ti děkovati, také toho nečekej! Dík Boží tě nemine a to jest a zůstane největší odměnou!

Nábožnost čistá a neposkvrněná před Bohem a Otcem jest tato: Navštěvovati vdovy a sirotky v soužení jejich. (Jak. 1, 27.)

Dcera Jeftova.

Jefta byl soudcem v Israeli. Josue neustanovil žádného nástupce, nebylo tedy po jeho smrti v Israeli ústřední vlády, ale každý kmen se spravoval svými staršími, šejky. Když vpadl mocný nepřítel do Palestiny, bylo třeba, aby se spojilo několik kmenů pod jedním vůdcem proti němu. Takový vůdce slul soudce. Soudcové byli vůdcové lidu, jacísi diktátoři, mstitelé křivd páchaných na lidu, jeho osvoboditelé, pak vladaři a také soudcové. Takovým byli Gedeon proti Madianským, Jefta proti Ammoňanům, Samson proti Filišťanům atd.

„Synové Israelovi staré hříchy novými rozmnožující činili, co bylo zlé před obličejem Hospodinovým. Hospodin se na ně rozhněval a vydal je do rukou Ammoňanův. Israel velice soužen volal k Hospodinu: Zhřesili jsme proti tobě,

oplať nám ty dle libosti, toliko nyní nás zachraň!" (Kniha Soudců 10.)

Národ vyvolený stojí proti Ammoňanům. Za nedlouho bude země pít lidskou krev, obě vojska se chystají k rozhodné bitvě. Jefte, vůdce z nouze, stojí na návrší, pohlíží na lesknoucí se helmy a štíty, hledí do obličeje mužstva, vidí odvahu i bázeň. Vztyčí se a slavnostně prohlašuje: „Dáš-li syny Ammonovy do rukou mých: kdokoli první vyjde ze dveří domu mého a se potká se mnou, až se budu navraceti v pokoji od synů Ammonových, toho budu obětovati Hospodinovi v celopal." (Soud. 11, 30.—31.)

Osudné slovo pronesené v nouzi! Válečné vozy hrozně rachotí, koně dupají, bitva začíná. Hospodin pomáhá Israelovi, Ammoňané poraženi ve městech i ve vinicích, Israel je vítězem.

Vítězné vojsko se vrací za jásotu a zpěvu, za zvuků bubnů a cymbálů. Srdce Jeftovo naplněno vděčností. Všecky myšlenky soustřeďuje Jefte k jedinému předmětu — ke slibu Bohu učiněnému. Vojáci vítáni přáteli a známými ubírají se do svých domovů, i Jefte se blíží svému příbytku. Jede sám. Za kopcem již vidí koruny palem zastíňujících pokojný dům. Už slyší jásavý zpěv a zvuk cymbálů. Srdce buší mu radostí, shledá se se svými drahými. Však co to? Proč se najednou tolik leká, proč se mu dere slza do oka? V popředí jásajících mladá dívka, poznává ji, oči jí září, krásný vlas vlaje, s otevřenou náručí letí přivítati otce-vítěze. Tu jako rána dýkou projel srdcem otcovým Bohu učiněný slib. Spatřiv dceru — jiných dětí neměl — v hrozně bolesti roztrhl roucho své a pravil: „Běda mně, dcero má, způsobila jsi mi zklamání, a i ty se

klameš. Neboť otevřel jsem ústa svá k Hospodinu, jiného učiniti nebudu moci."

Bojovný a odvážný otec zdrcen ranou osudu, nemůže slova promluvit, mladá dívka hrozně zklamána stojí před ním jako hrdinka silné vůle. Zbledla sice a ztrnula tvář její, ale mluví zmužile: „Otče můj, otevřel-lis ústa svá k Hospodinu, učiň mi, co jsi slíbil, když ti požádáno potrestati tvého nepřítele a zvítěziti nad ním.“ A dále pravila otci: „Jen to mi uděľ, zač prosím: Dovol mi, bych směla dva měsíce choditi po horách a oplakávati s družkami své panenství.“ Jen dva měsíce žádá, dva měsíce, by s milými družkami užila poslední dny veselého mládí, by přemáhala bolest svou na prsou věrných družek, by se úplně vyzbrojila pro obětování mladého života. Zachmuřiv oči s bolestným povzdechem pohlíží otec na jediné dítě své a těžce vyráží slovo: „Jdi!“ A propustil ji na dva měsíce. Šla do hor a s družkami svými oplakávala své panenství. A vrátila se. To byla nejhroznější chvíle pro otce i dítě. Jefta pak „učinil, jak byl slíbil.“

Odtud rozšířil se v Israeli obyčej, že rok co rok schází vají se dcery israelské a oplakávají dceru Jefta čtyři dny.

* * *

Veliká, hrozná obět pro dívčí srdce, plné nadějí a životní radosti! Dcera Jeftova však viděla nad schýlenou hlavou otcovou zlaté nebe, tam v tom nebi těšící a zářící obličej, neviditelná ruka dotkla se jejího krásného vlasu, cítila tu ruku a věděla hned, co to znamená:

Dítě, přines mi obět! Tajuplný proud projel všemi údy, srdce bilo klidně a pocit síly, pocit zmužilosti obětovati se zahříval její zbožnou duši. Bylo jí, jako by se vznášela, jako by se už ani země nedotýkala, jako by ji ruka Boží mocně uchopila a nejtěžší obět lehkou jí učinila: Otče, učiň mi, co's slíbil!

Patří takové charaktery jen do doby biblických žen? Znáš-li jen trochu život, víš dobře, že veliký zákon oběti jest vepsán i do srdce našich dívek, že tedy i tvé mládí podléhá nezměnitelnému zákonu oběti. Nikdo od tebe nepožaduje tak strašnou obět, jakou musila přinést hrdinná dcera Jeftova, nutno však pamatovati, že patří k sobě

mládí a obět.

Bůh může a musí požadovati obět od mládí a tedy i od dívek, ty pak se musíš učití a naučití tuto obět přinášeti. Dcera Jeftova se musila smířiti s myšlenkou obětovati život. Jdi do nemocnic a komůrek, kde mladické srdce počítá tepy, kde zkalené oči pohlížejí žádostivě na kvetoucí zahrady a veselý svět, kde tiché slzy jsou němými svědky loučení, jemuž se podrobuje smrti zasvěcená dívka s odvzdaností do vůle Boží. Ti všichni musí přinášeti obět dcery Jeftovy. I oni smějí a mají pohlížeti k tomu, jenž požaduje jejich obět života. I na jejich hlavách spočívá ruka těšící: Dítě, přines mi tu obět! Jsem tvůj Bůh a Spasitel, přinesl jsem pro tebe obět větší. Život pro tebe obětoval a při tom tebe vzpomínal a tvou bolest i tvou touhu po životě v srdci svém cítil. Moře muk tělesných i duševních pro tebe vy-

trpěl. Rozumím tvému loučení, chápu velikou bolest tvou, rozuměj i ty mně! Život za život. Beru tě k sobě, bych tě uchránil zlého. Dítě, přines mi tu obět, jsem Bohem života i věčné blaženosti; potěším tvé drahé, pro ně budeš žít, pro ně míti poklady svého srdce.

Nemocná spíná němě a odevzdaně ruce, kladouc je do rukou božského Spasitele. Tu prochází duší dívčí týž proud pocitu síly, pocitu nikdy nepoznané radosti obětovati se, jako procházel duší dcery Jeftovy: učiň, Pane, se mnou, jak se ti líbí. Tys mé vše, tys můj Bůh, toho mám dosti, nepotřebuji ničeho více. Otec dívky prožívá těžké chvíle, dítě je šťastné, přineslo obět Bohu. Otče, v ruce tvé poručím duši svou. To je krásná smrt, tak umírá spravedlivý. Viděla jsi dohasínati dívčí oko, viděla jsi dívku přináseti obět svého života? Jest ti jistě prospěšno věděti, že Bůh může žádati obět dcery Jeftovy i od tebe i od tvých družek. Odevzdaně do vůle Boží odcházejí jen duše krásné, tak silným a šťastným jest jen věřící, zbožné a čisté mládí. Povolá-li tě Bůh záhy, dosáhneš velkého věku, neboť duše tvá jest příjemná Bohu.

* * *

Dcera Jeftova zemřela jako panna, byla tedy vyloučena z důstojnosti přináležeti Kristu-Messiáši dle krve. Pro Boha musila zřici se manželství a všech jeho poct, musila se zřici štěstí lásky.

Pro Boha! Tak mluví nevěsty Kristovy při překročení zdi klášterní, kde je očekává ženich nebeský. To jest obět dobrovolně přinesená,

často po velikých bojích, mnohých slzách a tichých mukách v srdci i v otcovském domě. Ty dobré duše obět tu chtěly přinést, jejich panenství není tedy předmětem mnohých hořkých slz. Toto dobrovolné zřeknutí se radostí světa jest týž den zapláceno nekonečným díkem Božím.

Všimněme si jiných obětí, těžších a často i nutnějších. Mnohá dobrá dívka je sluncem domu, dodává světla i tepla stařícké matičce, která s ní, jediným dítětem, které jí zbylo, tráví své stáří. Přišli mnozí ucházeti se o její ruku, žadoniti o její lásku. Na jedné straně stojí mladý muž slibující dáti štěstí životní, přítelkyně, příbuzní, všichni přemlouvají, domlouvají, nutí. Stará matička mlčky sedí v lenošce. Dcera neodpovídá, ví, že by štěstí matčino bylo zahrabáno, kdyby ji opustila. Věru těžké rozhodnutí! V lákavý obraz budoucího štěstí tlačí se věrný obraz matky, oko dcery čte v obličejí starost a němou prosbu: Dítě, přines mi tu obět! A přece ještě je to dceři za těžko. Tu pohlédne na stěnu a jiný obličej na ni pohlíží. Zdá se jí, jako by mluvil: Ty ještě váháš? Učiň to tedy pro mne! Je rozhodnuto! Ukřižovaný na stěně a matka v lenošce převáží celý svět s jeho láskou, ti dva vynahradí vše. Obět přinesena. — Statečná dcera! Nechápu jí. Přítelkyně ji litují a oplakávají její panenství. Nerozumějí té veliké duši, ochotně přinášející v obět Bohu a matce šťastnou budoucnost.

Jsou takové statečné dívky pro Boha jako dcera Jeftova? Jsou takové dívky, které zastanou zemřelou matku a celé rodině, otcí i sourozencům, obětují vínek svatební? Jsou! Mějme k nim velikou úctu, jsou většími hrdiny než mys-

líme, obětuji pro jiné lásku svého srdce. Jsou to hrdinky a kdyby samy zůstaly, až sníh a stříbro pokryje hlavy jejich, pak zdá se, jako by na nich spočívala ruka Boží a požehnání věčné odplaty.

* .

Pro Boha! Nutno se zmíniti i o oběti, kterou mnohé nerady přinášejí. Jsou dcery katolických rodin, Bůh na ně vložil ruku svou u křtelnice, náleží Kristově církvi. Poznaly pravou víru, vzácný to podíl otcovského domu, víru, která matku od kolébky až do hrobu těšila a těší. V té víře žily, i je těšila, i jim byla oporou v mnohé těžké chvíli. Přijde ženich, je dobrý, je vzdělaný, má vše, co slibuje šťastné manželství, ale přichází z cizí země, rostl v jiném ovzduší, jinak smýšlí právě v těch věcech, které se nejcitlivěji dotýkají strun srdce, ve věcech víry. Je to nevěrec nebo jinověrec. Od věřících dívek se tu požaduje obět: rozhodnouti se pro starou víru nebo proti ní. Tu nutno míti charakter dcery Jeftovy, rychle se rozhodnouti pro Boha.

Srdce snad namlouvá: Nezahodíš takového štěstí, můžeš své víře zůstatí věrnou, zůstaneš tím, čím jsi. Kdo ti za to vše ručí? Je ženich příliš dobrým a nebude mi klásti překážek, zaručuje se mi písemně za to, co církev žádá, je charakterním, je čestným, jistě sliby splní! Můžeš na to vše spoléhati? Nemůže se ženich zpronevěřiti slibům a přísahám jako ty jsi se zpronevěřila církvi a Bohu? Můžeš míti a budeš míti štěstí, nepožehná-li ti Bůh a církev svatá? Neslyšela jsi o mnohých a mnohých zklamáních

za stejných okolností? Všeho můžeš mít, ale nemůžeš počítati na vnitřní štěstí!

Mnohdy to mocně bouří v dívčím srdci, jedná-li se o věrnost ve víře. Dcera Jeftova musila přinést obět mnohem větší, přinesla ji bez váhání, nářku, dělání plánů. Viděla před sebou Boha, porozuměla jeho slovům: Dítě, přines mi obět! Odpověděla zcela jasně a určitě: Učiň mi, co jsi slíbil!

Zůstaň silnou a zůstaň víře i církvi věrnou! Neklam sebe a nedej se klamati a oklamati! Přines mi obět, i obět životního štěstí! Já jsem větším budoucnosti se zdánlivým štěstím, větším, laskavějším toho, kdo ti chce býti dobrým, věrnějším tebe i jeho, větším tebe i tvé oběti, mohu tedy pochybné štěstí tisíckrát nahraditi. Zůstaň věrnou víře i církvi, chceš-li dojít spásy, nejednej dětinsky, jednej hrdinně; buď rozhodnou jako dcera Jeftova, přines mi obět, a zůstane koruna slávy na hlavě tvé pro věčnost. Věř svému Spasiteli, ten nelže, neklame a neklame nikdy a nikoho!

Jsi katoličkou, církev Kristova dává ti prameny milosti ve svatých svátostech, které ustanovil a své církvi dal sám Spasitel. Máš se rozhodnouti pro civilní sňatek bez Božího požehnání? Partie lákavá. Na jedné straně církev se svým požehnáním, na druhé zdánlivé lidské štěstí. Buď pevnou a věrnou! Přines raději obět sebezáporu, pohrdni zdánlivým štěstím, zřekni se raději skvělé budoucnosti a obětuj Bohu svou osamocenost, než bys uzavřela civilní sňatek. Kdo nestojí o Boží požehnání, nestojí ani o tvou lásku, kdo pohrdá Bohem, pohrdne i tebou. Zů-

staneš-li věrnou Bohu, ten tebou nikdy nepohrdne, ten má víc než rozdal, ten ti tu obět vynahradí jistě!

* * *

Mládí a obět. Tentokrát jsou to malé oběti, které můžeš přinášeti denně. Žádná obět není tak velikou, jakou se zdá. Buď zmužilou a miluj Spasitele nade vše, miluj jej zmužile! Bez zkoušek to nejde, snaž se, bys při nich obstála.

Denně se obětuje pro tebe Spasitel, nedaleko od tebe; snad jsi ještě spala a nekonečná obět už byla pro tebe přinesena, na oltáři v kostele. Obětuj se doma při práci, při modlitbě, ve volné chvíli, jsi-li sama či ve společnosti. Nemyslíš, že se máš a musíš v mnohém více přemáhati, aby ses Bohu líbila? Snad ti jest obtížnou poslušnost, trpělivost, práce, modlitba, mlčelivost. Snad nutno mnohou bestii v srdci zabít, potlačiti, přemáhati. Vystupuj ráda, věrně, vytrvale, neohroženě a bez bázně na stupně oltáře a přinášej denně tichou obět svou! Zachovej si hlubokou vážnost, která nemá chyběti dívčímu srdci. Odměnou ti bude pokoj, vnitřní radost, kterou jinde marně hledáš. Přines mi obět jako dcera Jeftova a pak všechny oběti budou ti lehkými a příjemnými.

Chci přistoupiti k oltáři Božímu, před Boha, který radostí naplňuje mládí mé.

Rut.

Za dnův soudců nastal hlad v zemi israelské. Tu vyšel Elimelech s manželkou Noemi a dvěma syny z Betléma judského a šli do Moabska, kde zůstali. I zemřel

Elimelech, zemřeli i oba synové, kteří měli za manželky Moabky, z nichž jedna slula Orfa, druhá Rut. Noemi slyšela, že Bůh shlédl na lid svůj a dal mu chleba, navracela se tedy do vlasti.

V dálce vynořují se hory judské. Tam leží Silo, město svaté se stánkem Božím. Zvuky z vlasti sem zaznívají. Ctihodná postava Noemi opírá se o palmu. Rámě i hlava ukazují stáří, rysy stařeny vypravují o zlých časech, kdy hlad ji vyhnal z vlasti do země moabské, kde smrt třikráte navštívila její příbytek: pochovala muže v cizí zemi, v kvetoucím věku odešli na věčnost oba synové. Zůstala sama u národa cizí víry, cizí řeči a cizích lidí. Oči obrácely se k rodné zemi. Rozhodla se jíti zpět do země mládí svého a teď stojí na hranicích vlasti své. Vedle ní stojí dvě ženské postavy, mladé vdovy, její snachy. Klade staré ruce na hlavy obou: „Jděte každá do domu matky své. Hospodin buď vám milostiv, jako jste byly vy mrtvým i mně!“ A políbila je. Ten polibek byl pozdravem na rozloučenou. Stály tu s hlavami sklopenými a plakaly a nechtěly jíti. Proto jim domlouvala: „Ne tak, prosím, dcery mé! Neboť vaše tíseň ještě více mne trápí, že vystoupila ruka Hospodinova proti mně.“ Orfa dala se pohnouti, políbila tchyni a slzíc vracela se domů. Rut tu ještě stojí a dívá se za Orfou. I ona se má vrátiti k svým do Moabska. Tu uchopila pevně a vřele ruku stařenky: „Nenuť mne, bych tě opustila, bych odešla; neboť kamkoli půjdeš ty, půjdu i já, a kde dlíti budeš ty, dlíti budu také já. Lid tvůj lid můj a Bůh tvůj Bůh můj. Která země tě přijme, až budeš umírati, v té zemru a tam dojdu hrobu. Ať mne Hospodin trestá a zase trestá, odloučí-li

mne od tebe něco jiného než toliko smrt!“ Noemi nemůže odporovati. Přivine k sobě dobrou snachu a znamení lásky a vděčnosti tiskne jí na rty. Obraz této dobré snachy opravdu dojíká. Ve vlasti má svůj domov, muž je pochován v rodné zemi, svazek krve nepoutá jí více k Noemi, byl přetrhán smrtí mužovou. Stojí na hranici cizí země, kde Moabky neradi viděli. Nebyly to dosti vážné důvody k návratu? Co jí zdržovalo, že se nevrátila?

Hluboká láska k stařence Noemi, které jako vlastní matky si vážila! Před ní nejistá budoucnost, žebrati musí, nepřijmou ji jako cizinku, k minulým ranám osudu přibudou nové. Co činiti? Vidí před sebou dobrou, ctihodnou matku mužovu, jemuž s manželstvím dala celé srdce své a tu lásku přenesla i na matku jeho. Písmo sv. se nezmiňuje o domácím štěstí, které prožívali zemřelý muž, Noemi a Rut. Škoda! Jistě by to byl nádherný předobraz pro pokoj a svornost v domácnosti i tam, kde cizí žena do domu přišla. Tak dětinný, tak milování hodný charakter, jako ukazuje Rut, může každý dům jen příjemně ozařovati. Noemi byla matronou rozumnou, šlechtně smýšlející, která svou zdrželivostí a upřímnou starostí pro provdané stala se předobrazem těch, v jichž rodinný kruh vstupuje snacha nebo zeť. Všechny tři spojovala páska upřímné přichylnosti, tři dobrá srdce byla spojena v pokoji a pracovala společně pro společné štěstí. Smrt byla prvním rušitelem míru, přinášejíc do klidného domu slzy a bolest. Noemi a Rut byly opravdu jedno srdce, ženy hodné jedna druhé, úctyhodné stáří a příjemně se usmívající mládí podaly si ruce navždy. Zkušená stará

paní ráda poskytovala ze svých životních zkušeností mladé snaše a tato zase se těšila, že našla tak ochotnou a dobrou a zkušenou učitelku pro život i dům. Byly jako matka a dcera. Teď chápeme, proč Rut tak srdečně praví: Kamkoli půjdeš ty, půjdu i já. Která země tě přijme, až budeš umírat, v té zemru a tam dojdu hrobu. Dobré, vděčné srdce Rut nemohlo dopustiti, by stará matka odešla sama, bez pomocné ruky, která by se o ni starala. Noemi a Rut pod palmami na hranicích Moabska a Judska ruku v ruce, s očima zaslzenýma na sebe patřící, velkomyslnost a šlechetnost si nabízející, jsou překrásným obrazem, jehož podstavec zdobí nápis: Pokoj, láska, úcta.

Čtvrté Boží přikázání a jeho požehnání.

P o k o j ! Chraňte pokoj! Tento důležitý úkol připadá především dívkám, ať jsou dcerami nebo snachami. Pokud na tobě jest, hleď zachovati pokoj; je ho tolik potřebí a jest milým! Jak veliké opatrnosti třeba zachovati pokoj i v kruhu rodinném! Dobrým prostředkem k zachování pokoje jest m l č e n í. Jak lehko vznikají různá mínění, hádky, jak snadno uklouznou nerozvážná a zarmucující slova! Mlč, týká-li se to tebe, jedná-li se jen o tebe. Nech takové řeči zapadnouti do propasti, přikryj je mlčením! Není žádným neštěstím, přehlížíš-li svou nedůtklivost více než třeba. Zde mlčeti jest opravdu zlato; zachováš milý pokoj. Zabrániš tím také mnohé trpkosti, mnohé mrzutosti a zbytečnému dráždění. Rozhodně budeš mlčeti, jedná-li se o m a l i č k o s t i, které, střízlivě posuzovány, nestojí

věru za řeč. Mlčeti pro zachování pokoje, ne-
vzplanouti hned pro maličkost, jest známkou
pevného charakteru, dobrou dávkou opatrnosti;
mlčení získává ti velikou úctu jiných, ukáže-li
se, že's přece měla pravdu nebo že se s tebou
špatně jednalo.

Mlč z opatrnosti něčemu zabrániti!
Znáš-li slabosti jiných, můžeš snadno zabrániti,
by svých slabostí neukazovali a pokoje nerušili.
Musíš-li mluvit, nemluv v nečas! „Člověk
moudrý pomlčí do času, ale mluvka nerozumný
přehlédá čas.“ (Sir. 20, 7.) Musíš-li mluvit, ne-
přilévej oleje do ohně. Zůstaň klidnou a roz-
umnou; tím se ještě nezříkáš svých práv.

Pán Bůh počítá a váží tiché oběti tvého
mlčení a nezapomene jich nikdy!

Pro zachování pokoje ne p o d e z ř í v e j, ne-
buď n e d ů v ě ř i v o u! Nesmíš všude a ve všem
viděti špatné úmysly, nářky. Mnoho spočívá
na nedorozumění. Snaž se domácím lidem po-
rozuměti a pak budeš je jinak posuzovati. Po-
znáš-li skutečně zlou vůli, vyhni se, střež se
všemožně na ni naraziti. Zde musí pomáhati
opatrnost k zachování pokoje.

Buď t r p ě l i v o u k těm, s nimiž se denně
stýkáš! Především st á ř í vyžaduje šetření a trpě-
livosti. Mládí plné zápalu, nadšení a tělesné síly
těžko chápe klidné stáří, jemuž chybí vzlet a
síla. Stáří bývá zvláště citlivým a bolestivým.
Jak pečovala Rut o Noemi pro její stáří a sla-
bost! Jak jest to krásné a ušlechtilé, mohou-li
zestárlí rodiče a příbuzní opřít se o mladé, silné
rámě, nalézají-li v tlachání mládeže osvěžení a
v laskavých a sdílných srdcích dětí útěchu!

Buď velkomyslnou v odpouštění a zapomínání! Jsi-li s něčím nespokojena, stalo-li se ti něco nepříjemného, pusť to z hlavy, zapomeň, odpust, nedej to cítiti nelaskavým, odpuzujícím jednáním, nevšímáním, oplácením! Takové dusno před bouří odnímá všecku lásku a radost při práci, zachmuřuje jasnou oblohu, která má se přece stále usmívati na křesťanskou rodinu. Tu jest nejpotřebnějším a nejlepším upřímné vyjádření se, vysvětlení. Tím si lépe porozumíme, sblížíme se, dovedeme se v budoucnosti lépe zařídit, získáme si náklonnosti a nalézáme a zachraňujeme často i na dlouhý čas pokoj. Nezapomínej nikdy slova modlitby Páně: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům!

* * *

Noemi a Rut jdou do země israelské. Srdce i hlavy obtíženy radostnými i trpkými vzpomínkami, oči hledí v nejistou budoucnost. Jdou do Betlema. Tam spatřila Noemi štěstí mládí, tam chce hledati štěstí i ve stáří. Pamatují se na ni, poznali ji: „Nenazývejte mne Noemi, to jest Sličnou, ale raději nazývejte mne Mara, to jest Hořkou.“ Se smutnými vzpomínkami patří Rut na domky a nivy betlemské, kde Noemi s mrtvým synem mládí a štěstí prožívali. Noemi vidí cesty, kde si její děti hrávaly, studnu, kam chodívala s nimi pro vodu, nivy, kde mládí prožívaly. Zesmutněla. Rut pozorovala, co se děje v duši stařenky, rozhodla se tedy býti dcerou její, pečovati o ni a zpříjemniti jí život až do smrti. Lítost Noemi byla jí svatou, ztratila chuděra muže a dva syny, vlastní osud byl jen částí

osudu Noemi. Měla úctu k matce a dětinou lásku, kterou k ní měla už v zemi moabské, teď zdvojnásobila, když Noemi potřebovala její pomoci a opory. Byla jí dcerou, dítětem, poslouchala jí.

„Poroučíš-li, půjdu na pole a budu sbírat klasy, které ujdou rukám ženců. Noemi odpověděla: Jdi, dcero má!“ Jako žebračka jde na pole a prosí, by směla sbírat klasy. Od rána je na poli, nepřeje si chvilky oddechu. Slunce praží, Rut neumdlévá z lásky pro matku. Vidí ji majitel pole Booz, je k ní laskavým, smí jísti a píti se služebníky. Je vděčnou i za malý dobrý skutek. Je pravda, že je to cizinka, ale mají ji rádi, Noemi jim pověděla, jakou obět pro ni přinesla, když opustila rodiče i vlast a šla pro ni k neznámému národu. Sbírá klasy pilně až do večera. Pak běře prut a mlátí klasy, radostně spěchá domů nesouc tři měřice ječmene a jídlo, které od oběda pro matku schovala.

Roztomilá idylla! Stařenka Noemi v chudičké chatrči, ruce v klíně složené, oči ke dveřím obrácené, netrpělivě ji očekává. Přichází unavená, pod rukou zástěru s ječmenem, obličej horkem a prací rozpálený. Čistá radost září jí z očí, jásavě, skoro žertovně ukazuje nasbírané obilí, první mzdu v nové vlasti. Červánky mírně ozařují krásnou postavu Rut a zjasňují i obličej a srdce Noemi. Na tomto obraze vidíme soucit i souslast, něžnou starostlivost v srdci dítěte a radostnou vděčnost v duši matčině; tu jsou úcta, láska a poslušnost nejkrásněji spojeny, čtvrté Boží přikázání v živé skutečnosti.

Úcta k matce! Bůh ti ji dal, ona ti dala život. Co je ve světě velikého a majestátního, co je tajuplným v přírodě i životě, spojuje se v tvé matce. Síla jara, které dává zemi život, květinami i ptactvem oživuje, jest silnější a tajuplnější v matce tvé; jsi jejím dítětem, máš její život. Nad její hlavou jsou ruce Boží, ty vložily tě do jejího klína. Jest kněžkou tvého Boha, pozdvihla tě před jeho obličej a zasvětila tě jemu, dokud jsi ještě dřímala. Jako pravá hrdinka chránila tvůj dětský život a bojovala zmužile proti nemoci a smrti. Naučila tě choditi a nechala tě jíti svou cestou. Vzala jsi s sebou veliké poklady, její víru, jejího křesťanského ducha a všechny ty dobré dary, které výchovou vložila do duše tvé. Snad je už staříčká, snad je už dětinská, snad jiným okem pohlíží na svět. Nezapomínej, že jest to tvá matka, že ovívá skráně její gloriola toho, jenž řekl: „Kdo jiné ve spravedlnosti vychovávají, jako hvězdy stkví se budou.“

Vděčná láska Rut k Noemi projevovovala se velikou obětí. Zcela se oddala její službě, i když jí Noemi nedala život. Jinak jest u tebe! Spočítala jsi množství a hloubku lásky, která proudila ze srdce mateřského v tvém životě jako teplý a mocný proud? A denně nové proudy a vlny, které tě vynášely a nesly, nové teplo, které ti dobře činilo, zmužilosti dodávalo? Tolik jsi toho od matky dostala, že to nemůžeš ani změřiti ani přehlédnouti. Vzpomeň na Rut a její obětivou lásku! Vyplň dny, které ti Bůh dává a ještě dá, opravdovou dětinskou láskou, nedej se zastíniti a zahanbiti Moabitkou. Poměry, v nichž žiješ, nejlépe ti povědí, co a

jak máš činiti, abys plnila povinnosti vděčné lásky.

Úcta a láska nepřestávají, dokud rodiče žijí. Povinnost poslušnosti může přestat, jsi-li samostatnou a přestává výchovná povinnost matčina. Pak máš poslušnost nahradit láskou. Upokoj ráda přání rodičů, plň ráda jejich vůli, i když toho poslušnost více nevyžaduje; pak ti to nařizuje úcta a láska.

* * *

Rut poslouchala dobrovolně a to jí přineslo požehnání. Denně se namáhala na poli až do konce žní. Jednou řekla jí Noemi: „Dcero má, zjednám ti spokojenost a postarám se, by ti bylo dobře.“ Poslala Rut k Boozovi, jenž byl jejím příbuzným. Rut dala se poznati a Booz se těšil, že našel dívku ctnostnou. Podle zákona Mojžíšova musel Booz pojmouti Rut za manželku, když zemřelý její muž byl s ním příbuzný. Zde tedy mluvil zákon, ale že se tak stalo, bylo jedině požehnání mimořádné lásky k Noemi. Betlemští upřímně se radovali s Noemi a Rut. Znali dobrou dceru a přáli to staré matce, že takovou dceru měla: „Snacha, jež tě miluje, je ti mnohem lepší, než kdybys měla sedm synů.“ Hlas lidu — hlas Boží.

Rut byla pramáti Kristovou. Lásku Moabky pojal Bůh v plán své Prozřetelnosti, aby daleko hlásala její chválu. Život plný štěstí a stálá úcta po smrti byly splněním dávného příslibení, které spočinulo na dobré Rut jako požehnání nebes: Cti otce svého i matku svou, abys

dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi!

Boží přikázání a Boží požehnání jsou i pro tebe!

Sára.

Sára, dcera Raguelova, žila s otcem v mešském městě Rages. Služebná Raguelova tupila Sáru, že sedm mužů, kterým byla dána za manželku, bylo hned první noci zlým duchem zabito. Sára utíká se žalostnou modlitbou k Bohu, prosíc, by ji raději vzal s tohoto světa, než nechal ji žítí v takové potupě, jako by je sama zabila. Bůh vyslyšel její prosby a poslal Rafaela s mladým Tobiášem, jenž pojal Sáru za manželku.

Mladá dívka opírá se o sloup. Oči jako moře hluboké pohlížejí zádušně otevřenými dveřmi do dálky. Zírá z nich čistá, jasná duše. A přece se v nich skrývá veliká bolest. Tajný zármutek zanechal mírné stopy na čistém čele a slabých rtech, které v tupé odevzdanosti jsou pevně sevřeny. Celá postava vznešené dívky prozrazuje stopy zlomených nadějí a těžkých, bolestných zklamání.

Venku slyšeti kroky, dvě mužské postavy zjevují se na bílém písku. Mládí v plné síle září z očí, sličné obličej, urostlé postavy, radost na ně pohleděti. Dívka vidí je přicházeti, jsou už docela blízko. Sára mechanicky ustupuje za těžké záclony; šťastní lidé jsou pro ni trpkou podívanou.

Raguel, otec dívčin, cizince uvítal, nemaje tušení, že anděl Boží přivádí do jeho domu mladého Tobiáše. Pohostinný východan nařizuje připraviti hostinu, když poznává v Tobiášovi syna dobrého, ano výtečného otce, svého příbuzného. Přichází i paní domu, přichází i Sára, aby příbuzného uvítaly a s ním pohovořily. Služebné

pobíhají sem a tam, připravují stůl a přistavují pohovky. (Při jídle neseděli, nýbrž podle tehdejšího obyčeje leželi na pohovkách, podepření levým ramenem o polštář.) Tobiáš zůstane státi, pohlédne na dceru, pak na otce a praví: „Já tu dnes nebudu jísti ani píti, dokud nesplníš mou prosbu a neslíbíš mi dáti tvou dceru Sáru.“

Bolest zachvátí srdce Raguelovo, ulekl se, zalomil rukama, zakolísal, úzkostlivě pohlíží na ženy, jako by u nich hledal pomoci. Hlava dceřina spočívá na rameni matky, objímá matku kolem krku a horké slzy tekou po bledých tvářích; stará, hluboká bolest obnovena. Co se vlastně stalo?

Sedmkrát uhodil blesk vedle ní, ne blesk z nebe — z pekla. Sedmkrát již myslela, že našla štěstí po boku ženicha, sedmkrát zlý duch vnikl do její jizby a sedmkrát tam zanechal mrtvolu. Chvěje se hrůzou a strachem při pomýšlení, že její jizba byla místem, kam ďábel nosil své oběti. A přece pocítovala hluboký klid, bylo jí, jako by anděl Boží chránil její čistou duši a odháněl plamenným mečem nehodné, by je dal za kořist pekelným duchům, když se odvažovali sahati na velkou a čistou duši. Bůh a satan zápasili o její duši a ruka Boží sedmkrát ji zachránila před nečistým objetím. To ji těšilo a znovu myslí dodávalo.

Tu zasáhl anděl dobrý, Tobiášův průvodce: „Neboj se dáti mu ji, neboť tomuto bojícímu se Boha přísluší tvá dcera; proto ji nemohl nikdo jiný dostati.“ Raguel dal pravou ruku dceřinu do pravice Tobiášovy a požehnal jim. Hodovali a dobrořečili Hospodinu. Matka uvedla do jizby Sáru, která plakala, bála se totiž noci, neboť

v noci zabil zlý duch její ženichy. Tobiáš vzal čistou dívku za ruku a napomenul pannu: „Sáro, vstaň a modleme se k Bohu dnes, zítra a pozítřku, neboť tyto tři noci dlužno nám spojovati se s Bohem. Jsmeť děti svatých, proto nesmíme se spojovati jako pohané, kteří Boha neznají.“ Věděl, co mu anděl cestou řekl: Kterí vcházejí v manželství tak, že Boha od sebe a od mysli své odmítají jako kuň a mezek, kteří nemají rozumu; nad takovými má zlý duch moc.

Ráno povolal Raguel služebníky, aby kopali hrob, jako kopali jindy pro ty, které zlý duch v první noci po svatbě zabil. Nebylo hrobu tentokráte třeba. Když zasvitlo ranní slunko, vyšli z jizby dva šťastní lidé, dva, které Bůh svedl a jim i požehnal; šťastná nevěsta, před níž muselo peklo ustoupiti, které jen čistý jinoch mohl ruku podati!

Nevěsta podle srdce Božího.

Čistá duše dívčí je příčinou sváru mezi duchy dobrými a zlými. Tak bylo za časů Sáry, tak jest dnes, tak bude v budoucnosti. Duch dobrý a zlý zápasí o duši dívčí zvláště v té době, kdy dvě srdce se poznávají, scházejí, připravují na společnou pout životní. Proto po čas známosti musí dívka míti jasné a pevné zásady, nezvratná předsevzetí.

Sňatek je věc velice vážná a důležitá. Křesťanští snoubenci vcházejí v manželství z pohnutek vyšších. Vidí v manželství prostředek samým Bohem ustanovený k tomu, aby bylo jim postaráno o nové členy království

Božího jak zde na zemi, tak i o rozmnožení členů církve vítězné. To jest prostředek důstojný synů a dcer Božích. Křesťanští snoubenci považují se za živé nástroje v rukou Prozřetelnosti, vcházejí ve sňatek jsouce si vědomi toho, že plní tak vůli Boží. Jsou přesvědčeni též o vážných povinnostech manželských, které vyplývají z jejich sňatku, mají nejlepší vůli dítky, kterými bude manželství jejich požehnáno, také vychovávat, by z nich byli řádní členové církve a národa. Proto sňatek je krok závažný, plný zodpovědnosti. Proto také nutno, bys o tom slyšela vážné a dobře míněné slovo.

Chceš-li uzavřít sňatek, musíš dbáti pěti velice vážných věcí. Nejsou vymyšleny, jsou vzaty ze skutečnosti, dosvědčí je tvoje zklamání a nešťastné družky, jejich vzdechy a pláč. Jsou to: Povolání, úmysl, volba, vyhlídka, opatrnost.

* * *

Povolání. Všecky israelské dívky starozákonní počítaly se sňatkem; sňatek byl jejich povoláním, neboť každá kojila se nadějí, že se stane pramáti zaslíbeného Vykupitele. Tím je nám jasno, proč Sára častěji se zasnoubila, i když nad její jizbou svítila zlá hvězda. Byla touha po důstojnosti státi se pramáti Vykupitele a vstoupiti tak v krevní jeho příbuzenství. Dnes k manželství, které Kristus povýšil na svátost a omilostnil, přistupuje ještě jiný stav, kterého Starý Zákon neznal: stav panenství. Poněvadž sňatek před církví uzavřený je dle vůle a ustanovení Božího nerozlučitelný, jest věcí velice vážnou, má-li se dívka provdati či zůstati svo-

bodnou. Manželství jest stavem, k němuž dívka musí míti povolání, nechce-li jednati proti vůli Boží. Sv. Pavel píše: „Panna myslí na věci Páně, aby byla svatá tělem i duchem; provdaná však myslí na věci světské, kterak by se zalíbila muži. To pak pravím k vašemu prospěchu, nikoliv abych na vás vrhl osídlo, nýbrž abyste počestně a vytrvale sloužili Pánu bez roztržitosti. Domnívá-li se však někdo, že by měl hanbu pro svou pannu, je-li přestárlá, a musí-li tak býti, učíň, co chce; nehřeší, nechť se vezmou. Ale kdo stojí ve svém srdci pevně, nepodléháje nutnosti, nýbrž maje v moci vůli svou a to usoudil ve svém srdci, že zachová pannu svou, dobře činí. A tak činí dobře i ten, kdo provdává pannu svou; ale kdo neprovdává jí, činí lépe.“ (1. Ke Kor. 7, 34.—38.) Apoštol Pavel tu zjevně naznačuje, že o manželství rozhoduje způsob smýšlení, životní okolnosti a charakter dívky; musí tu tedy býti povolání Bohem dané a dívkou chápané, zrovna tak, jako jest třeba povolání k panenství.

Víš, co to znamená vstupovati ve sňatek nerozlučitelný bez povolání, z lehkomyšlnosti, v okamžitém vzplanutí mysli? Znamená to na vysoké hoře uvolniti kámen, který pádem dolů stává se stále větším, hrozivějším, těžším a ohromnou prudkostí sráží do propasti ubohé dítě, aby je tu rozdrtil. Znamená to žiti bez radosti, bez naděje na vysvobození, beze světla a útěchy a čekati, až smrt tomu udělá konec. Nemáš-li ke sňatku povolání, nebudeš v něm nikdy šťastnou. Ptej se sama sebe, máš-li povolání, zkoumej sama sebe! Některé známky tělesné ukazují, že povolání nemáš. Hledej rady u toho, kdo po-

raditi může a dovede, zeptej se rozumného lékaře! Především přicházejí v úvahu choroby plic, krve, srdce, nervové. Dej si poraditi a pak se děj vůle Boží — tak či onak!

Za známku povolání pokládá se ponejvíce rozumná a stálá náklonnost. Obojího jest potřebí, i rozumu i stálosti, musí tedy náklonnost býti i rozumná i stálá. Okamžik, chvilka nemůže přece býti směrodatnou, nemohou rozhodovati o celém životě.

Co to znamená? Především jasně viděti. Nepodlehneš náhle vzplanuvší touze, nepože-neš se za bludičkami; tak důležitý krok vyžaduje úvahy a času. Zítřa, za týden, za měsíc, po rozhovoru s lidmi, kteří to dobře s tebou myslí, mnohá věc vypadá docela jinak, než jsme myslili a si představovali. Jestliže jsi vše rozumně uvážila, máš-li opravdu náklonnost, jeví-li se toho potřeba, opatrnost k tomu radila, v modlitbě s Bohem jsi se poradila — pak Bůh tě provázej a dej ti opravdové stěstí!

* * *

Úmysl. Jednati bez úmyslu je nerozvážností. Jest nerozvážností, bezprávím a nebezpečenstvím udržovati styky bez vážného úmyslu. Proč laškovati, proč mrhati drahocenným časem a zahrávati si s věcmi, které nemají smyslu? Pro slušné, vážně myslící a mravné děvče se nesluší začínati milostné pletky dnes s tím, zítřa s jiným, nesluší se ubíjeti ducha a čas milkováním. K čemu to také vede? Přemýšlela jsi někdy o tom? Slušné děvče se nikdy tak nechová. Děvče jasného rozhledu, čisté a hlubohé

duše, dobrých zásad, rozhodně si zakáže podobné chování. Krásné mládí je pro allotria příliš krásným a vážným zároveň.

Jistě jsi již častěji slyšela, že nic netušící dobrá, ale lehkomyšlná dívka mlkováním upadla do velikého neštěstí. Jsi snad tak obrněna proti překvapením zlých duchů, že zlý pohled, svůdné slovo tě nepobouří? Dívka sama nikoho nehledá, nejde s tělem a duší na trh, nestaví tělo a duši na odív, nezahazuje se, ale dá se hledati. Duše dívky je jako drahocenná harfa. Tak drahocenná harfa, jako je dívčí duše, musí tak dlouho zůstatí zahalena, dokud nedojde k vážné hře. Harfu nedáváme dětem do ruky, nepřipustíme ůch k ní, je příliš drahocennou, dřímají v ní příliš nádherné tóny. Dáváme ji do ruky jen lidem vážným, kteří ji dovedou oceniti.

Tvá duše je příliš drahocennou, než aby si s ní směl každý zahrávatí. Buď si toho vždy a všude vědoma, nedej nikomu příležitosti k zahrávání si s tvou duší. Zahal ji slušnou zdržlivostí, odhal jen tehdy, když ji hledá vážný muž s opravdovou vážností; nikdy bez pravého, vážného úmyslu!

* * *

Dobrá volba. Máš-li opravdu povolání ke stavu manželskému, pak vol dobře a správně! Dej si dobrý pozor, kdo si chce hrátí s tvou duší!

Přijdou muži se zlatými prsteny zdobenými brilianty. Neptej se, kolik mají peněz, z p t e j se, z d a r o z u m ě j í t v é d u š í ! Máš-li někomu podati ruku k společné pouti životní až do smrti,

taž se, zda se srdce vaše k sobě hodí. Vezmi si jen muže s lidským srdcem, které rozumí tvému srdci, který ti může dát štěstí krví srdce svého! Peníze nedělají ještě člověka šťastným. Chudý dělník může ti snést modré s nebe — jak se říká — má-li dobré srdce a celé to srdce ti obětuje. Věř, že tam, kde lustry září a hedvábí šustí na perských kobercích a parketách, kde dámy zlatem ověšené na samet usedají — že tam teče mnoho hořkých slz nad zklamanými nadějemi, nešťastným sňatkem pro peníze. Ne peníze, nýbrž srdce!

Přijdou muži uhlazeného chování, s visitkami, velikými a lákavými tituly. Rozumějí a mohou rozumět tvé duši muži zvučných titulů, učenci a umělci? Jsou dosti vznešení, rozumní, citliví, by ti dali pravou, hřející lásku, by probudili a spoluzpívali písně dřímající v hlubinách duše tvé? I mezi vznešenými jsou a budou tací, kteří nejsou hodni tvého srdce a nerozumějí tvé duši!

Jsou i přelétaví motýlkové, kteří lásku slibovali a s jinými si už zahrávali. Hra přestala, hráč zbaběle zmizel, oklamaná a zdrcená dívka zůstala opuštěna se svým bolem. Víš-li, že muž jinou nebo jiné zklamal, duši i život jí otrávil — odkopni ho! Duše se nepůjčuje, duše je příliš drahocennou pro podobná individuala!

Jiní nerozumějí písním duše tvé, písním duchovním, které pje tvé věřící srdce — jsou to jinověrci či docela nevěrci. Různost víry, nevěrectví působí disharmonii po celý život, nevěru manželskou a velmi často i nešťastný konec. Jinověrce ani nevěrce si neber!

Jsou i tací, jimž nemůžeš a ani nesmíš důvěřovati. Zachovej si hrdost dívčího srdce, aby ses nezahodila s tím, který se dobrým a hezkým jen staví. Drahocenná duše v hrubých rukou hyne, vadne, a to je hrozným pro citlivé dívčí srdce.

Doma sedí starý otec s třesoucímá se rukama, matka oči od pláče zarudlé, pláče, běduje, lomí rukama; varovali dceru, prosili, byla slepou, hluchou, necitelnou — utekla jim z domu. Chytla se muže, který ji nemůže učiniti šťastnou, bída a opovržení bude jí údělem. Komu není rady, není ani pomoci. To jest krutost, to jest hrozný nevděk, jehož si rodiče nezaslouží. Starostlivé srdce zkušeného otce, milující srdce dobré matky jistě uvažují a chtějí jen dobro dítěte.

Proto zkoušej a znovu zkoušej, kdo se uchází o tvou ruku, komu chceš dáti srdce a svěřiti duši. Muž musí býti schopen vyživiti tebe i rodinu, musí se snažiti a chtíti budovati křesťanský příbytek, musí tedy sám býti věrný Bohu a církvi. Musí se k tobě hoditi věrou i způsobem života, musíte si rozuměti ve všech otázkách životních. Zde tři zkušební kameny pro toho, jemuž chceš ruku podati: denní chléb, křesťanský dům, upřímná láska. Tyto tři záruky žádej bezpodmínečně!

Ještě jednou a znovu opakují: Dej si poraditi a věř jen těm, kteří to s tebou dobře myslí a mají životní zkušenost. „Nepohrdej tím, co vypravují starší, a do přísloví jejich se zaber! Neboť naučíš se od nich moudrosti . . . Ať nemine tě, co vypravují starší, neb oni učili se od tvých otců; od nich totiž naučíš se rozumnosti a dávat odpovědi, když bude třeba.“ (Sir. 8, 9.—12.)

„Neboj se dáti mu ji, neboť tomuto bojícímu se Boha přísluší tvá dcera; proto ji nemohl nikdo jiný dostati.“ Překrásná chvála z úst andělových pro moudrou, čistou pannu. Kéž anděl strážný může i o tobě říci: „Nepřísluší nikomu jinému než bojícímu se Boha!“

Musíš hledati radu i u Pána Boha! Bůh zkoumá ledví i srdce člověka, jeho dobrota je veliká, jeho Prozřetelnost tak moudrá, aby ti projevil zřejmě a nenápadně své mínění k volbě srdce tvého buď nějakým zevnějším prostředkem nebo opravdovým vnitřním klidem. Ten, jenž Sáru po sedmém neštěstí osvítil a pomohl jí, má i pro tebe v tak důležité záležitosti otevřené srdce, jasné světlo a mocnou milost.

* * *

V y h l í d k a. Kdo cestuje, určí si čas na cestování a konec cesty. Pro čas lásky to znamená: žádné intimní styky, když nevíš, kdy se tvé přání splní, tím méně, když je k oltáři ještě daleká cesta, snad docela léta a léta.

Čekej tedy, až dorosteš! Jak je to směšné a smutné zároveň, vidíme-li, jak ještě v pravém slova významu děti v nejkrásnějším jaru mládí zavěšují se na rámě jiných dětí, které ještě samy potřebují ochrany a péče! Směšné a smutné zvláště pro lehkověrné a klamu snadno podléhající děvče. Jak mnohé ubohé mladé dítě je zlomeno, jako rozvíjející se poupě růže zničeno již ve věku nevinnosti! Jaká škoda! Slyším tiše znějící hlas andělský: „... jako kůň a mezek, kteří nemají rozumu.“ — Sečkej, až se tvé mládí zjeví v plné síle, jinak hyneš tělesně i duševně,

sečkej, až oba můžete se skutečně vzít. Šťastné manželství vyžaduje lidi celé, lidi schopné tělesně i duševně, schopné pohlížeti na stav manželský okem náboženství, jednati dle vůle Boží, schopné založiti vlastní krb. Sára a Tobiáš, vycházející k radosti domácích z jizby v plné kráse, byli stejnorodí, byli to celí lidé, proto i Bůh spolupůsobil.

Jednoho večera Bůh je svedl, jediný večer Bohu stačil. U lidí musí býti delší čas zkoušky, aby zvěděli, s kým mohou býti šťastní. Jen neznámost na zdař Bůh, jen neznámosti bez konce a bez rozvahy! Mohou sice nastati mnohé nepředvídané okolnosti rodinné, dostaviti se existenční otázky, snad ještě jiné okolnosti, které zabraňují uzavřiti sňatek; zůstaňte si věrní, zůstaňte si dobří, ale nescházejte se, nebo jen zřídka. Pravá láska a pravá věrnost trvají i tehdy, kdybyste snad pro nahodilé překážky museli ještě delší dobu jíti sami životem. Můžete-li se vzít, učíte tak, neodkládejte, nečekejte! Shodujete-li se ve víře, rozumějí-li si vaše duše, chystejte sňatku a Bůh vám žehnej!

* * *

Opatrnost. — **Nebuď sama!** Nepokládej to za urážku, radí-li se ti, bys v čase známosti nebyla se snoubencem sama. Neříkej nikdy: Nic se nestane, nic se nemůže státi! Ano, ale musím ti říci, že vlastně nejste nikdy sami. Byla Sára a její snoubenci sami? Jistě ne! Jizbu obléhali pekelní psi, čekající na svou kořist. Dva lidé se milující nejsou nikdy sami. Jsou s nimi dobří duchové, číhají tu i zlí duchové, by v pří-

hodném okamžiku vrhli smolnice. Ty náhle vzplanou a potutelná pekelná šereda se hlasitě chechtá, že duše hyne.

Nemůžeš od Boha požadovati, by ti v nebezpečných dnech seslal legie andělů, by zvláště o tebe pečoval, bys měla více milosti bez vlastního přičinění. Chraň se tedy sama a nezůstávej sama, neskrývejte se nikde! Je-li vaše známost v pořádku, proč se skrývati před lidmi? Musíš-li se skrývati, pak jsi na špatné cestě. Ještě více se stříz zůstatí doma sama se snouběncem! Ať jest vždy někdo přítomen, třeba i dítě, je to malý anděl strážný. Peklo vysílá své posly v pozdních hodinách a ti hledají místa skrytá, zda tam nenajdou rozpálených srdcí lidských. Běda, kam přijdou! Nadarmo tam jistě nejdou! — Nad takovými má zlý duch moc, kteří odmítají Boha od sebe a své myslí.

Děvče má býti dobrým, starostlivým, s t r á ž n ý m andělem. Archanděl vedl Tobiáše do domu Sáro. Buď sama čistým, silným andělem, v jehož přítomnosti nesmí padnouti jediné špatné slovo, nesmí vzplanouti jediná hříšná žádost. Jsmeť děti svatých, proto nesmíme se spojovati jako pohané, kteří Boha neznají. Buď dobrým andělem! Pozoruješ-li, že se ti přiblížil někdo, kdo ti závidí čistotu duše, pak jedne rozhodně, nezadej si!

Abys byla andělem, pokud jsi nevěstou, pozvedej často oči k Bohu, modli se pilně, pros stále za ochranu a vytrvalost. Tak nejlépe zapudíš zlé duchy, vraždící duši. Proto se modli Tobiáš se Sárou po tři noci. Před zasnoubením vykonej upřímně g e n e r á l n í z p o v ě ě d, by v duši nezůstalo nic, co se Bohu nelíbí. Zpo-

vídej se pak často, přistupuj často k svatému přijímání! Ve svatém přijímání poznáš čistého Ženicha duší a pak mu jistě k nohám položíš svatební vínek, který ti zachoval až do dne sňatku.

Tak jedná a žije nevěsta podle srdce Páně.

Judit.

Nabuchodonosor, zvítěziv nad Arfaxadem, králem medským, žádá západní Asii a Egypt, aby se mu podrobily. Jeho žádost byla odmítnuta. Rozhodl se zlomit neposlušnost násilím. Svolav velikou radu, vypravil na západ Holoferna. Holofernes s velikým vojskem táhne na západ, podrobuje jednotlivé národy, jiní národové dobrovolně se podrobují. Tak dorazil až na pomezí Palestiny, oblehl město Betulii, přeřízl vodovod, Betulané chtějí se již vzdáti. Judit, vdova spravedlivá a krásná, napomíná k trpělivosti. Modlí se k Bohu a pak jde do tábora Holofernova a ten, oklamán její výmluvností, dovoluje jí volný pohyb. Judit mu utne hlavu a zachrání tak město i vlast.

V Betulii jest hrozná bída. Veliké vojsko assyrské tvoří silný řetěz kolem města. Vodovod i prameny, kterými přitékala voda, jsou zničeny a ve městě je vody na jediný den. Zástupy lidí stojí před stanem Oziáše, hlavy města. Příšera žízňě, jejíž meč je zkázonosnější meče hladu, hrozí městu. Křik a nárek zaznívá do stanu Oziášova. Lid chce otevřít brány a vydati se nepříteli na milost i nemilost. Pláč a kvílení naplňují město. Lid cítí a vidí metlu Boží. Uznávají svou vinu, prosí úpěnlivě o smilování. Oziáš se slzami v očích pohlíží na svůj lid. Chce ještě vytrvat pět dní; čeká na milosrdenství Boží. Nepřijde-li pomoc — pak nepřítel odvede lid Boží do zajetí.

Stranou stojí klidný dům, dům Judit, vdovy krásné a spravedlivé. Bydlí v soukromém pokojíku nad svým domem se služebnými uzavřena, ač mohla jako bohatá a krásná dcera Israele svou postavou i jméním hráti vynikající roli ve společnosti. Žínici na bedrách svých nosí ta, která mohla světa hodně užívat; jí skromně a jednoduše. Písmo sv. o ní praví: „Postila se každý den života svého krom sobot, nových měsíců a svátků domu Israelova.“ Muž zanechal jí veliké bohatství, mnoho čeládky, statky plné stád hovězího dobytka i ovec a přece žila tak zdržlivě a prostě. „A byla ode všech velmi vážena, ježto bála se velmi Hospodina; nikdo neřekl o ní zlého slova.“ Kdybychom o Juditě docela nic jiného nevěděli, jest už to velice vděčným pozorovati její tichý domácí život. Její tichý domácí život jest krásným obrazem. Za takový obraz věru nemusí se stydět žádná křesťanská dívka, naopak každé by sloužil k největší cti a dodával jí vážnosti. Většina dívek je odkázána na činnost v kruhu rodinném. Domácí krb jest dívčím královstvím, o toto království se stará, zde pracuje a hledá štěstí. Venku jest hlučný život, zábava dovolená i hříšná, svět má dost peněz, času i radovánek, svět nezná starostí a životní vážnosti. Ohlas všeho toho vniká do tichého příbytku, ale dívka vážně konající své povinnosti nemá pro to času ani smyslu.

Jsi-li uzavřena v úzkém kruhu domácím, jsi-li omezena ve službě u cizích lidí, buď rozumnou a netouži po úplné volnosti a svobodě. Věz, že moudrý a dobrý Bůh sklenul nad tebou ochrannou střechu. Venku je sice hodně zábavy, radosti, venku je veselá společnost. Taž se zcela

vážně: Co tam mohu nalézt a co tam mohu ztratit? Potřebuješ jistě zábavy, osvěžujícího oddechu, ale jen proto, abys dostala novou radost k práci a denní povinnosti, neboť i tělo i duch potřebují radosti.

Zůstaň domáckou! Kde ti Bůh určil místo, tam si máš zasloužití nebe. Přines s sebou radost z venčí a ta ať září ti z obličeje a obveseluje ducha. Nezávid' těm, kteří mají vše, co se čítá k životnímu štěstí! Na tom pramálo záleží, není-li ti otevřen svět se všemi radostmi; dobrá dcera nalézá svět a jeho radosti doma, služebná jest tak chráněna andělem strážným před nebezpečenstvím a sváděním.

Jest pro nás velikýr. dobrodiním, vede-li nás neviditelná ruka Boží klidnou cestou. Jdeme bezpečněji a snadněji a můžeme lépe Bohu sloužit a s důvěrou očekávat věčné radosti, které mnohonásobně nám vynahradí vše, co jsme si v životě musili odříci.

Je-li ti svět volný, jako byl Juditě, nemusíš si všeho odříkat jako Judit. Stačí přivlastnit si z ideálních postav jen to nejnужnější, ostatní záležitosti na naší horlivosti a dobré vůli. Po domě Božím, příbytku našeho Pána a Spasitele, nejmilejším místem bude ti domácí příbytek. V domácnosti je pevný bod životní, kolem táhnou přeludy a mátohy světa. Vidíš-li radost venku, raduj se s radujícími, ale srdce při tom uzavři do komory s pevnými zámky, aby ti ho necitelní lidé neuloupili. Nesmíš nikdy ztratit pevnou oporu a tu ti dává jen domácnost! Radostně plula mnohá dívka s proudem přes peřeje, zátočiny, těsně kolem

skal; s břehu kynul přátelsky a výstražně otcovský dům. Bylo to rozkošné; vlny dovádivě tančily, mnohé oko se zálibou se za ní dívalo. Dostavila se svévole, lehkomyšlnost, otcovská střecha zmizela, ke břehu bylo daleko, člun narázil na skalisko neštěstí. Když přišlo děvče domů, bylo po radosti, ďábel jásal; v komůrce, kde čistí andělé se radovali z čisté dívčí duše, tekly hořké slzy. Kdybych byla jen doma zůstala! — Fantasie snad? Ne! Skutečnost! Kolik dívek ztratilo nevinnost, kolik jich ztratilo duši, že nezůstaly doma!

Smysl pro domácnost jest k mnohému užitečný, vždýcky prospěšný, ponejvíce nutný. Smysl pro domácnost činí tě schopnou něco si odepříti, učí sebezáporu a přemáhání. Jen proto byla Judit tak silnou, že smysl pro domácnost učinil ji schopnou sebezáporu. Odřekla se světa, jeho radováněk, duch světa neměl přístupu do jejího pokojíku, do její domácnosti. Kdysi stál duch temnosti a lži na vysoké hoře a blýštící oči šilhaly na krásný svět a jeho nádheru a zase na člověka stojícího před ním v božském majestátu. Prst pekelného svůdce ukázal na krásnou zem Boží a falešná ústa přemlouvala: To ti všechno dám, budeš-li se mi klaněti. — Odstup, satane!

Svět je opravdu krásný a v tom krásném světě jsou zahrabány mnohé dívky; pokušitel sliboval, přemlouval, lichotivě mluvil, neuvědomily si hloubku hrobu, do něhož klesají, klesly, a z tohoto hrobu nemohou povstati, nemají síly, nemají odvahy, ďábel je přemluvil k službě své.

Zamiluj si svou světničku, kde andělé přijímají tvé modlitby a k Bohu do nebe donášejí,

zamiluj si otcovský dům, kde starostlivý otec a mateřská láska tě opatrovali a dosud opatrují, zamiluj si ten příbytek svůj, nad nímž stojí jasná hvězda, jako stála nad místem, kde bylo božské Dítě, poněvadž nad ním panuje duch Boží, aby chránil věrné duše. Jak krásně pěje církev svatá o našem příbytku: Navštiviž, prosíme, Pane, příbytek tento a všecky úklady nepřítele od něho zaplaš daleko: andělé tvoji svatí ať v něm přebývají, kteří by nás v pokoji ostříhali, a požehnání tvé buď nad námi vždycky!

Buď domáčkou, miluj svůj příbytek, cti ten příbytek, nebudeš toho litovati! Budeš uchráněna mnohých nepříjemností, mnohého zla a snad i hořkých slz.

* * *

Judit byla ode všech velmi vážena, ježto bála se velmi Hospodina; nikdo neřekl o ní zlého slova. Krásné svědectví z úst Božích! Lidé posuzují naše jednání a naše chování. Mluví-li o nás a smýšlejí dobře, máme u nich čest, nemluví-li o nás nic zlého, máme u nich dobré jméno. Čest a dobré jméno musí nám býti dražšími zlata a stříbra. Proto také praví moudrý Sirach: „Starej se o jméno dobré, neboť to ti zůstane spíše, nežli tisíce pokladů velikých a drahých.“ Judit měla u lidí i čest i dobré jméno a k tomu ještě byla ode všech velmi vážena.

Svět nás pozoruje více než myslíme, i mládež je pozorována a to lidmi vážnými i zlomyslnými. Tvé chování prozrazuje, čího ducha jsi, zda jsi dívkou vážnou či třtinou. Pamatuj si dobře: děvče skromné, přívětivé,

slušného chování je příjemnějším a lépe se líbí než ono, které tlacháním, vtíravou řečí a různými šperky a cetkami chce na sebe upozornit.

Především záleží na tom, máti dobré jméno u Boha. Svět se dá oklamati jako sám klame. Kdo má z toho užitek, děláme-li se většími, zdáme-li se více než skutečně jsme? Nikdo! Boha oklamati nemůžeme, jest tedy naše pravá velikost jen před Bohem. Máme-li dobré jméno před Bohem, jsme klidni, pocítujeme vnitřní radost a málo nám na tom záleží, co o náš soudí svět, co se o nás mluví ať dobrého či špatného. Buď přívětivou, pořádku milovnou, přesnou, čistou i čistotnou, odívej se dle stavu přiměřeně, to stačí!

Judit měla truhly plné drahocenných věcí: „zlaté šperky, náramky a spony, náušnice a prsteny, nádherné šaty a drahé masti.“ Ale jen v truhle! Nepotřebovala těchto věcí, srdce bylo příliš oddáno Bohu. A přece otevřela dnes své poklady, bída lidu dojala její srdce. Modlila se, vroucně se modlila a dlouho se modlila. Velká myšlenka ji osvítila. Náhle se vzpřími, nutno ihned jednati. Byla noc. Povolala služebnou, „odložila žínici, svlékla šaty vdovské, umyla se, pomazala se výbornou mastí myrrhovou, rozčesala si vlasy, posadila si čepec na hlavu, oblékla si slavnostní roucho, vzala si střevíčky na nohy, vzala náramky, náušnice a prsteny. Také Hospodin jí dodal skvělosti; neboť všecka tato ozdoba byla z ctnosti; a proto Hospodin tu krásu na ní rozmnožil, aby nedostižnou krásu očím všem ukázala.“ Tak vyšla v tmavé noci na ulici a kráčela k bráně městské.

Judit šperky okrášlena poučuje, jak, kdy a jaké ozdoby mohou dívky nositi. Sv. Petr o tom praví: „Ozdoba žen nebudiž vnější, způsobená splétáním vlasů a obkládáním se zlatem neb oblékáním si roucha, nýbrž člověk skrytý, srdce, oděný neporušitelností ducha mírného a tichého, jenž jest drahocenný před Bohem.“ (1. list 3, 3.—4.) V knize Přísloví čtete: „Klamavá, prchavá krása jest; která se bojí Pána, té ženě přísluší chvála.“ (31, 30.) A žalmista volá: „Všecka krása je králova dcera uvnitř.“ (44, 14.) Máš vůbec odložit každou ozdobu? Toho nikdo nežádá! Tvůj stav vyžaduje přiměřenou ozdobu. Mnohá ozdoba je také známkou vděčnosti, je drahocennou památkou. Je-li tvá ozdoba rozumně odůvodněnou, nos ji! Mnohá ozdoba jest však nesmyslem, působí jako doznání hříchů, jako veřejná zpověď tvé pýchy a marnivosti. Nikdo se neodváží veřejně pokárati nesmyslnost mnohých ozdob, které v očích rozumných lidí ženu jen snižují. Mnohá žena by mohla peněz za různé cetky vyhozených rozhodně účelněji použiti. Neříkej, že můžeš se svými penězi dělati, co chceš! Lidé sice nemají do toho co mluvit, ale nezapomínej, co řekl a řekne Spasitel: Vydej počet ze správy své! Mnohá dívka musí míti různé šperky a ozdoby a doma chybí to nejnutnější. Hledá přízeň lidí lesknoucí se cetskou a doma sedí rodiče trpící nedostatkem, a jejich šperkem, šperkem smutečným, jsou slzy.

V těch tolik kačeřovaných starých dobách byla ozdoba vyznáním víry, tehdy nosily ženy na prsou znamení vykoupení, křížek. Císařovny se za tuto ozdobu nestyděly, zlatý křížek byl

drahým odkazem příbuzným, vzácnou památkou, kterou dědila dcera po matce, aby ji zachovala potomkům. Krásné, zlaté časy, časy víry, úcty a lásky! Nosíš-li ozdobu ke cti Boží, jednáš jako Judit, která se okrášlila jen z dobrého úmyslu. Snad aspoň na čas můžeš ozdoby odložit, na př. v té době, kdy i církev je odkládá, v adventě a v postě. Spasitel zkrvácený nesl těžký kříž, královská hlava trním korunována. Požaduje se toho mnoho od tebe, máš-li z lásky k Spasiteli trpčícímu odložit své ozdoby a v pokoře před ním se sklonit?

V adventě stojí Jan Křtítel před tebou v šatě ze srsti velbloubí a káže pokání. Je sice pravda, že tvé pokání nemusí býti větším a lepším, odložíš-li své ozdoby, ale jistě dáváš tím na jevo více pokory a káti se máme v hluboké pokoře!

Všecka krása je králova dcera vnitř. Jsi dcerou královskou. Král, jemuž patří překrásné nebe i všechny krásy země, dal ti veliký a vzácný poklad; tvá duše jest nesmírně více než všechno zlato a drahokamy celého světa. Jasná, čistá, Bohu oddaná duše je čistým křišťálem, zářícím briliantem. Znáš lidi zlatého srdce, víš, co to znamená? Všecka jejich krása je vnitř! Za duši tvou dal tvůj Bůh nekonečnou cenu, svou drahocennou krev. Bůh jest krása sama, jak jsi mu drahou, jak tedy máš být krásnou! Jak je to bolestné, zdobí-li se dcera tak všemocného krále cetkami z marnivosti a touhy po zalíbení se lidem! Uvaž, kdo jsi, uvaž cenu své duše, pak jistě se zřekneš zbytečných třepek. Zdob se raději pro věčnou radost do společnosti nebešťanů, pro sňatek s nebeským Ženichem, kde

duše zářive věčně zlatém světle, jakého lidské oko nikdy dosud nespatriilo.

* * *

Judit provázena služebnou jde jistě a pevně branou města. Oziáš a starší lidu němě a uctivě sklánějí hlavy před krásnou, odvážnou paní, jdoucí za noci cestou Páně s modlitbou na rtech a důvěrou v srdci.

Za ranních červánků přichází k táboru nepřátelskému, stráže ji zadrží, diví se, jak krásné ženy má Israel. „Odkud přicházíš a kam jdeš? Jsem Hebrejka; ušla jsem od nich, ježto jsem předzvěděla, že dáni budou vám v plen, protože pohrdli vámi a nechtěli dobrovolně poddati se, aby našli milosrdenství před vámi. Pro tu příčinu myslela jsem si a řekla: Půjdu před vůdce Holoferna, bych mu vyjevila jejich tajemství, a ukázala mu, kterou cestou mohl by se jich zmocnit. I vedli ji ke stanu Holofernovu a ohlásili ji. Když vešla před něho, seděl na koberci pod nebesy, setkaném z purpuru, zlata, smaragdu a drahých kamení.

Pán i sluhové obdivují její spanilost. Judit líčí bídu Israele, jenž jest ztrestán za hříchy. Proto utekla, ale chce i zde vzývatí Boha svého, chce vycházeti z tábora, aby se mohla modliti. Holofernes svolil. Má z ní radost, chce býti uznalým. Čtvrtého dne je veliká hostina. Pozvána i Judit. Přichází v nejkrásnější ozdobě k veliké radosti Holoferna. Holofernes vypil vína velmi mnoho; tolik jako nikdy v životě nevypil. Přemožen vínem, usnul. Spali i služebníci i vojáci. Všude naprosté ticho. Judit se ohlíží, všecko

spí, jen ona bdí a Bůh Israelův s ní. V obleženém městě na ni vzpomínají, srdce jim neklidně bijí strachem o její osud. Nadešel rozhodný okamžik. Stojí tu nadmíru rozrušena. „Posilni mne, Hospodine, Bože, tuto hodinu!“ Sáhne po meči, vytrhne jej z pochvy, uchopí hlavu Holofernovu za kšticí, udeří dvakrát do jeho šíje, useknutou hlavu dává služebná do pytlíku, a vyšly obě, jak obyčejně, jakoby k modlitbě, prošly ležením a přišly ku bráně města. „Otevřte brány, nebo s námi je Bůh, který mocný skutek učinil v Israeli.“

Jest to obraz pro tebe? Jistě! Ne to, co Judit udělala, ne její krvavý čin, ale její mužná odhodlanost, její veliká důvěra v Boha; energickou ráznost Judity ve službě Boží a lidu máš napodobiti. Dívka za našich dnů musí býti zmužilou, energickou! Pro dívku je dnes ve světě mnoho a mnoho práce. Většina dívek věnuje se domácnosti; mnohé povolání nebo idealismus volá do světa. Tu musíš zůstatí pevnou a vykonati velký čin.

Povolání volá tě z vlasti. Pravím povolání, ne tedy záliba v cestování, touha spatřiti svět. Zůstaň v otčině a živ se tu počestně!

Děvče, které nemusí, nemá nikdy z vlasti odcházeti. Radost, láska, život, výdělek je doma také. Jak mnohé zničené, opuštěné srdce dívčí touží zpět do vlasti! Nechoď do světa bez vážných důvodů! — Žiješ-li na venkově, kde je krásnější slunce a lepší vzduch a šťastnější lidé než ve velkoměstě, zůstaň jen tam, netouži po městě jen z toho důvodu, že je tam snad život příjemnější, více zábav a snažší výdělek. Není všechno zlatem, co se leskne. Zdání

klame. Mohla bys těžce zaplatiti útěk z venkova ztrátou duševního klidu, zdraví, dobrého jména a - duše. To vše stalo se již častokráte.

Musíš-li z vážných důvodů do světa, jednej jako Judit. Nejdí sama! Judit vzala s sebou služebnou. Neznáš spádů velkoměst a špatnosti a prohnanosti lidí. Poctivá průvodkyně je bezpečnou ochranou, převede tě přes mnohá úskalí, zabrání mnohému zlu. Musíš-li do světa, postarej se o náležitou ochranu. Křesťanská charita vysílá na nádraží členky nádražních misí; dámy dobrého a šlechetného srdce se tě ujmou. Mají na ruce bíležlutou pásku. Obracej se na ně s důvěrou; nevidíš-li jich, přepetej se na nádražní misii. Půjdeš jako Judit kolem mnohých stráží, které tě zadrží, kolem mnohých stanů, kam tě budou lákati. Nevíš ani, kolik rukou po tobě se vztahuje, kolik očí tě sleduje. Jsi příliš nezkušenou, neznáš všech těch nebezpečností. Hledej tedy ruku pomocnou, aby se tě ujala, aby tě vedla a chránila!

Několik pokynů. Nezdržuj se, vidíš-li, že nějaká žena nápadně na ulici omdlela, ale zavolej nejbližšího strážníka! Neposlouchej výzvy k následování lidí neznámých, nechoď do nedělních a biblických škol, ani tehdy ne, zve-li tě žena v obleku podobném obleku řeholní sestry! Nechoď s cizími lidmi, třeba to byly ženy; nevěř, vypravuje-li ti někdo o náhlém neštěstí; nabízí-li se ti někdo, že tě dovede; jsou to obyčejně triky prohnaných lidí. Nedej se zlákat inserátem, nepřijímej místa od neznámé zprostředkovatelny míst, dokud jsi se nepřesvědčila! Ve větších městech jsou domy služebných, útulky pro dívky, na ty se obrať, ale i tu velký

pozor, aby to nebyl dům protestantský, Iwky, Imky atd.!

Judit vzala služebnou s sebou, aby byla jistější, její krása mohla ji přivést do velikého nebezpečství. V pokojíku, na cestě, v táboře, všude se modlila. Modlitbou se připravovala k vykonání velkého činu. V době pobytu v táboře, obklopena bezbožnými lidmi, v tak velikém nebezpečství, vycházela modlití, se v noci, kdy v táboře spali. Modlila se v údolí, před ní na kopci leželo vyhládovělé město s lidem zoufalým, za ní byl nepřátelský tábor, před ní báli se smrti a zkázy, za ní těšili se na vítězství a triumf. Judit byla uprostřed, rukou u velikého kola osudu. Měla kolo sraziti a zpět otočiti; svému lidu měla býti záchranou, nepříteli zkázou. Tak veliké dílo v rukou ženy mohlo se zdařiti jen modlitbou. Modlila se až k rozhodnému okamžiku, kdy zablýštil se meč v ruce její.

Bylo by lehkomyšlným a neužitečným činiti vážný krok v životě bez Boha. Činiti důležitý krok proti Bohu je nesprávné, hříšné a trestné. Proto tak často dochází k neštěstí, záhubě. Tam, kde jsou mezníky života tvého, zvláště mezi Betulií a assyrským táborem, mezi vlastní a bujným světem — mezi svobodnou zemí panenství a pevně ohrazeným městem manželství, před každým důležitým krokem životním, buď si na kopci nebo v údolí, volej k Bohu, pros Boha, abys nešla sama, abys měla světlo na cestu, abys měla útěchu pro těžké chvíle, abys zachovala starou svou ozdobu v neporušené kráse a nevinnosti, abys byla pevná a odvážná ve službě Boží. Bůh a Judit zničili celý nepřátelský tábor, Bůh a ty projdete bez

úhony kolem stanů hříchů a šťastně přestojíte nejdůležitější chvíle životní.

Judit s mečem; Judit smrtí Holofernovi, zkázou nepřátel, zachránitelkou celého národa. To byl úkol jen veliké ženy, k tomu si ji Bůh vyhledal. I tobě může připadnouti aspoň díl takového úkolu; můžeš chrániti celé město proti útočícímu nepříteli; můžeš i Holoferna zabít. Neláká tě toto hrdinství? Mnoho, přemnoho můžeš učiniti pro království lidských duší. Mluvili jsme o nádražních misích. Máš-li volnou chvíli, věnuj se té službě. Můžeš zachrániti duše nezkušených dívek, když je zavedeš do dobrých domů, svěříš dobrým rukám. Tím jsi zachránila celé město, uchráníš-li jedinou duši před zkázou. Je mnoho příležitostí, kde se můžeš ukázati dobrým andělem. Moderní pastorec může tvé pomoci potřebovati; můžeš se velice dobře uplatniti v domovech služebných, můžeš mnoho vykonati pro spolky dívek a žen a tak mnohou duši přivést pod ochranu matky Boží. Otaž se duchovního správce, zda nepotřebuje tvé pomoci, zda není třeba některou duši zachrániti před Holofernem. I dívka může a má dnes působiti apoštolsky. Můžeme i dívek dnes dobře potřebovati. Přispěj ochotně, jsi-li o pomoc požádána! Působí-li ti nějaký dobrý skutek ve službě pro lidské duše nepřijemnosti, jest to znamením, že se od tebe žádá něco hrdinného. Snaž se v tom případě býti malou Juditou!

I v skrytě můžeš mnohé duše získati, mnohé Holoferna zabít. Můžeš ohroženému děvčeti opatřiti nové místo, můžeš takového Holoferna zabít ve formě špatné knihy. Špatná

kniha zničí sta a tisíce duší. Můžeš sestoupiti s kopce i do údolí, kde sedí dělnice, které nemají takového rozhledu jako ty. Snad se ti s počátku vysmějí, bez účasti vyslechnou, ale brzy poznají tvé dobré srdce, citlivé srdce pro ty, které v nepříjemných prostorách továrních nejkrásnější léta života obětují strojům, které nemohou skutečně života „užítí“, proto se dají snadno svést k špatnému užívání života. Kolik dobra můžeš vykonati, neostýcháš-li se zasednouti na lavici dělnic, abys jim připravila čistou radost!

Mnohé ubohé bytosti můžeš pomoci v důležité záležitosti, nahlédneš-li laskavě a přívětivě do jejího srdce.

Jak vznešené jsou ty postavy žen a dívek, které se s takovou obětavostí věnují svým družkám, které mnoho obětí i námahy přinášejí s dobrým úmyslem zachrániti jejich duše, které se nebojí a neostýchají jíti do nepřátelského tábora, když mohou zachrániti jedinou sestru před Holofernem! Apoštolské dívky! Kolem hlavy jejich vine král všech apoštolských duší vítěznou korunu, která jednou bude se skláněti nad hlavami jejich, až unavené ruce vztahovati budou k Pánu, ty ruce, na nichž napsána jsou jména nesmrtelných duší těch dívek, které opatrovaly, vedly a zachránily.

Můžeme tě potřebovati, toužíme po tobě. Pozoruj bídu svého pohlaví! Vyjdi z Betulie s modlitbou, nadějí, důvěrou, s obětmi! Jest potřebí jen odvahy a velkého srdce. Naše doba potřebuje takových hrdinek, jakou byla Judit. Mnóho statečných dívek potřebuje Bůh, potřebuje jich i jeho církev. Kladou se v ně

veliké naděje. Postav se ráda v řady statečných, rozmnož ty řady! Holofernes je tu, utni mu hlavu! Vezmi meč, bij a zachraň, co můžeš!

* * *

Na zdech města rozsvítili světla. Na vyvýšeném místě stojí Judit s hlavou Holofernovou v ruce. Všichni, všichni se seběhli, aby hrdinku s vítěznou kořistí hlučně pozdravili. Jásotu není konce, Judit hledí vážně. Pokynula, aby bylo ticho. Když všichni mlčeli, řekla Judit: „Chvalte Hospodina, Boha našeho, jenž neopustil těch, kteří doufali v něho.“ Mluvila jen samou chválu Boží. „Jakože živ je Hospodin! Ostříhal mne anděl jeho, i když jsem šla odsud, i když jsem byla tam, i když jsem zase šla sem, a nedopustil Hospodin, Bůh můj, abych poskvrněna byla já služebnice jeho, ale bez poskvrny hříchu navrátil vám mne, která se raduji, že on zvítězil, já že jsem unikla, a vy že jste vysvobozeni.“

Oziáš, hlava města, přišel a chválil Judit před veškerým lidem, také Joakim, nejvyšší kněz, přišel z Jerusalema se všemi staršími svými, aby viděl Juditu a pochválil ji. Ve všech místech osvobozené vlasti zněly chvály na Juditu. Vše, co ukořistili ve stanu Holofernově, zlato a drahokamy i válečnou výzbroj, dali Juditě darem. Judit klečí v chrámu a všechno obětuje Bohu, vrací se do svého tichého pokojíku tak pokorná a skromná jako dříve.

Vykonáš-li něco dobrého, i kdyby to byl velký čin, přijdou lidé, aby ti děkovali, aby tě chválili, ustup do pozadí a vzdej chválu a čest Bohu! Přijmeš-li chválu lidí, bude Bůh

mlčeti. Co přijmeš od lidí, Bůh ti odečte. Jest dobře věděti, že právě v radosti při radostných událostech, při vrcholu štěstí životního, nutno si zachovati pokornou mysl. Zůstaň i ve štěstí, při uznání, při malých i velkých výsledcích před lidmi skromnou a před Bohem pokornou! Zažiješ-li něco dobrého a velikého i vlastní zásluhou, jdi se svou radostí do chrámu Páně, kam i Judit zanesla své srdce a svou kořist. Nejkrásnější dny proživej nejraději v blízkosti Spasitele! Nejlepší korunou dobrého skutku jest tichá modlitba díky za Boží pomoc. Snad by bylo dobře Boha i odprositi za lidské slabosti. Zajisti si za dobrý skutek plný zdar před Bohem! Potlesk lidu přestane, rychle se zapomene, radostné zážitky zmizejí; skutky konané z lásky k Bohu a výsledky jemu darované od počátku až do konce zůstanou uschovány pro celou věčnost. Tak smýšlela i jednala Judit. Tak je to správné, je to křesťanské; tak smýšlí křesťanská dívka, tak jedná, tak žije ve světě.

Ester.

Xerxes, král perský, zapudil královnu Vasti a královnu učinil Ester. Ester již neměla otce ani matky a žila v Susách u svého strýce Mardochea, jenž jí byl pěstounem. Mardocheus jako příbuzný královny měl přístup do hradu. Odkryl spiknutí proti králi, čímž si získal královu přízeň. U krále byl mocným a vlivným Aman, kterého král jmenoval velkovezírem. Služebníci před ním klekali a klaněli se mu, jen Mardocheus tak nečinil, nedovolovalo mu to jeho náboženství. Aman vymohl na králi výnos, by všichni Židé byli 13. dne posledního měsíce pobiti. Ester uprosí krále. Král vydá nový výnos, že se Židé smějí brániti.

Představme si nádhernou komnatu královskou s mramorovými sloupy, drahocennými koberci a záclonami na purpurových závěsech, v kruzích ze slonové kosti. Na podlaze střídá se mramor smaragdově zelený s mramorem parským. Do komnaty vstupuje krásná paní. Jest neklidná; zármutek v srdci, zármutek v duchaplných očích. Jest oblečena v šedý, smuteční šat, hlava posypána popelem. Klesá na pohovku, hořké slzy tekou po tvářích a ústa pronášejí úpěnlivou prosbu:

„Pane můj, kterýžto jediný jsi král náš, pomoz mně osamělé, která nemá pomocníka jiného kromě tebe! Nebezpečí je mi v patách. Ty víš, že mně jest odpornou sláva bezbožných, že v ošklivosti mám odznak nádhery a slávy své, který mívám na hlavě, kdy se musím ukázati a že ho nenosím v dobách, kdy bývám sama; víš, že jsem nejedla u stolu Amanova, že nelíbily se mi hody královny a že jsem nepila vína z obětí mokrých; víš, že se nikdy neveselila služebnice tvá od té doby, kdy jsem přenesena byla sem, až do dneška, leč z tebe, Hospodine, Bože Abrahamův! Bože mocný nade všecky, vyslyš hlas těch, kteří žádné jiné naděje nemají, vysvobod' nás z ruky nespravedlivých a vytrhni mne z bázně své!“

Co se vlastně královně stalo? Jest dcerou národa vyvoleného, má pravou víru v jediného Boha. Donutili ji a s mnohými krásnými pannami přebývá v paláci královském. Její krása okouzila krále, našla milost v očích jeho a učinil ji královnou. Od té chvíle byla první v celé veliké říši a přece neměla radosti od té chvíle, kdy sem vešla.

Co se stalo královně? Mardocheus jí přikázal neprozraditi původu a národnosti své, ukrývá v srdci tajemství, které nemůže sdělit, chová v duši poklad a nesmí jej odkrýti. Pravou víru v jediného Boha musila skrývati před světem, v domě pohanských modloslužebníků. Žila ve zkaženém vzduchu. Teď teprve chápe štěstí pravé víry, chápe, co znamená bohumile žít se souvěrci, vyrůstati ve víře otců, těšiti se z víry své. Co jí mohli nabídnouti za krásu víry? Láska králova byla příliš nepatrnou náhradou za její víru. Bohatství, královské ozdoby, hostiny, zábavy nikdy a nikdy nemohou nahraditi bohatství, krásu, klid a štěstí plynoucí z pravé víry. Uprostřed královské nádhery nalézalo věřící srdce jen poušť plnou písku a kamení, bez květů a zeleně, bez radosti a života. Tím více váží si své víry, čím více poznává její cenu. Jak šťastni jsou, kdož svou víru mohou veřejně vyznávat! Jak velká milost od Boha míti pravou víru! Donucena byla vejíti do paláce králova a žít mezi vyznavači falešné víry; nerozuměli jí, báti se musela víru svou vyjeviti. Nešla sem dobrovolně, nešla sem ze své vůle, šla sem z donucení. Proto byla tolik nešťastnou, nešťastnou z lásky a věrnosti k víře otců svých, nešťastnou pro víru.

Byla donucena. Jsou však mnohé, které dobrovolně, ze své vůle přicházejí do jiného světa, do kruhu jinověrců, zaslepeny vyhlídkami „krásné partie“, svedeny a okouzleny lidskou láskou, kde svou starou, dobrou, pravou víru také musí skrývati. Smíšená manželství způsobila už mnoho zla církvi a mnohé srdce dívčí naplnila hořkostí. Scény, kdy nešťastná

Ester vrhá se se slzami na pohovku, nejsou řídkým zjevem; bohužel vlastní vinou zaviněné. Když děti proti všem ústním i písemným ujištěním jsou pokřtěny služebníkem jiné, nepravé víry, když děti od nich vzdalují, aby je pravou vírou nekazily, když se dostavují výčitky svědomí — tu, kdy ruce jejich jsou spoutány a ke všemu musí mlčeti nebo jen přisvědčovati, kdy vlastní děti jim nerozumějí, tu teprve nahlízejí, co provedly, co obětovaly, jak se to mstí, když vstupují do smíšeného manželství, které církev nerada vidí a jen za určitých záruk připouští. Kéž by mohly dívky připravující se ke sňatku nahlédnouti a vejíti do mučireň, kde zklamáná srdce žen nařikají a bědují, že nebyly věrné víře a církvi své a daly se oklamati! Takového neštěstí můžeš se uchrániti.

Dcery víry.

V a ž si své víry n a d e v š e! Mezi jedinou duší a jediným Bohem jest jen jediná cesta, znáš ji, vede katolickou církví. Církev katolická jest jediná církev Kristem založená, jediná má jeho učení, jeho příkázání a jeho milosti a to vše chránila a chrání neporušené až dodnes. Můžeš býti v jiné náboženské společnosti — církve to nejsou — tak šťastnou a spokojenou jako v církvi Kristově, která se modlíla u tvé kolébky, oděla tě rouchem nevinnosti a dala ti světlo pravé víry na křtu svatém a vyzvala tě, abys to roucho nevinnosti zachovala a čistou, pravou víru skutky osvědčovala a v ní až do smrti setrvala? Co jsi zažila v té církvi? Byly chvíle, smutné chvíle, kdy s bolestí a bázni

spěchala jsi do chrámu Páně, kde tě očekával uražený a milosrdný Spasitel, lítovala jsi poklesků a chyb života, vrhla jsi se jako kajícnice ke zpovědnici, vyznala jsi se knězi na místě Božím a dostala jsi rozhřešení. V tom okamžiku slyšela jsi hlas Boží, Boží napomenutí a Boží odpuštění. Zdálo se ti, jako by kámen spadl se srdce tvého, uklidněna, usmířena, rozradostněna a posílena spěchala jsi domů. A proč? Bůh ti byl na blízku, On sám, On použil uší a soucitného srdce kněze, aby ti připravil radostnou chvíli, smíření s Bohem a klid srdce. Může tak činiti některá jiná náboženská společnost, mají někde jinde tak spásné prostředky, které vracejí člověku zoufajícímu životní radost a útěchu zachráněné duši? I když je tvá duše bez hříchů, klidná, musíš už proto milovati církev a víru svou, že ve svátosti pokání tolik milosti a pomoci poskytuje duším potřebným a zušlechťuje i duši tvou!

Co soudíš o té chvíli, kterou mnozí pokládají za nejšťastnější okamžik v životě, o prvním a následujících svatých přijímáních? V kročila jsi do okrášleného chrámu Páně, posvátné zpěvy tak krásně zněly, jako by sami andělé Boží zpívali. Rodiče se slzami v očích a radostí v srdci tě doprovázeli. Kristus s nebe sestoupil k nevinné duši, která jej s touhou očekávala. Nastal okamžik nejkrásnější blaženosti. Mohla jsi přijmouti svého Boha, tvá víra vzplápolala, tvá láska toužila míti Ježíše. Světla na oltáři slavnostně plápolala, radost a touha srdce se stupňovaly nedočkavostí, až se kněz přiblíží a položí do úst nejsvětější svátost, nejčistší tělo s krví Kristovou. Kněz už přichází, už kladě

Krista eucharistického do úst, cítíš nebeskou slast, zapomínáš na vše pozemské, těšíš se s Kristem svým. To bylo pravé, skutečné štěstí, jako byl skutečný, živý Kristus, kterého jsi přijala do srdce a duše své. Ještě dnes ráda a často na ten okamžik pravé radosti myslíš a vzpomínáš! Kolikráte od té doby hledala jsi v nejsvětější svátosti útěchu a sílu, hledala a — našla! Nezaslouží taková víra a taková církev úcty, vážnosti a lásky? Kdo ve světě může ti dát něco lepšího, většího, kdo ti může nahradit to veliké štěstí a nebeskou slast, kterou ti připravila a připravuje tvá církev? **V a ž s i s v é c í r k v e, v a ž s i s v é v í r y!**

A co v hodinách smutku a bolesti? Myslím tu chvíli, kdy Bůh posílá svého anděla do lidského příbytku, aby duši provázel na věčnost. Je-li v květu života zpověď velikým dobrodiním, které nedovedou lidé ani chápat, čím te prve jest na konci života, kdy ruka Boží vztahuje se ke člověku, aby poslední chvíle jeho naplnila čistou radostí a božskou milostí! Jen naše církev může bezpečně ujistit umírajícího: Jdi v pokoji, vše je v pořádku! Jen naše církev dává klid a jistotu, jen v naší církvi můžeme umírat krásně a bez bázně, radostně a vesele. Církev dává ještě víc; vzpomeň si na onu svátost, kterou často jmenujeme Viatikum, v níž Spasitel, jenž sám smrt okusil pro záchranu našich duší, nemocného navštěvuje. A ještě něco má církev pro poutníka, spěchajícího ku branám věčnosti, jest to pomazání nemocných, které má jej posílit na cestu do věčnosti, jako pomazání svatým olejem křtěnců a svatým křížem jej sílilo na cestě životní. Anděl míru sestupuje, dotýká se jemně matných očí a zavírá je navždy.

Duše smířena, posílena, pomazána svatým olejem odchází z údolí slzavého, aby na věčnosti hlásala štěstí těch, kteří náležejí pravé církvi Kristově. Kde je ve světě tak krásná, tak bohatá, tak mocná víra, která dává prameny milosti a pravou radost v blízkosti hrobu?

Vidíme-li, jakých dobrodiní skýtá církev našim duším, musíme ji nejen obdivovati, nýbrž si jí vážit i milovati ji. I proto ji milujeme, že svou pravdou a učením o spáse činí tolik a tolik lidí šťastnými pro život časný i věčný. To vše činí tvá církev! V církvi té jsi vyrostla, s vírou její jsi srostla, bez té církve budeš ztracena, jistě ztracena. A přece jsou dívky, které tuto víru zahazují nebo v nebezpečnosti vydávají, ji potlačují nebo ztrácejí, ty totiž, které jsou nevěrné, slepé, nevděčné, které ji vyměňují za krásný obličej, zářící prsten nebo pochybné štěstí manželské. Sama nahlížíš, že se musí jednou vymstít, odhazujeme-li víru, Boha, církev, jejichž ruce jsou přeplněny dobrodiními, prodáváme-li za několik stříbrných víru, Boha a církev, abychom ve svém vzdoru kráčeli cestou, jejíž konec jest mlhavý a snad i zahalen hněvem Božím.

Je-li velikým neštěstím vstupovati ve sňatek smíšený s jinověrci pro možnou ztrátu víry, pak jistě ztratíš víru nebo v ní úplně zlhostejníš, uza víráš - li sňatek s nevěrcem, sňatek civilní. Tím jsi už víru zapřela, Bohem a církví pohrdla; co tě tedy může očekávat?

Nikdy se neveselila služebnice tvá od té doby, kdy jsem přenesena byla sem. To jest bolestné doznání těch, které našly krásný svět, ale nenašly klidu, když se staly nevěrnými víře.

a církvi. Nikdo není ani tak bohatým ani krásným ani mocným, aby ti nahradil víru!

* * *

Aby tě nepotkal osud Estery, nejen si važ své víry, ale také si ji braň! Ester se obávala ztráty víry, proto žila v ústraní; pro víru svou nenáviděla společnost krále, hostin s bezbožnými, ba i veřejného vystupování s korunou a královskou nádherou. Vzdaluj vše od sebe, co je proti víře! Nečti ani novin ani „vědeckých“ ani zábavných knih, urážejících víru nebo docela pšících proti víře! Není vše pravda, co se píše, jak se mnozí mylně domnívají. Mnohý nesmysl sama poznáš a odsoudíš. Mnozí myslí, že máme čísti vše, abychom i názory odpůrců poznali a mohli je správně a spravedlivě posuzovati. To jsou jen výmluvy, které zvláště mladým dámám mají dáti náter učenosti. Mým přesvědčením jest, že nevyznají se v tom bludišti popletených otázek, mylných, jednostranných a přechasto zlomyslných výkladů nevěreckého péra tisíce a tisíce lidí velmi sečtělých a hluboce vzděných, tím méně pak ten, jenž nemá ani času ani příležitosti o nich přemýšletí a s vážnými lidmi se poraditi. Čtením takových spisů vznikají snadno špatné názory, které si přivlastňujeme, aniž bychom toho pozorovali. I sami bohoslovci, obírající se studiem jinověreckých nebo nevěreckých spisů, musí býti opatrní, aby si neosvojili falešných názorů. Stalo se i to už dosti často a vidíme to nejlépe na Husovi. To už musí býti osvícená hlava, chce-li beze škody vniknouti do toho bludiště a blud od pravdy rozeznati. Nemáš k tomu ani práva ani schopnosti, abys pravdu

víry zkoušela na cizích názorech a náhledech. Pravá víra je dar Boží, učení Krista-Boha, Bůh je pravda sama, jeho slovo tedy platí víc, než slova a náhledy lidí, kteří se mohou mýlití a nás klamati. Bůh to řekl; to mi musí stačiti!

„Musím se přece dále vzdělávati, abych mohla ve společnosti i o moderních otázkách promluvit.“ Zcela správně a nikdo proti tomu ničeho nemá, ale vzdělávej se v knihách katolických spisovatelů a učenců, kteří tě seznámí i s názory odpůrců a při tom správně ukáží pravdu a blud. Budeš-li ve společnosti, kde se o víře mluví, pak svou víru haj! Snad se někdo usměje, snad řekne něco o zaostalosti a zpátečnictví nebo klerikalismu. Co na tom? Neznáš-li nejnovějších nevěreckých názorů, zato jsi náležitě poučena o své staré, dobré a pravé víře, pak máš více ryzí učenosti než sta zbloudilých a popletených hlav. Zdržuj se nejraději v takové společnosti, kde pokladu nejdražšího, svaté víry, neurážejí! Dívka nepatří na bojiště, kde se zápasí o víru; dostaneš-li se tam přece, pak nedopusť nejmenší urážky své víry! Věřící mysl dovede často lépe a účinněji odpovídati než odpůrce se dotazovati.

Abys před jinými obstála a sama nepochybovala, musíš svou víru živiti. Jest kniha, ze které jsi se učila svatým pravdám své víry, ve které jsou nejdůležitější otázky krásně, lehce a srozumitelně rozluštěny, ve které nalezneš odpověď na otázky, kterými nevěrci marně si hlavy lámou. Nestyď se za tu knihu, která byla družkou tvého mládí, která ti objasnila nebe i zemi, ukázala lásku tvého Spasitele, učila tě modlitbě, učila tě náležitě se zpovídati a Spasitele hledati;

jest to starý přítel tvůj, je stále moderní, mladý, mluví pravdu a hlásá spravedlnost, jest to katechismus. Tato kniha nemá chyběti v žádné katolické rodině, v ní se má často čísti, poučení hledati. Touží-li duše tvá po jiné duševní stravě, chceš-li ještě více o jednotlivých pravdách zvědět, vědomosti své prohloubiti, pak duchovní pastýři ti poradí, co bys měla čísti, kde poučení hledati.

Čítej také v knize knih, Písmu svatém. Písmo svaté jest studnicí moudrosti a zlatých životních pravidel. Starej se, aby Písmo svaté nechybělo v tvé knihovně a rodině!*) Tuto knihu diktovala věčná Pravda. Opatři si Písmo svaté církevní vrchností schválené, poznámkami opatřené! Dej dobrý pozor na knihy šířené různými protestantskými sektami! Poznáš takovou knihu náboženského obsahu snadno a hned na první stránce; nemají církevního schválení. Protestantské Bible dávají zdarma, posílají i poštou na různé adresy; vrať je nebo spal!

Pověřiví lidé posílají rádi nábožným osobám různé modlitbičky s výzvou, by je několikrát opsané dále poslali, jinak prý je potká veliké neštěstí. Věřící katolík jich neopisuje ani dále neposílá, hodí je do pece, kam jedině patří.

Navštěvuj ráda a pozorně poslouvej kázání a křesťanská cvičení; odebírej list náboženského obsahu, choď na duchovní přednášky, pořádané jen katolickými institucemi! Bedlivý pozor na Armádu spásy, Imku, Iwku,

*) Nový překlad Písma sv. vydalo Dědictví svatojanské v Praze IV.

sdružení křesťanských dívek, Nový Jerusalema atd. Jsou to vesměs sekty protestantské. Zůstaň účelivou a pilnou žákyní božského Učitele Ježíše Krista. U tohoto Učitele naučíš se větší moudrosti než ve všech knihách celého století.

Živ svou víru a udržuj ji stále teplou! Ester byla donucena plamen své víry stále a stále udržovati. Činila tak jistě účinným a přitom jednoduchým prostředkem, modlitbou. Odloučena od souvěrců neměla nikoho kromě Boha. Kdo se modlí, věří. Základem modlitby ovšem je víra, ale kdo se modlí, věří, má teplé srdce. Dostaneš-li se náhodou svou dovedností, službou nebo povoláním do jiného světa, k lidem jiné víry, modli se doma, modli se v kostele a zůstaneš i věrnou své víře. Právě tu, kde je víra v nebezpečí — může se to státi jako u Estery proti tvé vůli — musíš otevřítí všecky prohlubně, z nichž prýští životní síla víry; jsou to: modlitba, přijímání svatých svátostí, pravidelná návštěva mše svaté, slovo Boží. To jsou čtyři pevné kotvy, na nichž pevně kotví tvá víra. Neviklej se, neviklej se zvláště tam, kde máš a musíš býti pevnou, jako pevnou byla Ester v domě pohanů.

* * *

Zlá zpráva zranila srdce Estery. Všichni židé, její souvěrci, měli býti pobiti, byli odsouzeni k smrti. Aman, velkovezír, nepřítel Židů, vymohl si královský výnos o povraždění Židů. Jeho slovo stačilo. „Vidí-li se ti za dobré, rozkaž, ať zahyne“, řekl klidně král. A psáno bylo ihned všem satrapům královým a vladařům

krajin i rozličných národů, poslány byly přípisy po rychloposlech královských do všech krajin, aby „pobili a vyhladili všechny Židy, od pacho-lete až do starce, děti i ženy, jednoho dne.“ Tato zpráva šla celou říší. Ester se při té zprávě zachvěla. Byla jedinou židovkou u dvora. Mardocheus, pěstoun její, postaral se, by o všem zvěděla. Co měla činit? Jít ke králi bez zavolání bylo zakázáno pod trestem smrti. Prožívala hrozné chvíle, tiše a vroucně se modlila. Vzkázala Mardocheovi: „Všichni služebníci královští a všechny krajiny vědí, že muž nebo žena, který by vešel do vnitřního dvora králova nejsa povolán, ihned bez meškání má zabit býti, leč by král vztáhl k němu žezlo zlaté na znamení milosti, a tak směl živ býti. Kterak tedy budu moci přijít ke králi já, která již třicet dní nejsem volána k němu?“ Mardocheus vzkázal opět Esterě: „Nemysli si, že život svůj zachováš sama ze všech Židů, protože jsi v domě královském! Kdo ví, zdali jsi proto nepřišla k důstojnosti královské, abys byla pohotově k takovému času?“

Vzkázala tedy Ester Mardocheovi toto: „Jdi a shromáždí všechny Židy, které nalezneš v Susách, a modlete se za mne! Nejezte a nepijte tři dny a tři noci; já podobně se služebnými svými budu se postit a pak vejdu ke králi, proti zákonu činíc, nejsouc povolána a vydajíc se v nebezpečí smrti.“

„Dne pak třetího svlékla roucha, ve která byla oblečena, a oblékla se v nádheru svou. Skvějíc se v rouchu královském vzývala všech věcí správce a spasitele Boha a vzala dvě služebnice; na jednu z nich zpolehla, jako by pro

změkčilost a velikou zchoulostivělost nemohla tělo své unést, druhá pak služebnice šla za paní, nesouc roucho, které se po zemi vleklo. Sama majíc líce polité růžovou barvou, půvabnými zářícíma očima zakrývala srdce smutné a velikou bázní sevřené. Prošedší po pořádku všecky dveře, zastavila se před králem, kdež on seděl na trůnu svém královském; oblečen byl v roucho královské, stkvěl se zlatem a drahým kamením, a byl hrozného vzezření. Když pozdvihl obličej a planoucíma očima pohněvanou mysl ukázal, královna padla, zbledla a opřela mdlou hlavu o služebnou."

Co se asi odehrávalo v tom okamžiku v srdci královny? S tesknou předtuchou smrti zakročuje se zmužilou obětivostí pro víru a lid. Obět její byla těžkou a byla trpkou, věděla to; učinila ten krok s vynaložením veškeré síly. Ruce se chvějí, srdce strašlivě buší, nohy se potácejí. Myšlenky soustřeďují se k jedinému slovu: smrt! Cítí se odstrčenou, pokořenou, k smrti odsouzenou; nevidí, neslyší, smyslů zbavena klesá k zemi — jako obět za souvěrce.

Obět její byla přijata. „Bůh obrátil ducha králova v laskavost, že rychle a s obavou seskočil s trůnu a drže ji na loktech, až okřála, těmito slovy jí lahodil: Co je ti, Estero? Já jsem bratr tvůj, neboj se! Přistup tedy a dotkni se žezla!“ Ester prosila krále, aby přišel k ní na hody s Amanem, nepřítelem její víry. Přišli po nejprv a přišli i po druhé a po třetí. Král se tázal: „Jaká je tvá žádost? Co si přeješ, Ester, královno? I kdybys prosila za půl království, bude dáno tobě!“ Ester mu odvětila: „Nalezla jsem milost před očima tvýma, ó králi, a libo-li tobě,

daruj mi můj život — za ten tě prosím — a národ můj — za ten tě žádám! Neboť prodání jsme já i národ můj, abychom byli potřeni, pobiti, abychom zahynuli." Ve chvílce změnil se svět kolem Estery. Hněv králův vybil se na Amanovi, jenž skončil na šibenici připravené pro Mardochea. Lidé jásali, chválili Esteru a děkovali Bohu za záchránění.

Na obětivosti srdce Esterina závisel život a smrt všech souvěrců. Dcera víry dovedla se pro víru i obětovati. Učiň i ty něco pro víru a souvěrce! Jako dívka nestojíš sice na hradbách s Božími bojovníky, vyzývajícími k boji za víru, ty sama nemůžeš víru svému lidu zachrániti, ale můžeš a máš spolupůsobiti na svém místě. Dámy, snažící se uplatniti v nynější společnosti, vstupující do povolání, která dosud zastávali jen muži, musí i s muži bojovati za víru. Dnes se vše seskupuje, organizuje, staví se massy proti massám. Ani ženy nesmí státi stranou. Kde se jedná o hájení víry a církve, musíš spolupůsobiti, boj ten pokládati si za čest! Jsou zde katolické spolky žen a dívek, spolky politické i náboženské, musíš je podporovati, státi se členkou a jiné získávati! Dnes není doba na zábavy a ukřacování si dlouhé chvíle všelijakými hloupostmi, dnes jsou jiné, vážnější věci. Musíš se rozohniti pro věc katolickou, ujasniti si význam katolicismu pro duši svou i duši národa, nadchnouti se pro boj za tento katolicismus! Musíš míti srdce a otevřené oči pro svou matku, katolickou církev! Od jejího počátku zuřil a zuří kulturní boj všude, kde rozprostřela ruce, aby šťastnými učinila lidstvo. Není jediné země, kde by měla klid a pokoj.

Plní se slova Kristova, že bude pronásledována všude. Papež zbaven svých práv, oloupen, biskupové i kněží pronásledování, žalářování, majetek církve nenápadně konfiskován, školy odcírkevňeny, církevní školy se zrušují, zavádějí se civilní sňatky, spalování mrtvol, řády jsou pronásledovány, zaváděny kazatelnicové paragrafy, parlamenty podávají a přijímají zákony o odluce církve od státu, na shromážděních lidu i v tak zvaných lepších shromážděních jinověrců a nevěrců se proti církvi, papeži, biskupům i kněžím štvě, církvi surově spílá. Strašlivá rouhání bez-trestně pronášena proti církvi, proti tvé víře, kterou miluješ a která je ti pramenem útěchy a pokoje. Nastaly časy Esteriny. Nevydávají sice rozkazů, aby byli katolíci jednoho dne všichni povražděni a vyhubeni, ale ubíjejí pomalu duše, aby pomalu zahynula i církev. Svobodní zednáři mají všechny otěže v rukou, aby jednou zasadili poslední smrtelnou ránu církvi a její viditelné hlavě. Víš, že toho nedokáží, když toho nedokázali za tolik století — brány pekelné církve nepřemohou. Církev, víra, nezaniknou, i kdyby peklo a celý svět napíjaly poslední síly, to jest jisté, jako je jisté, že jedna a jedna jsou dvě, ale je také jisté, že tvá církev a tedy i ty jdete vstříc těžkým bojům za víru. Udržuj srdce své teplým pro církev a spolupůsob, kde ti Pán Bůh místo určil! Církev tě volá v těchto zlých dobách, církev v tebe klade i část svých nadějí. **Bud' statečnou dcerou víry své!**

Znám pro tebe velké, klidné bojistě. Katolíci musí si svých práv dobývatí — budou prý míti tolik práv, kolik si jich vydobudou, ne tedy, kolik jim dle práva a spravedlnosti náleží —

musí si i katolické ženy své místo vybojovati. Katolické ženy mají velkého konkurenta v ženách pokrokových, vlastně nevěřících. Zde nutno zvláště pozorně se připravit k boji. Všude, ve všech povoláních, kam mají ženy přístup, potřebujeme vyškolené síly, dobré katolické kandidátky. Musíme mít ženy na místa profesorská, do lékařské praxe, do soudních budov, do zastupitelstev měst a vesnic, do parlamentu. Musíme mít ženy odborně školené, ženy pro vědu i výchovu dětí, abychom nezůstávali za pokrokovými ženami pozadu, abychom se mohli všude uplatnit nejlépe kvalifikovanými silami, schopnými vážné konkurence. Nutno, aby katolické dívky, dívky katolických rodiček, měly také katolické vychovatelky od školy obecné až do škol vysokých. Od dobré katolické učitelky, zvláště na školách středních a vysokých, závisí výchova generace celého století. Jediná katolická učitelka může na dlouhý čas katolický názor světový v mnohých srdcích utvrdit a pro pozdější pokolení zachránit. Proto a z toho důvodu podporuj všemožně akci na získání nutných finančních prostředků pro potřebné katolické studentky, aby jednou zaujaly důležité postavení v zájmu víry! Podporuj spolky k tomu účelu zřízené!

Periferie větších měst potřebují nutně kostelů k zachránění víry mnohých a mnohých duší, které se ztrácejí jen tím, že nemajíce kostelů a neslyšíce slova Božího a neobcujíce mši svatě, neživí své víry, stávají se lhostejnými a zralými k pádu do klína různých sekt a sektiček. Podporuj akce pro stavby kostelů a podej ráda pomocné ruky, jsi-li po-

žádána! Několik korunek snadno oželiš. Veletok je sta a tisíce malých pramének. Udělej sbírku mezi známými, obětuj se pro duše souvěrců!

Jest mnoho způsobů, jak můžeš pro víru pracovati. Vzpomeň na sestry a bratry žijící v jiných zemích, ale i doma mezi lidmi jiné víry, kteří, nemajíce kostelů ani kněží, žijí bez útěchy a radosti víry! Povšimni si jich, jako Ester povšimla si bídy všech souvěrců. Zachránití sestře víru znamená zachránití její duši a zachránití duši cizí znamená zachránití duši vlastní. Jaká to zásluha před Bohem pečovatí o spásu nesmrtelných duší! Obrátí-li se tedy na tebe spolek pro vydržování bohoslužeb v tom či onom městě, pomoz a popros i jinde!

V daleké cizině jsou četné kolonie našich krajanů, kteří jsou často velmi opuštěni a hynou i duševně. Žádají o katolické knihy, katolické časopisy, potřebují modlitebních knih. Neopouštěj jich, podporuj, získávej jim dobrá srdce! Je mnoho a mnoho dobrých lidí a rádi by pomohli, jen kdybychom je upozornili nebo o příspěvek o pomoc požádali.

Ester uzavřela v srdce své celý národ a Bůh jí dopřál toho štěstí, že mohla zachránití všechny jedinou velikou obětí. Jsme dětmi jednoho Otce, bližním jest nám každý člověk, bližního máme milovati. Máme bližní i v zemích pohanských, bližní, které můžeme z otroctví vykoupiti a svatým křtem církvi a Kristu získati. Jak je to šlechetné, jak to svědčí o veliké dobrotě srdce pomáhati těmto ubohým, aby se mohli státí členy svaté církve a v naší víře chváliti našeho Otce!

Dolehnou k Tvému sluchu hlasy misio-
nářů z Asie, Afriky, z celého světa. To jsou ti
velicí, Bohem nadšení bojovníci pro víru, lidé
zlatých srdcí, nadšenci, kteří přinášejí obrovské
oběti. Opustili vlast, opustili rodiče a příbuzné,
vedou život plný odříkání ne pro sebe, ale pro
spásu duší lidí neznámých! Každý nemá tolik
síly, tolik lásky, tolik odvahy přináseti takové
oběti, ale každý může a má pomáhati,
aby se dařilo dílo Boží. Čti misionářský
časopis, abys se mohla přesvědčiti, dej pří-
spěvek, získávej příznivce! Jsou to zdánlivě ma-
ličkosti, ale co dobrého tím vykonáš! I z mála
ráda udělej, Bůh vynahradí tisíckrát!

Máme různé dobročinné ústavy slepců,
mrzáčků, sirotků, dětí opuštěných. Co tu práce
ve službách lásky k bližnímu, pro záchranu
víry svaté!

Pomáhej katolickým živnostníkům a
obchodníkům! Mnozí z nich trpí mnoho ne-
zdravou konkurencí, jiní pro své náboženské
přesvědčení. Židé a zednáři podporují jen své
lidí. Musíme mít i stavovské uvědomění
a pomáhati svým lidem. „Čiňte dobře všem, ale
především domácím víry!“ To nejsou slova má,
to napsal sv. apoštol Pavel, nádoba Bohem vy-
volená. Ženy nakupují pro domácnost, mohou
zde mnoho dobrého vykonati. Nebudou tedy
podporovati nepřátele víry a sesilovati svými
katolickými penězi jejich hospodářský význam a
tak podporovati boj proti své víře a církvi.

Jak krásná je katolická církev! Je
to obrovská světová republika, v níž všecka
srdce bijí v jedné víře, která ční jako neroz-
borný dóm na základě apoštolském, kde všechny

ruce se vztahují, aby si pomohly. Jsme členy té církve, musíme tedy býti proniknutí pravým duchem jejím, duchem katolicismu. Pomáhej tedy ráda, kde a jak můžeš, kde církev potřebuje tvé pomoci, kde také s tvou pomocí počítá!

Oběť Estery byla slavně odměněna, tisíce duší jen jí děkovaly za svou záchranu. Nevíš ani, kam sahá oběť tebou přinesená, ale věčný Odplatitel všeho dobra dá ti jednou nahlédnutí a zažití, kolik rukou vděčně se k tobě vztahuje za přijatá dobrodíní, kolik duší ti děkuje za záchranu víry, za zajištění spásy. Pocítíš radost Estery, že jsi zachránila duše před zkázou dobrými skutky z lásky k Bohu, jeho církvi a jeho pravé víře, jako hodná dcera své svaté víry!

Susana.

Byla manželkou Joakima. Bydlili v Babyloně. Joakim byl velmi bohatý a vážený, Susana velmi krásná a bohabojná, neboť rodiče její, jsouce spravedliví, vychovávali ji podle zákona Mojžíšova. V domě Joakimově konaly se soudy. Dva židovští soudcové viděli sličnou Susanu procházeti se v zahradě vedle domu, přepadli ji a když odporovala nemravným návrhům těchto soudců, byla jimi křivě obžalována a odsouzena k smrti. Daniel ujímá se z vůle Boží nevinné ženy, vymůže obnovu soudního řízení; oba soudci usvědčeni ze lži a Susana zachráněna.

Kdybych vzal nejkrásnější barvy a ruku mou vedli andělé nebeští a namaloval vznešenou postavu dívčí v sněhobílé říze s pohádkovou tváří, okem jasným jak čisté hvězdy na jasné obloze, čelem bílým a spanilým, co by to bylo? Byla by to postava ideální, slabý pokus shrnouti v lidskou postavu to, co Bůh a dobří lidé zovou čistou duší.

Čistá duše

Není třeba hledati postavy smyšlené, máme na zemi — Bohu díky — lidi i dívky skutečně krásné. Najdeme je ve zdech továrních jako v salonech, v jednoduchém šatě jako v nádherné toaletě. Jsou dětmi země jako my a přece přebývá v nich jakási nadzemská velikost, skrytá vznešenost, šlechtictví, které rozdává jen král nadzemský. Jsou to čisté duše.

Čistá duše v překrásné zahradě východní krásy. Zdá se, že sami ptáčkové v listoví obdivují krásu takové duše. Boží oko na ni shlíží, Boží slunce ji ozařuje. Dále od zahrady pohybuje se proud lidí, jdoucích od soudu. Susana je v zahradě sama. Služebné zavřely dveře zahrady, jak měly nařizeno. Susana pohlížela k jasnému nebi, naslouchala zpěvu ptactva a poněvadž bylo horko, chtěla se i vykoupatí v potůčku, který tu tak klidně zahradou protékal. Celé to okolí překrásně se hodilo k čisté duši a radost a spokojenost zahřívaly srdce.

Nápadný šum, praskot větvíček a dva muži tu stojí před ustrašenou Susanou. Zahrada byla uzavřena a přece . . . Odkud se vzali ti nešlechtníci? Číhali v úkrytu!

Dva starší, soudcové v Israeli, „převrátili smysl svůj, odvrátili oči své, by neviděli nebe a nerozpomněli se na spravedlivé soudy Boží“ a v úkrytu číhali na ctnou Susanu. Mluvili k ní rychle: „Hle, dveře zahrady jsou zavřeny, žádný nás nevidí, proto dovol nám, abychom se pobavili s tebou. Nebudeš-li chtít, udáme tě, že tu byl s tebou jinoch a že jsi pro tu příčinu poslala děvečky domů.“ Susana vzdechla a řekla:

„Stísněna jsem se všech stran; neboť učiním-li to, čeká na mne smrt; pakli neučiním, neujdu rukou vašich. Avšak lépe mi jest beze skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně.“ I vzkřikla hlasem velikým Susana, ale vzkřikli také starší proti ní; a jeden běžel ke dveřím zahrady a otevřel. Služebníci domu když uslyšeli křik v zahradě, vskočili tam zadními dveřmi, aby viděli, co je to. A když starší mluvili, zarděli se služebníci náramně, ježto nikdy nebyla pravena o Susaně věc taková.

Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou. Kdo nepovoluje zlým žádostem, jež ho lákají k tělesným rozkošem, jest cudný, čistotný a jeho ctnost se jmenuje čistota. Kdo se nikdy proti čistotě neprohřešil, je pannou, panicem.

Čistá duše, velká duše, hrdinná duše. Susana, čistá Susana, vítězí jako slabá žena nad dvěma muži, staršími, soudci v Israeli! Čistá duše a vedle ní otroci neřesti; čistá duše vítězí, otroci podléhají. Čistá duše je klidná, nečistá duše, otrok vášně, naplněna zlobou. Nic nového pod sluncem a nic neobyčejného; člověk nečistý je schopen všech neřestí a zvyklý vší ostudě. Všimněme si dobře postupu! Nejdříve hříšné myšlenky a žádosti, pak vyhledávání příležitosti ke hříchu a hříšné setrvávání v této příležitosti, konečně přistoupení k činu. Ctná Susana sráží ničemy k zemi. Jejich zloba je veliká a hřích vyžádá si jistě obět; hněv ničemu obrací se proti Susaně. Nejdříve vyhrožují

veřejnou pomluvou a smrtí, pak špiní Susanu v očích služebníků a konečně stojí Susana jako veřejná hříšnice před soudem. Čistá duše je odsouzena, čistá duše je vedena za město, aby ji kamenovali pro ctnost! Tak pracují ničemové zaslepení vášní, otroci nečistoty, tak zuří neuspokojení a zklamání psi pekelné vášně.

Pryč s nimi! Veliká, čistá duše Susany je povýšena nad jedovaté draky, v srdci zápasí dvě velké mocnosti, smrt a ctnost. Susana zná zlobu těch ničenu, ví, že pomsta jejich neustoupí ani před smrtí kamenováním; svědomí jich obtěžkáno již mnohým nespravedlivým rozsudkem. Buď smrt nebo hřích! Hřích je také smrt, ne sice smrt těla, ale smrt duše, smrt před Bohem, Pánem života, smrt na věčnosti. Smrt hřichu je věčná hanba před Bohem, smrt těla chvíle úzkosti a muk a hanba před lidmi, ale pak dostaví se věčná blaženost a sláva v čistých prostorech, kde není více slz ani hřichu, kde Bůh přijímá čisté duše a těší je. Okolo duše Susany vyly a plenily zvuky nečisté vášně, v její duši a nad ní zněly písně čistých, kterým rozumí jen duše čistá. Zápas musil šťastně skončit. Ničemům nevydá Susana čistou, drahoucennou duši, aby ztratila klid duševní, nebe a Boha.

* * *

Teď mluvíme o dívkách, o tobě! Svět je zajisté krásný, jistě jsou i čisté radosti životní, veselé chvílky, kdy na hřích ani nepomyslíme. Není často kolem tebe tak klidno, veselo a čisto jako kolem Susany v zahradě? A přece není žádné místo bezpečné před nečistými duchy.

Dva apoštolové ukazují na veliké nebezpečnosti. Sv. Petr v 1. listě píše: „Protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by pohltil“ (5, 8.), a sv. Pavel praví: „Máme však poklad tento v nádobách hliněných.“ (2. Ke Kor. 4, 7.) Nebezpečnosti uvnitř, nebezpečnosti zevně. Co tedy máme činiti? Co činila Susana, znajíc svět i lidi? Dala uzavřít zahradu. Opatrnost jest nejprvnějším a nejdůležitějším pravidlem, které nesčetné duše dívčí zachránilo a nedbání tohoto pravidla zase mnohé dívčí duše odpykaly.

Buď opatrnou! Daleko od tebe musí býti a zůstat, kteří mluví a konají, co rozrušuje čisté duše. Zůstaň svéhlavou tam, kde pozoruješ ničemníky jako Susana v zahradě. Uzavři svůj dům i svou komůrku! To není jen fantazie, to je skutečnost, že mnohá dívka může zachrániti svou nevinnost jen s klíčem od komůrky v ruce.

Susano, zavři svou komůrku! Píseň všech písní užívá tohoto obrazu o nevěstě: „Zahrada zamčená jsi, sestro má, nevěsto; v zahradě zamčené pramen na pečeti.“ (4, 12.) Buď zahradou uzamčenou! Opatruj pět smyslů svých, zvláště oči, v nichž se svět nejen zrcadlí, ale jimiž i svět do srdce vniká! Nevidíš, jak knihy na tvém stolku a obrazy v museích a výkladních skříních jako lační hejskové číhají, aby se ti rychle přiblížily a v příhodném okamžiku část tvé čisté duše uloupily? Zůstaň uzavřenou zahradou! Pokud je na tvém stolku mělká, dráždivá, pikantní četba, jsi stále ve velikém nebezpečnosti. Ničemové na knižním stolku číhají tak dlouho a každý den znovu, jako číhali oni dva starší na Susanu. Doznej poctivě, že jsi jim

proti lepšímu vědomí a svědomí dveří zahrady neuzavřela, že jsi jim mnohdy na chvíli i dveře otevřela a s nimi se bavila. Uzavři zahradu všem, kteří takovou špinavou četbu do domu přinášejí! Taková četba zkazila již mnoho hodných a dobrých dívek; oběti ty dovede spočítati jen vševědoucí Bůh a smějící se ďábel. Proto pryč s takovou četbou, neslušnými a necudnými obrazy!

Naše katolická zábavná literatura je dnes bohatá a stojí na výši doby, není tedy opravdu důvodů ani příčiny sahati po jiné četbě. Neříkej, musím to čísti, chci-li o tom mluvit! To jest ubohá domýšlivost. Kdo může od tebe požadovati, abys přečetla všecky novinky? Nikdo! Požaduješ od těch, kteří chtějí se pokládati za „vzdělané“, znalost všech novinek katolické literatury a katolického umění? A co na tom záleží, nečetla-li jsi té či oné knihy? Čísti máš a musíš, abys se dále vzdělávala, ale stačí ti na všecko čas? A rozumíš tomu všemu? Uzavři svou zahradu, za křovím i stromy číhají nepřátelé; tvá čistá duše musí ti býti milejší a dražší veškeré krásné literatury. Hloupá a laciná fráze o „sečtělosti a vzdělání“ nemůže a nebude ti přece imponovati. Nezáleží na tom, kolik knih jsi přečetla, ale jaké knihy a jak to prospělo tvé duši! Méně a důkladněji, než mnoho a povrchně. Lépe jednu dobrou knihu čísti několikrát, než špatnou jen do ruky vzít. Četba má vzdělávati a zušlechťovati, pro tebe tedy se hodí jen dobrá četba, četba katolických knih a časopisů ať zábavných, ať poučných. Všiměj si dobře, co čtou odpůrci! Ti — až na nepatrné výjimky — po knize katolické

nesáhnou, proč tedy katolíci by měli sahatí po knihách jejich? Přidrž se vždycky jen toho nejlepšího a pro duši nejprospěšnějšího!

Susana byla opatrnou. A přece ji přelstili! To bylo opravdu ďábelské. I tobě se může státi při vši opatrnosti a přísnosti, že i v tvé uzavřené zahradě vynoří se zjevy hříchu. Fantasie a pamět, nervy a krev ruší klid a veselost uzavřené duše. Tu nastává boj věrnému dívčímu srdci. Může nastati boj i proti vnějšímu nepříteli. I při vši opatrnosti může se ti svůdce přiblížiti v různé postavě. Pak se postav rozhodně na odpor a buď zmužilou! Učiním-li to, čeká mne smrt. Svatá pravda. Lidí se nemusíš báti jako Susana, ale čeká tě smrt, učiníš-li to. Anděl strážný tě nezachrání, učiníš-li to, čeká tě smrt. A taková smrt je hrozná smrt! Smrt pro hřích nečistoty u dívky, na jejíž ctnost čistoty jako na něco samozřejmého pohlží Bůh, andělé i lidé! Hříchem tím pohřbíváš svou čest a vnitřní krásu, pohřbíváš dívčí pel, pohřbíváš, co tě v očích světa nesmírně povznáší a úctu a obdiv působí. Bílý věnec zahazuješ s hlavy své, marně pak pláčeš, marně hledáš ztracený ráj duše. Co jsi hříchem tím ztratila, nevrátí ti nikdo! Kéž dobrotivý Bůh chrání tě před tímto neštěstím, kéž se smiluje nad nešťastnicemi, které zapomněly na Boha a ztratily duši čistou!

Susanu čekala hanebná smrt ukamenováním a přece padla raději bez hříchu v ruce hříšníků, než by hřešila před obličejem Páně.

Bránila se a modlila se. Nešetří nikoho, kdo se ti přibližuje se špatným úmyslem! Sesměšni jej, abys se nesesměšnila před Bohem! Kdo nešetří tebe, nezasluhuje tvého šetření!

“A modli se! Vzáývá-li duše dívčí jméno Boží, znějí-li z duše její prosby k Spasiteli a jeho ochotně pomáhající matce, musí umlknouti i nejsilnější hlasy pekelného draka. Upřímná střelná modlitbička a pekelný duch se svíjí u tvých nohou a duše zůstala svobodná, veselá, krásná a čistá.

Hospodin naděje má jest,
 učiniv Hospodina svým útočištěm:
 nepříhodí se nic zlého tobě,
 rána se nepřiblíží k tvému stánku.
 Neboť andělům svým o tobě kázal,
 aby tě ostříhali na všech tvých cestách.
 Takořka na rukou budou tebe nosit,
 abys o kámen nohou svou nezavadil.
 Po zmiji a basilišku chodit,
 šlapat budeš po lvu, jakož i po draku.
 (Ž. 90, 9.—13.)

Susana i ty!

Nastal den soudu. Rodiče a příbuzní naříkají. Lidé obstupují Susanu, všecky zraky na ni upřeny, soudcové kladou ruce na její hlavu, titíž, kteří se na ni prohřešiti chtěli. Odsoudili ji k smrti ukamenováním. Susana obrací uplakané oči k nebi, dovolává se Božího milosrdenství. Milovník čistoty jistě jí neopustí. Smrt ukamenováním pro hřích nečistoty. Srdce Susanino chvěje se při tomto bezpráví. Shromáždění litují ctnostné Susany, jest vedena na smrt. Tu zvolala hlasem velikým: „Bože věčný, který znáš věci skryté, který všecko víš prve, nežli se stane, ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně; aj, umírám, nic neučinivši z toho, co tito smyslili si proti mně.“ I vyslyšel Pán její hlas.

Když vedena byla na smrt, vzbudil Pán svatého ducha mladšího jinocha, který slul Daniel. Daniel zvolal hlasem velikým: „Čist jsem já od krve této ženy.“ Lid se zarazil. Daniel vytýká soudcům falešný rozsudek, stojí tu jako anděl Boží. Oddělí ničemníky jednoho od druhého a vyslychá je. Lhou oba. Jeden ji viděl hřešiti pod lentiškem, druhý pod svídnou. Lid se přesvědčil o zlobě soudců a vrhá se na hříšníky. Za hodinu leží ukamenované mrtvoly obou ničemníků na zemi; Bůh sám soudil a odsoudil ty, kteří chtěli zničití čistou duši.

Bůh se vždy zastává čistých duší. I když toho nevidíme, přece Bůh stojí na blízku čistých duší. Spasitel to byl, který čisté duše blahoslavl: Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou. V čistých duších zrcadlí se věrně a krásně obraz čistého Boha, obklopeného čistými duchy a svatými. Čisté duše modlí se rády, v modlitbě vidí Boha. V nich se Spasitel rád zdržuje, rozumějí mu a žijí pro něho a radují se z jeho přátelství. A Spasitel přijímá je do svého království, aby věčně patřily na tvář jeho.

Čisté duše pevně důvěřují v Boha. Susana v nejtěžší chvíli pohlížela k nebi. Věděla, že mohou její tělo zničití, nadávatí jí, haněti jí, posmívati se rodičům, ale věděla také, že čistou duši čeká nevýslovná radost ve věčné blaženosti, až přijde před soudce vševědoucího a nejvyššího spravedlivého, jenž dobré odměňuje a zlé trestá.

Čisté duše přinášejí rády i nejtěžší oběti. Vědí, že Bůh rád přijímá obět z jejich rukou, poněvadž čistá duše je mu milou a

drahou. Blahoslavení čistého srdce ! Bůh je chrání, má v nich zalíbení, dává jim klid, zdobí je svým majestátem, před nimi ustupuje peklo, v úctě sklánějí se lidé. Blahoslavení čistého srdce !

Jan, miláček Páně, nejčistší mezi apoštoly, nahlédl v blaženost čistých duší. Jemu, čistému, byla zjevena, aby ji ukázal čistým duším jako věčnou odměnu čistoty. Pamatuj si slova jeho, zaznívající s nebezpečí výše, provázena souhlasem svatých:

„A uslyšel jsem hlas s nebe jako hukot mnoha vod a jako rachot velikého hromu, a ten hlas, který jsem uslyšel, byl jako hlas citerních pěvců, kteří hrají na své citery. I zpívali jako píseň novou před trůnem a nikdo nemohl se naučiti té písni, leč oni sto čtyřicet čtyři tisíce, kteří jsou vykoupeni ze země. To jsou ti, kteří se neposkvrnili s ženami, neboť jsou paníci; ti jsou, kteří následují Beránka, kamkoli jde. Oni byli koupeni z lidí jako prvotiny pro Boha a Beránka.“ (Apok. 14, 2.—4.)

Jak krásné jest čistotné plémě ! Nesmrtelná jest památka jeho ! Čistota líbí se Bohu i lidem !

Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou !

Marie a Marta.

Pán Ježíš přišel do Betanie a zastavil se Marie a Marty. Maria planouc vroucí láskou ke Kristu toužíc poznati dokonale jeho učení, zasedla u nohou Páně podobně, jako žáci sedali u nohou svých učitelů, a poslouchala jeho slova. Marta se starala, aby co nejlépe obsloužila Ježíše a obávajíc se, že sama nestačí, prosila Pána, aby Marii vyzval, by jí pomohla, neboť věděla, že se neodtrhne od Krista, leč on sám ji vyzve. Pán Ježíš

jí nevyhověl ani nepokáral, i ona činila dobrý skutek z lásky k němu; poučil ji však, co jest lepší, ano nejlepší a jediné potřebné.

Sluníčko krásně hřeje a usmívá se oknem do tiché světnice v domě Marie a Marty v Betanii. Pán jeho a Stvořitel sedí tu za stolem. Paprsky sluneční rýsují na stěně překrásné obrysy božské hlavy. Ptáčkové zpívají a švitoří, jako by hlasem svým chtěli doprovázeti měkký hlas božského Pána. Zlatá záře osvětluje stůl i pohovku.

Přichází s nebe či září tak jasně a krásně oči Pána? Klidně a přece mohutně a zase tak prostě zní prostorem hlas božského Učitele a jako moře hluboké černé oči spočívají na ženě, která v sebe pohroužena sedí před ním. Co slyší? Tak ještě nikdo nemluvil, tak nemluví lidé, tak mluví jen ten, kdo moc má, je nekonečně vznešený a má k lidem lásku větší než svět. Oči ženy obracejí se tázavě na božského Učitele a v její tváři pozorovati možno nevýslovnou radost, ale i jemný stín zamyšlení na bílém čele. Každá žilka, každý záhyb srdce se chvěje, mluví-li Pán slova vážná i výstražná.

Šťastná chvíle pro dívčí srdce! Světnice v Betanii byla víc než skvostný chrám, kde massy lidu se tlačily kolem vysokých sloupů. V jedné hodině u božského Učitele poznala více pravdy, moudrosti a učenosti, než mohla podati ústa zákonníků za celý život. V této hodině zapomněla na svět, na lidi, tak vzácnému přátelství musilo ustoupiti přátelství všech lidských srdcí.

Betanie! Jak šťastné chvíle jsi viděla, jak velikou lásku Boží a jak šťastnou dívčí duši!

Jest Betanie a jsou šťastné chvíle i pro tebe. Takovou Betanií je tvůj pokojík, kde se vroucně modlíš, upřímně s Ježíšem rozmlouváš jako s dobrým známým přítelem, kam nepronikne kal ulice a vábivý hlas hříšného světa a falešných lidí, kam oknem hledí jen andělíčkové Boží.

Nedaleko tvého příbytku je kostel, tam nalezeš Pána, tam tě očekává, chtěje ti připravit radostné chvíle. V idyllickém lesním kostelíčku, v kapličce na vršíčku, u cesty, ve chrámu na náměstí, ve chrámu mezi továrnami, tam všude je tvá Betanie, tam všude můžeš sedět u nohou Kristových, rozmlouvat s ním, slyšet jeho hlas, tam všude můžeš prožít chvíle nevýslovného štěstí. Jdi tam hledat Spasitele! Vždycky má pro tebe čas, vždycky a všude tě slyší, všude má laskavé srdce, všude bohatě rozdává své milosti. Měj i ty trochu času pro něho, věnuj mu denně několik minut z času určeného pro odpočinek a zábavu!

Můžeš-li, zařaď do denního programu i návštěvu nejsvětější svátosti! Dobrá vůle železo láme, při dobré vůli dá se leccos zařídit. Nemáš-li opravdu času ani příležitosti zastavit se před nejsvětější svátostí, pak aspoň v duchu zaleť do kostela, pošli mu pozdrav! Jen na něho nezapomeň, když i on stále na tebe myslí, milostivým pohledem provází, za tebe prosí ve dne i v noci!

Pojď do Betanie a vrhni se k nohám Spasitele a taž se ho, čeho od tebe žádá, pros jej za vše, co ti chybí, aby ses mu líbila, slož před ním s důvěrou všechny starosti, rozumí ti lépe než otec a matka a nejlepší přítelkyně!

Odporuč mu svou budoucnost, život i smrt! Pojednej s ním o záležitostech duše, spásy! Poďěkuj za všechny milosti, pros za prominutí toho, co jsi snad zanedbala nebo ve slabé chvílce učinila; obětuj mu dívčí srdce a všechna jeho přání, slabosti i obtíže; obětuj mu vůli, rozum i pamět; obětuj mu své smysly, aby tě chránil všeho zlého! Odpros za všechn nevďěk svůj i ostatních lidí, pros o milost setrvání v dobrém až do konce! Modli se za své rodiče a všechny, jimž jsi povinna láskou a vděčností! Při modlitbě jako záležitost vlastního srdce vlož na božské srdce úzkost umírajících, bolest nemocných, nebezpečství duší nesmrtelných! Nezapomeň na touhu a utrpení duší v očištění!

Raduj se, že Spasitel nalézá lásku v srdcích dobrých lidí, truchli s ním nad záhubou duší a pochop tu bolest Pána, že nemůže mnohé duše zachrániti a šťastnými učiniti, když samy odporují! Představ si život Spasitele na tomto světě, jeho bolesti, utrpení, vítězství a triumf, pronásledování církve jeho! Vzpomínej těch, kteří nesou jeho učení a lásku k lidem, kteří za něho bojují, trpí a umírají, jeho náměstka, kněží a misionářů! Otevři mu úplně srdce, aby nahlédl v nejtajnější jeho záhyby, polož srdce své na oltář a přisáhej věrnost jemu, jeho církvi a víře! Obnov víru ve skutečnou přítomnost Kristovu v nejsvětější svátosti, řekni mu, že jej opravdu miluješ, pros o ještě větší lásku! Uvaž jeho dobrotu k sobě i ostatním lidem, jeho mírnost a pokoru, jeho trpělivost, jeho ochotu odpouštěti, a pros, by srdce tvé podobalo se srdci božskému, by zdobeno bylo podobnými ctnostmi! Pohleď do jeho očí s dětinnou oddaností Marie

a přej si raději smrt než odloučení od něho, žádej býti jedině jeho v každé chvíli, v radosti i bolesti, v životě i smrti!

Na jednu hodinu snad je toho příliš mnoho; ať jen srdce mluví, když čas v Betanii tak rychle plyne! Spasitel naučí tě, jak se máš modlití a žítí, jak bojovati a obětovati se, jak šťastnou býti a zůstatí v nešťastném světě, jak se máš stále zdokonalovati, kterou cestou jítí, aby tě vzal do své náruče, přivinul na své srdce. Spasitel mluví ti o lepší kráse, o jiném světě, o věčné odplatě za věrnost srdce, o nekonečné radosti po zármutku a bolestech, snášených s trpělivostí z lásky k němu. Božský Učitel zjeví tak mnohá tajemství lidského života a naučí rozuměti cestám Prozřetelnosti. Lačné sytí, bohaté pouští prázdné, malým zjevuje, co tají před velkými. Dává ti nová pouta, lepší, pevnější; cítíš, že mu patříš, že to ani jinak nelze, než pro něho žítí, pro něho se obětovati.

V tomto okamžiku, v těch chvílích, v této duchovní Betanii dostáváš chut a zmužilost k životu, dostáváš sílu k vytrvalosti, duch se povznáší, srdce zahřívá a ty děkuješ božskému Učiteli a toužíš znovu a znovu vrátiti se do Betanie k němu. Toho štěstí je ti dopřáno, v Betanii se svým Pánem a Učitelem můžeš prodlévati denně. Vyhledávej to štěstí často, velmi často — denně!

Modlitba a práce.

Přítomnost Spasitele, jeho učení, moudrost a láska tolik opanovaly srdce a uchvátily mysl Marie, že si ani nevzpomněla na sestru a ne-

uvědomila si její starost a shon. Marta pobíhala sem a tam, zabírala se hojnou obsluhou, aby Pána náležitě uctila. Marta přistoupila tedy k Pánu Ježíši a pravila: „Pane, nedbáš-li toho, že sestra má nechala mě samu sloužiti? Řekni jí tedy, ať mi pomůže!“ Ježíš však odpověděl: „Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se ve mnoha věcech, ale jednoho jest zapotřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata od ní.“ Pokáral Pán Ježíš Martu? Zavrhuje Pán práci? Ani jedno ani druhé! Spasitel chce rozjímající Marii chrániti a proto poučuje Martu o jediném potřebném, jako by řekl: Marto, tvůj skutek je dobrý, ale mnohem lepší, ano nejlepší a jediné potřebné zaměstnání jest oddati se věrou živou a láskou činnou svému Vykupiteli a Bohu, neboť v něm jediné spočívá spása a věčné blaho tvorů rozumných. Vše ostatní, jež lidé zovou potřebným, jest nutno jenom vzhledem k jistým okolnostem, které pominou, ale oddati se řečeným způsobem Bohu a Vykupiteli jest naprosto potřebno k blahu věčnému; a zaměstnání to — zabývání se Bohem a Vykupitelem — nepřestane u spravedlivých nikdy, ale trvati bude u nich také v životě budoucím. Proto život rozjímavý, zabývání se Bohem, jest stránka nejlepší, která nebude odňata od ní, neboť práce pomine, ale modlitba a rozjímání duchovní půjdou s námi na věčnost a tam se promění ve velebné patření na Boha. Aby se tak stalo, jest jednoho potřebí a Maria vyvolila právě to jediné potřebné. Skutek Marty, práce z lásky k Spasiteli a jeho průvodcím, byl skutek také dobrý. Dvě cesty vedou k nebi, cesta modlitby, rozjímavého života a

cesta bohumilé práce. Modli se a pracuj! Modlitba a práce je i tvým povoláním. Konáš-li obojí z lásky k Bohu, sloužíš-li mu modlitbou i prací, jsi na dobré cestě.

Buď pečlivou Martou, pracuj ráda! Lenost, nechť k práci děvčeti rozhodně nesluší. Škodí-li zahálka všem lidem jsouc matkou hříchů, pak jistě škodí i děvčatům. Dívky prospávající a prosnívající nejkrásnější ranní hodiny, kdy příroda i církev Boha chválí, dívky nevědoucí, jak si krátiti čas, jsou karikaturami pravých dívek. Rozumný člověk právem jimi pohrdá. Tvou zásadou musí býti: stále rozumné zaměstnání. Při práci dbej tohoto pořádku: nejprve nutné, pak užitečné, konečně příjemné!

Rozdělíš-li si takhle denní práci, nepracuj neuspořádaně, přehnaně, bezvýsledně! Písmo sv. neukazuje bezúčelně na velmi umělou a bedlivou práci mravenců, jest to práce uspořádaná. Církev svatá ukazuje na práci včel. Tito malí tvorové jsou zázračným dílem Božím, žasnouti musíme, pozorujeme jejich práci. Člověk je tvor rozumný, mistrné dílo Stvořitele, má tedy tím více svatou povinnost svědomitě pracovati, nechce-li býti před Bohem služebníkem neužitečným. Jak mnozí by si přáli zastavení hodin, prodloužení dne, aby získali více času k práci! Nemrhej drahocenným časem, pracuj ráda, zamiluj si práci, dává životní radost, duševní čilost, tělesné osvěžení!

Nejen pracovati, ale pracovati správně, býti Boží pracovníci. Služ Pánu jako Marta! „Hle, jako oči sluhů hledí na ruce svých pánů, jako oči služebné upřeny na ruce své paní: tak zrak náš k Pánu, našemu Bohu.“ (Ž. 122, 2).

Upři zrak na ruce Boží! Pán nic nekonal zbytečně. Hleď, aby ani nejmenší díl práce tvé nepřišel na zmar! Je to smutné, pracuje-li někdo, pilně a dlouho pracuje a na konec nedostane odměny. „Co má člověk ze vší své lopoty, kterou lopotí se pod sluncem?“ (Kaz. 1, 3).

Na tobě to záleží, přináší-li ti práce nějaký užitek. Obětuješ-li práci Bohu, pak práce má nesmírnou cenu. Služebná, tovární dělnice, úřednice, každá pracující dívka je milou dcerou Boha, jenž z jejich rukou přijímá každou práci jako dar z lásky, ať je to práce řemeslnická či umělecká, ať hrubá či jemnější, a rezervuje pro šťastnou budoucnost. Dnes stačí stisknutí prstem nebo hnoutí rukou a rozezvučí se obrovské zvony na věžích chrámových; stačí hnouti rukou a celé město zazáří nesčetskými světly; stačí hnouti pákou a na tisíce mil dovídáme se o neštěstí na moři. Ano, tak tomu jest. Maličkost s dobrým úmyslem, z lásky k Bohu vykonaná proniká na nekonečnou vzdálenost, proniká až do nebe. Andělé a svatí s láskou a radostí přijímají zprávu, že prostá dívka obětovala Bohu i nejmenší práci. Nic není nepatrné, nic malé, co konáš. Proto všecky práce obětuj Bohu! Bože, všechno z lásky k tobě! Cokoliv budu dnes konati, ať se děje ke cti a chvále tvé!

Musíš býti Marií i Martou, pracovati a modliti se, neboť jen modlitba není tvým povoláním a pouze práce netěší, poněvadž je bez odměny. Chceš-li, aby práce těšila, aby byla odměněna, musíš s prací spojovati i modlitbu. První tvůj pohled buď na kříž, první pozdrav tomu, jenž vše pro tebe obětoval; jemu obětuj

každý den se vši práci a se vším, co budeš mysliti, konati, co tě potká, a to tím raději a srdečněji, čím větší práce a námaha tě očekává. Ten, jenž tě viděl ze spánku se probouzeti, vidí tě v každou chvíli a na každém místě. Pracuj před Pánem a pracuj pro Pána tak horlivě a svědomitě jako Marta, a duší, srdcem buď stále při něm jako Maria! Zalétej k němu v myšlenkách, nezapomínej na něho! Pohybuj rukama, očima sleduj práci, mluv s lidmi, ale srdce ať je v Betanii u Spasitele! Pracuj jen v přítomnosti božského Učitele! Nemusíš stále si toho býti vědoma, stačí dobrý úmysl před práci, ale přece se přesvědčuj časem, zda Pán při tobě jest, nahlédni rychle do světnice v Betanii a znovu mu obětuj práci rukou svých! Spatříš-li jeho obraz, ať srdce pozdraví krátkou modlitbou, slyšíš-li z věže kostelní znít jeho pozdrav, opakuj jej hned, radostně, vroucně! Duše Boha hledající nalézá jej všude; tvorové — i ti nejmenší — hlásají jeho moudrost; pokrm a nápoj jeho dobrotu; věci nepříjemné jako bolest, neštěstí, zkoušející jeho prozřetelnost.

Viděla jsi někdy v zahradě, v parku žertovnou hru, kde vyskakující proud vody vynáší barevné kuličky a nechává je vystupovati a sestupovati? Barevné kuličky chtějí stále dolů, ale silný proud přímo vystupující nutí je zůstatí nahore a tam více nebo méně tančiti. V slunečním světle se proud vody křišťálovitě leskne a pestré kuličky se pyšní svými barvami. To je obraz dívky pracující a modlící se, Marie a Marty v jedné osobě!

Z hloubi tvého srdce, z hlubin věřící duše musí vyskakovati silný proud obětivé lásky

k Spasiteli, již časně z rána musíš míti energickou vůli obětovati všechny práce Bohu. Pak nastane práce, vystupuje a sestupuje jako ty kuličky. Chce-li práce dolů, činí-li nám obtíže, pak mocný proud vůle Bohu obětované nutí práci, malou i velkou, zůstatí ve výši a dodává novou sílu krátkou vroucí modlitbou, dobrým úmyslem znovu obnoveným. Tak zůstává při práci radost a veselí, neboť jí povznáší síla modlitby a dobré vůle. Tvá práce, pokrok v práci, ty i dílo tvé, vše září v paprscích slunce, vše se Bohu líbí; vše je krásné, dobré, necítíš únavy, neboť práce tvá vychází ze srdce hledajícího Boha a směřuje k Bohu odměňujícímu.

Pracujeme-li s Bohem, pracujeme rádi a snadno a lidí si nevšímáme. Samozřejmě, že pracujeme pro lidi, ale stavíme práci do lepšího světla, dáváme jí jiný význam, jinou cenu, jiný směr. Kdo pracuje s Bohem, nehledá vděku a uznání lidí a nermoutí se, nedostává-li se mu jich. Jest přece někdo, kdo ví, jak věrně a svědomitě pracujeme, jenž velké i malé naše úkony uznává a oceňuje, jest přece někdo, jenž nám rozumí a odměňuje mnohem bohatěji než zasluhujeme – spravedlivý a vševidoucí Bůh! Neztrácej chuti a odvahy k práci, jestliže lidé tvé práce neocení, nejsou-li spokojeni s poctivě a věrně vykonanou prací, nemůžeš-li jim nic pořádně udělati; jest větší odměna a útěcha, můžeš-li totiž večer s klidným svědomím si říci, že jsi povinnost svou svědomitě vykonala, že Bůh je s tebou spokojen. Rozuměj dobře: vykonati p o v i n n o s t svou věrně, svědomitě, ničeho nezameškati, v ničem se neprohřešiti.

Smýšlej o práci dobře, nepohrdej žádnou práci, i když je to práce nepatrná, maličká, nepodceňuj práci, i když je ti nepříjemnou; v očích Božích je každá práce cennou, Bůh se těší z každé práce vykonané s dobrým úmyslem a z lásky k němu. Jiní lidé snad jdou domů s velikými úspěchy, ověšení věnci a kyticemi, zasypaní potleskem a gratulacemi, srdce se chvěje radostí z vykonané práce; ty jdeš do Betanie k Spasiteli, abys slyšela jeho soud o vykonané práci, abys prosila za odpuštění chyb, abys tu práci vložila v jeho ruce. Marně hledá Pán u těch, kteří se domnívali konati velkou a záslužnou práci, nic nemají, prázdné ruce, jejich práce byla zbytečným mrháním sil. Svět jim tleskal, srdce se radovala, ale pro věčnost nemají nic, před Bohem ničeho nevykonali, ať je odmění ti, pro které pracovali, Bůh nezná práce jejich. A ty? Nikdo snad se o tvé práci nedověděl, před světem snad je ničím — pro svět také nebyla — platila Spasiteli, nebi, věčnosti! Tak konaná práce je v ruku Spasitele jako poklad nezničitelný a neztratitelný, ten poklad ti bude uchován pro den věčného odpočinku! „Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež ani rez ani mol nekazí, a kde zloději nevykopávají aniž kradou.“ (Mat. 6, 20).

Přijde chvíle odpočinku od práce, nastane smrt — Marta umře. Nic není ztraceno z práce její, každý krok, každé píchnutí jehlou atd., vše je zaznamenáno. V nebeské Betanii sedí i Marta u nohou Spasitelových odpočívajíc od práce a zrak svůj upírajíc na božský obličej, tu nalézá

Marta znovu práci rukou svých; jak věrný a dobrotivý jest Pán, nic není zapomenuto, nic není ztraceno! Každé i to nejmenší dílo za hodiny, léta, celý život je uschováno. A Pán klade ruku laskavě na hlavu Marty, Marta ví, proč! Všecky práce provázal dobrý úmysl, všecky práce byly stálou modlitbou, Bohu je doporučovala, stavěla dům pro věčnost, kladla denně kámen na kámen, za stálých modliteb, obětí a dobrých úmyslů konala svou práci; nyní odpovídá od práce, hledí na Boha, požívá věčné radosti. Pracovala jako Marta, modlila se jako Maria.

Pracuj horlivě s Martou, modli se vroucně s Marií, práce a modlitba, modlitba a práce, Marta a Maria v jedné osobě a čeká i tebe radostná nebeská Betanie, kde Kristus kraluje ve slávě své se všemi dívkami, které byly i Martami i Mariemi.

Magdalena.

Fariseus pozval Pána Ježíše na hostinu. Zda z pohnutky dobré či zlé, není známo, ale předpokládejme pohnutku dobrou; byliť i mezi farisei mnozí, kteří měli úctu k Pánu Ježíši pro dobrodíní, která činil. Pán Ježíš přijal pozvání, aby ukázal fariseům, že nikým nepohrdá a že věděl, že se mu naskytne příležitost ukázati své milosrdenství k hříšníkům kajícím. Magdalena, hříšnice, slyšíc, že Ježíš stoluje v domě Šimonově, přišla do domu, pomazala nohy Ježíšovy mastí drahou, slzami smáčela a vlasy utírala, dávajíc tak na jevo velikou lítost nad hříchy a čistou lásku k Spasiteli.

Hostina v domě fariseově. Za stolem a na pohovkách leželi hosté podepření na levý loket, obrácení hlavou ke stolu a nohama ke stěně.

nebo k místu prázdnému. Mezi nimi i Pán, jehož fariseus prosil, aby s ním pojedl. Služebníci horlivě přisluhují, jest zde vybraná společnost kolem proroka. Mnoho už slyšeli o jeho zázracích, slyšeli, jaké vzrušení působí svým učením, radovali se, že tolik proslaveného proroka mohou viděti, s ním rozmlouvat, jej pozorovati. Mluví se o tom a onom, jako při jiných hostinách.

Ulicemi plíží se ženská postava s očima sklopenýma, lidé se jí vyhýbají, štítí se jí. Zvědavci vystrkují hlavy a prstem na ni ukazují — znají ji, byla v městě známou jako hříšnice. Dlouhý vlas zahaluje skloněné čelo, šat její, i to, co nese. Lidé se za ni ohlížejí. Kam jde ta žena? Proč jde tak nesměle, tak zahanbeně ta, která se tak nádherně šatila, směle a volně hledívala a pohybovala se? Co se to s ní děje? Magdalena nevidí, Magdalena neslyší, plíží se k domu farisea Šimona, kde prorok stoloval. Prorok? Co je s tím prorokem? Po celé zemi vypravovali a vypravují o jeho zázracích. Jedno zvláště dojíhá Magdalenu a zahřívá její srdce: prorok ten jest milosrdným a laskavým k ubohým hříšníkům. Prorok ten odpouští hříchy! Že tak může činiti, dokazují neobyčejné jeho zázraky. Nalezne i ona u něho milosrdenství? Jest jeho odpouštějící láska větší její viny? Rozpomíná se na krásně čisté mládí své, škoda, že tak hluboce klesla, kéž by byla raději v nevinosti své zemřela! Upadla do moci zlých duchů a ti ji táhli z hříchu do hříchu, srdce se mnohdy vzpíralo, chtěla se vzchopiti, ale musila se předsvědčiti, že právě tento hřích stále ji sráží do strašlivé bídy, do hluboké propasti.

Tu přichází do města Spasitel a zůstal tu nějaký čas. Slyšela o něm mluvíti, slyšela ho chváliti. Toužila jej spatřiti, přiblížiti se k němu. Srdce Ježíše ji volalo a přece se trásla strachem a úzkostí, myslila-li na jeho blízkost. Zlí duchové ji sráželi, znepokojovali její duši, znovu a znovu slyšela hlas Mistrův. Nerozuměla tomu hlasu. Volal ji k sobě? Hněval se na ni? Zatracoval ji? Tak ubíhaly hodiny v smrtelných mukách, hrozných zápasech. Nová a nová pokušení přicházejí, duchové zlí horečně pracují, aby okamžik milosti propásla a znovu klesla do propasti, aby nemyslíla na Messiáše.

Pán se přibližoval, na ulicích jej viděli, procházel městem, prohlížel si domy, pohlédl i na dům Magdaleny. Ulekla se. Pán ji viděl. Zmocnila se jí hrozná bolest, veliká lítost zachvátila srdce. Musila se brániti, zlí duchové usilovali ji strhnouti. Vzpamatovala se a znovu krátká vroucí modlitba: „Ježíši, Messiáši, pomoz!“ — Ďábel znovu dotírá. Má — nemá — pochybuje, váhá. Chce znovu volati — nemůže. Ještě jeden pokus. „Mistře! Tu jsem. Pomoz mi . . .!“

Rychle vyskočí, běží k oknu, vyhlédne ven, rozhlíží se. Lid běží ulicí, slyší změt hlasů. Mistr, Mistr! Tu jest! Vidí jej, i on vidí ji. Nohy pod ní klesají, shroutí se na zem a obličej ukrývá do dlaní.

Pán přešel, ulice je prázdná, Magdalena povstává, pocituje neobyčejnou vnitřní sílu, je zmužilou, zmatek je pryč. Duše je klidnou, zlí duchové nemají již nad ní moci, božský Mistr je spoutal svým pohledem. Volala k němu v zoufalství, myslí na ni, nehněvá se na ni. Počíná věřiti v jeho milost, úzkostí naplněné srdce se uklidňuje. Půjde k němu.

Co mu řekne? Jak jej má pohnouti k soucitu, jak ukázati, že lítost její nad hříchy jest veliká? Půjde ho vyhledati. Co si pomyslí nebo co řeknou lidé, je vedlejší, jen když u něho nalezne odpuštění. Dověděla se, že stoluje v domě fariseově. Plán má hotový. Oblékne se a jde do domu fariseova.

Nezahrnou ji posměchem a hanbou, nevyženou ji? Ať se děje cokoli, Spasitel je mezi nimi, chce vše zkusiti, vše snášeti. Ostýchavě plíží se do domu. Vidí úžas v obličejích, slyší hlasy nelibosti, pobouření, zastupují jí cestu, zlobivě napřahují ruce proti ní. Zastaví se u vchodu, srdce buší neklidně, plačíc pohlíží na Soudce svých hříchů.

Pán sedí klidně a tiše a pohlíží na ni, zdá se jí, že na jeho rtech čte povzbuzení k zmužilosti. Přes všecku zlobu farisejskou chce a musí žebrati o odpuštění, lítostí a pokáním chce smýti hříchy své.

Zmocní se jí strašlivá lítost, třese se a opírajíc se rukou o stěnu, jde k jeho pohovce. Postavila se vzadu u nohou jeho. Je u něho, je mu zcela blízko. Uvědomuje si všechny hříchy, hořké slzy tekou jí po tvářích: počala plačíc smáčetí slzami nohy jeho a utírala je vlasy hlavy své a líbala nohy jeho a mazala je mastí. Tak hluboko klesla svými hříchy, tak hluboko pokorila se ve své lítosti. K nohám se mu vrhá, nejsouc hodna pohleděti v čisté oči jeho. Pro velikou bolest nemůže prositi o odpuštění, vřelé polibky, jimiž celuje božské nohy, mají býti důkazem její lásky a lítosti, mast, kterou je mazala, má dosvědčiti, že jest ochotná ke každé

oběti, jen když dostane milost a odpuštění. Tak vykonala Magdalena němě veřejnou zpověď.

Chvilku je hluboké ticho, zraky všech se upírají na Pána a na hříšníci. Co Pán učiní? „Kdyby tento byl prorokem, věděl by, kdo a jaká jest ta žena, která se ho dotýká; neboť jest hříšnice.“ Tak mluvila srdce farisejská, srdce necitelná. Tu zazní slova Pána. Magdalena poslouchá s největší pozorností. Platí ta slova jí? Ještě ne. Pán rozmlouvá s hostitelem: „Šimone, mám ti něco povědět. On pak řekl: Mistře, pověz! Jakýsi věřitel měl dva dlužníky; jeden byl mu dlužen pět set denárů a druhý padesát. Poněvadž neměli, čím by zaplatili, odpustil oběma. Který tedy z nich miluje ho více? Odpověděv Šimon řekl: Myslím, že ten, jemuž více odpustil. A on řekl jemu: Dobře jsi usoudil. A obrátiv se k ženě, řekl Šimonovi: Vidíš tuto ženu? Vešel jsem do domu tvého; vody na nohy mé jsi nepodal, tato však slzami smočila mé nohy a otřela je vlasy svými. Políbení jsi mi nedal, tato však, jak vešla, nepřestala líbat nohy mé. Olejem nepomazal jsi hlavy mé, tato však mastí pomazala nohy mé. Proto pravím tobě, odpouštějí se jí hříchy mnohé, neboť milovala mnoho. Komu pak méně se odpouští, méně miluje. I řekl k ní: Odpouštějí se tobě hříchy. Víra tvá tě spasila; jdi v pokoji.“

Magdalena posloucha se stajeným dechem. Tak mírně a laskavě zněl hlas Páně. Běře ji v ochranu proti posměškům necitelných fariseův. Slyší chválu, že se namáhala dojíti odpuštění, chválu pokání. Odpouštějí se jí hříchy mnohé. Jak jí bylo? Je to možné? Může tomu věřit?

Nemohla by tomu věřit, kdyby nevěděla, že srdce dobrého Mistra je plné milosrdenství. Srdce její přetéká opravdovou radostí. Pán k ní obrací milý, laskavý obličej, v němž se spojuje lidský soucit s božskou vznešeností. Hříchy jsou jí odpuštěny, celá ošklivá minulost smyta slovem Mistrovým, božským milosrdenstvím. V životě Magdaleny nastává důležitý obrat. Až dosud žila v převeliké bídě duševní, teď jsou hříchy i vina smazány, odpuštěny. Radostí takměř omdlávala, když ruka Pána láskyplně smazávala hříchy její, vracela jí čisté srdce. Ještě jednou mluví ten, jenž ji tak velkomyslně odpustil: Víra tvá tě spasila; jdi v pokoji!

Je zachráněna, omilostněna, zlý duch ji opustil, propast, nad níž se vznášela, jest uzavřena. Po tolika bouřích dostavuje se klid, klid, který ztratila svými hříchy nečistoty. Zahalena odchází; její velikou radost lidé nemohou pochopiti, zvláště ne tito lidé. Myšlenkami je u dobrého božského Mistra. Klaní se jeho prozřetelnosti, vděčné modlitby vycházejí z hlubin šťastné duše. Musila se hodně ponížiti před lidmi, ještě více se ponížila před božským Mistrem, ale její obět je krásně odměněna, radost sídlí v čistém srdci.

Vina a smíření (dostiučinění).

Magdalena je vzorem kajícnice pro všechny časy. Příběhy života Magdaleny jsou tak lidské, že se tisíckrát opakují v duších dívcích, tak lidské, že v její duši nalézáme své zkušenosti, že v hrůze i radosti slyšíme zaznívatí podobné akkordy.

Jak to bylo možno, že Magdalena tolik chybila? Zbožně vychována a přece klesla do bezedné bídy duševní. — Malá nevěra, někdy zapomínání na Boha, zahrávání se světem, lehkomyslné otvírání duše jiným, světu, nebezpečností. A následky toho? Promarnění milosti, nedbání vnitřního hlasu, převrácená mysl. Pomalu si tomu zvykáme a zvyk stává se druhou přirozeností. Půda jest připravena a zlomyslná ruka připravena zasévat jedovatá semena. Semeno zaseté nepozorovaně klíčí a vzchází. A poněvadž duše své nepozorujeme, nemůžeme se energicky vzchopiti. Dostaví se první těžká zkouška, na pohled pouhá náhoda, pak ještě jedna taková zkouška — a je zle. — Mnohdy to tak dlouho ani netrvá. Jest skoro neuvěřitelně, jak rychle dobré a hodné dívky klesly. Zahrávaly si s hříchem. Kdo hříchu nenávidí, kdo se hříchu bojí, nevrhá se v jeho náručí, nemůže tedy tak snadno klesnouti.

Proto platí především zásada: v z á r o d k u potlačiti i to nejnepatrnější. Klíčící sítě nečistého ducha ihned rozšlápnouti. I malou nevěru k Spasiteli pokládati za bezprávi, za odpad. Jsi-li už na kluzké půdě, pak musíš energicky zvolati „zpět!“ Znáš miláčka čistých duší, víš, že jsi zůstala dobrou a hodnou, dokud jsi jej milovala a modlitbou se s ním těšila a s ním důvěrně rozmlouvala. Uchop se jeho ruky, aby tě pozdvihl a k sobě přitáhl, uchop se té ruky dříve, než je všecko ztraceno!

Nedej nikomu záminky, aby se k tobě přiblížil, smýšlel a pohlížel na tebe, jak se nesluší, jak nemá býti! Šat mnohých dívek dnešních jest takový, jako by svlékly vnitřní něžnost a jemný cit i pro slušnost. Šat mnohé dívky či

spíše nedostatečný šat jest skutečně pokušením pro zkažené již i pro nevinné. To jest velice vážná věc. Hřeší-li tu jiní, hřeší vinou dívky, jako žena zavinila pád Adamův. Nedej se zneužití za léčku ďáblu! Šat se tak, jak se na tebe sluší! Jako katolická dívka musíš vědět, že nezměnitelný a svatý zákon čistých mravů stojí nad chvilkovým rozmarem módy. Mravní zákon zachovávati je tvou povinností. Móda není povinností, móda je a zůstane jen módou. Móda snadno vede do Magdaly.

Vidíš-li, jak se vedle tebe země otevřela a ubohou dívku pohltila, pak ruku na srdce! Nepohrdej těmi ubohými, které padly! Nevíš, zda nebylo špatné sítě zaseto již v domě otcovském, nevíš, jak přišly do neštěstí. Děs se hříchu, ne však hříšnice! Nemluv o tom neštěstí, nerozšiřuj je s dívčí zvědavostí a žvatlavostí! Ruku na srdce a boj se! Kdybys byla v podobném nebezpečení, nestalo by se ti něco podobného? Neodvažuj se tak hrdě něco podobného o sobě tvrditi! „Kdo stojíš, hled, abys neklesl“, řekl sv. Pavel. Jistě ne nadarmo. Děkuj Bohu ve vši pokoře, že tě dosud uchránil zlého, pros ho o věrnost a setrvání v dobrém! Od všelikého hříchu, od úkladů ďábelských, od ducha smilného vysvobod nás, Pane! Modli se raději za ty, které se dostaly až do Magdaly, aby i ony zase našly svého božského Spasitele, jako jej našla hříšnice z Magdaly a pak kajícnice v domě Šimovově!

* * *

Před proviněním Magdaleny kéž tě uchrání dobrý anděl tvůj a nejvyšší svatý Bůh! Zpověď

Magdalenina budiž ti názorným příkladem! Tvá zpověď mějž tyto tři vlastnosti:

Bud dětinnou!

Přímo dojíká, jak Magdalena neobyčejně se přičiňovala znovu získati srdce Boží. Dětské srdce znovu odkryla, to srdce, které v nevinosti tak radostně tlouklo. S dobrou, poctivou vůlí, jakou měla v čistém mládí, znovu hledala Pána; před jeho zrakem chtěla oplakávati své hříchy, on měl na vlastní oči poznati její dětinnou víru, dětinnou lásku a lítost, on měl věděti, že chce zase býti zbožným, čistým dítětem jeho nejsvětějšího srdce. Zpovědníka nazýváme otcem, jsme tedy ve zpovědnici jako děti. Zpovědník má nám poskytnouti otcovskou moudrost, otcovskou vážnost, otcovskou lásku a dobrotu, my zase jemu dětskou důvěru, dětskou prostotu a pokoru, dětskou upřímnost. Dětské duše nejsnadněji porozumějí, nejrychleji se jim může pomoci, nejjistěji se dají vésti a polepšiti. I dívky vzdělané i dívky velmi jemného způsobu života mají při yší zevnější noblesse ukazovati dětinné srdce. Proč Spasitel právě dětské duše tak velebil, proč právě dětinnost vyžadoval jako podmínku života věčného? „Nebudete-li jako dítky, nevejdete do království nebeského.“ (Mat. 18, 3.) „Nechte dítek, nebraňte jim přijíti ke mně; neboť takových jest království nebeské.“ (Mat. 19, 14.) Poněvadž takové duše jsou nejvnímavějšími pro pravdu a milost! A to jest právě pro přijetí svátosti pokání nejpotřebnějším. Dětské duše vidí ve zpovědníkovi skutečného zástupce Božího, jeho slovo jest jim slovem Božím, podro-

bují se rády napomenutí i trestu, jeho upokojení dělá je šťastnými. Vědí, že ruka kněze dobře chrání jejich spásu duše, vědí, že se o ně stará, že jeho rady nejsou prázdnými slovy, že je chce pozdvihnouti, že chce jejich zdokonalení.

Dětinné duše jsou schopny větší lítosti a snadno i dokonalé lítosti. Tyto citlivé duše chvějí se před Božím soudem, před jeho trestem, který musí bezpodmínečně býti odpykán buď dobrovolně nebo vynucen rukou Boží. Bojí se zvláště věčného trestu v pekle. Právě dětinné duše jdou ještě dále. Vidí postavu božského Spasitele, jeho dobrotu, jeho lásku, vědí, že ho urazily, pocítují výčitky nevděku. V srdci rodí se cosi většího, dokonalějšího, v srdci rodí se láska.

Duše a Spasitel. Jak snadnou jest dívčí duši dokonalá lítost, když srdce je stvořeno k soucitu a souslasti. Tu obraz božského Mistra, na němž nikdo, ani fariseové nenašli poskvrnky; Spasitel, jenž nikomu neublížil a znal jen od-pouštění, jenž snášel s nekonečnou trpělivostí slabost apoštolů, zlobu nepřátel, špatnost Jidášovu, jenž jen pro jiné žil, modlil se, bděl, pracoval; největší a nejhroznější pronásledování trpěti musil, bičován, trním korunován byl, na terase domu Pilátova stál jako doklad lidské ukrutnosti a nejzlomyslnější ohavnosti. Tak se s ním jednalo, až jeho srdce, které se ještě za nepřátele modlilo, kopím probodli. Tak vidí dětinná duše ubohého Spasitele, jemuž vše vzali, jemuž nejhroznější bolesti připravili a ani ve smrti nešetřili. Dětinně věřící a milující srdce koncentruje všechn soucit na trpícího Spasitele a tento soucit hroznou žalobou zahrnuje srdce. Toho

dobrotivého Pána a Spasitele, jehož bídný svět zahrnul zlobou, ač zasluhoval jen lásku, toho i tys zranila, odkopla, urazila. Taková lítost je dokonalá, poněvadž pochází z čisté lásky k Spasiteli. Jest to lítost duchovního soucitu.

Bojíme se dobrým lidem způsobiti bolest; nečiníme tak z úzkostí, ale z lásky. Když jsme jim přece bolest způsobili, pak toho litujeme a to zase ne z úzkostí, ale z lásky. Přeneseme-li tuto lásku na božského Spasitele, pak se bojíme způsobiti mu bolest, a stalo-li se tak přece, litujeme toho z čisté, duchovní lásky; tato lítost je dokonalá.

Lítost z čistého duchovního soucitu můžeme pojmenovati i lítostí citu pro spravedlnost. Odporné ničemnosti na dobrém Spasiteli spáchané volají o pomstu a spravedlnost. Myslíš-li i na to, co jsi ještě sama přidala ve slabých chvílích nevěrností a snad i těžkými poklesky, obrací se božské utrpení proti tobě a obviňuje tě z nespravedlnosti. To, co odsuzuješ u jiných, sama činíš: Uznáváš, že to bylo od tebe jednání nespravedlivé, nesprávné, že jsi tím způsobila Spasiteli bolest.

Dětinné srdce snadno chápe nespravedlivé muky Spasitele, ukřižovaná Láska snadno proniká dětinnou duší. Nepotřebuješ mnoha slov, nepotřebuješ knih ani času mnoho, krev Kristova a jeho bolesti zsinalý obličej tak dojemně vnikají do dětinné duše, že tato snadno se otevře Boží milosti.

Proto dětinné duše dovedou tak pokorně odprošovati, pevně a věrně slibovati, statečně se rozhodovati, tak dobře a upřímně a do nejmenší podrobnosti dokonale se

zpovídati; proto také dostávají tolik milosti, tolik útěchy a radosti. Magdalena němými slzami odkryla před Pánem dětinnou duši; poněvadž se tak rozhodně odhodlala k těžké zpovědi, proto ani Pán neváhal s odpuštěním. Odpouštějí se tobě hříchy; jdi v pokoji!

Zpovídáš-li se dětinně, zpovídáš se upřímně, srdce tvé je přístupnější dokonalé lítosti, jsi pevně odhodlána k polepšení, dostaneš snadněji odpuštění a nabudeš spíše klidu. Pros Boha o dětinnou mysl pro tak důležitou záležitost, jakou je spása duše.

Buď zmužilou!

Všimni si našich mužů! Dovedou leckdes za větrem zmužile mluvíti, dovedou si na zmužilé i hráti, ale mají-li přijmouti svátost pokání, je zmužilost ta tam, jsou příliš zbabělí. Proč to? Chybí jim dětinná mysl. Před lidmi chtějí býti muži, před Bohem se ponížiti jako děti nemohou a nechtějí. Jen dětinné duše mají odvahu poctivě na sebe žalovati. Nebudete-li jako dítky, nevejdete do království nebeského. Abys byla dětinnou, k tomu potřebuješ opravdové odvahy. Nevím, potřebuješ-li této zvláštní pobídky; nepotřebuješ-li ji právě nyní, zapamatuj si to pro budoucnost. Mnohým dívkám působí obtíže zpovídati se upřímně a pokorně. Dejž Bůh, abys nepatřila nikdy mezi ně!

Magdalena byla zmužilou, zmužilou jako lvice. Viděla potutelné zraky farisejské, slyšela šuškáni, viděla mraky hněvu, viděla odpor, cítila pohrdání, neustoupila, nezalekla se. S veřejným doznáním svých hříchů jde do společ-

nosti ke stolu, kde i osoba její i její doznání byly nápadnými; to byla zpověď zmužilá.

Buď zmužilou! Měla-li jsi odvahu hřešiti před očima Božíma, měj i odvahu napravit to způsobem, jak Bůh požaduje! Nezapomínej, že se přece jedná o nesmrtelnou duši, která hříchem upadla do veliké duchovní bídy a hrozí jí věčná záhuba! Ta duše snad stojí za větší námahu. Ostatně k upřímné zpovědi není třeba příliš mnoho zmužlosti. Za těžký hřích může Bůh požadovati také těžší obět; mohl by požadovati tvůj život, když přece hříchem přišla smrt na svět; mohl by tě stihnouti nemocí a těžkým utrpením. Chce-li ti Bůh hříchy odpustiti, už to je veliká milost, které ani nezasluhuješ. Bůh mohl by požadovati nějaký skutek smírný, jako na př. veřejnou zpověď i pro hříchy nejtajnější a nejzahanbující. I při tak těžkém ponížení před lidmi byla by milost Boží přece ještě lacino získána. Kdyby byl Spasitel žádal od Magdaleny zpověď veřejnou a úplnou, ráda a ochotně by se byla odhodlala k této oběti, jen aby zahladila velikou vinu a usmířila Pána. Kdyby Bůh požadoval podobnou obět od dívky těžce se prohřešivší, musila by se k ní odhodlati při pomýšlení, že trest za hřích je věčné zavržení. Jak je nepatrné, co Spasitel od tebe žádá!

Patří k tomu skutečně mnoho či jen málo zmužlosti doznati vinu zcela tajně knězi, jehož ústa i srdce jsou uzamčeny navždy nezrušitelnou pečetí, jenž raději jde do žaláře i na smrt, než by vyzradil tvé tajemství? Snad je ti těžko pokořiti se. Tvé pokoření má býti jakousi obětí; je-li ti ta obět těžkou, pak jest to tvá vina. Víš také, že Bůh zástupcem svým při udělování mi-

losti učinil člověka, jenž zná i lidské srdce i jeho slabosti, jenž má soucit a nechce nic jiného než získati duše Spasiteli.

Buď zmužilou a nevyhýbej se zpovědi snad proto, že hřích tvůj je veliký a působí ti hanbu! Ničeho jiného se neobávej než hříchu a Božího hněvu! Nebudeš se přece báti, když milosrdenství Boží podává ti nejlepší a nejjistější prostředek k záchraně duše a k usmíření Božího hněvu.

Pán jest ve městě. Zůstává tu. Víš, kde jest, kde ho máš hledati. Neboj se jíti k němu! Jeho oko tě hledá, jako hledalo Magdalenu, jeho láska tě očekává. Pokoř se před ním! Jsi snad smutná a silně obtížená, jdi k němu s důvěrou, chce tě občerstviti a také občerství. Nevšímej si zuřících ďáblů a potutelných fariseův! Jdi přímo k Spasiteli, ukaž se zmužilou, buď statečnou! Odmění tě víc a lépe, než zasluhuješ. Odpouštějí se tobě hříchy; jdi v pokoji! Může ti někdo více dáti, více tě milovati?

Beř to vážně!

O řeckém počtáři Archimedovi se vypravuje, že byl tak zabrán do obrazců na zemi nakreslených, že ani nepozoroval, že nepřátelé dobyli města a vnikli do jeho domu a pokoje. Tolik pozornosti věnoval několika kruhům, na zemi nakresleným.

Ve zpovědi jedná se o nesmrtelnou duši, o věc nesmírně důležitou. Každá chyba, každý pokrok, každá ztráta nebo rozmnožení milosti mají ohromnou důležitost. Zpověď pokaždé jest bodem klidu, kdy záležitosti duše s veškerou vážností musí se projednati, správně posouditi.

S veškerou vážností. Že pokání Magdaleny bylo naprosto vážným, dokazuje minulost, kterou chtěla zahladiti, přítomnost, která viděla tak velikou obět, budoucnost, která chtěla začítí život zcela jiný, čistý. Jednej v záležitosti duše s onou vážností, jakou vyžaduje význam této svátosti, spása duše a především sám Spasitel, jehož usmíření hledáš a odpuštění potřebuješ.

Zachovej veškerou vážnost při volbě zpovědníka! Nejlepším zpovědníkem jest Bůh sám, on také skutečně je naším zpovědníkem, jako byl zpovědníkem Magdaleny. On jest uraženým, u něho hledáme odpuštění, před ním oplakáváme své hříchy a vyznáváme je, on odpouští a naše pokání přijímá. Už proto musíme jednat s veškerou vážností, neboť jednáme s Bohem. Bůh má svého zástupce, jest jím kněz, proto volba kněze-zpovědníka jest velice důležitou. Tu platí především: nehleď na zevnějšek, nehleď na věci, které nemají nic co dělají s tvou duší, kněžstvím, Bohem! Jest nutno tu připomenouti, že dívky hledají u kněží a zvláště zpovědníků jen zevnějšek. To je veliký omyl. Oč se ti jedná? O věc nesmírně důležitou, o spásu duše; hledej tedy takového kněze, který to s tvou duší nejvážněji myslí, nejlépe ti rozumí, upozorňuje vážně na chyby, jedná s tebou, jako by jednal milosrdný a spravedlivý Spasitel.

Nemůžeš-li si zpovědníka voliti — to jest v našich poměrech nejčastěji — odezírej od zevnějšku osoby. Zpovědník je pro tebe jen zpovědníkem, zástupcem Božím, a nezapomínej, že se zpovídáš Bohu.

Beř to vážně se svátostí pokání! Učitelé duchovního života dávají radu, že se máme tak zpovídati, jako by naše zpověď byla poslední, tak na sebe žalovati, jako by sám ďábel na nás žaloval. Rozhodně nutno jednati s veškerou vážností; povrchnost, těkavost, mechanismus atd. musí zmizeti, jedná-li se o veliké dílo spásy. V krátkém čase, několika prostými slovy můžeme se zcela dobře vyzpovídati. Musíme si ovšem vždycky býti vědomi toho, že se jedná o svátost, která nám může dáti požehnání i zatracení.

Zvláště vážně musíš bráti z m ě n u v ů l e. Nejen zevnější stránka svátosti, ale hlavně vnitřní obnova vyžaduje naprostou vážnost. Nesmíš zůstatí při milých zvycích, vnějších okolnostech, nebezpečenstvích a příležitostech ke hříchu. Víš-li a poznáváš-li, že musíš něco obětovati, něčeho se zřící, obětuj to, vzdej se toho, i kdyby ti to bylo nejmilejší. Máš-li a chceš-li opravdu Boha znovu získati, musí ti Bůh býti nejmilejším. Není to vážnou vnitřní obnovou, dáváme-li půl srdce světu a půl Bohu. Celé srdce patří Bohu. Měj vždy na mysli jen prospěch duše!

I když tě Bůh uchránil těžkého hříchu, musíš se zpovídati vážně! Věz, že jediný skutečný hřích, i lehký, Bůh nenávidí, že by tedy stačil, abychom jej znovu litovali a z něho se zpovídali. Abys spíše vážnost zachovala, doporučí se, nemáš-li těžkého hříchu, opakovati a do zpovědi zahrnouti dřívější hříchy těžké. — Kdyby ubohým duším bylo dovoleno napravití svůj život přijetím svátosti pokání, ukázaly by tak velikou lítost, jak velikými jsou jejich bolesti, tak pokorně a svědomitě by se zpovídaly, jaké pokání musí konati za malé i nej-

menší hříchy, tak energickým a mocným bylo by jejich předsevzetí a tak veliká ošklivost hříchu, jak pocítují tíhu viny a trestu. Kdyby se mohly jen jednou, jen jednou zpovídati, žádná by více nepřišla do očistce. A mám se snad zmíniti o pekle? Ó, kdyby se mohly ty duše nešťastné ještě jednou zpovídati! Nemohou, je už pozdě, pro ně není už této milosti. Ty duše přinesly by každou obět, život v nejhroznějších bolestech by obětovaly, vesnice i města by procházely a hříchy své vyznávaly, u paty kříže by ležely a bolestně hříchů litovaly, líbáním svatých ran rty zranily, slovem, kdyby duše zemřelých jen jednou k nám mohly a s námi u zpovědnic se postavití a okusiti milosti zpovědi, nebyly by více ani v očistci ani v pekle, zapřísahaly by nás spásou duše, abychom si nade vše cenili svátost pokání, největší a nejjistější to prostředek k záchraně duší, a tak nás varovaly před tresty na věčnosti.

Máš příležitost získati si milost, máš ji často, můžeš milost získati snadno. Nemrhej zbytečně tou milostí a uživej jí náležitě! Zpovídej se dobře, zpovídej se, jak nejlépe umíš, víc Pán Bůh nechce!

Jdi v pokoji!

Po vážných slovech něco radostného. Vzpomeň si, jak Magdalena povstala. Radost v srdci, klid v duši. Pohled Messiášův ji potěšil, slovo jeho vrátilo jí čistou duši. Z ošklivé propasti Pán ji vyvedl, vyvedl jí na světlo z tmavého žaláře, plného jedovatých hadů, vrátil jí svobodu dítek Božích. Byla zase člověkem rádným, bohumilým. Cítila v srdci ona slova: blahoslavení čistého

srdce ; nový svět byl kolem ní, jako se změnilo její nitro. Boží slunce nesvítilo již na hříšnici, hadi a draci svíjeli se u jejích nohou, světlice, kde dříve dováděli zlí duchové, byla rozmilou svatyní, andělé radovali se z čisté duše. Nyní žije jen pro Messiáše, jemu musí zasvětití a obětovatí život, lásku, práci. Jako učennice jde za ním, aby mu dokázala lásku až do konce. To byl neporušitelný plod zpovědi, která sice stála těžkou obětí, ale také přinesla úplný klid, duševní pokoj.

Pokoj, pokoj, ta slova mají prouditi i z tvé zpovědi. Nemůže to býti bez obětí, ale ty oběti přinášíš pro svůj pokoj. Nemůže tedy při tomto díle pokoje býti sebetrýznění správným. Zpytování svědomí věnuj náležitou péči jako každé důležité věci! Nepřeháněj, netrap mozek, paměť, abys ještě něco našla, pochybné případy zjasnila! Co jsi po vzývání Ducha svatého — jehož pomoc k nadpřirozenému dílu je nutná — při svědomím zpytování našla, to ti musí stačiti a Bohu to také stačí. Zachovej zlatou střední cestu mezi povrchností a skrupulosním sebetrýzněním; tu je ctnost a pravda.

Pokoj. Zvláště při lítosti jest potřebný. Lítost musí býti v srdci, musíš cítiti, jak „zlá a hořká věc to jest opustiti Hospodina, Boha svého.“ (Jer. 2, 19.) Boj se pekla, Božího soudu, měj v ošklivosti hřích, jím urážíš nejlaskavějšího Otce, bolest působíš Spasiteli, jenž pro tvé hříchy tolik trpěl, a pohrdáš Duchem svatým, dárce milosti. Bolest musí býti v duši; stačí, když klidně a jasně nahlížíš, že jsi zhřešila, Boha urazila a bolestně toho lituješ; stačí, když tvá

vůle s ošklivostí se od hříchu odvrací a k Bohu kloní, projevy citové, jako slzy, nejsou nutny. Přeješ-li si opravdu se polepšiti, nikdy už nehřešiti, oškliví-li se ti hřích z lásky k Bohu — je tvá lítost dobrá. Jsi-li dětinnou a rozumíš Spasiteli, snadnou ti bude i lítost dokonalá.

Lítost je nejdůležitější při svátosti pokání. Zpovídáš-li se opravdově a na něco zapomeneš, buď že tě opustila paměť nebo z rozčilení, nic si z toho nedělej, Pán Bůh hledí na srdce a ne na ústa a paměť. Šla-li jsi k svaté zpovědi s dobrým úmyslem upřímně se vyznati, nešťourej zbytečně a nehledej, zda to a ono jest v pořádku či není. Nezamlčela-li jsi vlastní vinou nějakého hříchu, zpytovala svědomí poctivě, můžeš s klidem čekati a uslyšíš táž slova jako Magdalena: Odpouštějí se tobě hříchy; jdi v pokoji! Proto klid a zase klid!

Co se děje v duši po dobré svaté zpovědi, víš sama nejlépe. Provívá tě štěstí Magdaleny. Jako třpytící se rosa na zvadlých květinách, jako osvěžující déšť na vypráhlé zemi, jako zářící paprsky sluneční po mračných dnech, tak něco radostného, milého, příjemného, zvláštní slast, útěcha, radost je v duši po dobré svaté zpovědi. Pokoj svůj dávám vám. Ano, jest to pokoj. Pokoj s Bohem, jenž s námi byl nespokojen, pokoj s sebou, musila jsi si sama činiti výčitky. Spasitel se raduje, jásají andělé nebeští, neboť: „bude větší radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“ (Luk. 15, 7.)

Zachovej si útěchu svátosti pokání v životě a pros za ni i ve smrti!

Je to překrásný dar Boží, který nám jinověrci závidí. Touto svátostí zavíráme peklo, chráníme se před očistcem, dobýváme nebe, získáváme znovu Spasitele. Čím větší oběti přinášíme, tím větší radost a odměna. Jací jsme k Bohu, takovým bude Bůh k nám. Kdo seje v hojnosti, v hojnosti bude i sklízeti.

Pokání je zárukou milosti a pokoje. I kdybys klesla tak hluboko jako Magdalena, smíš přijít, o odpuštění prositi, Boha si usmířiti. Musíš však tak učiniti s myslí dětinnou, zmužile a s celou vážností. Dobrý Spasitel tě očekává, vidí tvou námahu, boje a snahu. Oko jeho vidělo tě hřešiti, vidí tě všude, doma, venku, ve dne, v noci. Raduje se z tvého rozhodnutí, že ho vyhledáváš. Je laskavým, odpustí vinu i trest, chce tě přivinouti na své srdce. Zpovídej se ráda, často a dobře!

Jdi v pokoji!

Magdalena.

Stály pak u kříže Ježíšova jeho matka a sestra matky jeho Maria Kleofášova a Maria Magdalena.

Drama golgotské vyvrcholí. Syn Boží přibit na kříž. Slunce zakrývá svou tvář, nechce hleděti na ponížení svého Stvořitele, země se chvěje hrůzou při mukách svého Pána, celá příroda lká a nařiká nad zlobou lidskou. U zkrvaveného kříže svíjí se ženská postava, zdrcená strašlivou bolestí. Čelo tiskne na kříž, ruce ovinuté kolem kříže objímají studené nohy Ukřížovaného. Pozvedá hlavu a hledí v zsinalý obličej dobrého Mistra, pozoruje chvějící se rty,

ztrnulé oči, a zase klopí zrak a dlouhým žhavým polibkem celuje nohy, v nichž hrubé hřeby otevřely krvavé prameny. Není tomu dlouho, kdy tytéž nohy mazala drahou mastí, slzami skrápěla a vlasy svými utírala.

Šla za ním v uctivé vzdálenosti, aby mu s jinými učennicemi sloužila. Odvážila se připojit k nejčistší matce jeho, přijala ji, neodpuďla. Obdivovala ctnosti a svatost matky Páně a toužila býti tak ctnostnou a svatou. Mocná touha káti se a milovati Spasitele držela ji v jeho blízkosti. Tak chodila se svatou společností a spolužívala příhody Spasitelovy. Po boku matky Boží zvěděla strašlivé zprávy o plánu bezbožníků na zničení milovaného Mistra. Utíkala se na srdce Matky, když úzkost o Mistra se stupňovala. Na srdci Matky čerpala odvahu k vytrvání. Zpráva o odsouzení Mistra k smrti zkrušila ji i matku Boží. Obě jedno srdce pronikají davem ke Kristu; matka vrhá se na kolena před božským Synem, jenž s trnovou korunou na hlavě nese těžký kříž. Magdalena bolestí zdrcena stojí u nich. — Je to ten dobrý Mistr, nedovede to pochopiti, bledá a chvějící se při pohledu na tu ohavnost, není schopna myšlenky. Dav ostrčí matku, Magdalena ji vede, hrubé pěsti se zdvihají, nové rány dopadají, hlasité sténání, Pán potácí se dále pod tíhou lidských hříchů, obklopen rotou bezbožníkův.

Jdou za nimi, hrůzou se chvějí, nařikají, pláčí. Z hlasů kolem stojících dovídají se, co se děje na popravišti. Protivné ticho, slyšeti jen proklínání, rouhání a nadávky, rachocení a temné údery kladiv. Magdalena klesá, ví, co to znamená. Matka Boží pokročila do předu; přípra-

vovala se k hrozné oběti, kterou musilo přinést její srdce. Magdalena se vzchopí a následuje. Na kříži visí dobrý a milovaný Mistr. Bodlo ji u srdce, nemůže tu bolest snést, vrhá se zdrcená ke kříži. Zuření nepřátel, křik vojnů, posměch luzy pronikají vzduchem a v to zaznívají slova Mistra, plná lásky a odpuštění. Magdalena vidí kapky svaté krve, vidí i všechny své hříchy; hrozná bolest jeho činí jí těžké výčitky. Věděla, že v tom utrpení jsou zahrnuty i její hříchy celého života, že ta oběť je přinesena i za ni. S novou lítostí vrhá se k nohám božského Trpitele. Svou krev by chtěla prolít místo jeho nevinné, bičovati by se dala za něho, za něho by vzala a nesla trnovou korunu; sama by chtěla pykati a odpykati všecku svou vinu. Trpkost jí působila muka, která snáší dobrý Mistr pro ni. Vděčnost a láska prochvívá srdce. Klečí na zemi vedle nevinné, svaté Matky. Stála plná bolu, stála pevně jako kněžka, spoluobětující velikou bolest srdce. Tu slyší slova: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“ Magdalena sebou trhne a nový proud slzí mísí se s božskou krví. Nevěděla, co dělala, nevěděla, že nemá hřešiti? Její bolest byla preveliká. Bolesti své obětovala a spojila s bolestmi toho, pro něhož nebe začíná se zatemňovati. Chtěla by zemřítí lítostí, chtěla by přinést oběť života na usmíření, z vděčnosti.

Ještě několik okamžiků. Vidí, že smrt se blíží. Tichý nárek matky Boží jí pravil, že Spasitel dokonává. Slunce se zatmělo, skály pukaly, hrobové se otvírali. Krvavý pruh na nebi zvěstoval smrt Vykupitele. Bylo to mohutné *Ite missa est*; krvavá oběť dokonána.

Pod křížem.

Místo klidu. Na oltáři Spasitel jako kdysi na kříži, matka Boží je přítomna, aby byla při oběti. U nohou Spasitele klečí Magdalena, krev Spasitelova stéká v podobě nadpřirozených výronů milosti do zbožné duše. Je to modlící se dívka.

Bílé plátno nepije krve, jako ji pila země na Golgotě, nářků Spasitele neslyšeti, slunce není zatmělé, Magdalena nezoufá, bolestná matka potěšena, všecko jinak než na popravišti.

A přece jest to táž obět jako na Golgotě; hlasy zvonků nahrazují údery kladiv, Tělo Boží se pozdvihuje jako tenkrát, aby i tu všechny k sobě táhlo. A jako svatá krev mrtvé tělo Pána úplně opustila a tělo a krev se oddělily, vidíme i oddělené způsoby, v nichž je přítomno pravé tělo a přítomna pravá krev Spasitele. Vnější zjev jest změněn, ale mše svatá a obět na kříži jsou v podstatě úplně stejné; týž Spasitel, jenž obětuje a obětován jest s toutéž láskou, která jej tenkrát na kříž dovedla. Ano, obět na kříži a mše svatá jsou tak v podstatě stejné, že kdyby Spasitel se nebyl krvavě obětoval, jedinou mší svatou byl by nyní svět vykoupen.

Nemusíme tedy Magdaleně záviděti, že směla po boku milované matky Páně u kříže klečeti; klečíme na jejím místě, když okem živé víry hledíme na způsoby chleba a vína; prožíváme totéž, co se dalo na Golgotě před zrakem Magdaleny.

Nejdříve tedy víra v lásku Spasitele, kterou ukazuje ve mši svaté a která jest právě tak nekonečně velikou a tak neko-

nečně účinnou jako tehdy, když se ukázala světu krví a slzami. Spasitel to řekl jasně a srozumitelně a jeho slovo zní ještě dnes na všech oltářích našich kostelů: „Toto jest tělo mé. Toto jest krev má Nového zákona, která se vylévá za mnohé na odpuštění hříchův.“

Mezi těmi mnohými jsi i ty jako i Magdalena. I na tebe hledí při svaté oběti oko Spasitele. Vidí tě klečící u svých nohou; ví, že i ty potřebuješ jeho krve, že bys zahynula bez jeho krve. I na tebe září jeho láska, i tobě patří proudy jeho milosti.

Kdyby Spasitel dovolil jen jednou v roce na Velký pátek mši svatou — jenom jednou v roce a na jednom místě — musili bychom Bohu na kolenu děkovati za toto veliké dobrodiní. Jeho láska jest větší než dovedeme chápati. „Od východu slunce až na západ (t. j. vždy a všude) veliké jest jméno mé mezi národy; na každém místě bude obětováno, a podávána bude jménu mému obět čistá.“ (Mat. 1, 11.) Tato obět přináší se v kostele na oltáři a Spasitel chce viděti u svých nohou Magdalenu. Věř v lásku Vykupitele, který se obětuje za tebe!

Čím ti má býti obět Ježíše Krista? Tím, čím byla Magdaleně. Ta dobrá duše byla vzpomínkou na své hříchy tak dojata, že v trpícím a umírajícím Spasiteli viděla jen obět za své hříchy I pro tebe je mše svatá obětí smíření. Nepřinášíš si i ty vědomí vlastní viny před oltář? Nemusíš i ty s knězem říkati pokorně Confiteor, vyznávati kajícně hříchy své? Kdybys život svůj dala jako zadostiučinění za hříchy, kdybys chtěla bolesti Spasitele na sebe vzíti k smazání viny, byl by to krásný skutek,

dokonalé pokání; a přece by to byl nepatrný skutek, naprosto nedostatečný k shlazení tvé viny, neboť ubohý a hříšný člověk nemůže dáti dostatečné zadostiučinění nekonečné velebnosti Boží. Ve mši svaté dostává se ti štěstí, že můžeš s Magdalenou klečeti pod křížem a klaněti se Spasiteli, jenž prázdné srdce tvé plní božskou krví, aby tak mohlo býti smírnou obětí.

Pod křížem, v mši svaté, mnohá svedená dívka se vzpamatovala a našla sílu ke kajicnému doznání svých hříchů, mnohá našla tu svého Pána a Mistra; Pán na kříž povýšený přitáhl ji k sobě. Hledáš-li milost k obrácení, přeješ-li si vykonati dobrou zpověď, potřebuješ-li sílu, aby ses s Bohem smířila, pak klekej pod křížem a volej k tomu, u něhož Magdalena všecko našla! — Byl-li ti Bůh milostiv, odpustil-li ti hříchy, nezapomněl trestu. Ve mši svaté máš nejmocnější prostředek Kristovou krví usmířiti nebeského Otce; tresty, které tvůj Spasitel na sebe vzal, smíš pokládati za své dostiučinění a metla Boží nedopadne, poněvadž je na tobě znatelná Kristova krev.

Pod křížem daří se těžký boj s hříchem a ďáblem, pod křížem je skryta milost vytrvalosti, tu se obětuje srdce, jež je větší všech vin a hříchů, silnější bran pekelných; z toho srdce, které kdysi dotlouklo a nyní stále se obětuje, vychází vítězná síla do lidských srdcí, která zápasí se smrtí. Kolem oltáře svítí odlesk z hlubin očištění, kde trpící duše čekají dostiučinění, kterého nevykonaly, očekávajíce, zda soucitné duše je učiní a jim přivlastní.

Jak nekonečně velikou je smírná síla mše svaté, nejlépe vědí duše

v očiŝtci. Pokud ŝijeme na zemi, pokud můžeme obcovati mŝi ŝvaté, nepoznáváme a nedovedeme oceniti neobyčejně velikou miloŝt z kaŝdé mŝe ŝv. Teprve na věčnosti ŝe nám otevrou oči, tam poznáme, jak jsme ŝeděli u pramenů boŝského miloŝrdenŝtví a nedovedli z nich pítí nebo nechtěli z pohodlnosti a lenosti, ŝe jsme odpočíváli pod kříŝem a nerozuměli hlasu boŝského Trpitele, ŝe jsme nechali bez povŝimnutí kolem unikati mocným proudům ŝmírné miloŝti, ŝe jsme viděli umírajícího Vykupitele, ale ŝli kolem lenivě, oŝtýchavě, ŝe ŝvětŝkými myŝlenkami, bezŝarostně a nechali bez povŝimnutí vytékati jeho krev.

Kaŝdá krůpěj krve, která ŝe dostane do hlubin očiŝtce, přijata jeŝt ŝ vřelými děkovnými modlitbami. Jdeme na mŝi ŝvatou ŝ polovičným ŝrdcem, myŝlí roztrŝitou a naŝe kroky provázejí neŝaŝtné duŝe bolestným voláním o pomoc; ŝvatá oběť pokračuje, vidíme tajuplné ceremonie, ŝlyŝíme ŝlova, ale nepronikáme do hlubin boŝské oběti a mezi tím neŝčetné duŝe naplňují koŝtel vzdechy a prosbami o vysvobození z muk i viny. Stojíme u prohlubně boŝského miloŝrdenŝtví a nevidíme té hloubky, do níŝ by mohla býti ponořena vŝecka vina. Věčně památná ŝlova Křitova znějí v naŝich koŝtelích, znějí na oltářích: „Toto jeŝt tělo mé. Toto jeŝt krev má, která ŝe vylévá za mnohé na odpuŝtění hříchů.“ Nechápe me, kolika milionům duŝí ta ŝlova přinesla miloŝt, odpuŝtění, ŝmíření, kolik duŝí ta ŝlova zachránila! I nám jsou řečena ta ŝlova a přece v mnohých duŝích znějí jen jako ozvěna, jsou pro ně bez miloŝti, bez uŝitku. Mnozí klečí ŝ Magdalenou u kříŝe, ale kolem nich je jako v puŝté

zahradě, není tu světla, není života, není plodů, strom života stojí uprostřed, nepoznávají ho.

Božský Mistr hledí s kříže. Hledá Magdaleny, nenalézá jích. Pod křížem není Magdaleny, její místo jest prázdné. Rozumíš tomu? Ve světě, který zuří a třeští v hříchu jako Židé a pohané kolem kříže, kde lidé tvrdí uzavírají srdce a ruce pozdvihují proti kříži, kde rouhači a posměváčkové rouhají a posmívají se svátostnému Spasiteli, kde všechny rány s trpkou bolestí otevřítí by se musely nad nevděkem lidí — kdy srdce nekonečné lásky je týráno hříchy světa — není Magdaleny! To jest nemyslitelno! Vidiš to vše, co se ve světě děje proti dobrému Mistru, vidiš ty zločiny, které nevěrci i věřící páchají na Pánu, máš srdce pro zamítnutou lásku Spasitele, jsi si vědoma své viny? Proč tedy nejdeš, Magdaleno, ke kříži, proč je místo tvé prázdné při nejsvětější oběti?

Nejsvětější obět musí dnes svět chrániti před Boží pomstou, musí zdržovati metlu Boží. Netýká se to i tebe? Pojď, Magdaleno, oplakávej u paty kříže své hříchy, vypros si u ran Kristových zmužilost k obrácení, polepšení, energii k oběti, milost k vytrvalosti; dej, ať na tebe kape svatá, božská krev, aby smyla tvou vinu minulou i přítomnou! Lej milosrdně svatou krev i na bolesti ubohých duší v očištcí! Slituj se nad nimi, jako se slitoval Spasitel nad tebou a znovu slitovati chce!

Myslíš-li to vážně se svou duší — mysliti máš a musíš, nechceš-li duši ztratiti — pak choď na mši svatou, ve které se denně obětuje Ježíš Kristus za hříchy tvé! Církev svatá

učí, že užitky mše svaté jsou trojí. Užitky obecné pro všechny lidi. Spasitel se obětoval pro všechny lidi, jest tedy mše svatá užitečnou všem lidem, pohanům, Židům, nevěrcům i věřícím, poněvadž mše svatá jest táž obět jako na kříži. Užitky zvláštní, které patří těm, za které se mše svatá obětuje, na př. za zemřelé. Užitky zcela zvláštní, které patří těm, kdož jsou mši svaté přítomni, tedy i tobě, když jsi na mši svaté.

Můžeš si představit, že by Spasitel, jenž vyslyšel prosbu lotra po pravici, jenž pamatoval na pozemskou pout matky své v posledním a nejhroznějším okamžiku svého utrpení, že by ten Spasitel nepozoroval slz a vzdechů, polibků a pohledů Magdaleny? Jsi mu právě tak drahou a milou jako Magdalena. Nepřehlédne tě, i kdyby tisíce lepších a zbožnějších duší kolem tebe stály; tvá tichá modlitba — i kdyby byla zcela prostá — jistě pronikne k jeho srdci, i kdyby jiná srdce hlasitěji a vroucněji se modlila. V zastrčeném koutečku tě vidí, jako viděl celníka a vyslyšel ho. Slitovává se a dává milost; odpouští a zapomíná; dává ti krev svého srdce, abys měla co obětovati; nekonečnou, Bohu přemilou obět dává do prázdné ruky tvé; tak jedná s tebou, jako by jen Magdalena na světě byla a chtěla jen samojediná se Spasitelem prožít na kříži chvíle jeho oběti.

Chod ráda na mši svatou a buď nábožně přítomna! Mše svatá má ti býti nejvážnější a nejšťastnější hodinkou denního života. Můžeš-li, buď denně na mši svaté, aby nebyl kříž bez Magdaleny a Magdalena bez oběti! Jak mnohé dívčí duše trpce to pocífuji, že nemohou denně býti na mši svaté! Ty snad můžeš,

snad můžeš denně jít a přece nejdeš! Myslíš, že je s tebou Spasitel spokojen, když na mši svatou jít můžeš a nejdeš, třeba to nebylo ve všední dny tvou povinností? Jsi-li opravdu věřící, pak také jistě víš, co mše svatá jest, co znamená nábožná přítomnost při mši svaté, a smýšlíš-li to vážně se svou duší, pak nevynecháš zbytečně ani jediné mše svaté, když jít můžeš, ani ve všední dny. Přines malou obět pro nekonečně Veliké, lidskou maličkost pro božskou Velikost, trošku lásky lidského srdce pro velikou Lásku božského srdce. Počni denní práce s obětí Kristovou a budou zaznamenány s krví Kristovou do knihy tvého života!

Nemůžeš-li na mši svatou jít, pak přichází Pán k tobě. Doporuč se do všech mší svatých, obětovaných denně po celém světě, obětuj nebeskému Otci drahocennou krev Ježíše Krista k shlazení svých hříchů a na úmysly církve svaté. Slyšíš-li vyzvánění na mši svatou — jsou to údery kladiv na Golgotě — padni s Magdalenou na kolena a klaň se Pánu! Ježíš je dobrotivý a milosrdný, odpouští hříchy. Kuchyně i světnice stanou se malým domem Božím, kde duše Magdaleny se modlí a dostává bohaté milosti ze vzdáleného oltáře Páně. Tak se modlí Magdalena a stále se obětuje pod křížem.

Magdalena.

„V neděli pak Maria Magdalena přišla k hrobu ráno, když ještě byla tma, a uzřela kámen od hrobu odvalený. I běžela a přišla k Šimonu Petrovi a jinému učeníku, kterého miloval Ježíš, a řekla jim: Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam

ho položili." (Jan 20, 1.—2.) Prostá věta, ale v ní je celá duše Magdaleny.

Ráno, když ještě byla tma. Tělo Boží musili rychle pohřbít, blížila se sobota. U Židů nesměla těla odpravených zůstatí nepohřbena do druhého dne, tím spíše ne v tuto sobotu, neboť, jak píše sv. Jan, „den té soboty byl veliký“, bezpobyby proto, že na ni připadal druhý svátek velikonoční, o kterém se obětoval první snop obilní a tak počínaly se žně. Mohli tedy k pohřbu připravit jen nejnútnejší. K večeru byl tedy Pán položen do hrobu ve skále a ke hrobu přivalen veliký kámen. To vše Magdalena viděla a věděla. Toužebně čekala, až pomine sobota, aby mohla prokázatí mrtvému Pánu poslední službu z lásky, pomazatí vonnými mastmi tělo jeho. Smutek a starost naplňovaly srdce Magdaleny a nábožných žen, spěchajících za noční tmy ke hrobu.

Ráno, když ještě byla tma. Ráno, ještě za tmy, otevrou se leckdes domovní dveře a věřící Magdalena spěchá mlčky tam, kde je Tělo Boží, kde odpočívá v prostičké způsobě chleba, hlídáno klanějícími se mu anděly. Neodpočívá tu mrtvé tělo Páně, brzo se zjeví oslavené jako „v ten den po sobotě“ a ukáže se všem Magdalenám, které na Pána čekají; zůstává sice Pán skryt, ale ony ho vidí, ty dobré statečné duše, které mu přinášejí ranní obět; jejich víra, jejich zbožnost odvalují kámen hrobový a ony jej vidí, jak proměňuje chléb ve své tělo, víno ve svou krev, a tiše a pokojně obnovuje obět na Golgotě. Jistě přicházejí mnohé děti jeho nejsvětějšího srdce, aby mu připravily čistý hrob vonnými mastmi a

vonným kořením, aby mu daly své srdce, ozdobené živou vírou a zbožností, pomazané pevnou nadějí a velikou touhou, krásně ozářené účinnou láskou k němu, vonící příjemným kořením zbožných vzdechů. Naleznou ho. Ubírají-li se lidé za denní prací, ty duše zbožné už zažily největší slast, vykonaly bohumilé dílo, které přináší jejich práci radost a velikou zásluhu.

Magdalena jde ke hrobu. Strašné překvapení; hrob je prázdný, hrob je otevřený a ona měla o Pána takové starosti! Něco se tu přihodilo. Údy klesají, něco jako hrobový kámen tíží srdce. Pán je pryč, ale kde jest, kde? Jest jako pomatená. Mrtvého Pána, jemuž chce prokázati poslední službu, kterého tak hrozně mučili, bez něhož nemůže žít, toho Pána tu není! Dlouho neuvažuje, nepřesvědčuje se, nevstupuje do hrobu, je to pro ni hrozné, ztráta nenahraditelná. Obrátí se. Musí jej přece hledati! Ale kam má jít, kam? Apoštolové to musí věděti, oni musí rozhodnouti, co činiti. Apoštolové musí něco podniknouti, neboť i ona musí mít to drahé, svaté tělo, které pro ni krvácelo. Vpadne do shromáždění apoštolů a přináší první zprávu o prázdném hrobu. Všeobecný úžas! Petr a Jan spěchají ke hrobu. Nalezli vše tak, jak Magdalena vypravovala, hrob byl prázdný, prostěradla tu ležela i rouška s hlavy. Písmo svaté s dojemnou úsečností praví: „I odešli učeníci zase domů. Maria však stála u hrobu venku plačíc. Jak plakala, naklonila se a nahlédla do hrobu. I uzřela dva anděly seděti v rouše bílém, jednoho u hlavy a jednoho u nohou, kde bylo leželo tělo Ježíšovo. Ti řekli jí: „Ženo, proč pláčeš?“ Dí jim: „Vzali Pána mého a nevím, kam ho položili.“

Zoufalá Magdalena u hrobu, jak tklivý to obraz! Rozpálené tváře tiskne na chladný kámen hrobový, oči od pláče zarudlé upírá do prázdného hrobu, kde odpočíval Pán, duch hledá v neznámu, bolest opuštěnosti pálí v duši. Slova její jsou výrazem poctivé dívčí duše, která na Pánu a Spasiteli přímo visela a teď je bez útěchy a uvědomuje si nenahraditelnou ztrátu. Našla pokoj v Bohu, ale láska její hledala Pána, milosrdného Vykupitele, který ji laskavě přijal, odpustil jí a dovolil u nohou svých oplakávat hříchy minulého života.

Radost v Pánu.

Magdalena bez Ježíše. Jak často se opakuje ten obraz v životě dívčím! Vzali Pána mého. S ním vzali mí i útěchu, bez něho není vnitřního pokoje, radosti při práci, chuti k životu. To nemohou mnohé pochopiti, neuznávají, že ztrátou Ježíše jim zhaslo slunce, že stojí stále u otevřeného hrobu, kde pohřbeno štěstí jejich mládí. Zpívají, hrají si, tančí a věncí se růžemi. Ale ve vážných chvílích, kdy umlká matná radost života, zaznívá to zcela hlasitě: Vzali Pána mého. Z tisíců dívčích hlasů zní vlastní obžaloba: Proč jsme si zahrávaly s těmi, kteří nám chtěli vzít Pána? Hroznějším je ještě, ztratily-li Pána svou vinou. Teď zaznívají u prázdného hrobu pozouny božské spravedlnosti, teď jest tak studeno a tak tmavo v hrobní komůrce srdeční. Může slunko venku svítiti, mohou skrovné květiny vzhůru šplhati po studeném kamení — zůstanou přece hrobem, z něhož Pána vzali. Jejich život jest ubohý, ztracený. Žijí a pracují v šedé mlze, síla a námaha se ztrácejí, život nemá

smyslu, je to stálý odpor s sebou, jako svatý hrob, z něhož Pán odešel.

Na venek se to tak nezdá. Pokládají je za hodné dívky, jdou do kostela, modlí se, jsou dobrého srdce, zdají se dušemi Bohu věrnými, Boha milujícími, a přece jsou to „hrobové obílení“; kámen je zakrývá, svět a lidé nevidí dovnitř. Žasli bychom, kdybychom věděli, že v tom hrobě není Pána. Čistá, bílá prostěradla ještě tam jsou, zbytky lepších časů, kdy Spasitel byl ještě plně a jedině majetkem jejich srdce. Šťastná chvíle, dostaví-li se ten den po sobotě, kdy se ukázaly bolest a slzy Magdaleny, když přišla a tesknila po ztraceném Pánu, a jako z úst Magdaleny zazní i z hloubi jejich duše: Vzali Pána mého.

Šťastná chvíle, poznají-li prázdnotu srdce, zhrozí-li se, co ztratily, koho v hrobě není, dostaví-li se touha po uloupeném Pánu, hledají-li ztraceného upřímnou lítostí a hořkými slzami. Dobří andělé jejich ještě tam sedí a čekají na hledající Magdalenu, že přijde a truchlití bude pro ztraceného Pána, ztracenou milost a ztracené nebe.

„To pověděvši, obrátila se nazpátek a spatřila Ježíše, an stojí, ale nevěděla, že to jest Ježíš. Dí jí Ježíš: Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš? Ona domnívajíc se, že to jest zahradník, řekla mu: Pane, vzal-li jsi jej ty, pověz mi, kam jsi jej položil, a já jej vezmu. Dí jí Ježíš: Maria! Ona obrátila se a řekla jemu: Rabboni, to jest Mistře!“

Magdalena obrátila smutné oči od hrobu a hledala v zahradě, nenalezne-li nějaké stopy milovaného Mistra. Tu někdo stojí. Magdalena zbystří zrak. Je to soucitný muž, má účast na

její bolesti. Zajímavým jest výbuch její energické lásky k Spasiteli. Neptá se, kdo jest, ví-li něco o prázdném hrobu, ví-li, co se stalo, kdo v něm odpočíval. Její niterná hořící touha, její obrovská láska prudce propuká a žádá vysvětlení od neznámého muže, o němž se domnívá, že mohl tělo vzíti. Kam jsi ho položil? Neohlíží se na osobu, chce mítí svaté tělo, jeho ztráta jest pro ni největším neštěstím.

Síla a energie bývají obyčejně známkou mužského pohlaví. Sílu a energii musí mítí i dívky, ovšem v jiné formě. Charakter dívky musí mítí tyto vlastnosti. Charakterních dívek nesmírně naše doba potřebuje.

Viz ty statečné, které jdou odhodlaně a za nimi tisíce dívek a žen jako dobře spořádaný šik! Jsou v popředí ženského hnutí, ženských spolků, křesťanské charity; starají se o služebné, tovární dělnice, úřednice; poskytují pomoci dívkám cestujícím, nešťastným, opuštěným — všude nalézáme dnes dívky i ženy statečné, které horlivě pracují pro bližního, pro Boha, pro víru a mravnost. To jsou charaktery, Bůh i církve s radostí na ně pohlízejí.

V tom nespočívá hlavní jádro věci, konati něco velikého veřejně. K tomu také nemá každý povolání a schopnosti, schopných a vyvolených je nemnoho. Charakterem, opravdovým charakterem musí býti každá dívka se skromnou, ale přece stálou a vytrvalou energií, s ušlechtilou samostatností v dobrém.

Ušlechtilá samostatnost. Co tím chceme říci? Vážiti si zásad svaté víry naší a zákonů zbožné mravnosti; věrnou zůstaťi svaté církvi. To jsou hlavní obory, kde se má vyzkou-

šeti pevnost a síla charakteru. Neplouti s masami, nedáti se strhnouti míněním jiných, kteří sami nemají pevných, ba mnohdy vůbec žádných zásad, a také je-li to nutno plouti proti proudu, to jest charakter. Pohrdati posměchem světa, falešných názorů světa i lidí nepřijímati, ušlechtilý cíl sledovati přes všechny obtíže, vytrvati jako kapitán za bouře na palubě, dokud loď není v bezpečí, oběti přináseti pro dobrou věc, to není dětské, ale hrdinné. Spasitele hledati a jeho se přidržeti bez bázně, bez únavy, v nebezpečení, v pokušeních, přes překážky a obtíže stále dále a ku předu, tak jedná duše pravé Magdaleny, duše energické lásky k Spasiteli.

Jmenujeme to také křesťanskou dívčí hrdostí. Tato hrdost jest ctností. Nechtíti vždy prosaditi vůli svou, nechtíti přijímati rozumné názory lidí zkušených a dobrých, nechtíti přijmouti ani malou urážku, nechtíti snášeti ani nejmenší odstrčení, ale vždy chtěti býti v popředí, nebo jak se říká na špici; ne, to není křesťanská dívčí hrdost, to není šlechtná samostatnost, takové vlastnosti nevytvářejí pravého charakteru. Tu musíme náležitě rozeznávati. Jsou věci, kterých nesmíš nikdy a za žádných okolností zapřítí a opustiti, věčné a neomylné pravdy Boží, jeho nezměnitelné a svaté zákony a mateřsky vážná a potřebná přikázání církevní, pak vlastní duše s nezměrnými poklady milosti a povoláním k věčné blaženosti. Na tyto věci nedovolíme nikomu sahati, tu máme a musíme býti opravdu hrdi. V jiných taktně, rozumně, ohleduplně, zkrátka nobl si počínati, to jest charakteristické pro vzdělanou dívku.

Šlechtná samostatnost, energie vůle musí se především jevití na venek. Plniti svědomitě svou povinnost i tam a tehdy, když nejsme pozorováni, to jest šlechtné - to jest samostatnost. Ovládati tělo a duši, ruku přiložiti na prudce bijící srdce, až se uklidní, těžké oběti statečně přinášeti, mlčeti, šetřiti jiných, zapomínati, vrozené chyby odstraňovati, to jsou známky statečného charakteru dívčího. Kde vzděláme charakter? Charakter se prý vytváří v proudu světa.

Uhlazenost, kterou imponujeme ve společnosti, opatrnost, kterou dovedeme se všude proplésti, tomu všemu můžeme se naučiti ve světě, ale pravému vzdělání charakteru, pravé vnitřní síle charakteru ve světě se nikdy nenaučíme. Dívka, která nese s sebou do světa pevného a uceleného charakteru, bude ve světě bezcharakterní jako ten svět sám a snadno ztratí i to dobré, co má. Pravý charakter vytváří se jen tam, kde se vytvořil laskavě-energický charakter Magdaleny: ve škole a u nohou Ježíše Krista! On nás musí naučiti žítí, on nám ukazuje cestu, on nám musí ukázati, proč a jak přinášeti oběti, on nám může dáti nepřemožitelnou sílu milosti, on nám připomíná hroznou zodpovědnost, on jedině může ukázati a dáti štěstí, kterého svět nezná a také dáti nemůže. Dívka, která se učila u svého Pána a Mistra modliti se a bojovati, milovati a báti se, může směle světu se podívati do očí. Taková dívka dovede ve světě svého Spasitele naléztí a nezřekne se ho za nic na světě.

Magdalena nepoznává Pána. Tu zazní milý hlas, slovo, které tak často slyšela,

v němž bylo tolik vřelostí a přátelství: Maria. Rozsvítí se jí v hlavě i srdci. Obrátí se. A co vidí? Rabboni! V tom zvolání je celá Magdalena. Zděšení, radost, dík, bolestná i radostná vzpomínka, láska, klanění, sláva, blaženost. Láska nutí ji vrhnouti se k nohám oslaveného, za mrtvého pokládaného, ztraceného a opět nalezeného Spasitele. Chce obejmouti jeho kolena, jako uctívala jeho svaté nohy. Co se asi odehrávalo v té duši, která tolik po něm toužila, tolik vzdychala, která celá patřila jenom jemu! Neuvěřitelná útěcha jako by s nebe přicházela, veliká jako srdce Páně, zmocnila se jí a odměnila všecku touhu, všecky slzy, všecku bolest. Byla to opravdová, čistá radost v Pánu.

Biskup Keppler v knize „Více radosti“ praví velmi případně: „Mnoho radosti a příliš málo radosti.“ Ve světě samá radost, ale pravá radost kde ta jest? Jest radost smyslná a radost duchovní, jsou radosti přirozené a radosti vyšší, radost okamžitá a radost trvalá. Zkoumala jsi někdy, kdy jsi vlastně byla nejšťastnější, cítila jsi v sobě něco, co jistě nebylo klamem, co se ti zdálo opravdu velecenným, opravdu velikým a pravým? Jsou opravdu šťastní ti, kteří holdují tanci, kteří se nemohou dočkat neděle, kdy kyne nová zábava, kteří jdou ze zábavy do zábavy, kteří nemají nikdy dost, vždy hladoví a vždy jsou hladovější po radovánkách? To jest charakteristickou známkou každé pozemské, smyslné radosti, že vykopává hlubší propast v lidském srdci, že není nikdy uspokojena a nedopřává srdci klidu.

Zkusila jsi, kde proudí prameny čisté radosti? Skutečná radost musí trvati i v teskných a smutných chvílích. Známkou pravé ra-

dosti jest, že trvá i tehdy, když hudba umlkne, když v klidu sedíme doma.

Jistě to není pravá radost, když trvá jen chvíli a zanechává bolestné rány. Radost, jejímiž dětmi jsou lůtost a ošklivost, byla a jest oslepující svůdkyní. Radost, která zanechává slzy, zklamání a zoufalství, není pravou radostí, jest zlobou, jest hříchem. Hrozná hra, přímo nepochopitelná hra. Tolik neštěstí ta smyslná radost způsobila a přece znovu a znovu se dostavuje, znovu se usmívá a znovu jest přijata. Jak ubohá jsou ta lidská srdce, že dají se takovou radostí trápit a nechtějí se jí zřít!

Jiné radosti šlechetné povahy zanechávají aspoň osvěžující vzpomínky. Radost vyplývající z lásky rodinné, radost z uměleckého díla, radost z krás přírodních, radost způsobená hodnými a dobrými lidmi, to jsou radosti šlechetné, k nimž se rádi vracíme, neotupují srdce, nenechávají je chladné, přinášejí světlo do života a dlouho a dlouho těší.

Postupme dále! Viděla jsi již motýla, obraz lidské duše, přiletět k hořící svíčke a se spálenými, pestře barevnými křídly sklesnouti mrtvého. Jinak, je-li na světle slunečním; tu jest mu dobře, tu si hraje, rozvine úplně svá křídla a ukazuje krásné barvy.

Rozumíš smyslu toho obrazu? To je dívčí duše v pravé radosti. To světlo lidé nerozžali, svítí na krásném nebi, činí dobře, zahřívá, nepomíjí, dává život a sílu, dává pravou radost. To jest radost v Pánu.

„Radost je životním činitelem a životní potřebou, životní silou i životní hodnotou. Každý člověk potřebuje radost a má na ni nárok. Proto

•
i ty se raduj! Bůh stvořil svět i lidi i tebe pro radost. Každý potřebuje radosti, potřebuje jí především mládí, jemuž je radosti tak potřeby jako vezdejšího chleba, tak potřeby, jako květině svitu slunečního, jako včelce pelu květového." (Keppler: Radosti více.) Ale dej si poradit!

Neraduj se proti Bohu! Jsou i radosti zakázané. Zakázaná radost učinila lidstvo nešťastným, byla to radost Evy při požívání zapovězeného ovoce. Radost je ti stromem poznání dobrého i zlého. Z tvých radostí soudíme i na tvoje smýšlení. Bohužel radosti proti Bohu ovládají ulici a šklebí se na nás z mnohých dveří. Nikdy nechoď tam, kde se radují proti Bohu; tam rozhodně nepatříš. Kdybys mohla ukryta pozorovati takovou společnost, uviděla bys potutelný smích pekla, které má radost ze zkázy lidských duší. Kdybychom mohli změřiti slzy těch, které se také „radovaly“! Dábel jest ohavně rafinovaný, dává lidem radost a činí je tím nešťastnými. Dívky jako lehcí, třepetaví, nic netušící motýlové ženou se ke světlu radosti, aby spálené, zničené sklesly. To dělá radost proti Bohu, je to „radost“ Magdaleny v Magdale.

Neraduj se bez Boha! Mluvili jsme o šlechetných radostech. Těch hodně uživej, dávají novou vzpruhu duši, nové teplo a novou svěžest. Tyto radosti spoj se sluncem všech radostí, s Bohem! Bůh dává ti čistou radost. Život rodinný jest pramenem nesčetných radostí zvláště při různých církevních svátcích, jako na př. o vánocích. Příroda jest překrásným dílem Božím, z lesa i pole, z nejvyšších vrcholů hor i nejnižších údolí, ze života velkých i docela nepatrných tvorů, z každé bylinky, odevšad hledí

na tebe čisté, krásné oko Boží. Kolik radosti skýtá nám příroda, chodíme-li kolem těch Božích tvorů s očima otevřenými a rozumíme-li jejímu hlasu! Užívej přírody jako díla Božího, pak ji nejlépe poznáš, ale také budeš mít z ní největší radost. Můžeš mít požitky umělecké: jediný jest, jenž má všecku krásu tónů, všecko bohatství duchů, všecko umění nejobratnější ruky. Co umění ti poskytuje — kdyby to byla i díla mistrovská neobyčejné krásy — jest jen doutnající jiskra, kterou Bůh lidem pro radost na zemi hodil, ta jiskra jest z jeho světla, z jeho krásy, z jeho bohatství, z jeho štěstí. Není to naprosto žádnou naivností, poznáváme-li a vidíme-li ve všem krásném a dobrém, ve šlechtných radostech, dobrodiní Boží a jimi si připomínáme dárce všeho Dobra a Krásna — Boha. Ve všech radostech hledej Boha, všech šlechtných radostí užívej k jeho cti! Bez Boha není šlechtné radosti, neraduj se bez Boha!

Raduj se vždycky v Bohu! „Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím vám, radujte se.“ (K Fil. 4, 4.) Ano, radujte se v Pánu! Kdo nám může lépe poraditi, než nám radí apoštol? Nejčistší a nejkrásnější radosti jsou právě radosti v Bohu. Také jinde nemáme ani radosti hledati. Je to už v naší přirozenosti, že srdce může nalézt klid a radost jen v Bohu. Srdce je propast, kterou může vyplniti jen Bůh. Dokud Bůh tu propast nevyplní, stále volá: žízním. Hoď do té propasti všechny královské koruny, všechny zábavy, všechny radosti světa a srdce přece bude volati: žízním. Dávej tomu srdci, co chceš, marnost nad marnost, je stvořeno pro Boha, nenajde klidu a pokoje leč v Bohu! Chceš-li tedy mít

opravdovou radost a býti spokojenou, pak tu radost hledej u Mistra Magdalenina. Spasitel může a chce také přinést radost do dílen i továren, do domácnosti chudých i salonů zámožných, do podkrovních světniček i dílen řemeslníků, do nemocnic i věznic. Nebýly chvílemi opravdové radosti hodiny, kdy jsi se náležitě vyzpovídala nebo nějakou těžkou obět Bohu přinesla? Neznělo to v duši jako radostné Gloria? Může ti někdo připravit větší radost nad tu, když přijímáš Spasitele do svého srdce? Není to ta pravá a čistá radost a blaženost? Kdykoliv učiníš Spasiteli radost nějakým sebezapřením, návštěvou nejsvětější svátosti, vždycky okusíš z jeho tajuplné radosti. Může ti svět nahradit radost, kterou ti dává Spasitel? Tato radost patří jen té Magdaleně, jen té duši, která Pána hledá, jemu rozumí, opravdově ho miluje, všeho nechá a všeho se zřekne, jen pro něho žije, jen jeho chce mít. Aby neztratila jeho lásky, chrání se všemožně jej urazit.

Takové duše, které mají pravou radost v Pánu, dovedou se usmívat i v utrpení. Život může je pronásledovat zklamáními, neštěstími, bolestmi a utrpeními, vše nesou k božskému Mistru, vědí, že on dovede potěšit.

Duše takové hledí rády do daleké budoucnosti, nebojí se smrti. Vědí, že jsou ještě jiné radosti, že je očekávají takové radosti, jakých oko lidské dosud nevidělo a nikdy na světě nevidí, jakých ucho lidské neslyšelo a na světě neuslyší, kterých žádné lidské srdce dosud neokusilo, neboť Bůh ty radosti připravil jen těm, kdož ho milují. Proto jich nezkrusí žádná bolest,

žádná hořkost; Spasitel jest jim zárukou věčné radosti.

Na život, jemuž radost odepřena — a jak mnohá dívka musí se zřici radosti života — pohlíží laskavě milý obličej oslaveného Spasitele, hledí do dívčího srdce bolestně raněného a vidí-li, že to srdce má aspoň trochu lásky Magdaleniny a jej hledá, dodává mu útěchy a naděje a síly k tiché trpělivosti a odhodlanému snášení všeho utrpení. Zachmuřené oči dívčí obracejí se toužebně k obličejí Pána z mrtvých vstalého, neboť vědí: „a setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již; ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly.“ (Apok. 21, 4.) Pak i nejubožší dívčí srdce má radost v Pánu.

Salome.

Herodes Antipa, syn Heroda Velikého, měl nevlastního bratra Filipa a Herodias byla manželkou Filipovou. Filip žil v soukromí v Římě. Herodes za pobytu svého v Římě odvedl Filipovi manželku Herodiadu i s dcerou Salome. Jan vytýkal mu veřejně tento nedovolený poměr. Herodias Jana nenáviděla, že vystoupil proti jejímu sňatku s Herodem a chtěla se mu pomstít. Příležitost se naskytla, když Salome tančila před Herodem a jeho hosty, Herodes přísahou jí zaslíbil dáti, začkoli by ho požádala. Navedena matkou žádala hlavu Křtiteleovu.

Také jeden nepěkný obraz, ne pro napodobení, nýbrž pro výstrahu. S hříchem začato, hříchem skončeno. A při tom dívka! Kolik dívek podobně jedná i za našich dnů!

Nádherný sál je plný hodovníků, uprostřed král s knížaty a náčelníky vojska. „Přišel však den příhodný; Herodes učinil v den svých narozenin hostinu svým velmožům a tisícníkům i

předním mužům galilejským. Když pak tam vešla dcera Herodiady a tančila a se zalíbila Herodovi i těm, kteří s ním stolovali, řekl král dívce: Požádej mě, zač chceš, a dám tobě. A přísáhl jí: Začkoli požádáš, dám tobě, byť to byla polovice mého království. Ona pak vyšla a řekla matce své: Zač mám žádati? A ta řekla: Za hlavu Jana Křtitele. I vrátila se s chvatem ke králi a prosila ho řkouc: Chci, abys mi dal ihned na míse hlavu Jana Křtitele. I zarmoutil se král; pro přísahu svoji však a pro spolutodovníky nechtěl ji oslyšeti, ale poslav hned kata, rozkázal přinésti hlavu jeho. I stal jej v žaláři a přinesl hlavu jeho na míse a dal jí dívce, a dívka dala ji matce své."

Kdo má vinu? Herodes? Herodias? Salome?

Je pozdní hodina, hlavy rozpálené, srdce hodovníků nejsou právě nejšlechternější, v ženském pokoji zlý duch Salome, vlastní matka, k smrti nenávidějící proroka, že jí veřejně vytýkal hřích. Uprostřed surovosti a hněvu, mezi opilými muži a paličatou matkou — mladá dívka. *T a n č i l a.* Pozorovali ji. Tančila znovu — slušné děvče tak netančí! Tleskají. Tančí dále. Otec má radost, jak se dcera uvádí do společnosti. Chválí Salome, lichotí jí; zbláznil se, křičí jako pomatený, opojen radostí. Hraje si na otce, bohatého otce, chce býti otcem uznalým. Jak jí má odměniti? Požádej mě, zač chceš, a dám tobě! Salome má přednéstí sama žádost, co by jí bylo nejmilejším.

O drahou hlavu.

Matka našeptává dceři nenávisť sršící slova. Salome letí do sálu a v pusté směsici zpitých

hlasů pronikají slova hrozná: chci hlavu prorokovu! Odměnou tance má býti vražda, vražda svatého muže. Neslýchaná ukrutnost: zavraždit pro dětinský tanec předchůdce Páně, největšího světce starozákonního, hlasatele pokání, před nímž se třásla celá Judea, ba i sám Herodes i Herodias. Tak vztahuje ruku na světce svět, svět tančící a točící se.

Hudba vesele hraje, roj tanečníků a tanečnic točí se ve velikém sále; tváře dívčí zaručněny radostí z tance, jde z ruky do ruky, nezná únavy, znovu a znovu tančí. Pod zářícími lustry podlaha pomalu a tiše klesá, hloub a hlouběji; pozoruje to, klesá do propasti. Hudba hraje dál, dále se tančí, všude rozpustilá radost. Kolem ní ticho, jen srdce buší a v hlavě to víří. Klesá a klesá, kam? Chtěla se přece nevinně pobavit, chtěla se mírně radovati.

Tančírný jsou smutnými hroby pro nevinné, nezkušené, nic netušící dívčí duše, především však pro lehkomyšlné. Pak s pláčem a nářkem proklínají hodiny takové radosti. Kdo má vinu? Jedno jest jisté: Takového neštěstí z tance může se uchránit každá dívka. Poslyš některé zásady!

Velice mírný a shovívavý světec sv. František Saleský praví: „I nejlepší bály nestojí za nic.“ V nejlepším případě poskytují radostné chvíle, ale za velikých obětí nočního klidu, zdraví a nebezpečí duše. Skutečného užitku, který by měl nějakou cenu i mimo večer tance, nepřinášejí.

O tanci platí:

1. Nenavštěvuj místností, kde se tančí neslušně! Vydělečné taneční síně, šantány, nejsou pro dívky dbalé cti, které na sobě

dají záležitosti! Tam najdeš opravdu málo skutečně vzdělaných a charakterních lidí. Tam se tančí při pekelné hudbě a s dívčí duší se tam zahrává jako na šachovnici, tam jest pro slušnou dívku zkáza.

2. Pamatuj vždycky, kdo jsi! Působí-li ti nesnáze tělo a krev při denních pracích, jsou-li ti protivní opilci, kteří rádi obtěžují smyslně-nečistými nezpůsoby nedotknutou duší, co tě čeká tam, kde krev neklidná, smysly rozdrážděny, fantazie přepiata a všecky dobré, chránící myšlenky ty tam? Dívky, které prodělávají již samy s sebou tiché boje, které snadno podléhají pokušením nižšího řádu, musí se přece chrániti vrhati se do prostředí, kde nebezpečství jsou příliš veliká a síla odporu tak ubohá a nepatrná. Činí-li tak dívka přece, pak jest to lehkomyšlné, ba frivolní zahrávání si s duší a trním korunovanou hlavou božského Spasitele. Není také divu, končí-li tato lehkomyšlnost neštěstím. Spasitel nejde za tebou tam, kde o něho hráti chceš! Vše uvaž, všeho se boj, neočekávej vítězství!

3. Proč tančíš? Abys zabila krásnou neděli? To není naprosto žádný důvod. Svět ti skýtá přece mnoho jiných a zcela nevinných zábav a radostí nad tanec. Radost z tance je radost bez Boha, ponejvíce proti Bohu, proto to není pravá radost, je to spíše chvíle těžké zodpovědnosti.

Jdeš snad k tanci proto, že si to někdo přeje. Kdo si přeje, abys s ním tančila pro ukrácení dlouhé chvíle a s tebou se povyrazil, může také od tebe žádati, abys mu přinesla

hlavu prorokovu na stříbrné míse. Rozumíš tomu, co tím míněno?

Smutné by bylo, kdybys šla k tanci jen proto, aby neřekli, že při zábavě vystojíš dolík. Dívky, které chtějí býti oslovovány, které se bojí, aby nezůstaly na ocet, chodí se svou láskou na trh a nabízejí se celému světu. Vážně myslící člověk podezřele hledí na sňatek, k němuž položen základ v taneční síni. Tím nechceme říci, že by nevládla Prozřetelnost i v sálech zábavních. Ale nesmíš tam hledati to, co ti Prozřetelnost jinde odepřela. Naskytnou se příležitosti, kdy smíš a můžeš plným právem vstoupiti do tanečního sálu, tehdy totiž, když nehrozí žádné nebezpečství ztráty duše a Spasitele.

4. Jdi jen do dobré společnosti a s dobrou společností! Taková příležitost naskytá se při rodinných a spolkových slavnostech. Jsi-li ve společnosti stejně smýšlejících, kteří mají stejné mravní názory a zásady s tvými, nehrozí ti přímé nebezpečství. Taková společnost musí ti býti zárukou, že se tu nedovolí radost bez Boha a proti Bohu.

V dobré společnosti! Jdi do bálu s někým z domácích a s ním také domů. Stačí ovšem také, máš-li za průvodce skutečného kavalíra, čestně smýšlejícího člověka, pevný charakter, jenž ti je opravdu ochráncem a záštitou, skutečným andělem strážným tvé cti a nevinnosti.

5. Vyvaruj se sama všeho, co se nesluší! Říká se tomu móda, oblékne-li se dívka do taneční zábavy tak, jak by se venku neukázala. Buď přece rozumnou a samostatnou! Zde platí: proti proudu! Myslí-li někdo, že se do té společnosti nehodíš, jsi-li mravně oblečena, pak

ta společnost není tebe hodnou prostě proto, že za mnoho nestojí. O takovou společnost není co státi, snadno jí oželiš. Vidí-li v tom někdo upej-pavost, máš-li malý výstřih, je to vždy podezřelé.

6. Jsi dcerou katolické církve! Sluší ti velmi dobře, přidržuješ-li se svaté matky, i pokud se týče tance. Církev v určitém čase zakazuje svým dětem radovánky. Advent a doba svatopostní mají ti býti dobou posvátnou. Vzpomeň, jak křesťané v prvních dobách církve se káli a modlili, vzpomeň, jak naši předkové dovedli se zapřít v těchto dobách, a co se děje teď! Pamatuj, že příkázání církevní jsou stejně závazná a nedbání jich jest těžkým hříchem. V adventě a postě nezúčastni se žádné hlučné zábavy, odřekni si z lásky k Spasiteli a církvi i tanec. Tančíš-li v čase zapovězeném, pak tančíš o hlavu svatého proroka:

Božská hlava s hroznými trny pykala za nečisté myšlenky v domě Herodově i za špinavé představy tančících dívek. Rány na svatých nohou tak bezprávně na kříž přibytých jsou krvavou obžalobou ztřeštěných tanečnic, které tančí kolem kříže stále dál od Spasitele, až ho více nevidí. Nohy jeho jsou přibity na tvrdé dřevo, lehkomyšlné dívky hopkují z radosti do radosti. Svaté tělo jeho jest obnaženo, samá rána, bolák a modřina za ty, které své tělo vystavují pro zálibu jiným. Spasitel byl zahrnut hanou a posměchem, provázen nenávisnými pohledy, v tančírně radost při hudbě provázena zpitými a zarumělými pohledy. Na kříži bolest a úzkost, v tančírně rozpustilá veselost, svůdné řeči, nedovolené žerty. Na Golgotě tma, jedno srdce

přeplněno nepopsatelnou mukou — v tančárně lustry osvětlují srdce, plná nevázané radosti z tance.

Postav dívku-tanečnici, rozpálenou tancem a zábavou po protancované noci, vedle kříže! Neměl pravdu sv. František Saleský, že i ty nejlepší bály nestojí za nic? Opovážila by ses někdy z tance postaviti se pod kříž? Odvážila by ses vydati za tanec trním korunovanou hlavu Spasitele? Odpověď svou slož u nohou Spasitele!

Mnohé dívky učinily slib, že nebudou tančiti, poněvadž tančící Salome žádala svatou hlavu prorokovu. Uvažuj o tom opět a opět, že veselý tanec jest věcí velice vážnou. Vždycky se ti musí především jednat o duši a trním korunovaného Spasitele. To snad stačí, abys věděla, co dělati v budoucnosti.

Žena kananejská.

Pán Ježíš odebral se do Foinikie (Fenicie), buď aby se zbyl svých nepřátel, kteří přišli z Jerusalema, aneb aby také Židům, přebývajícím ve Foinikii, dal útěchu a poučení. Přistoupila k němu žena kananejská, t. j. Foiničanka, pohanka, která slyšela o činech Ježíšových a uvěřila, že jest zaslíbeným Vykupitelem. Prosila ho, aby uzdravil její dceru, krutě trápenou od zlého ducha. Pán Ježíš jí neodpověděl, neboť jednak chtěl šetřiti práva, daného v zaslíbeních Židům, dle něhož spása měla býti podána nejprve jim a od nich teprve se dostatí k pohanům, jednak chtěl jí dáti příležitost, aby osvědčila svou víru a důvěru a pokoru i vytrvalost, a ukázati, co zmůže modlitba vytrvalá. V témž úmyslu odpověděl jí potom na oko tvrdě.

Ježíš odebral se do krajín tyrských a sidonských. „A hle, žena kananejská, vyšedši z těch

končin, volala k němu řkouc: Smiluj se nade mnou, pane, synu Davidův! Dcera má krutě se trápí od ducha zlého. On však neodpověděl jí ani slova. I přistoupili učení jeho a prosili ho řkouce: Propuť ji, neboť volá za námi. On pak odpověděl: Nejsem poslán leč k zahynulým ovčím domu israelského. Ale ona přišedši, klaněla se mu a řekla: Pane, pomoz mi! On pak odpověděl: Není dobré bráti chléb dítkám a házetí psíkům. A ona řekla: Ovšem, Pane, neboť i psíci jedí z drobtů, které padají se stolu pánů jejich. Tu Ježíš odpověděl jí: Ženo, veliká je víra tvá, staň se tobě, jak žádáš! I uzdravena jest dcera její od té hodiny." (Mat. 15, 21.—28.)

Starost a bída vedou ženu kananejskou k proroku Israele; věděla, že ještě neoslyšel modlitby pokorných srdcí, že nemůže viděti slzy a bolest srdce, věděla, že jí pomůže. To jí dodalo odvahy, proto hledala pomoci u syna Davidova. — Co se to děje? Ježíš jí neodpověděl ani slova. Oněměla ústa, která jindy oplývala slovy laskavými a útěšnými. Zabolelo jí srdce, nedovedla to okamžitě pochopiti. A k tomu ještě přistoupili učení, aby její pokornou prosbu zmařili. Tu se jí zdá, že Spasitel se k ní obrací. Snad přece jí pomůže? Ach ne! Slyší chladné odmítnutí. Je to ten prorok, který chodil „všem a všude dobře čině“? Podivuhodnou ukazuje se ta nešťastná prosebnice. Odešla snad malomyslná, zklamaná, zoufalá? Přistoupila a klaněla se mu; chce získati to dobré srdce prorokovo svou vytrvalostí. A opět odmítnuta! Pohanka nemá dostati dobra messiášská? Neuvěřitelno! Chce býti psíkem u stolu jeho, jen když nebude odmítnuta. Tu nemohl Pán již déle odpírati. Tak

velká, vytrvalá a vroucí modlitba přemohla jeho srdce. Musí splnit vůli její.

Máme v tomto Messiáši opět poznati svého dobrého Spasitele? Jest to ten, jenž náš život dobrý naplňuje, jenž nám dává milost? Týž Spasitel to jest, jenž duše těšil a denně těší. Žena kananejská nepochybovala, že jest synem Davidovým, Spasitelem, ani tehdy ne, když ji jednou, dvakrát a po třetí odmítl chladným mlčením a odmítavým slovem. Věřila v jeho dobrotivé srdce, důvěřovala mu, rozuměla mu.

Bohu rozuměti a modliti se.

Bohu rozuměti. Je to tak nutné, tak důležité a často tak těžké! V životě stane se leccos, co přirozený rozum nedovede pochopiti. Proč blesk zničí kostely, proč se sřítí, proč předčasně umírají velice řádní mužové, kteří by mohli ještě mnoho vykonati pro spásu duší, — kdo ví, proč se tak děje? Proč Bůh odvolá s tohoto světa starostlivého otce a nechá tu řadu sirotek bez pomoci, bez chleba? Nezasáhla někdy ruka Boží do tvého života způsobem nepochopitelným?

Tu platí především zachovati si pevnou víru v Boží Prozřetelnost a spoléhati na Boha, jako žena kananejská své štěstí pevně budovala na pomocné moci a dobrotě syna Davidova.

„Prozřetelnost Boží sahá mocně od konce vesmíru do konce, a řídí všecko líbezně“ (Moudr. 8, 1), řídí líbezně i tebe i tvůj život. „Jako orel budí k letu svá mláďata, jako nad nimi poletuje; rozepial Bůh svá křídla, vzal ho a nosil svými perutěmi“ (5. Moj. 32, 11.), t. j. tebe své dítě,

svého miláčka; byl Bohem tvého dětství, je Bohem tvého mládí, je Bohem tvé budoucnosti, Bohem celého života. Jak nádherné je kázání Spasitele o Prozřetelnosti Otce! „Pohledte na ptactvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí je. Nejste-li vy dražší nežli ono? – A proč pečujete úzkostlivě o svůj oděv? Pozorujte lilie polní, kterak rostou, nepracují aniž předou; pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vší slávě své nebyl tak oděn, jako jedna z nich. Jestli tedy trávu polní, která dnes je a zítra do peci vržena bývá, Bůh tak odívá, čím spíše vás, malověrní?“ (Mat. 6, 26.–30.) Ani vrabec nepadne se střechy bez vůle Boží, všechny vlasy hlavy tvé má sečteny. Jasněji věru nemohl Spasitel malověrným učeníkům znázorniti láskyplnou Prozřetelnost Boží. I tobě vykázal místo na zemi, žiješ pod jeho nebem, pod jeho sluncem. i tobě svítí to slunce.

Je Boží Prozřetelnost, je zvláštní vedení a řízení tvého života! Bůh řídí svou Prozřetelností malého, nepatrného člověka s toutéž jistotou jako největšího velikána dějin. Řídí tě právě tak, jako bys byla velikou postavou v dějinách!

O tom nemůžeš a nesmíš pochybovati. Stopy božského řízení a vedení jsou znatelný v tvém životě. Pán Bůh ti dal pravou víru, milionům dívčích duší ne. Uchránil tě dlouholetého neštěstí na těle i na duši! Chceš tvrditi, že bys skutečně zůstala Bohu věrnou a dobrou, kdyby tvá životní cesta vedla horkým ohněm zkoušky a nebezpečností? Kousek papíru stačí často k rozsudku nad celým životem, jediné nedoro-

zumění vyorává brázdy na dlouhá léta; lidská zloba může v ruce Boží býti pořádným ředitelem tvé životní dráhy. Velmi často v životě musíme se „zaraziti“, dotkne-li se nás ruka Boží, musíme „rozuměti Bohu“, zdá-li se nám nesrozumitelným. Žena kananejská se zarazila, když ten divotvůrce, k němuž se s důvěrou utekla, třikráte ji zklamal. — Rozuměti Bohu je zvláště velice důležité pro život duchovní. Bůh nevede všechny lidi stejně, ani v životě duchovním ne. Zákony a povinnosti jsou pro všechny; „musíš“ a „nesmíš“ platí stejně pro všechny, pro tebe jako pro jiné, a přece chůze po téže cestě je různá. Mnozí mají dobré svědomí, vykračují volně a čile, pokračují tedy rychleji v zásluhách pro nebe. Jiní jdou ztěžka, přes kamení, tmavým a úzkým chodníkem. Stane-li se tak tobě, musíš Bohu rozuměti. Nesrozumitelný nepokoj, denní sebetýrání, stálé odpírání, stálá nechuf k modlitbě a práci, trpkost na trpkost. Srdce chce Bohu zůstatí věrným, chce pokračovati, ale Bůh skrývá se v sloupu oblakovém za bílého dne. Tu jest opravdu těžko Bohu rozuměti. Věz, že Bůh smí tě zkoušeti, jak chce a jak dlouho chce, jako zkoušel i ženu kananejskou. Smí ti předložití různé otázky, které všechny na konec mají stejný smysl: zda chceš u něho setrvati, i když ti sám to setrvání ztěžuje; zda to vážně myslíš s láskou k němu, věrností i vírou i při těžké zkoušce; zda si chceš získati drahocenný pokoj dlouhou trnitou cestou. „Ve sloupu oblakovém“ bylo řečeno shora. Tento sloup vedl vyvolený národ Boží z otroctví na svobodu, ze země záhuby do země zaslíbení. V oblaku tmavém a hrozivém byl Bůh, jenž po-

hlížel na svůj lid s láskou osvoboditele a zachránce. Úzkostlivé dívčí duše vidí šedý mrak, celé nebe je jim tmavé, necítí a neprožívají žádné radosti, nemají pokoje. A přece je Bůh v tmavém mraku. Věz, že Bůh, i když je ve mraku, slyší tvé vzdechy po klidu a pokoji, slyší volání po světle, počítá tvé kroky a jest spokojen s tebou a spokojen tvým neklidem. Bohu rozuměti! Nemáš-li těžkého hříchu, nejsi-li si opravdu vědoma žádné těžké viny, pak ať s tebou dělá Bůh, co chce. Shledáš-li, že není vše v pořádku, zeptej se zkušeného vůdce duší, co znamená Bohu rozuměti. Pak poslechni, věř, pokoř se; tak nejlépe se naučíš rozuměti Bohu. Tato slova platí těm, které se bezdůvodně trápí a žijí bez vnitřního pokoje na duchovním slunci.

Všem platí ještě jednou: rozuměti Bohu. Tvůj stav, tvé poměry, tvůj způsob života, svatá přikázání Boží, to vše ti srozumitelně a jasně praví, co Bůh od tebe požaduje. Vůle Boží je neoblomná, své povinnosti musíš konati. Víš, že budeš Bohu klásti počet, že bude s tebou účtovat, ruce Boží nikdo neunikne. I tu se musí Bohu rozuměti. Rozuměj tomu, co od tebe chce, rozuměj té vážnosti, s jakou od tebe požaduje konání povinností, rozuměj tomu, že jest svatý a spravedlivý i pro tebe. Bohu rozuměti znamená mítí pravou životní vážnost, svědomitě a klidně bráti životní úkoly, mítí před Bohem svatou bázeň a tak i pravou životní moudrost. Vážně myslících dívek jest málo; a přece moderní dívka jest tolik potřebna vážná znalost povinností a božské vůle, či: rozuměti Bohu.

Boží útěcha na zemi, pokoj v životě, štěstí ve smrti, věčná blaženost v nebi. Tomu rozumíš

snadno a tyto hlasy ráda slyšíš, že neděláš pro Boha nic zadarmo, jsi-li hodná. Toto porozumění Bohu jest milé, povzbuzující, pomáhající. I to jest nutné. Bůh chce jen tvé štěstí, jen tvou blaženost, i když od tebe žádá oběti a ukládá ti těžké zkoušky a dopřává ti trochu radosti v životě. Rozuměj milosrdnému Spasiteli: rád ti odpouští; rozuměj vítěznému Spasiteli, chce-li ti pomoci bojem a bídou; rozuměj trpícímu Spasiteli, stojíš-li na okraji hříchu a jeho trním korunovaná hlava tě zadržuje; rozuměj oslavenému Synu Božímu, kyne-li ti a ukazuje velikou odměnu, útěchu a pokoj, slibuje-li šťastnou smrt ve svém náručí a věčnou blaženost na svém srdci!

* * *

Bohu rozuměti učíme se nejlépe a nejjistěji v modlitbě. Žena kananejská volala hlasitě, úsilně, prosebně, volala ustavičně, její volání už bylo apoštolům protivné: Propusť ji, neboť volá za námi. V jejím hlase ozývaly se bolest s neštěstím, byla v něm naprostá důvěra. V pokoře vrhá se na kolena, v pokoře žádá o drobty. Pravá prosebnice.

Kdo Bohu rozumí, modlí se; kdo se modlí, rozumí Bohu. Bída života i srdce dohání nás k nohám Spasitele; nahlížíme, že to bez něho nejde a nepůjde; učíme se Bohu rozuměti a proto se také modlíme.

Modlíme-li se opět a opět, učíme se Bohu rozuměti; pravá modlitba učí nás pokoře, ukazuje nám naši ubohost před věčným, spravedlivým, svatým Bohem a zase nás povznáší,

neboť rozmlouváme s Bohem lásky, dobroty a milosrdenství.

Modlitba uklidňuje srdce. Modlíme-li se dobře, víme, že konáme něco opravdového a dobrého. Po modlitbě vracíme se domů spokojenější, než kdybychom viděli slavné umělce a slyšeli vynikající lidi. Co nám vlastně ti umělci a učenci mohou dáti? Těší nás, vykonáme-li něco dobrého před lidmi; dobrá modlitba jest činem před Bohem a mnohdy i velkým činem, proto dává pravou spokojenost.

Modlitba člověka osvěcuje. Zhasnou-li všechna světla, lidé nedovedou poraditi, rozum nestačí, pak bezděčně utíkáme se k modlitbě; z modlitby vyzařují nebeská světla, myšlenky osvěcuje nadzemská moudrost, jasné světlo proniká do spleťtých záhad a osvětluje tmavou cestu; poznáváme, že musíme plniti vůli Boží a toto poznání už je velikou milostí osvěcující náš rozum.

Modlitba sílí. Srdce a svět nás obtěžují, pevně svírají, chtějí nás míti pro sebe; těžko vyváznouti bez hříchu. Boj nás seslabuje, nemůžeme přijíti na konec, stojíme uprostřed, kdo nám pomůže? Srdce ještě bojuje. Pane, synu Davidův, smiluj se nade mnou!

Modlitbou ruka je silnější, noha stojí pevněji, silnější úder — jsme zachráněni.

Modlitba dává pokoj. Srdce se zmítá sem a tam, dá-li mu pokoj svět, má co dělati s sebou samým. Tu je tichá sebranost myslí jako čerstvá rosa, jako hluboké vydechnutí, jako odpočívadlo na volném vzduchu při jasném slunci.

Modlitba chrání před hříchem. Zlí duchové nemohou se spřáteliti a také nikdy ne-

spřátelí s opravdovou modlitbou. Modlitba je jako pochodeň, před níž zalézají duchové temnosti. Modlitba ukazuje pekelné potvory v bengálském osvětlení. S těmi nechceme přijít do styku a proto se modlíme, neboť modlitby se nejvíce bojí.

Modlitba učí trpělivosti. Musí-li si srdce něco odřeknouti, nalézá v modlitbě úplnou náhradu. Otčenáš promyšlený a zbožně pomodlený ukazuje nám nebe, příští království, vůli Boží jak ve věčné radosti tam v nebi tak i v bídě a utrpení zde na zemi. Už denní chléb jest velikým dobrodiním a což teprve milost, pokrm duševní. Chybujeme, potřebujeme odpuštění; ale chybují i jiní, prohřešují se proti nám, jako my se prohřešujeme proti Bohu; promíjíme jim, odpouštíme jim, aby Bůh odpustil nám naše viny, naše hříchy. Nechceme Boha pokoušeti a vrhati se do hříchů, příležitostí k nim, chceme, aby nás Bůh v pokušení posílil, pomohl nám nad ním zvítěziti a aby nás chránil, zbavil zla největšího — hříchu!

Pokládej modlitbu za hlavní životní zaměstnání! Jak se modlíme, tak i žijeme.

Vratme se zpět k ženě kananejské! Dva lesklé body zdobí její modlitbu a korunují ji výsledkem: pevná důvěra a pokora.

Pouhá zbožnost není vlastně rozhodujícím bodem při modlitbě. Jistě byla by modlitba pouze rtová, čínským modlitebním kolem. Chce-li modlitba pronikati do výše, k nebi, musí vycházeti z hloubky duše, duše pozorné, která se nezabývá okolím, nemyslí na nic jiného. Duše musí kolem sebe spustiti všecky záclony, aby

neviděla a neslyšela, co se děje kolem ní, musí býti sama, chce-li přijati návštěvu Boží, neboť Bůh chce mluvit s námi a ne se světem.

Jsou osoby modlící se, které se mohou skutečně výhradně pro Boha rezervovati, k Bohu se blíží s tlukoucím srdcem, zjevně pocífuji jeho přítomnost zvláštní útěchou, vidí otevřenou ruku Boží a prosby své vřele přednášejí. Jsou závidění hodny ty, jimž modlitba je rozkoší, požitkem, skoro příjemnou potřebou? Nejsou! Nejsou silnými ty, které hodinu, chvíli se modlí a nábožně vzdychají, ale ty, které vytrvají, které se zastaví, čekají a znovu se modlí, i kdyby musely čekati opět. O osudech národů nerozhodují velcí, mnohomluvní řečníci, ale klidní vojevůdcové, kteří podnikají dlouhá tažení a při všech porážkách opět se pokusí o štěstí, nové síly shromažďují, nové nadšení jim vlévají.

Naše modlitba jest mnohdy takovým tažením k vydobytí božského srdce. Žena kananejská byla odmítnuta, znovu útočí na božského dobrodince obklopeného učeníky, kteří se staví proti ní. Žena znovu se pokouší, nová porážka. Žene útokem k nohám Spasitele, zase nic, jako krupobití dopadají odmítající slova; proti slovům staví slova, dokazuje, že odpor Spasitelův je nadarmo, skoro nespravedlivý. Tu se teprve dostavuje vítězství.

Tak se máme modliti. J e d i n o u modlitbou nedá se Bůh znásilňovati, čeká, chce viděti velké, trvalé rozvinutí duševní síly. Zkouší naši důvěru, sílu víry, vytrvalost vůle. N e s m í m e tedy v modlitbě u m d l é v a t i.

Nenechala jsi nikdy Boha čekati? Nemusil mlti s tebou trpělivost? Ničeho jsi mu neodřekla?

Nediv se, jestliže ti někdy Bůh hned nevyhoví, přání nesplní! Nehněvá se snad Bůh proto na tebe, že jsi dosud neodčinila učiněné bezprávi? Jací jsme k Bohu, takovým jest Bůh k nám. A kdyby ani tomu tak nebylo a tvá modlitba byla dobrou, musíš přece se naučiti Bohu rozuměti i v čekání. Duše v očistci také čekají vědouce, proč dosud jejich touha není splněna. Nevíme a nemůžeme vědět, proč Bůh hned našich proseb nevyslyší, ale je jisto, že Bůh jedná nejvyššou moudře, že má při tom moudré úmysly; jisto jest, že nás zkouší a učí, abychom mu zůstali věrnými.

Bůh je neúnavným v odpouštění, v rozdávání nových milostí; nenaříkej, nesplnil-li tvou prosbu; snad ji také nesplní dle tvého přání. Věz, že je lépe hladověti než dostati zkažená jídla. Mnohdy se nám zdá, že se modlíme o chléb a rybu, ale kdyby naše prosba byla splněna, byl by to kámen a had. Zůstaň dětinnou i v nejnějnějších a nejvážnějších prosbách; modlíci se duši vždycky řídí zvláštní prozřetelnost Boží. Dobrá modlitba nezaniká jako volání v poušti, Bůh má v každém případě za odmítnutí bohatou náhradu a kdyby jen tvou vytrvalost v modlitbě poznamenal jako ctnost do knihy života, už to by byl veliký zisk pro věčnost, třeba jsi žádala o něco pozemského, pomíjitelného. Neumdlévej v modlitbě, zůstaň statečnou jako žena kana-nejská!

Zůstaneš-li pokornou jako ona, výsledek tě nemine.

Ať přijdou královny, ať dívky v pracovních zástěrách, Bohu jest to jedno, nehledí na osobu, hledí na pokoru duše. Pokorné duše vědí, co

jest býti malým před Bohem a dětinně se modlíti. Pokorně se modlící duše vzdává se své vůle, nepředpisuje Bohu, přenechává sebe i svou modlitbu nejsvětější vůli Boží. Věří v Prozřetelnost Boží, pokořuje se, bojí se, aby nebyla Bohu obtížnou svým přáním, aby nebyla pokládána za pošetilé dítě, má úzkost, aby neprosila o něco nepravého. Odevzdává se plně Spasiteli, důvěřuje mu, přeje si, aby jí dal jen to, co se mu líbí, aby s ní jednal, jak za dobré uznává. Přijímá, co jí Bůh dává. V pokorné, do vůle Boží odevzdané modlitbě jest mnoho pravé zbožnosti a často skutečná dokonalost. Jest v ní také mnoho uklidnění, mnoho vnitřní útěchy, veliká jistota, neboť víme, že vše spočívá v rukou Božích. Nikdy se nevyplácí útočiti na Boha, aby se děla naše vůle, lepší jest vroucí modlitbou doporučovati srdce Bohu. Lidé, kteří Bohu rozumějí, často říkají: *Jak Pán Bůh chce!* Jest to jednoduché, prosté, ale jest v těch slovech celá zbožná duše; polož s důvěrou srdce své vedle toho srdce, které jest větší všeho štěstí; to srdce pro tebe bije, odměňuje tvou důvěru, slyší tě jako ženu kananejskou, i když se domníváš, že tě odstrčilo; modli se vroucně, modli se stále, ale nikdy nezapomeň modlitbě dáti základní tón dle příkladu Spasitelova: *Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi!*

Opatrné panny.

V podobenství tomto přihlíží Pán Ježíš jistou měrou k svatebnímu obyčeji tehdy u Židů zavedenému, dle něhož svatební hostina konala se večer a v noci v domě ženichově, kamž si byl bezprostředně před hostinou uvedl

ve slavném průvodu svou nevěstu z domu jejích rodičů, kde ho s družičkami očekávala; jestli však nevěsta byla z jiného místa než ženich, čekávaly prý družičky také v místě ženichově a přidružily se pak k průvodu.

Družičky s malými lampami v rukou žertovně pobíhají v domě nevěsty. Chystají se doprovodit nevěstu z otcovského domu k ženichovi, až si pro ni přijde, aby ji odvedl k hostině svatební. Jsou to družky nevěstiny a chtějí přítelkyni vzkázati poslední pozdrav doprovodem s lampami a zpěvem. Jest již dosti pozdě, ženich se zdržel, nepřichází, panny unaveny ulehají na pohovky, lampy hoří, některé panny přilévají oleje, jiné nemají z čeho, nevzaly si oleje do zásoby v domnění, že lampy budou hořeti do příchodu ženicha. Zdřímly všecky a usnuly, lampy hoří, dohořívá jedna, druhá; pět lamp dohořívá, nikdo nenalévá oleje, aby svítily, až ženich přijde.

O půl noci nastal však křik. Hlasité volání proniká tichem nočním! Venku viděti hořící lampy, blíží se skvělý průvod. Hle, ženich přichází; vyjděte mu naproti! Družičky vyskočí, shánějí lampy, aby vyšly naproti ženichovi. Hrozné překvapení. Pět lamp nehoří. Dejte nám z oleje svého! Byla to hloupost nevzít si oleje. Panny opatrné odpověděly řkouce: Nedostalo by se nám i vám; jděte raději ku prodavačům a kupte sobě! Šly nakoupit oleje a zatím přišel ženich, a ty, které byly pohotově, vešly s ním na svatbu; i zavřeny jsou dveře. Později přišly také ostatní panny řkouce: Pane, Pane, otevři nám! Ale on odpověděl: Vpravdě, pravím vám, neznám vás!

Uvnitř zaznívají cymbály a harfy, jásavé zpěvy, veselé žvatlání rozradostněných hostí. Dveře zůstaly uzavřeny. Venku stály panny poděšené, zklamané, nešťastné. Pozdě litovalo těch pět panen, lítost jim nepomohla; tmavou nocí pronikají hlasy pošetilých panen, které prolaškovaly štěstí. Soud ženichův byl pevný, nezměnitelný: Neznám vás!

V podobenství o pannách opatrných a pošetilých vystupují ostře rysy dívek šťastných a nešťastných, zvuky svatební nahražují pozouny soudu, soudu nad pochybeným životem, světlo lamp osvětluje pravdu o životě a práci, o životě a smrti, o čase a věčnosti panen. Jak mistrně božský Učitel podává tak vážné pravdy v nádherných obrazech!

Ženich přichází.

Panny, buďte připraveny na příchod ženichův! To především platí křesťanským pannám. Jeden jest pravý Ženich, jenž pannu očekává, jen jediný, jenž opouští svatební hostinu nebeskou, aby ji přijal po boku nevěsty, církve svaté, aby ji uvedl do nebeských komnat. Jemu má jít křesťanská panna naproti. U jeho dveří končí všechny cesty světa, každá stezka lidí. Snivě, s daleko zalétajícími myšlenkami, s vysoko jdoucími nadějemi můžeš pohlížeti do světa. Před tebou se rozprostírají nádhera a bohatství země. Před tebou je slunná země, v dáli zní hudba, cesty táhnou se širokou rovinou, řeka blýští se ve světle slunečním, pestře ovlajkované lodi vezou lidi k slavnosti, před tebou země plná krásy a radosti. Stojíš ještě

před ní, ještě můžeš všeho užítí; jaké nádherné vyhlídky má smějící se mládí! Ale viz tam na samém konci pahorky v mlze slabě osvětlené! Tu stojí postava vyčnívající na okraji země a její obrysy viděti na červenavě-jasném nebi; zdá se, jakoby s výše sestupovala, sestupuje hlouběji, přichází na rovinu, k lidem, kráčí rychle krásným světem, je stále blíž a blíže, brzo tu postavu poznáváš — Ženich!

Opatrné panny Ženicha očekávají. Vědí, že cesta životem není dlouhá ani tak krásná, jak se podává vyhlízející mládeži. Vidí Ženicha přicházeti, vidí Spasitele, třeba byl ještě hodně daleko. Denně přichází blížeji, denně jest vzdálenost mezi pannou a Ženichem menší. Tu nemožno se zastaviti, ani chvílka nesmí se ztratiti.

Opatrné panny vyhlížejí, kterou cestou Ženich přichází. Jde cestou chudoby, ustavičné čistoty, naprosté poslušnosti, cestou čisté Boží nevěsty, kterou možno nazvati privátní cestou pro Spasitele a duši. Vidíš-li, že tě na té cestě hledá, rozevři mu radostně náruč svou. Jdi mu naproti, najdeš na té cestě tisíce a tisíce jiných. Ženich pro ně přichází, z dálky zdraví je jeho milý, laskavý obličej, radost září mu z očí, spěchá k nim, neboť tyto panny jsou miláčky jeho srdce.

Tato cesta není pro všechny. Ženich zná všechny cesty lidské, všude jim přichází naproti. Brzo přichází, jako kdysi v obyčejném šatu šel cestou z Nazareta s náčiním syna tesařova, cestou malé práce. Brzo vidíš ho spěchati nehezkými ulicemi velkoměsta, kde dýmají tovární

komíny; přichází, aby hledal dívky 'práce, i ty jsou jeho vyvolenými, i ty mají na ruce nevěsty, církve, vejíti do života věčného; jen Spasitel ví, kolik opatrných panen ho očekává v začouzených místnostech továren a prostých světelníčkách při denní práci; všecky ty, jichž ruce vydělávají si denní chléb, i ty, jež se o ten chléb starati nemusí, majíce všeho nadbytek, všecky chce s sebou vzíti na svatbu.

O b r a z Ž e n i c h ů v musí býti v našem středu; nevíme, přijde-li hned nebo později. Opatrná panna očekává jej denně, nespustí ho s očí, pracuje pro něho. Bez plánu, bez cíle probíjeti den, život, pohlížeti do budoucnosti, jíti do světa, nedbati Spasitele, jenž jistě přijde, znamená sednouti na loď bez kompasu. Musíme míti pevný směr, pohlížeti na Ženicha v kuchyni, v salonu, v kanceláři, v dílně, doma i venku. Bez vážného, pevného směru jsme jako plavci bez majáku v bouřlivých vodách.

Buď pannou opatrnou, která ví, že život nekončí v šedých mlhách falešného názoru světového, ne ve věčné smrti, nýbrž v ruce božského Ženicha, s nímž je spojen věčně radostný život v nebi.

* * *

P o c h o d n ě v í r y. Jak musíme Ženicha očekávati? Naše doba je tmavá, studená; světelné vědy jsou zkaženy a vysoko planou, ale víra je v nepřehledných zástupech dohořívající a zhaslá pochodeň. Láska mnohých ustydla. Zdá se, jako by Spasitel myslil na naše doby, když prorokoval: „A povstane mnoho proroků nepravých a svedou mnohé. A poněvadž se

rozmnoží nepravost, ustydne láska mnohých." (Mat. 24, 12).

Víra a láska jsou pro křesťanskou pannu lampou a olejem, ale také pro každého křesťana. Podle zvyku nesly biblické panny pochodně. Náš Ženich žádá především pochodeň víry: „Bez víry však nelze líbiti se Bohu.“ (K Žid. 11, 6.) „Kdo nevěří, již jest odsouzen“ (Jan 3, 18.), vyloučen ze svatebního průvodu, který koná církev po boku Ženichově, vyloučen z blaženého doprovodu, v němž jsou nekonečné řady opatrných panen, ustavičně nové zástupy se připojují, veliké zástupy jich už přešly, pochodně v rukou, nesmrtelné písně na rtech, všecky, všecky spěchající do nebeské říše. Jsou však také panny, které pochodně zahazují, nebeského Ženicha nechtějí znáti; nevěstou-církví pohrdají, za ni se stydí. Najdeme je všude, jen ne v domě nevěsty. Jsou příliš „vzdělanými“, emancipovanými, pokrokovými, učenými, neslušelo by se prý, aby šly světem jako rozumné nosičky pochodní po boku Krista a církve. Soucitně pohlížejí na ty, které se těší ze své víry, které s pochodněmi víry hledají cestu z údolí na výšiny, kde jich Ženich očekává. Pochodně své zahodily do propasti, s povýšenou hlavou jdou cestami vlastními, chtějí, aby jim svítilo světlo nepatrného, převráceného, zatemnělého rozumu vlastního. Jsou na scestí, hledají svět a jeho radosti, trochu světského štěstí, zacházejí daleko, mizejí; hynou v lesku a slávě; Ženich nepřichází, pochodeň nehoří; nemají víry, neznají církve, neznají ani Spasitele ani nebe.

Pochodně vzhůru! My je máme, dali nám je v domě nevěsty, kdy na prahu života

sluha Boží podal rozsvícenou křestní svíci, když jsme s křestní vodou přijali milost víry. Vezmi hořící svíci, neporušenu zachovej smlouvu křestní a konej přikázání Boží, abys, až Pán přijde na hostinu svatební se všemi svatými, jemu v ústrety vyšel(a) a život věčný měl(a) na věky. Tak mluvil sluha ženichův i v prvních hodinách tvého života.

Máme pravou víru, stojíme v domě nevěsty s pochodněmi v ruce. Stačí to? Opatrné panny věděly, že nestačí mít jen pochodně. Měly s sebou olej, aby pochodně nezhasly, aby nepřišly do rozpaků, aby na konec se vše nezhatilo a mohly na svatbu. Musíme mít olej, aby nás zahříval, sílil, aby nám svítil. „Víra, nemá-li skutků, jest mrtva sama v sobě.“ (Jak. 2, 17.) Musíme se postarati, aby pochodně nezhasla, neboť může to dlouho trvati, než Ženich přijde.

Mnohé dívky pokládají víru za starou rodinnou věc dědičnou, starou uměleckou a drahocennou lampu, kterou z úcty k starožitnostem jako podání starých a zbožných předků máme ctít. Toto podání ještě ukazuje, že jsou dosud katoličky, poněvadž by se jiní divili, kdyby tomu tak nebylo. Jenom z úcty k mrtvým, z rodinných ohledů mají ještě víru. Mají víru, nechtějí se jí zřít — ale — ale! Maličké světélko blýská v lampičce, nuzně se udržuje při životě, tráví z minulosti; kdo ví, jak dlouho ještě? Zavanutí větru může plamének zhasnouti. Chybí přesvědčení, vnitřní síla, teplo a světlo pravé víry.

„Drž, co máš, aby nikdo nevzal tvé koruny.“ (Apokal. 3, 11.) To platí panně nesoucí

pochodeň. Zaříd se dle toho a buď moudrou! Ruka biskupova naplnila tvou lampu olejem ve svatém biřmování zvláště k tomu účelu, aby tvá víra zůstala jasnou a pevnou až do příchodu Ženichova. Znáš snad mnohé, které s tebou stály v domě nevěsty, aby vyšly naproti Ženichovi. Jejich pochodně plály tehdy jasně a dnes? Ztratil se olej i pochodeň i panna.

Zůstaň především v domě nevěsty! Venku, při hře s nevěrci snadno se pochodeň převrátí, olej vyleje, z ruky vypadne, zahodí. Pak pečuj o olej, jdi jej koupiti k těm, kteří jej mají pro tebe připravený. Olejem pro pochodeň víry je slovo Boží, i kdyby to byl jen obyčejný olej, jaký kupují prostí lidé; i takový živí lampu. Při slově Božím nehleď na skořápku, ale na jádro. Nezáleží na krásném umění řečnickém, na květnaté mluvě, krásném stylu, záleží na tom, co se podává. Víry neživí krásná slova, úchvatné myšlenky, květnatý sloh, víru živí čistý a jasný olej pravdy Boží.

Olejem pro tvou víru jest zbožná, vroucí modlitba, ta činí duši tvou pozornou a pochodeň udržuje při životě. Milost Boží dává vnitřní sílu, která musí pochodeň udržovati hořící. Proto se musíš starati o milost Boží a věrně si ji udržeti.

Střez se vylíti tento olej, ani jediné kapky nemůžeš postrádati! Žij pečlivě a svědomitě! Nedopust, aby se ti nedostávalo oleje jako pošetilým pannám; ve věcech spásy neplatí „snad“ nebo „asi“ nebo „míti štěstí“, nespolehej se přes příliš na milosrdenství Boží!

Musíš stále pochodeň živiti, světlo pozorovati, lampu čistiti! Před spánkem podívá se

moudrá panna na pochodeň, vzpomene, kde byla ve dne, jak si počínala, v čem chybila, čeho zanedbala, v čem byla nedokonalá. Pozoruješ-li, že pochodeň nesvíí tak, jako svítila z rána, kdy jsi ji naplnila olejem dobrého úmyslu, vidíš-li, že jsi musila ve dne přilítí oleje, pak pros Ženicha o odpuštění, že jsi mu věnovala málo pozornosti, málo jej milovala, snad docela i hříchem jej urazila. Pak vezmi nový olej a naplň lampu až do vrchu! Usínej s myšlenkami na Ženicha, jemu má patřiti poslední tvá myšlenka a vzpomínka. Jméno Ježíše-Ženicha budiž poslední kapkou kapající do tvé duše! „Olej rozlitý jest jméno tvé“ (Pís. 1, 1.), zpívá nevěsta v Písni všech písní. Spi jako moudrá panna, kterou smí Pán i ve spánku povolati!

* * *

O půl noci však nastal křik: Hle, ženich přichází; vyjděte mu naproti! Přichází v noci, kdy „nikdo nemůže dělati“. (Jan 9, 8.) Čas příchodu Ženichova jest nejistý; denně se přibližuje. Jisto jest, že přijde a jisto jest, že může přijíti i této noci. Hodina za hodinou ubíhá do minulosti; kdy asi přijde ta hodina poslední? Dobře jest představit si jednáni pošetilých panen a učiti se opatrnosti.

Lampa života uhasne, lampa milosti snad uhasla již dávno. Co teď? Ženich přichází. Vyjděte mu naproti! Opusťte krásný svět, svět klamných nadějí, opusťte jej s uhaslými pochodněmi! Co tomu říkáš, panno pošetilá, co tomu řekne Ženich? Jak a čím se ospravedlníš?

Lampu i olej jsi dostala, Ženich tě očekával často a často, neslyšela jsi a nechtěla slyšeti, spoléhala jsi na nějakou šťastnou náhodu, na olej druhých. Teď jest pozdě, nikdo už nepomůže, oleje nemůžeš nakoupiti, Ženich nečeká. Proč jsi nepamatovala zavčas na lampu i olej, proč jsi nejednala jako panny moudré? Chtěla jsi býti moudřejší, moudřejší k své záhubě!

Co se děje v duši, která snad v nejkrásnějším mládí je překvapena Ženichem, nemajíc lampy milosti a oleje víry, nedovedeme si ani představití a lidské péro vylíciti. Takové duše žalují, bědují, slyšíme píseň jejich, která úzkostí a steskem nás naplňuje: Dies irae, dies illa. Slyšme aspoň několik slov:

Hněvu den když ohně silou
zmaří zemi rozmařilou,
svědkem David se Sibyllou.

Všechno hrůzou bude vzhůru,
až Bůh Soudce v nebes kůru
k soudu půjde, v čele chmuru.

Rozloží se psaná kniha
a v ní všechna provin tíha,
pro které Bůh lidstvo stíhá.

Soudce přísný když tu stane,
vše, co skryto, v září vzplane,
bez pomsty nic nezůstane.

Co já bídný řeknu Jemu?
Koho k zastání si vezmu,
úsko-li i nevinnému?

(Překlad K. Dostála-Lutinova.)

Labutí zpěv pošetilé panny. A z hlubin druhého světa duní v bolestné hodiny beznadějně temnoty hrozné slovo: Neznám vás!

Kéž dá milosrdný Spasitel, aby ty duše ubohé, ubírající se k branám věčnosti, ještě v posledním okamžiku pokorně a lítostivě se modlily: Pane, otevři nám! — aby našly ruku, která by rozžala zhaslou pochodně, aby ještě milost našly po životě bez Ženicha a nevěsty-církve! „Bděte, neboť nevíte dne ani hodiny!“

Pohledme ještě ke dveřím, jimiž nosičky pochodně právě vešly do věčného světla, do věčné radosti. Které byly pohotově, vešly s ním na svatbu. Tam se scházejí panny opatrné, které nesly jasné pochodně, které nesvedly ani život, ani klamné naděje, ani lichocení, ani rozkoš, ani láska, které se denně staraly o světlo i olej, které dlouho sice očekávaly Ženicha, které v domě nevěsty věrně opatrovaly světlo víry a milost Boží a v klidu jako Boží lampy hořely pro Ženicha.

I zavřeny jsou dveře. Co se dalo přede dveřmi, do toho se opatrné a šťastné panny nemohou míchat. Svět nemůže nic dát, proč byly neopatrné, proč mu sloužily? Byla to zaslepenost, pošetlost, nerozum. I zavřeny jsou dveře. Uvnitř věčná svatba v kruhu svatých, znějí tam písně nesmrtelné blaženosti, všem se dostává nejvyšších poct v přítomnosti božského Ženicha. Církev modlí se denně překrásnou modlitbu, kterou se má modliti každá opatrná panna:

Chraň nás, Pane, bdící, opatruj nás spící, abychom bděli s Kristem a odpočívali v pokoji.

Tajuplná růže.

Napomínající a varující postavy biblických žen zakončujeme nejmilejším a nejsvětějším obrazem Panny Nazaretské. Na Marii Panně jest vše tak veliké, tak ideální, tak nadlidské, že můžeme spíše jen obdivovati než napodobiti. Její život, její bytost provázelo zlaté světlo, světlo jiným ženským bytostem neznámé. Maria byla božským darem světu, drahocennou jitrěnkou přede dnem vykoupení. Církevní básnictví, bohoslovci, nejvýbornější kazatelé napínají ducha i síly, aby věřícím znázornili tajuplnou bytost Panny. Hudební umění církevní běře zlaté harfy, aby vykouzlilo čisté, nadzemské tóny k chvále Královny všech panen. A kolik péče a námahy věnují zbožní malíři, aby znázornili jasnou postavu Panny v nejkrásnějších barvách s veškerou líbezností, s vnitřním leskem božské důstojnosti mateřské, ve slávě Královny andělů, svatých a lidí!

A přece byla Panna Maria člověkem při vši té kráse, radovala se a truchlila jako my, pracovala, odpočívala, mezi lidmi žila, po zemi chodila, modlila se a bojovala jako my. Smíme se tedy odvážiti šlepeje její sledovati, abychom viděli, zda dnešní dívka dovede tak zmužile vykračovati, zda zmužile jde šlepejemi této Panny, zda jí následuje v životě bez únavy, bez poskvrny i při největších obětech, zda jest opravdovým dítkem mariánským.

Dovol uám, Panno nejsvětější, nahlédnouti do tvého života, se svatými myšlenkami a dobrými předsevzetími kráčetí tvou cestou, dovol nám nahlédnouti do veliké duše, pokladnice

věčného Boha. Podivuhodný život Panny Marie shrnuje církev svatá v tajuplný obraz růže, o níž již Starý zákon praví: „Vyvýšena jsem jako růže štěpovaná v Jerichu.“ (Sir. 24, 18.)

Na jaře.

Naslouchej dobře, křesťanská dívka, která jsi v jaru života!

Mramorové sloupy jerusalemského chrámu září v paprscích slunečních. Modré nebe klene se nad posvátným Sionem. Majestátně odpočívá svatyně na výšině, zírājíc na poutníky a poutnice, které — s roztomilým dítětem uprostřed — pomalu a slavnostně vystupují z údolí k posvátné hoře.

Když se přiblížili a kráčeli nádvořím chrámovým, když vstoupili do sloupové síně Šalomounovy, jako by zajásaly staré kvádrové kameny, jako by se zachvěly hlavičky sloupů radostí nad dítětem, které sem přivedli Jáchym a Anna. Tak svaté dítě ještě sem nevstoupilo. Dnes byl první veliký záslibní den v životě Marie, první obět mladých dnů, obět dětinné, neposkvrněné duše.

Duch svatý božským světlem osvěcoval tuto duši. Maria věděla, že jaro života musí náležeti Bohu. Matka pustí maličkou a ta vystupuje malými krůčky po schodech chrámových. Oči dítěte spočívají na veleknězi, který je nahoře očekává. Duše dítěte byla čistší zlaté ozdoby veleknězovy, drahocennější stánku úmluvy. Posvěcené ruce kněze spočívají na malé hlavičce a od té doby vyrůstal „prut z kořene Jesse“ ve stínu svatyně. S těžkým a přece ra-

dostným srdcem sestupovaly dvě úctyhodné postavy s návrší chrámového, když odevzdaly dítě do ochrany Boží; byl to pro ně nejkrásnější den v životě.

Šťastné jaro! V komnatách chrám obklopujících, před kouřícími oltáři Sionu, nadšené družky poznaly podivuhodné božské dítě, oddané modlitbě a obcování s Bohem. Zde vyrůstala obklopena šalomounskou nádherou a zpěvem posvátných žalmů. Marii ozařovalo ještě jiné slunce, slyšela ještě jiné písně, které vnímají jen zcela jemně zladěné harfy duševní. Na toto růžové poupě padala denně neviditelná rosa, perly božské milosti, zářící démanty nadzemského bohatství. Jasně, nezkálené jaro kolem Marie: Bůh a andělé pocífovali jeho ctnostné vanutí: „Jako skořice, jako vonný balšám voním, jako myrha výborná líbeznou vůni dávám.“ (Sir. 24, 20.)

V toto dítě skládali veliké naděje Bůh i lidé. Nebe čekalo na dozrávající Pannu, lidé zbožní se tázali: Co z toho dítěte bude? Útlé, radostnou naději přinášející poupátko rozvíjelo se v tajuplnou růži.

Tvůj život není a ani nemůže být tak ideálním, jako byl život Marie ve svatých síních Jehovy. Ale jest oltář, který má stát v květu tvého mládí uprostřed; i ty znáš jednoho Boha, jednoho Spasitele, který je ti blíž láskou svou než teplý vánek jara, jenž ti může dát větší teplotu, větší žár než jarní slunce. Ten oltář Spasitelův znáš a máš jej vyhledatí buď z rána nebo v poledne nebo navečer. — Viděla jsi dívku mariánskou v pravém jaru? Radost je pohlednouti do stále veselého, jasného a čistého

oka, z něhož vyzařuje dětinná a přívětivá mysl, které vidí a miluje jen dobro a krásno. Zdá se, že Spasitel zcela a úplně opanoval její srdce, chce se mu líbiti, vždy lepší býti. Jasná, nezkalená mysl má hluboké porozumění pro lásku k Bohu. Jest u ní vše samozřejmým, přirozeným, ráda a snadno se přemáhá a obětuje, žije neustále ve spojení se Spasitelem. Hraje si, baví se, ale to jí nevadí, Spasitel je stále u ní a ten jistě ji uchrání poskvrny. Tak čisté dítko Boží, tak krásné mariánské jaro jest opravdu něco neobyčejně krásného, Vidiš-li tak krásný obrázek ve svém okolí, vezmi si z něho příklad a povzbuzení! Hleď se zalíbiti Bohu jako Maria!

* * *

Tichá celo nazaretská, co jsi viděla? Modlíci se Pannu! Tak se ještě žádná panna nikdy nemodlila! Co se děje v panenském srdci, ví jen Bůh, jenž je úplně opanoval a se zalíbením přijímal z tohoto ráje k nebi stoupající vzdechy lásky. Víme, co nastávalo. Veliké první svaté přijímání Panny, jaké jen ona přijmouti mohla a směla.

Světnička náhle se ozářila. Pozdrav andělský. Maria se ulekla. Rozmluva mezi nebem a zemí, slova, která věčně obdivovati bude svět. Slova Božího vyslance oznamující vtělení Syna Božího, božské přijímání v srdci Panny. Syn Boží chce sestoupiti na zem, čeká na slovo Panny, že chce býti jeho matkou. Maria důvěřuje a doufá v dobrotivého Boha a jeho pomáhající milost, pokořuje se před Nekonečným, touží po něm, odevzdává se mu celým srdcem, z něhož

jdou vstříc Messiáši první pozdravy z této země: „Aj já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“ Stalo se. Maria slavila veliké božské přijímání, které zoveme vtělením Ježíše Krista.

Zastavme se tu na chvílku; jsou to veliké, svaté okamžiky, poučné pro ž i v o t i m o d l i t b u. Jistě bys chtěla aspoň trochu tak se připravit na okamžik, kdy Spasitel přijde k dívce své, aby v jejím srdci přebýval. Nejsi toho schopna. Však i pro tebe jest skutečný Nazaret a skutečné štěstí Mariino. Nepřichází k tobě nikdo jiný než ten, který přišel do světničky Mariiny, Syn Boží, který čeká na tvé srdce, těší se na tvé zítřejší svaté přijímání. Můžeš viděti obraz Zvěstování Panny Marie bez vzrušení srdce? Bože dobrý, jen trochu z toho srdce a z toho štěstí! Věř ve Spasitele, jenž zastřen ve způsobě chleba skutečně se ti přibližuje se svým tělem, duší a krví. Nemusíš býti učenou, nemusíš nahlížeti do hlubin svaté moudrosti, jen když máš dětinnou víru; víra ti dá více moudrosti, více ti poví než všechny knihy světa. Maria nevěděla, kterak se to stane, ale byla spokojena, když měla přislíbení Ducha svatého a jeho moci: „Duch svatý sestoupí v tebe, a moc nejvyššího zastíní tě.“ Zázrak děje se i v tvém srdci, když Pán a Spasitel přichází do tvého srdce ve způsobě chleba, ten Bůh, jenž stvořil nebe i zemi. Věř pevně, věř, věř!

Důvěřuj Bohu! Bůh nejvyšší moudrý, jenž ukazuje tolik dobroty a lásky, jenž našel tak krásnou cestu, aby vešel do tvého srdce, ten neklamal a nikoho nezklame, tomu nejen můžeš ale i musíš důvěřovati, od něho můžeš všechno

očekávati, co ti ještě chybí, po čem toužíš. Nebyla to úctyhodná moudrost, jak Syn Boží našel cestu na tento svět? V průvodu anděla do tichého domku, do srdce Panny a tak mezi lidí. Koř se hluboké moudrosti Spasitelově, jak nalézá cestu do tvého srdce.

Při přípravě na svaté přijímání udržuj duši v lásce k Bohu, víře a důvěře! Duše tvá to cítí, že je neschopná míti a dáti tolik lásky, kolik si božský Spasitel zaslouží. Dej tolik, kolik máš a můžeš dáti. Vzbuzuj lásku, kratičké střelné modlitbičky ať letí k Spasiteli jako pozdravy a důkazy, jak ráda bys mu více dala, kdybys byla schopna takové lásky, jaké si zaslouhuje. Pokoř se před Spasitelem a touži po něm! Máš jistě dosti důvodů uznati, že jsi pokornou dívkou Páně, ponížiti a pokořiti se, neboť skoro až ke dveřím chrámovým provázely tě poklesky života. Teď však, když se připravuješ k svatému přijímání zítřejšímu, jest a má býti v duši čisto a klidno jako ve světničce nejblahoslavenější Panny. Staniž se mi podle slova tvého!

„Kdo jí mé tělo a pije mou krev, přebývá ve mně a já v něm. Pojdte ke mně všickni, kteří se lopotíte a obtíženi jste a já vás občerstvím.“ Tak mluví Pán k dívce své. Pojd, Pane Ježíši, a staň se mi podle slova tvého. To jest veliký den, podobný dnu božského přijímání matky Boží v jaru života.

* * *

„Maria pak povstavši v těch dnech odešla s chvatem na hory a vešedši do domu Zacha-

riášova pozdravila Alžbětu a Alžběta naplněna Duchem svatým zvolala: Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný plod života tvého."

Maria putuje pěšky z Nazareta do Hebronu. Jako archa úmluvy za jásotu lidu byla nesena zaslíbenou zemí, tak šla Maria, archa úmluvy, zaslíbenou zemí do kopce a s kopce několik mil. Kde se matka Boží ukáže, plní se krajina neobyčejnou slastí, potůček provází ji svou písní, květiny pozvedají hlavičky k růži duchovní, cedry a palmy sklánějí hlavy před matkou Pána, kopce stojí jako by se modlily a vzdávaly Bohu čest. Pod jejím krokem jásá země nesoucí chrám Boží, slunce, měsíc a třpytivé hyězdy svítí před a nad panenskou svatyní. Lidí nepotkává, jde sama; věčné Slovo vstoupilo v její lůno, ten zázrak má ještě zůstatí utajen, jest příliš velikým a svatým pro lidské oko, a nikdo nemá ji vyrušovati v přešťastných dnech po velikém přijímání. Jde sama; jen Bůh je s ní a anděl jeho ji provází.

„Povstaň, pospěš, přítelko moje, holubice má, krásko má, vyjdi! Minula zima již, dešť přestal, odešel. Květ vidět u nás. Hrdličku slyšet v zemi naší; fík lije v raničky, květ vinic voní. Povstaň, má přítelko, vyjdi!“ Tak pěje Píseň všech písní (2, 10.—13.) o nevěstě Pána. Nehodí se ta slova na krásné jaro mladé matky Boží, Panny s Bohem-člověkem ve svém lůně? Volala k nebi a slunci a měsící a svítícím hvězdám, aby chválily Pána, k andělům, kteří ji provázeli, aby se s ní Pánu klaněli, vyzývala mraky, rosu, sníh led, aby ho chválily. Hory i pahorky, stromové ovocní i cedry, vychvalujte Pána! Prameny, řeky, tůně, moře, všecko vodstvo, vy-

chvalujte jej! Všecka zvířata mořská, zvířata domácí, malá i velká, plazi a ptactvo okřídlené, chvalte jej! Králové země se všemi národy, knížata a všichni soudcové světa, klaňte se mu! Israeli, chval Pána, oslavuj ho na věky! Kněží Boží, sluhové Boží, všichni lidé, duše spravedlivých a svatých, srdce pokorná, všichni, všichni vychvalujte jej na věky věkův!

Taková byla nálada v duši svaté Panny po božském přijímání a svět musil přizvukovati stálým chválám, vřelým modlitbám díky a já-sotu Mariina srdce. Neleká se nebezpečství, nebojí se zloby a neštěstí, Bůh je s ní. Jde s kopce do kopce, jde několik mil, stoupá do hor, není unavena — spočívá v ní síla Nejvyššího. Hledá světici, jíž chce sdělit tajemství panenského lůna. — Stojí v domě Alžběty jako tajuplná růže s hlavou mírně skloněnou, ruku na srdci. Chtěla nabídnouti Alžbětě své služby. Tu přichází ta úctyhodná matrona, stářím poněkud už schýlená. Duch sv. předešel Marii, Alžběta už zná její tajemství. „A odkud mi to, aby matka Pána mého přišla ke mně?“ Uctivě se sklání před milostným obrazem, v pokoře zdraví stařenka Syna Božího v panenském srdci: „Požehnaný plod života tvého.“ Matka Boží mocně dojata pozdvihuje oči k nebi, vidí dobrotivého Otce v nebesích, andělé nebeští k ní slétají. A z hlubin přešťastné duše zaznívá velebný zpěv Magnificat anima mea Dominum — Velebí duše má Hospodina.

Kam spěchala ta šťastná duše? Jsou to cesty lidské, jimiž kráčela? Kde zůstáváme my? Může dívčí duše býti tak veselou, tak děkovati a chváliti, tak velebiti a oslavovati?

Víme ze zkušenosti, že jsou takové radosti, že i naše srdce pocítilo podobnou radost. Po hodném svatém přijímání slyšeli jsme hlas božského Ženicha, který duši nazývá svou nevěstou, svou přítelkou, v tom okamžiku byli jsme šťastnými, měli jsme nesmírnou radost. Můj milý jest můj a já jsem jeho! Spoj v tom okamžiku svou lásku a modlitbu s láskou a modlitbami svaté Panny! Zapomeň světa, jenž není hoden míchat se do čistého štěstí! Ne, úplně ho nezapomínej! Nesmí tě rušit svět se svým shonem a zábavami, ale provázejí tě na cestě z Nazareta do Hebromu prosby dobrých lidí a v roklích hor sedí ubožáci, kteří potřebují tvé lásky, dej jim trochu z těch milostí, které si přinášíš z Nazareta přijímání. Jsou to ubohé duše hříšníků. Obětuj část milostí božskému Ženichovi, aby hledal hříšníky, kteří od něho utekli. Jest božskému srdci dílem velice příjemným, jest krásným povoláním všech dítek božského srdce Páně získávati mu srdce odcizená.

Raduj se, raduj se na srdci Ježíšově! Jsou ve světě ještě šťastné chvíle, skutečná radost, která se zjevuje a uděluje těm, kdož s Marií našli její štěstí.

Velebí duše má Hospodina,
a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém,
že vzhlédl na ponížení své služebnice.

Co je v tom pravdy!

Neboť hle, od této chvíle blahoslaviti
mě budou všechna pokolení.

Jediné hodné svaté přijímání povznáší tě o jeden stupeň k nebi; svět ještě nevidí tvého štěstí, ale jednou budou tě blahoslaviti, jestliže tvá pozemská přijímání promění se ve věčný majetek Boží.

Protože veliké věci učinil mi ten, jenž
jeho jméno jest svaté. jest mocný,

Mohl ti Bůh učiniti větší věci?

A jeho milosrdenství trvá od pokolení
těm, kteří se ho bojí. do pokolení

U nekonečného proudu, z něhož pily a pijí generace, sedíš i ty, i ty sedíš u proudu milosrdenství. Jak milosrdný Bůh i tebe našel a k sobě přitáhl!

On učinil mocné věci ramenem svým:
Rozptýlil pyšné smýšlením srdce jejich,
sesadil mocné s trůnu
a povýšil nízké.
Lačné naplnil dobrými věcmi
a bohaté propustil prázdné.

Jen věřící duše poznává a nalézá Pána ve svátosti, jenom pokorné, po Bohu toužící srdce má zálibení v tomto tajuplném pokrmu: „Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské“, království malého srdce, které jest naplněno nekonečnými dobry a předtuchami věčné blaženosti.

Mezi Nazaretem a Hebronem jsou vždycky nejkrásnější chvíle tvého života, kvetou nejvzácnější květiny, usmívá se nejjasnější nebe a země září u tvých nohou. Konej často tu cestu se srdcem putující matky Boží, není krásnějšího jara pro tebe.

V létě.

Jaro pominulo, slunce vystupuje a tím i povolání matky Boží. Bodající paprsky padají na mystickou růži. V Betlemě pocítuje první bolest, kde pro pannu z rodu Davidova není místa, kde by ustlala božskému Dítěti, nesmírnému daru nebes. Od té chvíle bouře a sluneční úpal přicházely na mystickou růži. Vstoupil jí brzo do cesty prorok neštěstí a to docela v chrámu Jehovy; otvírá jí smutnou vyhlídku pro podzim života: „a tvou vlastní duši pronikne meč, aby se zjevila smýšlení mnohých srdcí.“ Kvetoucí božský život nese na rukou a již má mysliti na jeho smrt. K tajné starosti mladého mateřského srdce připojila se bolest vnějšího pronásledování. Ze strachu o život Dítěte musí opustiti vlast. Růže z Jericha jest přesazena a má dále kvéstí v neplodné samotě, v bezvodé zemi, pod pražícím sluncem pouště, v jiném vzduchu pohanického Egypta. Uvadla a sklesla? Nikdy, nikdy! — Byla růží tajuplnou, podivuhodnou, která byla krásnější a silnější, čím více trpěla. Mohla všeho postrádati, poněvadž všecko měla. Všecko mohla prodělati, poněvadž čerpala život a sílu z toho, jenž byl silnější všech nebezpečností a strádání daleké cesty.

Po jaru dostaví se léto; po jaru, jehož oživujícím a zahřívajícím sluncem byl sám Bůh, může následovati příhodné léto. S Bohem do života! To dodává zmužilé odvahy a zaručuje dobrý úspěch. To je také naprostou nutností. Jdeš-li do ciziny, nechod sama, vezmi s sebou Spasitele! Můžeš jíti náhodou zemí chudou na vodu, zemí pustou, nebezpečnou. Máš-li s sebou Spasitele, neuškodí ti ani žár slunce, ani bída země. Jediný poklad nesmíš ztratiti, jediný pramen najdeš i v poušti; tím pokladem a pramenem jest svaté přijímání, které tě ozbrojí pro život i v cizině. Zvláště potřebuješ této hole a opory v Egyptě čili v takové zemi, kde Spasitele neznají a jemu nechtějí rozuměti; tu musíš žíti vlastním náboženským životem, míti vlastní mravní sílu, poněvadž tu stojíš sama a nikdo ti nepomáhá. Tu musíš choditi se Spasitelem v srdci bez úhony, aby ses mohla s klidem vrátiti do vlasti jako Maria s Ježíšem.

Maria přišla zase zpět do země zaslíbené; duchovní růže sílila, vyrostly trny, ale ona byla připravena. Vyrůstala za klidného léta v Nazaretě ku podzimu, který nemilosrdnou rukou ničí květy a zůstává jediná růže osamocená.

V Nazaretě, v tichu domácnosti, vyrůstá mnohá dívka v duchovní růži s duší jasnou a silnou vůlí, pevná a zmužilá, aby klidně přijala život se všemi oběťmi.

Na podzim.

Po uplynutí léta zatíženého starostmi šla Maria do svatého města s pocity úzkosti a předtuchami podzimu. Věděla, že Syn Boží obětuje

se za hříchy lidstva: Stála pod křížem jako silná, čistá růže v podzimní bouři, skropená krví z ran synových. Tři hodiny nezměrných muk. Prožívala se synem každou bolest, cítila každý sten; slyší jeho slova, slyší slova loučení; vidí, jak oko uhasíná, jak hrozná bolest jej mučí — meč bolesti proniká srdce její. — Teď je sama jako růže na pustém poli.

Co sílilo Královnu mučedníků? Co jí dodávalo síly k tak hroznému mučednictví? — I v tvém životě bolest a Spasitel jsou v úzkém spojení. Sváté přijímání ve dnech utrpení. Tato svátost byla ustanovena v noci, v níž byl Pán zrazen, několik okamžiků před začátkem utrpení, kdy srdce jeho už předem trpělo, jako obět na odpuštění hříchů.

Co lepšího mohla bys dělati ve dnech těžkých, než připomínati si památku jeho hořkého utrpení, spojovati se s tím, jenž tuto svátost ustanovil v noci utrpení jako znamení lásky. Svátost ta vlévá podivuhodný balsám do ran, těší se, sílí tě, učí trpěti a obětovati se. Vidíš probodenou ruku Páně a tiskneš ji s důvěrou, sklání se k tobě trním korunovaná hlava, kladeš ruku svou na ni a líbáš zraněné svaté čelo.

Porozuměla jsem ti, Spasiteli můj! Byla jsem s tebou na hoře Tábor, viděla tam tvou slávu taktéž ve svatém přijímání; dej mi nyní sílu jíti s tebou přes Golgotu! Ze spojení se Spasitelem v nejsvětější svátosti musí prameniti nebeská síla, jinak nebyli by toužili svatí mučedníci a vyznavači v nejtěžších chvílích po svatém přijímání! Přijímáš Spasitele, jenž trpěl a vítězil. Ve spojení s ním budeš pokornou, necháš mu na vůli, jak s tebou nakládá, budeš ho prositi,

aby ti pomohl v utrpení, dal sílu bolesti snášeti a vítěziti. Pak ti bouře podzimní neuškodí, přidržíš se bolestné matky Boží, vytrváš pod křížem do splnění vůle Boží. Tak působí hodné svaté přijímání, tolik síly dává duši.

V zimě.

Pán vstal z mrtvých! Pominuly i krásné dny pozdního podzimu, kdy matka Boží se stýkala se Spasitelem oslaveným. Tajuplná růže sklonila hlavu, dostavila se studená zima se svým mrtvým klidem. Hlava matky Boží sešedivěla. Opuštěná ve světě, zemřela touhou po Spasiteli. Jediným sluncem ve dnech zimy bylo jí svaté přijímání. Ruka Boží vzala mystickou růži z této země, aby ji přesadila s tělem i duší do věčného jara. Tak skončil sluneční rok tajuplné růže.

Svaté přijímání útěchou ve stáří. Přijímáme-li s láskou a radostí, pak jest Spasitel věrným a laskavým až do konce, pak jest jediným pramenem světla a tepla ve dnech zimních, mnohdy docela jediným těšícím přítelem, kdy svět i lidé nechávají stáří na holičkách. Jsi ještě v jaru života. Nevadí, neboť svaté přijímání poskytuje stejné milosti. Dává ti chuť k pravé zbožnosti, učí tě hleděti dále, k věčným pahrbkům. Víš, že svaté přijímání je zárukou věčného života, jak sám Spasitel přislíbil: Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější (Jan 6, 55).

Kdo rád přistupuje k stolu Páně, cítí, že ruka Boží na něm spočívá jako na majetku Kristově, ví, že nikdy nemůže Spasitele oběto-

vati za svět a jeho klam. Přítelka Spasitele svátostného je povznesena na nízkost ulice, je příliš vážnou pro veteš tržiště. Oči její vzhlížejí k srdci, které jmenujeme žádostí pahrbků věčných, má záruku nebes, že život její má smysl, že i její konec bude dobrý, že stůl Páně, k němuž v jare tak ráda přistupovala, bude postaven i u lůžka umírající, v létě, v podzimu i zimě. Jedno slovo slyší dívka u stolu Páně, kdykoliv přijde, slovo dávající jejímu životu jiný směr, slovo nekonečné hloubky, slovo, které jako slunce svítí na její cesty, slovo, v němž přítomnost i budoucnost dívky se skrývá, v němž se sbíhá časnost s věčností: Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši tvou k životu věčnému!

Spasitel střed, slunce, v životě sv. Panny; nikdo jiný nemůže osvětlovati život dívky; jenom u Spasitele je šťastné jaro, léto obětivého života, jen on sílí v bouřích podzimu, on poslední útěchou ve dnech zimních. Pán tě hostí nyní, bude milostivě hostiti i budoucně, on tě vede pravou cestou, on tě chrání všude.

Pán je můj pastýř, netrpím nedostatku;
 kde pastvy hojnost, tam lehat smím.
 K vodě, kde možno si odpočinouti, mne vodi;
 duši mou občerstvuje.
 Provádí mne po stezkách spolehlivých,
 k vůli svému jménu.
 I když mi projít jest údolím stínu smrti,
 nebojím se zlého.
 Neboť ty jsi se mnou; kyj tvůj a hůl tvá —
 ty jsou potěchou mou.

Vystrojuješ hostinu před mou tváří,
navzdor mým protivníkům.
Pomazáváš olejem mou hlavu,
plná má číše jak vzácná jest!
Milostivost tvá jen bude mne provázet
po všechny dny mého života;
vždyť budu přebývat v Hospodinově domě
časy veledlouhé. Ž. 22.

OBSAH:

	Strana
Rebeka. Rádi pomáhejme!	3
Dcera Jeftova. Mláďi a obět	9
Rut. Čtvrté Boží přikázání	17
Sára. Nevěsta podle srdce Páně	26
Judit. Dívka a svět	38
Ester. Dcera víry	53
Susana. Čistá duše	71
Maria a Marta. Modlitba a práce	80
Magdalena. Vína a smíření	91
Magdalena. Pod křížem	110
Magdalena. Radost v Pánu	119
Salome. O drahou hlavu	132
Žena kananejská. Bohu rozuměti a modliti se .	138
Opatrné panny. Ženich přichází	149
Tajuplná růže	160

ČKD 1927, č. 5, str. 420:

420

Literatura.

Biblické ženy a katolická dívka. Zpracoval *Arnošt Oliva*. „Časových úvah“ svazek 308. 1927. Nakladatel: „Tiskové družstvo“ v Hradci Králové (Adalbertinum). Tiskem Družstevní knihtiskárny v Hradci Králové. Stran 175, form. 11 × 18 cm. Cena Kč 6.60.

Zpracování spisu Dra Martina Kreuzera „Das katholische Mädchen im Spiegel bibl. Charakterbilder“, jenž r. 1923 vyšel již v pátém vydání. Výborný tento spis obsahuje vážná poučení katolickým dívkám, podaná formou velice vhodnou a zajímavou.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Rídí dr. Jan Konečný.

Z publikací »Časových Úvah« jsou dosud na skladě brožury:

I. APOLOGETIKA.

	Stran	Cena hal.
Dr. Fr. Reyl: Manželství přirozené a svátostné	32	32
V. H. Hradecký: Volná Myšlenka	56	56
Fr. Blaták: Sv. missie	40	40
Fr. Jirásko: O křesťanské charitě	32	32
Jan Bělina: Úpadek vědy	40	40
Josef Rohleder: V zápase o Řím	48	180
Dr. Jan Konečný: Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32	40
Dr. Josef Beran: Suggesce a zázraky Kristovy	36	50
V. Skála: Katolíci za války	48	70
De la Brière-Elitzer: Převaha protestantů nad katol.	40	40
Fil. Šubrt: Umění a náboženství	48	48
Dr. Jan Konečný: Ježíš Kristus v dějinných do- kladech své doby	40	86
Dr. Otakar Tauber: Mravní výchova a škola	34	80
V. Skála: Církev československá	32	76
Dr. Josef Novotný: Laická morálka	72	160
Dr. Josef Novotný: Věda a víra o původu světa	76	80
Dr. Jan Konečný: V boji o nové náboženství	86	570
K. B. Olmr: Jak povstal život na zemi?	36	190
Jiří Sahula: Sváry českých sektářů	64	220
A. Sládeček: Laický apoštolát	76	320
J. Krátký: Stručná lidová obrana katol. ná- boženství	80	320
Dr. Jan Konečný: Československý katechismus rozklad křesťanství	72	350
Tomáš Chromý: Láska k vlasti se stanoviska katol. morálky	132	420
Dr. Jos. Novotný: Občanská výchova dle pokro- kových učitelů	130	650
Dr. K. Kašpar: Pastýřský list o sv. Janu Nep.	20	220
Dr. Jan Konečný: Adventisté	52	300

II. DEJINY.

Dr. Jos. Samsour: Inkvisice církevní	83	80
Jiří Sahula: Církevní snahy Husovy	48	100
Dr. Otakar Tauber: Casové záhady výchovy	88	150
» » » Bílá Hora	16	50
Prof. Vévoda: Základy výchovy: Náboženství a mravnost	92	250
Jiří Sahula: Krutosti habsburské	64	260
Vilém Koleč: Bratři Orebští	49	200
Jiří Sahula: Karel IV., Otec vlasti	112	112
Jiří Sahula: Arnošt z Pardubic	64	64

<i>Jiří Šahula</i> : Sociální postavení kněžíst husitské		
<i>Jiří Šahula</i> : Vzdělání kněžstva v d husitské a husitské	80	80
<i>Jiří Šahula</i> : Husitské ženy	64	64
<i>Jiří Šahula</i> : Jan ze Želiva	64	64
<i>Jiří Šahula</i> : Český obchod v době předhusitské a husitské	80	80
<i>Jiří Šahula</i> : Vzájemný poměr českých konfesí	80	80
Dr. Fr. Šulc : Byl Hus odsouzen jen pro 30 čl.	172	160
<i>Jiří Šahula</i> : Svátý Vojtěch a jeho doba	48	170
<i>Josef Hronek</i> : Kněží buditelé národa českoslo- vanského	40	170
Dr. Karel Kašpar : Skutky a nikoliv slova pa- peže míru Benedikta XV.	98	320
Dr. Jan Konečný : Monismus a křesťanství	62	230
<i>Jiří Šahula</i> : Husitské soudy a ortely	128	400
Církevní úkoly staroč. škol nekatoľ.	80	350
<i>F. Pukl</i> : Vývoj rozluky církve od státu v Evropě	128	500
<i>Jiří Šahula</i> : Význam Žižkova díla. Díl I.	80	350
» » První průkopníci luterství v Čechách	80	320
<i>Karel Lutislav</i> : Řím a národ český	104	400
<i>A. Havel</i> : Pravda o sv. Janu Nepomuckém	72	360
<i>Jiří Šahula</i> : Mravní a osvětový význam od- pustků ve středověku	188	650

II. SOCIOLOGIE, NÁRODOHOSPODÁŘSTVÍ A JINÉ :

<i>M. Voňavka</i> : Katolickým jinochům — spolky katolické	56	56
<i>Fr. Blaták</i> : Z porýnských missií	64	64
<i>M. J. Voňavka</i> : Alkohol nepřítel	48	48
<i>Pozorovatel</i> : Pozérství	80	80
<i>J. P. Hradecký</i> : Z dom. soc. dem. I.—III.	236	200
<i>M. Hettinger—Navrátil</i> : Slovo v čas o právu volebním	40	40
<i>P. Jan Urban—Fr. Šubrt</i> : O ruském pravoslaví	40	40
Dr. Aug. Štánel : Křesťanství a rolnická otázka Kapitalismus	96	400
<i>J. M. Zavoral</i> : Chraňte dítek svých	49	200
Ing. O. Janáček Alois : Soc. otázka a polit. strany české	72	250
<i>Josef Hronek</i> : Dnešní směry socialismu	63	250
<i>Stěpán Goldschmid</i> : Dílo Boskovo	48	270
<i>Pistriřa—K. Lutislav</i> : Péče o venkov. mládež	80	160
<i>Alois Sládeček</i> : Pryč s náboženskou lhostejností	48	200
<i>Arnošt Oliva</i> : Matka vychovatelka	56	220
<i>Arnošt Oliva</i> : Biblické ženy a katolická dívka	176	660
Dr. Jan Konečný : Ozdoba církve	32	200

Objednávky vyřídí

administrace »Časových Úvah« v Hradci Král.

„ČASOVÝCH ÚVAH“ SVAZEK 310.

PRAVDA A LÉŽ O ČESKÝCH DĚJINÁCH.

Díl II.

HUS A HUSITSTVÍ.

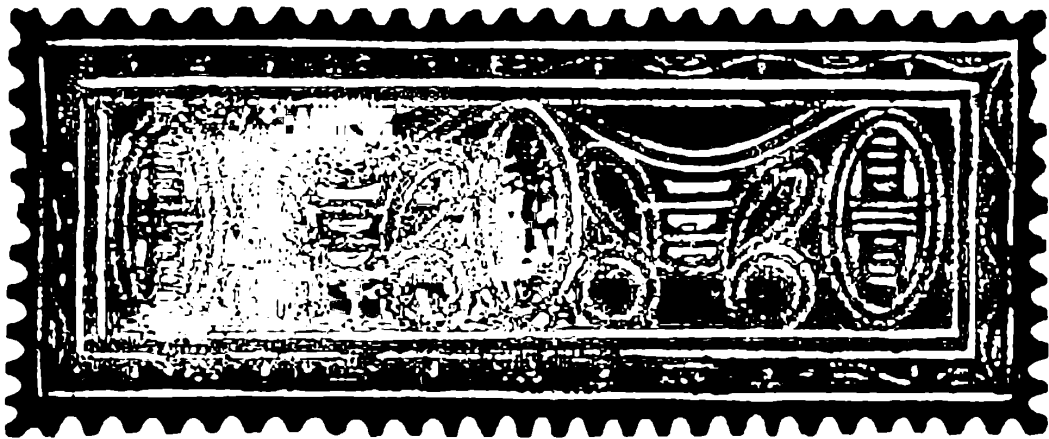
Napsal Karel Lutislav.

1927.

NAKLADATEL: „TISKOVÉ DRUŽSTVO“ V HRADCI
KRÁLOVÉ (ADALBERTINUM).

**TISKEM DRUŽSTEVNÍ KNIHTISKÁRNY
V HRADCI KRÁLOVĚ.**

Zlořády v církvi.

Arnošt Čaha začíná takto svoje přehnané líčení nepořádků v církvi: »Ve středověku největší mocí, jíž se vše podrobovalo, byla církev. Ale nebyla to táž církev, o které snil Kristus. »Bůh jest láska«, pravilo Písmo, ale kněží učinili zla to svým bohem. »Zlato zapudilo lásku, neboť láska s lakotou se nesnáší«« (str. 48).

A. Jíl píše: »Křesťanství za staletí se zpronevěřilo duchu Kristovu. Zapomnělo, že mělo uskutečňovati na světě lásku a bratrství. Všecko téměř kněžstvo jen po bohatství lační a vede život pohoršlivý. Zejména hrozné je zlo svatokupectví: úřady kněžské se prodávají. Hotové dražby se na ně konají . . . (33). .

Boh. Svačina rozebírá mravní stav doby takto: »Katolická církev byla v těch dobách na vrcholu své moci a slávy; ale odchylovala se značně od učení svého zakladatele, Ježíše Krista. Kristus hlásal prostotu a chudobu, církev však toužila po bohatství a obklopovala se pozemskými statky a nádherou. Kristus hlásal lásku k bližnímu, papežové však vyvolávali spory

mezi panovníky a hlásali a vedli války a krveprolévání. Kristus hlásal rovnost všech lidí, církve však učila, že vrchnost je od Boha a že ji musejí poddaní poslouchati . . .« (29).

Způsob, jakým nedospělé mládeži jsou líčeny zlořády v církvi, nutno jako farizejský a tendenční odsouditi. Farizejským je proto, že široce vyličují se stinné stránky a přehánějí v těchže spisech, v nichž o blahodárném působení církve se neděje ani zmínky. Farizejský také proto, že se poukazuje většinou jen na jeden stav a to stav, kterému je povinna mládež úctou. Jaké by to bylo pozdvižení v národě, kdyby se podobným způsobem mluvilo o stavu učitelském! A pak srovnejme dobu dnešní — ovšem právě poměry mravní jiných stavů — s dobou 14. a 15. století a poznáme, že jsme na tom daleko hůře; takové zločinnosti a nemravnosti, jaká u nás panuje, tenkrát nebylo. Tuto okolnost jest dobře míti na paměti.

Mýlil by se ovšem každý, kdo by se domníval, že katoličtí historikové chtějí zakrýti a popřít skutečné vady a nedostatky, které tenkrát v církvi byly. Postup takový by odporoval osmému přikázání Božímu a církve, jak prohlásil papež Lev XIII., »nebojí se badání, ale nevědomosti«. Stav církve ve století 14. a počátkem 15. byl neutěšený. Je důkazem božského původu, že se v takových nepořádcích udržela a nezanicla. Vlastní silou se pak obrodila.

Na paměti dlužno míti dvojí stránku církve. »Církve je vtělení nejhlubších propastí v lidstvu, spojení božského majestátu a lidské bídy Každou stránkou svých dějin ukazuje církve dvojí tvář, přiměřenou dvojí své povaze . . . Není náruživosti ať jednotlivců, ať celých národů,

století a period, zemí a míst, podnebí a klimat, která by nebyla nějak vpálila otrocké své znamení bílému jejímu čelu, která by nebyla špínou svou potřísnila čistý její šat . . . Žila církev za všech dob, na všech místech, za každé kultury, čistě po lidsku . . . Žaloby a nářky, které proto často a jmenovitě v pohnutých dobách našich slychati, jsou oprávněny a spravedlivy. Avšak ke komu se vlastně odnášejí? K lidem v církvi, k národům, k dobám, které v ní tak smutně uplatnily svou čistě lidskou stránku. Za všech časů měla církev dvojí tvář. Lidskou, ale i božskou. A nehodně jedná, kdo na jednu jen pamatuje a zapomíná na druhou.

Jako instituce božská hlásala církev neposkvrněnou víru Krista Ježíše věkům a národům. Jako instituce božská umírala v milionech svých nejlepších synů a dcer za víru. Jako Bohem zřízená uchvacovala srdce nejušlechtilejších mužů a žen, vodíc je cestami nebeskými, učíc je svatosti, že jako hvězdy zazářily lidstvu svou hrdinskou ctností, dobrodiními, lidské síly přesahujícími. Kde jinde nalézt zjevy jako svatý Benedikt, jako svatý František z Assisi, jako nejposlednější z katalogů svatých?

Jako instituce božská vnesla nový, božský prvek do dějin lidských, který jen proto nás zůstává chladnými, jen proto nás neuchvacuje, že oko naše od mladosti naň zvyklo, že srdce naše nikdy ne naučilo se prohlížeti přes denní zjevy k samé podstatě věcí. Učila církev miliony odříkati, trpěti, k nebi pohlížeti, modliti se, obětovati se . . . i tam, kde by duši byly pohltily temné propasti rozkoší, světa, utrpení, klamu. Ode dvou skoro tisíc let nám mluví lidské dějiny řečí, proti níž nejkrás-

nější periody klasických Řeků a Římanů zní jako žabí skřek. Od dob Kristových vytryskly v lidstvu studnice života, že dávnější lidské podniky toho druhu proti nim osvědčily se jako chvilkové nádržky, ne-li jako špinavé močály. To Bůh jest, který v církvi mluvil a mluví. Ještě dnes skládá lidstvo svou píseň, pokud jest vpravdě hrdinskou, v nebeské řeči církve. Ještě dnes pije z jejích pramenů sílu k boji za své ideály — za své bytí.« Tak líčí dvojí stránku církve dr. Fr. Xaver Novák ve spise: Některé naše kněžské problémy (Viedeň 1912, strana 105 a následující).

Na tuto dvojí stránku církve opravovatelé mravů často zapomínali a proto i dílo Husovo ztroskotalo. Bylo a je možno, ba nutno stále opravovati mravy (každý má ovšem tak činiti především u sebe, ale je často povinen napomenouti druhého, zvláště ovšem biskup a kněz stádce sobě svěřené), ale není možno opravovati to, co je v církvi božského: její Kristem Pánem samým daná ústava a učení Kristovo. V těchto věcech se církev od Krista nikdy neodchýlila. Ani jeden ze špatných papežů neprohlásil nikdy něco bludného za článek víry. Církev dostala zvláštní a jí nanejvýš potřebný dar neomylnosti; ona je jedinež oprávněnou vykladatelkou učení Kristova.

Pokud se oné chudoby Kristovy a jako protikladu stavěného bohatství církve týče, nesmíme zapomenouti, že majetek církevní měl ve středověku veliké poslání sociální; z něho vydržovala církev nejen svoje kněžstvo, ale i spoustu dobročinných ústavů a škol. Mluvití by se dalo o nesprávném jeho rozdělení. Přepych a vady, které bohatstvím vznikaly, kárali však již dávno

před Husem katoličtí reformátoři: svatý František z Assisi, svatý Bernard a jiní. Řády františkánské byly živým voláním proti rozmařilosti a hromadění bohatství. Zapomínati ovšem nesmíme, že Kristus Pán nepoložil dobrovolnou chudobu jako podmínku spásy, nýbrž ji jen radil těm, kteří chtějí vésti dokonalejší způsob života. Vidíme tak jasně na případě s bohatým mládencem. Těch křesťanů, kteří této rady uposlechli, bylo ve všech dobách dosti I na biskupských a opatských stolcích seděli často svatí mužové, kteří pod krásným rouchem vnějším, jaké byli povinni nositi, nosili na holém těle zíněné a vedli život přísnější než mnohý řeholník.

Církev také rostla. Je organismem živoucím a proto i když podstatné části musily a zůstávaly stejnými, ostatní se rozvíjely, tak na příklad b o h o s l u ž b a. Uvážíme-li, že Bůh jest Stvořitelem a Pánem celého světa, nemůžeme přece vytýkati církvi, že se snažila i vnějším způsobem zvelebiti úctu k Bohu, stavíc nádherné kostely, ozdobujíc je díly uměleckými, užívajíc ku svatým úkonům zlata a hedvábí. Pro Boha i to je ještě málo. Je ovšem hlavní věcí vnitřní úmysl, ale člověk, jako bytost stvořená z duše i těla, vždy hleděl i vnějším způsobem ukázati, co nitro cítilo.

Měla snad církev zůstatí v katakombách? Nevyčetli by jí zase zpátečnictví?

Podobně se to má s láskou k bližnímu. Sahali-li papežové k meči, činili tak na obranu práv církve. Je snad obrana něčím nedovoleným? Často ovšem hleděli smířiti rozvaděné panovníky. Že měla církev opravdovou snahu zavésti a udržeti mír mezi národy, které pozvedla z barbarství ku pravé vzdělanosti, vysvítá jasně

z tak zvaných božích mírů, které ve středověku ráda prohlašovala a v nichž ji napodobiti chce i náš Červený kříž.

O rovnosti lidí dá se mluvit v různém smyslu, podobně o vrchnosti. Jsouce si rovni před Bohem, máme si býti rovni před zákonem, nemůžeme si býti rovni majetkem, ani postavením. Jest potřebí hlavy, ředitelů, vladařů. To dá zdravý rozum. Že vrchnosti máme poslouchati, učil sám Pán Ježíš: »Dávejte císaři, co je císařovo«. Rozumí-li ovšem vrchnosti pan Svačina stav šlechtický, pak třeba připomenouti, že to nebyla církev, ale králové, kteří šlechtu vytvořili a že církev proti obojím hájila práva lidu. Ostatně před válkami husitskými byly poměry poddaného lidu snesitelné, teprve husitská šlechta, jak později bude připomenuto, uzákonila nevolnictví lidu selského. V 1. díle zmínil jsem se, jak šlechtetný arcibiskup Jan z Jenštejna vystupoval proti odúmrtí.

Jaké byly mravní poměry v Čechách?

Pro katolického historika platí při líčení nepořádků v církvi zásada, kterou vyjádřil profesor katolické university pařížské, dr. De Bouard: »Katolický historik nebude nikdy temné stránky dějin církevních vyličovati barvami světlými, ale také nikdy nedovolí, aby dějiny jeho veliké církve byly vyličovány na základě rubriky ze soudní síně.« Touto zásadou ovšem se neřídili, kterým jde o to, církev co nejvíce pošpinit a začernit, aby tak od tohoto černého pozadí vynikla bytost jejich »světců«. Brněnský historik P. Augustin Neumann, O. S. A., konal na církevně-historickém kollegiu »Jednoty katolického duchoven-

stva diecése brněnské« v Brně 11. listopadu 1925 přednášku »O době husitské« a v ní na podkladě svých studií dovodil, že i moc světská byla vinna mravním úpadkem kněžstva, že však mravní stav kněžstva nebyl ani zdaleka takovým, jak jej líčí mravokárci a po nich ovšem s chutí novodobí historikové i polohistorikové. Pravil (podle zprávy o kollegiu tiskem vydané): »O stavu světského kléru podávají nám důležité zprávy ndp. biskupem Podlahou vydaná akta korektorů duchovenstva, zpravující nás o mravním stavu kněžstva právě na počátku vystoupení Husova. Proti čistotě se v nich uvádí v letech 1407—8 pouze jedno a půl proc. případů. Roku 1409 počet případů klesl ještě o půl proc. Loupeže a krádeže se za celou dobu uvádějí jenom čtvrt proc. Mohlo by se namítnouti, že arcijáhnové dávali se upláceti. Ale tato výtka platí pro dobu Jenštejnův, pro dobu o 10 let mladší, musela by se její pravdivost teprve dokázati. A kdyby se podařilo ji dokázati, pak kdyby počet provinivších se kněží byl třebaš i pětkráte větší, nestačil by ani zdaleka k tomu, aby kněžstvo při vystoupení Husově mohlo býti předváděno jako kasta zvrhlých lidí.« (Strana 10.)

»Ještě lepší obraz nám poskytuje mravní stav řádového duchovenstva. Visitační akta cisterciáků (kolem roku 1350) nás zpravují o přímo vzorném řádovém životě. Stačí vytknouti, že nejtěžším proviněním u cisterciáků bylo hráti v karty. Augustiniánští kanovníci podle visitačního protokolu z roku 1398 byli shledáni v nejlepším pořádku. Augustiniánští křižovníci na Zderaze měli na konci 14. století disciplinu tak přísnou, že členové (podobně jako u cisterciáků) z kláštera utíkali, aneb se raději dávali přesazovati do dalekých

klášterů. O františkánech a minoritech z té doby víme, že vynikali jako dobří zpovědníci, kteří svítili vzděláním i mravy věřícímu lidu, u něhož byli velice oblíbeni. Pouze u premonstrátů a benediktinů nebyla v některých domech observance na té výši, jaké měla býti. Jak patrně, byly kláštery v době předhusitské a Husově na výši doby. Katolický historik nebude proto nikdy popíráti skutečnost některých stinných zjevů v tehdejších řeholích, ale nebude nikdy o nich psáti, ani mluvíti paušálně, nýbrž bude postupovati od případu k případu. Nelze přeceť k vůli jednotlivcům odsuzovati celý stav . . .

Celkem možno říci, že duchovenstvo řádové stálo daleko výše životem i vzděláním nad světským. Naskýtá se nyní otázka: Když tomu tak skutečně bylo, odkud se vzalo tolik a tak ostrých výpadů kazatelských proti zkaženosti kléru? Odpověď nám dává kazatelská zásada Matěje z Janova. Ten pravil, že by se kněz stal ve farnosti nemožným. Uznal proto za příhodnější odsuzovati určité případy pouze všeobecně. Zapomněl však, že v takovém případě padá odium na celý stav. Skutečně pak se později stalo, že místo jednotlivců stal se nemožným téměř celý stav kněžský a tak následkem oněch všeobecně se nesoucích reformních útoků netrpěli pouze špatní jednotlivci, nýbrž všichni bez rozdílu, vinní s nevinnými *

Zajímavě je, co i Palacký píše o mravních poměrech u nás: »Známo jest, kterak i Karel IV. horlivě usiloval o reformu duchovenstva; spoje-

* P. Augustin Neumann prostudoval důkladně a vydal »Prameny k dějinám duchovenstva v době předhusitské a Husově.« Nákladem Matice Cyrilo-metodějské v Olomouci 1926.

nému snažení císařovu i arcibiskupovu podařilo se, že kněží čeští toho času co do vzdělanosti a mravů vynikaly nad německé skutečně.« (Strana 471.)

Jako malou ukázkou, jak píše naši školní historikové. Arnošt Caha na straně 48. uvádí slova kardinála Petra Alliackého: »Mezi všemi stavy kněží jediné jsou stavem neslušným, jsouce poskvrnění od hlavy až k patě, podléhající všem křehkostem těla.« Velice by nás bylo těšilo, kdyby pan Caha byl laskavě uvedl, odkud tento citát má. Do té doby, než tak učiní (snad je vzat z nějakého románu, neboť Cahovi je dějepisným pramenem i romanopisec Jirásek), pokládá jej každý rozumný člověk za podvržený a nesmyslný.

Mistr Jan Hus a jeho snahy o opravu mravů.

Jíl píše o hnutí opravném: »Mnohý oprávněný zastrašen, umlká, neboť kněží mají ohromnou moc. I do žaláře a na smrt mohou tehdy přivést... Ale v čelo hnutí staví se na počátku 15. století Mistr Jan Hus a ten se nechce báti kněžských hrozeb.«

Oproti tomu Arnošt Caha správně píše: »Také arcibiskup Zbyněk Zajíc z Hasenburku velmi si ho oblíbil a ustanovil ho několikrát kazatelem na synodě (sjezdu) duchovenstva pražského. Před arcibiskupem vytýkal Hus kněžstvu veliké hříchy jeho. Ale brzy odvrátil se Zbyněk od něho. Způsobily to především spory o spisy Viklefovy.« (Strana 52.) Dále podotýká, »že Hus s mnohými články souhlasil« a že »arcibiskup, znaje náklonnost Husovu k Viklefovi, zakázal kázání proti nehodným kněžím a nařídil, aby spisy Viklefovy byly odevzdány k prozkoumání«. To je ovšem

něco jiného. Synoda byla jistě povoláním místem ke káráni kněžských hříchů, ne však kazatelna, kolem níž se brzo shromažďovali vedle upřímných věřících i lidé žádostiví klepů a skandálů. Hus brzo podlehl náladě svého posluchačstva. Tak mu vytýká i Palacký, vypočítav jeho ctnosti (živou i pevnou víru, bezúhonný život, něžný cit k přátelům, horlivou snahu v ušlechtní národu a opravení všeho porušeného): »neobyčejnou smělost, neústupnost, nešetřnost proti nepřátelům, do oka padající chtivost po lásce u lidu a po cti a slávě, ale slávě takové, která vrch svůj nalézá v koruně mučednické«. (Vydání B. Kočího, 482.)

O Husově úsilí o nápravu mravů duchovenstva píše zvěčnělý dr. J. Sedlák, odborník v otázce husitské, i nepříteli uznávaný: »Hus, jsa mravně bezúhonný kněz a maje o důstojnosti a povolání kněze vznešené ponětí, nemůže mlčeti ke hříchům kněží a kárá je proto hned od počátku své kazatelské činnosti i před obecným lidem. Ale bojovná povaha jeho strhuje ho při tom k chybám, jež jsou arci společny všem podobným útočným horlitelům mravním: 1. Hus kreslí mravní stav kněžstva příliš černě; v jeho očích jest vše zkaženo, všude jsou stíny, nikde jas a světlo a kde nemůže dobra upřítí, tam tuší pokrytství. 2. Hus zevšeobecňuje; co se stalo jednou nebo několikrát, udává jako chybu obecnou. 3. Nezřídka přestřeluje, vytýkaje věci malicherné, zveličuje chyby a káraje často veřejně to, co ví jen z doslechu, ba z klepů pouhých. Ve velikých spisech českých projevuje Hus patrnou zálibu v pohoršlivých historkách o kněžích. 4. Chtěje vysloviti odpor ke zlořádu, užívá Hus rád silných výrazů. Trivi-

ální, někdy i hrubá slova, s nimiž se setkáváme ve Výkladu, v Postile a v traktátech »O svatokupectví«, neznějí z úst knězových v duchovním poučování pěkně.

Jak řečeno, lze chyby ty vysvětliti z bojovné nálady, ale nelze jich omlouvati. Jeť v nich porušení spravedlnosti proti bližnímu, nedostatek lásky bratrské a neuctivost k představeným i pohana jich. A účel přece neposvěcuje prostředkův. Nelze se tudíž diviti, že se kněžstvo bránilo proti takovému »napravování« — každý stav by se zajisté vzpíral tomu, kdyby se ostří této metody mělo obrátiti proti němu.« (M. Jan Hus, 361 a n.)

Spor o odpustky.

B. Svačina tvrdí ve svém spisku o papeži Janu XXIII.: »Aby si zjednal peníze na válku proti králi neapolskému, dal udíleti odpustky za peníze.« A. Jíl: »Zvláště těžká je tato klatba, když se postavil proti papežským odpustkům, jež se tehdy způsobem velmi pohoršlivým prodávaly v Praze na papežovu válku.« Podobně píše A. Čaha o prodávání odpustků.

Pravdou ovšem je, že se nikdy v církvi odpustky neprodávaly. Kdo píše »o prodávání odpustků«, neví, co odpustky jsou. »Jsou tedy i odpustky odpuštěním časných trestů, jako za prakse starší, a nikoliv odpuštěním hříchů ani minulých, tím méně budoucích a ježto se k dosažení jich žádá stavu milosti, protože nemůže býti odpuštěn trest, pokud trvá vina, nelze mluvíti o prodávání nebo kupování odpustků. Almužna, jež se obyčejně vyžaduje (někdy je to také modlitba), jest jen podmínkou autoritativního odpuštění cír-

kevního, nikoliv cenou za ně, poněvadž odpuštění to podstatněji závisí na subjektivním stavu kajíc-níkově. Není tu a nemůže ani býti nějaké »do, ut des«, i nelze mluvit o prodeji. Ale arci, zájem finanční vystupuje zvláště ve 14. století až příliš do popředí. Při hlásání odpustků zdůrazňuje se pak tolik, že prostý věřící jest uváděn v omyl nebo v něm utvrzován; a okolnosti při hlásání odpustků mívají ráz nedůstojně obchodnický. Správně tedy možno mluvit o zlořádech při hlásání odpustků.«^{*} Hus však odsuzoval odpustky vůbec.

Bližší poučení o významu odpustků ve středověku najde čtenář ve spise J. Sahuly: *Mravní a osvětový význam odpustků ve středověku*. Časové úvahy, Hradec Králové. Tam dočte se o tom, jak mnoho krásných staveb středověkých děkuje právě almužnám odpustkovým za svůj vznik. Podobně i ústavy dobročinné byly za ně budovány nebo jimi podporovány. Byly jistě vhodnějším prostředkem než dnešní loterie a motivy ušlech-tilejší: tam spása duše, zde naděje na hmotný zisk.

Jan XXIII.

Ca ha píše: »Když se neohrožený kazatel nedostavil k soudu do Říma, byl dán papežem do klatby. Tehdy papež Jan XXIII., dříve neblaze proslulý dobrodruh (námořní lupič a vrah) vyhlásil odpustky, aby za peníze, jimi získané, vedl válku s králem neapolským.«

Na Jana XXIII. podány byly koncilu kostnickému žaloby, v nichž, ačkoliv jsou dlouhé a začínají již mládím Baltazara Cossy (tak se Jan XXIII. jmenoval před volbou), není ani v jedné z nich

^{*} Dr. J. Sedlák, *M. Jan Hus*, 9.

podotknuto, že byl také námořním lupičem. Podobně naprostou lží je, že otrávil svého předchůdce. V dekretu, kterým ho sněm sesadil, udávají se jako příčiny, že utekl z Kostnice, dopouštěje se svatokupectví, že statky církevní a zbožných nadací utrácel a rozhazoval, že dával pohoršení, že si napomenutí nevsímal a že je tudíž papežství nehoden. Kdyby bylo bývalo pravda, že papeže Alexandra V. otrávil, byl by to sněm dojista udal v odůvodňovacím rozsudku. Jedno mu třeba připomenouti ke cti, že on jediný z papežů, kteří byli v době západního rozkolu, na papežství resignoval a tak k odstranění rozkolu přispěl. (Podle spisu Dra Fr. Šulce: Bludné učení M. Jana Husa, odsouzené na sněmu kostnickém. Časové úvahy, Hradec Králové.)

Zač byl Hus odsouzen?

Otázka velmi důležitá. Byl Hus odsouzen za to, že káral vady kněží nebo za to, že učil bludně? Z ní vyplývá hned další: Umřel Hus za pravdu?

Slyšme historika Dra Kamila Kroftu, kterého jistě nikdo nebude viniti z klerikalismu: »Je velmi rozšířen názor, jakoby vlastní příčinou smrti Husovy bylo bývalo jeho horlení proti zlořádům v církvi a proti znemravnělosti kněží, jež mu způsobilo nepřátelství domácího duchovenstva a zaujalo proti němu také smýšlení koncilu. Odsouzení Husovo jevílo by se podle toho dílem malicherné, takřka osobní pomsty kněžstva, zasaženého jeho mravokárnou činností. Tento názor, jímž se sice vrhá těžké obvinění na nejvyšší sbor tehdejšího křesťanstva, ale jímž se zároveň smrt Husova zbavuje své dějinné velikosti, jistě není

správný. Není pochyby, že mnozí z domácích odpůrců Husových povstali proti němu z podobných nízkých důvodů, o všech to zajisté tvrditi nelze. Zvláště oba mužové, kteří Husovi zasadili v jeho velikém boji s mocí církevní rány nejtěžší, jeho učitel Stanislav ze Znojma a někdejší jeho přítel Štěpán z Pálče, k svému vystoupení proti Husovy byli přivedeni jistě důvody hlubšími a vážnějšími. Rovněž koncil kostnický nesmíme si mysliti jako shromáždění lidí nízké úrovně mravní a duševní, jimž šlo jen o to, aby se zbavili nepohodlného kazatele jejich nepravostí. Je sice pravda, že nádhera bohatství a všecken světský ráz tohoto shromáždění otců církevních, před nímž prostý český kazatel s dojemnou důvěrou ve vítězství toho, co pokládal za pravdu, chtěl hájiti svých názorů, špatně se srovnávaly s představou upřímně věřícího křesťana o pravé církvi Kristově, ale je naopak jisto, že v popředí koncilu stáli a v něm rozhodovali mužové nejen veliké učenosti a širokého rozhledu, nýbrž i nesporné mravní výše a že právě tito mužové měli také rozhodující vliv na odsouzení Husovo. Kardinál Petr d'Ailli, na konec hlavní mluvčí koncilu ve věci Husově, za mladých svých let snad ještě ostřeji než sám Hus svými kázáními i spisy tepal mravní nedostatky kněží doby tehdejší a s nemenší horlivostí usiloval o napravení porušeného stavu církve. A vedle něho zasedali na koncilu také jiní mužové podobného smýšlení. Bylo by pošetilé,

* Hus nebyl tak chudý, měl jako universitní profesor a kazatel kaple betlemské podle Dra V. Flajšhane ročně na 6.000 našich předválečných korun, k čemuž měl zadarmo ještě byt, oděv a z části i stravu. (M. Jan Hus 21, 142—143.) O chudobě Husově nemůže tedy býti ani řeči.

domnívati se o těchto mužích, že chtěli odsouzení Husovo ze msty za to, že se svou mravokárnou činností nešetrně dotýkal kněží.

Příčiny rozporu mezi Husem a jeho hlavními odpůrci, mezi Husem a koncilem tkvěly zajisté jinde, hlouběji. Šlo tu především o některé vážné rozdíly věroučné . . . bylo nepochybné, že to, co Hus následuje Viklefa o tom věřil nebo učil, bylo v naprostém rozporu s veškerým duchem katolického názoru světového, že se zastáncům tohoto názoru musilo jeviti kacířstvím.« (M. Jan Hus, jeho život a význam, »Za vzděláním«, J. R. Vilímek Praha, str. 61 a n.)

To by mohlo postačiti, ale všimněme si podrobně bludů Husových.

Umřel Hus opravdu za pravdu ?

Ne, neboť učil zcela něco jiného než Pán Ježíš, který je Pravda sama. Srovnajme jen učení Pána Ježíše s učením nešťastného M. Jana Husi a uvidíme, jak se od sebe liší:

Pán Ježíš:

I já pravím tobě: »Ty jsi Petr t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.«

Mat. 16, 18 a 19.

Řekl jemu: Pasiž beránky mé . . . Řekl mu Ježíš: Pasiž ovce mé.

Jan 21, 15, 16, 17.

»Č. Ú.« 310.

M. Jan Hus:

Petr není a nebyl hlavou církve svaté katolické. (Odsouzený čl. 7. vzatý z jeho spisu »De ecclesia« kap. 9, str. 263a).

Není ani jiskry zdání pravdy, že je potřebí jedné hlavy, která by ve věcech duchovních řídila církev, a

I řekl Pán: Šimone, Šimone, hle satan vyžádal si vás, aby vás třibil jako pšenici, ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy obrátě se potvrzuj bratry své . . .

Luk. 22, 31 a 32.

Jedenáct učedníků pak odešlo do Galiee na horu, kam Ježíš jim uložil, uzřevše ho poklonili se mu; někteří však počybovali. I přistoupil Ježíš a promluvil k nim řka: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Odejdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám; a hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.

Mat. 28, 16–20.

Zhřešil-li pak (proti tobě) bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechne-li tě, získal si bratra svého; pak-li neposlechne, přiber si ještě jednoho neb dva, aby ústy dvou neb tří svědků každá věc byla zjištěna. Nebude-li jich dbáti, pověz církvi; neposlechne-li však ani církve, budiž tobě jako pohan a celník. V pravdě pravím vám:

kteřá by vždy obcovala a trvala i s církví bojující.

Čl. 27. Kap. 5, str. 346 b

Důstojnost papežská má svůj počátek od císaře a přednost a ustanovení papeže vyronily se z moci císařovy.

Čl. 9., Kap. 13 str. 274 b a

kap. 15. str. 279 b.

Poslušnost církevní jest poslušnost dle vynálezu kněží církve, nemajíc výslovného rozkazu Písma.

Kap. 17. str. 290 b.

Cokoli svážete na zemi, bude svázáno na nebi a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.

Mat. 18, 15.—18.

Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal. Luk. 10, 16.

... na té skále vzdělám církev svou .. Mat. 16, 18. (Nebyla tedy před Kristem Pánem.)

Kdo uvěřil a pokřtěn bude, spasen bude; kdož pak neuvěří, bude zatracen. Mat. 16, 16.

(Křtem se vstupuje do církve, která je společností viditelnou.)

K církvi patří i nespravedliví a nehodní její údové, teprve na soudu budou oddělení:

Podobno jest království nebeské síti, puštěné do moře, a ze všelikého plodu rybiho shromažďující, kteroužto když naplněna byla, vytáhše a podle břehu sedíce, vybírali dobré v nádoby své a zlé pryč zamítali.

Mat. 13, 47. 48.

Viz též podobenství o kůrkoli (Mat. 13, 34—42) o desíti pannách (Mat. 25, 1—22.) o humně (Mat. 3, 12) o nehodných hodovnicích (Mat. 22, 2).

Jedna jest svatá církev obecná, která jest sbor předurčených.*)

O církvi kap. 1. díl I.
str. 244a

Předzvěděni nejsou částmi církve, poněvadž žádná část od ní navždy neodpadne, ježto láska předurčení, která ji spojuje nevypadá.

Kap. 3, str. 248a.

* t. j. k věčnému spasení.

Kdožkoli dá nápoje jednomu z těchto nejmenších čiší vody studené, toliko ve jménu učedníka, zajisté pravím vám, neztrati odplaty své. Mat. 10, 42.

Syn zajisté člověka přijde v slávě Otce svého s anděly svými; a tehdaž odplatí jednomu každému podle skutků jeho. Mat. 16, 27.

Bratři, více se snažte, abyste skrze skutky učinili své povolání a vyvolení; neb to činice, nezhrěšíte nikdy.

II. Petr 1, 10.

Každý, kdo prosí, bere: a kdo hledá, nalézá: a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. Luk. 11, 10.

Skutky lidské bezprostředně dělíme takto: jsou buď ctnostné nebo hříšné, poněvadž je-li člověk v hříchu a koná něco, jedná hříšně: a je-li ctnostný a koná něco, jedná ctnostně; ježto jako chyba, která se nazývá také zločin nebo smrtelný hřích, nakazí všechny činy člověka hříšného, tak také ctnost dodává života všem skutkům člověka ctnostného.

Čl. 16. Kap. 19, str. 297 b.

Modlitba učiněná nehodně, jakožto v smrtelném hříše, taká modlitba netoliko není užitečná, ale jest škodlivá.

Výklad modlitby Páně, kap. 80, díl I. str. 290.

Tak bychom mohli pokračovat. Myslím však, že uvedené rozpory mezi bludy Husovými a učním Kristovým stačí každému člověku dobré vůle, aby poznal, že Hus se opravdu odchýlil od učení Kristova, jak je obsaženo v Písmě sv. a, že tedy dle vlastních slov, že bludařem »je ten, kdo neústupně drží blud proti Písmu sv.«, sám sebe vlastně odsoudil, bludařem byl a církev jednala správně, když jej ze svého středu vyloučila řídíce se slovy Páně: »Kdo neuposlechne církev, budiž tobě jako pohan a publikán.«

Že Hus bludařem byl, svědčí i historikové. Palacký píše o nauce Viklefově a Husově, že »podrývala celou soustavu hierarchie křesťanské«. (Dějiny nár. čes. 501.) Svědectví Kybalovo jsem již uvedl. Sám dr. Novotný píše: »Zbyly sice ještě některé nepravdivé (naše poznámka: ?), jichž Hus ovšem odvolati nemohl, ale byla také většina takových, k nimž Hus se znal, a jež byly by stačily k odsouzení za kacíře.« (M. Jan Hus, 60.)

Hus a kalich.

Hus sám přijímání pod obojí způsobou nepodával, ani se akce za jeho zavedení nezúčastnil. Užívání kalicha zavedl u nás M. Jakoubek ze Stříbra. Hus zcela správně učil, že pod způsobou chleba i v nejmenší částce jest nejen tělo, ale i krev Krista Pána, a pod způsobou vína rovněž celý Kristus. V Kostnici sepsal r. 1414 úvahu, ve které se vyjádřil, že je dovoleno a vhodné (tedy ne nutno, jak později učili husité!) by laikové přijímali pod obojí způsobou. Dotazován od přátel v lednu 1415 doporučil, aby prosili sněm o dovolení pro ty, kdož by žádali tak přijímati ze zbožnosti. Ano Jakoubek nemálo se rozčiloval, že Hus zřejmě neschválil přijímání z kalicha a nezavrhl přijímání jen pod způsobou chleba. (Srov. Novotný—Kybal I/2 369 – 70). Když viděl Hus, že se přátelé jeho v otázce kalicha rozcházejí, přiklonil se k němu z lásky k popularitě v listu z 21. června 1415 Havlíkovi, kazateli betlemskému. Spory však trvaly i po smrti Husově. Zajímavé je, že Hus sám nebyl naprosto původcem tohoto obyčeje, který se stal pak význačným bodem sporů mezi husity a církví. (Srv.

Dr. K. Kašpar: Hus a jeho ovoce, Časové Úvahy sv. 306, str. 61 a nn.)

Vězení Husovo.

Jak Caha tak Jíl líčí hrůzy vězení u dominiánů a ve věži gotliebenské. Dr. Sedlák o prvním píše: »Byli v něm věznění i provinilí řeholníci; vzdušný a zdravý ovšem nebyl — sousedil se stokou — ale kdo by to žádal od středověkého karceru?« (str. 320.) Tehda ovšem nakládalo se s vězni jako s vězni; přehnané moderní humanity, kdy mnohý poctivý chudý člověk ve sklepním bytě nebo ve vagoně bydlící záviděti musí zločincům všim možným zařízené cely vězeňské, středověcí lidé neznali.

A. Jíl píše: »Nemocen, vyhladovělý, zesláblý, k smrti utýraný stojí proti tomu všemocnému, pyšnému sboru církevnímu a nad jeho rozhodnutí staví Písmo, Krista, svůj rozum a své svědomí.« Můžeme si představit, jak působí na útlou, citlivou dětskou duši takovéto líčení. A zatím čteme u Palackého, že ještě na hranici Hus děkoval žalářným svým »za jejich šetrné s ním nakládání.« (513)

Když se roznemohl, poslal mu sám papež svého osobního lékaře.

Hus a svoboda svědomí.

Arnošt Caha píše: »Názorů svých nechtěl se zříci, žádaje, aby byl poučen z Písma. Tím přisvojoval nejen sobě, nýbrž i každému křesťanu právo vlastního soudu ve věcech víry. Za toto právo jednotlivcovo na vlastní přesvědčení, za svobodu svědomí vstoupil na hranici a dobyl si tak nároků na nehynoucí vděčnost nejen svého

národa, nýbrž všeho vzdělaného lidstva.« (str. 59.) Podobně píše i B. Svačina a Arnošt Jíl se rozplývá v těchto emfatických větách: »Hus je už člověk ne středověký, ale nový. A jeho hlavní myšlenka byla: Člověku musí býti dovoleno věřiti jen to, co mu dovoluje věřiti jeho rozum a svědomí. Nikdo nemá práva nutiti mne k víře proti mému rozumu a svědomí. Hus je bojovníkem za svobodu svědomí, jež je nejdražším statkem moderního člověka. Proto ctí Husa celý vzdělaný svět.« (str. 36.)

Pěkné věty, ale jednu chybu mají: nejsou pravdivé. Vkládají nešťastnému Mistrovi do úst, do jeho učení, co tam není a nebylo. A v tom vlastně tkví také jádro celého rozporu mezi stanoviskem naším a jeho moderních ctitelů. My se díváme na Husa tak jak byl, oni však si konstruovali Husa, jakého potřebují ke svým agitačním cílům, které po zásluze v knížce o sv. Janu Nep. odsoudil prof. Pekař. Aby se nězdálo, že pp. autorům příruček křivdím, uvedu zde několik citátů z vlastních Husových spisů. Celou otázku výstižně v malé knížce: »Jan Hus a svoboda« probral již r. 1890 zvěčnělý historik Dr. F. A. Lenz.

Přiznáváme, že Hus popíral autoritu církve ve věcech víry a považoval Písmo sv. za hlavního rozhodčího, zapomínaje, že potřebuje autentického, neomylného vykladatele a tím je ne jednotlivý křesťan, kněz, ale buď papež nebo církevní sněm s papežem v čele, ale nikterak nemyslel tím svobodu rozumu ve smyslu dnešních nevěreckých jeho lžioslavovatelů. Hus žádá: »Křesťané všichni mají věřiti, jak jest Buoh přikázal,

aby bylo věřeno . . ., (každý) hotov jest, a má býti hotov, když jemu bude pravda z Písma sv. ukázána, aby ji mile přijal a držel-li by co proti Písmu, aby pravdu poznaje, ihned ustúpil.« (Výklad. Erben I., 7). Tuto závislost na slově Božím vyslovuje Hus nejednou, tvrdě, že chce raději umřítí, nežli blud proti Písmu držeti. V ohlášce, kterou přibil na dveře před odjezdem do Kostnice, dí: »Bude-li na mne kacírství dovedeno, neodmlívám jako kacír utrpěti.« (Documenta, Palacký 69, n. 35.)

Kacír je dle Husa ten, »kdož drží blud, svatému Písmu protivný neustupně, tó jest, že ho nechce ustúpit.« Hus sám sebe nikterak za kacíře nepokládá, ba on chce, aby zjevní kacíři ku víře byli připuzováni. Píše: »Souhlasím tedy dle výkladu, že zřejmí bludaři mají býti církví k víře přinuceni, aby vpravdě vyznávali Krista a jeho zákon, poněvadž, třeba že nemůže nikdo věriti, leč dobrovolně, přece může býti nucen k zevnějším skutkům, jelikož skutky vábí k věření tak, jako štětina vleče niť.« (Hus adv. Scriptum octo doctorum.)

Hus nebyl hlasatelem bezúzdne a rozumu samému nadobro odporné svobody. Jaká může také býti svoboda vůči skutečným pravdám, rozum přece je musí uznati, chce-li člověk jednati opravdu rozumně. Naše víra také ničemu nerozumnému neučí. Učí sice pravdám, které přesahují schopnosti našeho rozumu pochopiti je, ale nikterak nejsou proti rozumu! Hus však neučil ani svobodě vůle lidské. Hus žádá, aby páni násilím nutili poddané k stolu Páně: »Králóm, kniežatóm, šlechticóm, rytieřóm, panošiem, i měšťanóm slušie řádem z lásky změtené lidi puditi, aby šli k té

poslední večeři; neb proto od Pána Boha mají moc, a panství a meč ...« (Erben, M. J. Husi sp. čes. II. 257, 259.)

Oslavujte si, páni, Husa, jak chcete, ale nevtloukejte do našich katolických dětí pod rouškou svobody bludné svoje názory o lidské svobodě, které již přinášejí nepěkné ovoce, a nevkládejte je do úst i nešťastnému mistrovi. Co pak se Písma sv. týká, tu nesmíme zapomínat, že potřebuje výkladu. Sám sv. Petr dí (jak dobře připomněl zvěčnělý výborný spisovatel dr. Horský v »Čechu« v čl. »Následky odchodu nunciova« kap. XXVIII.) v kap. 3. své II. epištoly: »Nejmilejší náš bratr Pavel podle dané sobě moudrosti vám psal, jako i ve všech epištolách mluví v nich o těch věcech, o nichžto jsou některé věci ne snadné k rozumění, kteréžto neumělí lidé převrací, jako i jiná Písma k vlastnímu zahynutí.« Komorník královny Kandaké, jak se ve Skut. ap. vypravuje, četl Isaiáše proroka a na otázku Filipovu: »Rozumíš tomu, co čteš?« odpověděl: »I kterak mohu rozuměti, nevyloží-li mi to někdo?« Je proto třeba, aby existovala autorita, která by neomylně vykládala Písmo sv., knihu, o níž kdosi řekl, že je knihou, v níž každý hledá své pravdy, a také nalézá, t. j. překroutiv nebo špatně vyloživ pravý smysl často dosti nejasných slov Písma sv. Nevěřeli-li kdo, že papež a církevní sněm s ním spojený jsou neomylnými vykládateli Písma a ústního podání, pak by musil nutně věřit, že každý člověk je neomylným, což jak dokazují právě protestanté, pravdou není. Mají jedno Písmo a na celé desítky různých vyznání, jejichž členové právě z těchž míst Písma sv. dokazují své bludy. Hus popřel autoritu církve, za to je

dnes veleben, za svůj vzdor. Přes to však zůstává člověkem středověkým, neboť pravdou, za kterou chce umřít, nemíní rozumové poznání, nýbrž pravdu zjevenou v Písmě sv., pravdu Boží. Podle toho dí prof. Pekař: »pozměníme-li kontext Husův, aby mu dnešní Čech rozuměl, v pravém smyslu jeho, obdržíme text: »Hledej pravdu boží, slyš pravdu boží, miluj pravdu boží, prav pravdu boží, drž pravdu boží, braň pravdu boží až do smrti.« Závoj padl s obrazu a my vidíme ryzí středověk tam, kde jsme se domnívali vidět červenáky novověku; na místo rozumového sebeurčení tyčí se před námi autorita Písma svatého, t. j. bible obojího zákona.« (Citováno dle dra Horského v »Čechu«, 24. října 1925.)

Dobry důkaz, jak svobodě svědomí rozuměl Hus, podávají jeho žáci husité, kteří palcátem šířili »zákon a pravdu boží.«

Hus před koncilem.

Není pravdou, že byl Hus odsouzen pro články, kterým neučil. Povolany znalec otázky husitské dr. Jan Sedlák píše: »Theologická komise vedla si přísně kriticky... Ze 34 článků Pálčových vynechala 23 a podržela pouze 11. Vypustila vše, co jen poněkud může mít dobrý smysl, třeba jest pohoršlivé a v traktátu bludné, pominula článků, jež dle Husa nejsou v jeho traktátu, ač jsou tam dle smyslu, doplnila některé přesněji dle textu. Ale prozkoumávajíc důkladně traktát »De ecclesia«, vybrala z něho 15 nových článků a vypsala 7 článků ze spisu proti Pálčovi a 6 z traktátu proti Stanislavovi. Tak vzniklo 39 článků, jež s výpovědmi svědků pražských a kostnických tvoří materiál, o němž má býti Hus ve veřejném slyšení

vyslýchán. Zde bylo snadno přesvědčiti se o pravdivosti výpovědí Husových a kardinál Petr učinil to tak dokonale, že Hus nemohl si přátí nic lepšího. U každého článku tázal se Husa, znal-li se k němu, a tvrdil-li Hus, že tak není v jeho spise, dal jej kterémusi anglickému biskupu čísti v souvislosti z vlastního exempláře Husova. Sněm nemohl pak pochybovati a Husovi nebylo lze popírati, že článek tak v jeho spise jest, ba v několika případech konstatoval předsedající kardinál, že článek jest v souvislosti horší, než jak jej vyňali mistři. Výklady, jež Hus přičiňuje k článkům, jsou někdy přímým přiznáním viny, jindy obratným jí zastíráním.« (M. Jan Hus, 334, 335, 339).

Podobně píše Fr. Palacký: »Výslech třetí a poslední, jenž stal se dne 8. června, byl nad jiné důležitější a rozhodnější. Týkal se článků pohoršlivých, jichžto ve spisech Husových nalezeno a čteno 26 vytažených z jeho traktátu o církvi, 7 ze spisu proti Pálečovi, 6 ze spisu proti Stanislavovi ze Znojma... Pro lepší dolíčení správnosti výtahů v srovnávání a čtení jsou článkové ti také v Husově autografu; při čemž kardinál Alliacký několikráte k tomu pozor obracel, že článkové ti ve spojení s celkem svým ještě horší smysl dávají, než porůznu.« (D. n. č. 510.)

Poučení nebylo možné.

Hus žádal, aby byl poučen, že jeho učení je bludným. Sám Palacký píše, že takové poučení nebylo možným. Ale hned v prvních rozmluvách vyjevilo se, že pod slovem poučení on myslel sobě něco docela jiného nežli sbor; chtěl zajistě, aby mu dokázali křivdu jeho z písem svatých a ze knih otců církve prvotní; úkol to, kteréhož.

arci na se bráti nemohlo shromáždění, ježto představuje celek církve v duchu svatém náležitě spojený provozovalo ve věcech věroučných a církevních moc zákonodárnou a svrchovanou. Byť tedy ještě i nemizela, byla možnost srozuměti a porovnat se co do jednotlivých kusův žaloby, však co do kompetencí soudu naprosto nelze bylo snést se, an Hus ji ač ne slovem, alespoň skutkem zapíral, pročež již napřed jeviti se musel otcům ve zpouře. Tudíž vysvětliti se dá také zřejmá jejich rozdrážděnost a vášnivost proti němu hned v prvním výslechu.« (str. 509.).

Kdyby byl koncil hádal se s Husem o víru a tak si Hus poučení představoval, byl by sám popřel článek víry o neomylnosti církevního sněmu ve věcech víry a mravů. A tím by byl otevřel vpravdě cestu anarchii, rozvratu náboženskému, neboť, jak dějiny svědčí, kdo popřel jen jeden článek, popíral po čase i ostatní. Měl sněm — ve skutečnosti se to ani státi nemohlo, neboť Duch Sv. chrání před něčím podobným — k vůli bludům jednoho člověka ustoupiti od pravdy Boží, jak je zřejmě obsažena v Písmě sv. a jak ji věřila a vyznávala celá katolická církev celých skoro 1400 let?

Sněm však nerad viděl, co bude následovat; neodvolá-li Hus, bude světskou mocí podle tehdy platných zákonů upálen. Proto vynaložili členové jeho všechno, aby ho obrátili. Sám Palacký krásně líčí tyto snahy. »I nelze zapírati, že sbor i tenkrátě ničeho neobmeškal, cokoli naň jen slušelo, aby vrchu přísnosti vyhnouti se mohl. Usilováno znovu dobrotou i přísností, přemlouváním i hrozbami navésti Husa, aby se vrátil opět

do lůna církve. S přátelskou laskavostí a péčí snažil se především nejmenovaný jeden prelát, jenž nad jiné všecky získal byl sobě Husovu důvěru, aby obrátil ho zase na cestu spasení a odvolání. Také Štěpán Páleč, někdy důvěrný jeho přítel, nyní krutý odpůrce, přišed do žaláře, pokoušel se dotýkati strun dávno zalehlých; vážnost okamžení, pohledy na minulost i na budoucnost obměkčily je oba; zaplakavše spolu, odprošovali se vespolek, aniž pak co do sporu srovnati se mohli. Opětované deputace od sboru, jichž i nejvrácnější oudové, jako Alliacký a Zabarella, se oučastnili, způsobily konečně, že se zdálo, jakoby oni a ne Hus ku prosbám se utíkali.... Sbor, neměl-li jemu přisvědčiti a dáti se od něho posléze i mistrovati, musel konečně přistoupiti k odsouzení jeho, jak toho žádali zákonové církve« (str. 512.).

Proč Hus neodvolal?

Dr. Jan Sedlák píše o těchto posledních dnech Husova života: »Těžké boje duševní bylo nyní prožiti Husovi ve vězení. Sněm velí mu, aby odvolal — může tak učiniti? Vzpomíná své činnosti v Praze, jak vše, čemu učil, prohlašoval za pravdu Boží, kaceřování sebe a národa rozhorleně odmítal a za zákon Boží sliboval i život položit; vzpomíná, jak nadšeně v Betlemě vybízel zástupy, aby setrvaly v pravdě té a nedaly se ničím od ní odvrátiti; vzpomíná, jak ještě v listě na rozloučenou a v listech kostnických psal přátelům v stálosti až do smrti. Má zapřítí nyní celou svou minulost, za blud uznati své učení a býti v očích přátel pokládán za slabocha a zrádce pravdy, jak ji hlásal, jako kdysi Stani-

slav a Knín? Nikoliv, to jest naprosto vyloučeno. Odvolati Hus nemůže.

Ale jeho svědomí, svědomí katolického kněze, jej znepokojuje. Chtěl jen dobro, to si může klidně říci, dobro národa a dobro církve; ale dal se Viklešem zavésti dále, než je mu nyní milé. To by tedy mohl a měl odvolati, zvláště když mu k tomu radí tolik učených theologů celého katolického světa a přikazuje to nejvyšší autorita církevní. Hus má tato dobrá hnutí svědomí za pouhá pokušení, jež musí přemáhati. Konejší se tím, že článkům, jež jsou potvrzeny svědky, nikdy neučil, což sice není úplně pravda, ale Hus si to stálým opakováním vsuggeroval tak, že je o tom přesvědčen; ty články odvolati by mu tedy bylo tolik co lháti, křivě přísahati a jednati proti svědomí. Články ze spisů má z části také za křivé, nemůže tedy odvolati všech, a kterým se přiznává, ty chce odvolati, dokáže-li se mu, že jsou bludné; vždyť všeliký blud zavrhuje. Tak jest popření autority učitelského úřadu církevního posledním útočištěm Husovým. Že tento blud hledí Hus omluviti snižováním sněmu, dokazováním jeho neomylnosti a stavěním autority svatých, především sv. Augustina* nad autoritu sněmu, jest zajisté pochopitelné. Ve skutečnosti však staví nad sněm Viklefa, jehož se v Kostnici ústy zřikal.

Jakmile se Hus rozhodl, že neodvolá, nemohl býti v pochybnostech, že jej podle platného zákona světského čeká trest ohně... Vžil se nyní úplně v myšlenku, že jest nevinný, že pro opravnou

* Sv. Augustina dovolával se Hus v některých svých naukách zcela neprávem, jak dokázal ve „Vlasti“ dr. F. A. Lenz.

činnost jeho celý sněm jest mu nepřítel a že má trpěti mučednictví pro pravdu Boží.. (M. Jan Hus. 341 a nn.)

Jak sněm vycházel Husovi vstříc, je patrné z toho, že třebaže nemínil se článků dosvědčených přísaznými svědky vzdáti, omezil pražské na tři a kostnické na třináct, hlavní věci ovšem podržev. Za to ze článků vyňatých ze spisů Husových ponechala komise jen 36. Počínala si velmi blahovolně vynechavši i závažné články na př. 19., že světská moc má kněze nutiti, aby zachovávali zákon Kristův, 21. o odvolání se ke Kristu a 26. proti interdiktu. Tyto články byly v kongregaci 18. června schváleny a téhož dne předloženy Husovi, aby prohlásil, chce-li je odvolati. Nyní nastaly ony pokusy přivesti Husa k odvolání, o nichž píše Palacký. Byly marny. »Hus je již úplně odhodlán neodvolati; zatvrdil se docela, dovědév se, že, i kdyby odvolal, nebude se moci vrátiti do Čech, nýbrž bude degradován a zavřen za trest v některém klášteře.« (Dr. J. Sedlák: M. Jan Hus, 345 a n.) Hus sice nabízel jakési odvolání, ale tak všeobecné a podmíněné, že nemohlo stačiti.

»Z omluv Husových« píše dr. J. Sedlák, »nepříjemně působí na sněm jeho stálé odkazování se na falešně dosvědčené bludy, jichž nemůže odvolati bez porušení svého svědomí a bez křivé přísahy, neboť ač sněm právem cení výše shodné výpovědi přísazných svědků než popírání obžalovaného, přece nemůže upříti, že subjektivně může omluva Husova býti oprávněna a na venek že jest velmi účinná. Aby tedy Husovi, je-li zde hlavní překážka odvolání, umožnili se podrobiti, a spolu aby své jednání s Husem zbavili všeliké

možné poskvrny, odhodlali se vůdcové koncilu k poslednímu, krajnímu ústupku. Dne 5. července přišli do kláštera františkánského kardinálové Ailly a Zabarella, patriarcha antiochijský, šest biskupův a auditor papežský a dali si předvésti Husa do komnaty, kde se daly porady deputovaných. Zde mu předložil Zabarella novou formuli odvolací: nechť odvolá články, vyňaté ze spisův, o člancích dosvědčených svědky pak ať prohlásí: »illos articulos nunquam tenui nec predicavi et si fecissem, male fecissem, quia ipsos assero erroneos et iuro, quod nolo eos tenere nec predicare.« (Pozn. moje: t. j. česky: »o něch článků nikdy jsem nedržel a nekázal a jestli jsem tak činil, zle jsem činil, poněvadž tvrdím o nich, že jsou bludné a přísahám, že jich nechci držeti ani hlásati.«) Ta formule je shodna s onou, kterou před několika dny Hus nabízel sám a Hus ji mohl tudíž klidně podepsati. Ale neučinil toho, odpovídaje, že trvá na svém prohlášení z 1. července, a zůstává nepřístupným k otcovským domluvám, aby nelpěl zatvrzele na svém mínění, jež zavrhuje církev a tolik učených mužů na koncilu. Otcové nabyli tak přesvědčení, že předstíraná křivá svědectví jsou Husovi jen záminkou a že vlastní příčinou zdráhání jest, že nechce uznati bludnost článků vyňatých ze spisův, aby tím nepohoršil svých stoupenců v Čechách...

Sněm tedy uživ všech prostředkův, aby nebyl nucen sáhnouti k trestům nejprísnějším, a vida všechnu námahu přiměti Husa k odvolání zmařenu, nemohl než jednati s ním jako se zatvrzelým kacířem dle zákonů církevních.« (M. Jan Hus, 341—349.)

Kdo upálil Husa?

Arnošt Caha píše o smrti Husově: »Církev měla dosti moci, aby zničila tělo mistrovo, ale zničiti jeho ducha nedovedla. Marně se těšila vítězstvím nad českým kacířem.« (Str. 58.). B. Svačina a opatrně píše: »Hus prohlášen za kacíře a vydán světské moci k potrestání. — Dle tehdejších surových zákonů odsouzen byl k smrti upálením.« (str. 32.). Jíl chytře zamlčuje, kdo odsoudil Husa na smrt. Na str. 37. pak píše: »Zikmund, jenž v ěrolomně dopustil, aby byl upálen mistr Jan a...« Slyšme Palackého: »Na rozkaz od krále Sigmunda daný odložil tudíž falckrabě Ludvík znaky říšské, a vzav vězně v moc svou, odevzdal jej konšelům Konstanským s těmi slovy: »vezměte Jana Husa, jenž dle nálezu krále pána našeho nejmilostivějšího a z rozkazu našeho má co kacíř upálen býti.« (st. 513.)

Je třeba vmysliti se do středověku, jeho poměrů a názorů.

»Středověk křesťanský vidí v kacířství netoliko poblouzení náboženské, nýbrž, ježto všecka autorita a veškeren společenský řád spočívá na náboženství, i provinění společenské, tím nebezpečnější, že se jím podrývá základ společnosti, autorita Boží. Trestá-li tedy přísná, dle našich názorů krutá justice středověká menší provinění smrtí, není divu, že i na kacířství stanoví trest smrti, a to smrti ohněm. Zákon ten dal pro svou říši Bedřich II. a platil všude, i v Čechách. Hus sám s ním souhlasil, a ještě dlouho po něm byl všude, i mezi protestanty praktikován.« (Dr. Jan Sedlák: M Jan Hus, 351).

Všimněme si, co píše o smrti Husově Fr. Palacký: »Dříví dvě fůry slámou promíchané, rozloženy okolo něho tak, že až pod krk ho kryly; pod nohy ještě spoutané, podstrčeny také dvě otepě. . . . Děsný boj k smrti netrval dlouho; žalmy zpívaje i k nebi hledě, brzy obklíčen byl plápozem odevšad vyrážejícím; vítr se zdvihnuv šlehnul mu do tváře, tak že v několika okamžicích ani nehlesna, zalknul se.« (D. n. č. 594).

Srovnáme-li s tím hroznou muku, za jakých husitů umučili tisíce a tisíce víře otců věrných katolíků, o jejichž hrdinské smrti nemají autoři školních příruček ani slova, věru nedostává se nám ani slov, kterými bychom mohli patřičně odsoudit ono na otrávení duší jedem záští vůči církvi katolické farisejsky sestavené líčení a pláčtivé ömilání smrti jediného pobloudilého kněze, který sám před odchodem do Kostnice prohlašoval, že je ochoten za bludy i trpěti, ba sám pálení kacířů světskou mocí schvaloval! Na schůzi universitních mistrů, která měla posouditi učení Viklefovo, Hus připomenuv svým protivníkům, že nedávno (kolem r. 1403) upálení byli v Praze dva lidé pro falšování šafránu, tázal se celého shromáždění, zdali ti, kteří falšují učení, nejsou trestuhodnější než ti, kteří falšují šafrán. (Zap: Kr. čes. II. 557.)

»Sněm smrti Husovy nechtěl a hleděl se jí všemi prostředky vyhnouti. Neústupnost, s jakou Hus na učení svém trval, vehnala jej v náruč smrti, stanovené zákonem světským« — to jest, jak píše dr. J. Sedlák, fakt, na kterém ničeho nezmění pochvalná svědectví o životě Husově.

S otázkou upálení Husa souvisí i otázka t. zv. glejtu S i k m u n d o v a. Tento je soustavně zván

věrolomníkem. Čaha píše, že Husovi král nabízel bezpečný list průvodní, t. zv. glejt, kterým mu zaručoval veřejné slyšení na sněmu a svobodný návrat do vlasti, i když bude odsouzen. (str. 54). Průvodní list nemohl přece Husa chrániti před odsouzením ani před církevními tresty. Také Hus nežádal na Sigmundovi bezpodmínečného návratu do Čech, i kdyby byl sněmem řádně odsouzen. Vyplývá to z jeho ohlášení napsaného před odchodem do Kostnice, že „bude-li naň které kacířství dovedeno, neodmluvá jako kacíř utrpěti« (Doc. 19.), z listu k Sigmundovi, z listu na rozloučenou. Ba Hus, jak píše dr. Sedlák, nemohl ani takové ochrany od Sigmunda žádati, neboť by tím byl vzbudil podezření o poctivosti svých úmyslů, dokázati, že není kacířem. Sám Palacký píše: „Ne to brali Čechové Sigmundovi za zlé, že Husa nechránil před odsouzením a potrestáním co kacíře; takového smyslu nenesl v sobě pověstný jeho list průvodčí, a o jeho zrušení skrze Sigmunda nedalo se tudíž ani mluvit, toho ale nemohli mu nikdy zapomenouti, že měv raději přimlouvati se za Husa, ještě sám popuzoval otce k odsouzení jeho.« (Děj. n. č. III, 193). Učinil tak ovšem, až když viděl tvrdošíjné Husovo setrvávání v bludech. Sám mu napřed vymohl veřejné slyšení. Uvězněn byl Hus proto, že proti zákazu kázal a sloužil mši sv.

Husovy zásluhy národní

o vydání dekretu Kutnohorského a český pravo-
pis uznává každý. Není je potřebí zveličovati a
zneužívati jich k boji proti církvi, jako to činí
A. Jíl: „Hus zapisuje se hluboce v srdce ná-
roda. I tím, že píše česky, co učenci jiní píší jen

latinsky. I tím, že skládá lidu zbožné české písně bohoslužebné, co zatím dosud lid v chrámě při bohoslužbách musil mlčet . . .« (str. 34.). Předně již před Husem psal česky učenec Štítný ze Štítného. Mnohé spisy napsal Hus latinsky.

»Že by byl Hus pořídil druhou recenzi překladu Písma sv., nelze tvrditi. Rovněž neprávem přiřkl Nejedlý Husovi reformu kostelního zpěvu, kterouž prý Hus provedl tím, že zavedl do kaple betlemské českou píseň kostelní a tak bohoslužbu zdemokratisoval.

Než česká píseň kostelní byla již dávno před Husem. »Svatý Václave«, »Hospodi pomiluj ny«, »Buoh všemohúcí«, »Jezu Kriste ščedry kněže« hřímalo chrámy pražskými před kázáním, po kázání i při jiných příležitostech již dříve, a kaple betlemská i Hus nic na tom nezměnili . . . Opravy liturgického zpěvu, jež připisuje Nejedlý jako zvláštní zásluhu Husovi, byly prováděny a provedeny i jinde, z části nařízeny i synodálními předpisy a bohoslužby Husovy v kapli betlemské nelišily se od bohoslužeb v jiných kostelích pražských . . . že jest »Hus, pokud to vůbec historie připouští, pravým a vlastním zakladatelem lidové písně kostelní«, není pravda. Z duchovních písní známých nelze Husovi bezpečně přiřknouti ani jedině. Nejedlý podržel jen dvě: »Navštěv nás Kriste žádúcí« a »Jezu Kriste ščedry kněže«. Ale první z nich jest, jak Nejedlý přiznává sám (Počátky hus. zpěvu 194), staršího data a že ji Hus upravil ke zpěvu, není jisté, druhá pak jest pouze přepracovaná píseň stará, kterouž již synoda z roku 1408 povoluje« (Dr. J. Sedlák: Mistr Jan Hus, Praha 1915, str. 367 a n.)

Právem se ptá dr. Sedlák, z něhož jsem citoval: »Je přípustno na oslavu Husovu snižovati kulturní a národní pokrok český před Husem? A potřebuje toho vůbec Hus?«

Podoba Husova.

Ani podoba Husova, kterou jsou dějepisky ozdobeny, není správnou. Hus žádných vousů nenosil, nýbrž chodil jako nyní kněží chodí, bezvousý. Winter napsal již r. 1893: »Neváhám vyznati, že v Husovu historickou bradu nevěřím . . . V pramenech historických není o Husově bradě nejmenší zmínky . . . Tvrdím — a toť naše hlavní opora — že za celé XV. století — tedy onen věk, v kterém Hus podnikl smrt mučedlníka — za celé století, v němž Hus žil a umřel, nebyl betlemský kazatel od nikoho nikde vyobrazen s bradou. Jeronym, jeho soudruh v učení a bolestech, byl vyobrazován s bradou a byla mu na sněmě vyčítána. Stran historických podobizen Husových nejpřednější jsou rukopisy, jednající o koncilu kostnickém. Je tu veledůležitá kronika, kterou psal Oldřich z Richenthalu, písař kostnický. Psal ji brzy po smrti Husově a dal k ní malovati obrázky, nenamaloval-li je sám.« Originál se nezachoval, ale zachovány jeho souhlasné kopie. Na těch je Hus bezvousý. »Kronika Oldřicha Richenthala vyšla tiskem s dřevoryty r. 1483 Na obrazech i tu Hus bezbradý. Pravíme tedy úhrnem: několik malířů malovalo Husa podle stejné předlohy sic, ale malujíce leccos přidávali, leccos ujímali, ale brady Husovi nikde nepřimalovali.«

Odkud přejali Čechové Husovu podobu zfalšovanou? Na to odpovídá Winter, že se tak stalo

od výtvarníků německých, protestantských. A naši moderní husité, předvádějící jako nějakou modlu zfalšovaného Husa, tuto falešnou jeho podobu stále rozmnožují a rozšiřují, protože se jim hodí do krámu. (Srv. Jiří Sahula: *Sektářské vědomosti o Husovi*, Hradec Králové 1924, str. 30 a n.)

Oslavy Husovy.

Náš moravský malíř Köhler namaloval obrázek představující následující scénu. Krajem jde procesí zbožných poutníků, zpívají vřele zbožné písně. Najednou se na ně vyřítí z vyloupené hrobky hrstka výrostků ozbrojených kostmi mrtvých. Co má znamenati tento obrázek? Nic jiného, než moderní oslavovatele Husa, kterým se tento stal beranem, kterým chtějí rozbít skálu Petrovu. To se jim ovšem nepodaří, mohou uštípnouti snad celý onen balváneček v ní zasazený, který nese nápis »Československo«, mohou jej oddělit od skály Petrovy, ale zničit celou skálu se jim nepodaří nikdy. Nemuseli bychom se tedy jejich počínání báti, kdyby při tom nešlo o *duše* ubohých našich dětí vystavených nebezpečí hrozných duchovních otrav, kdyby nešlo o budoucnost celého našeho národa, neboť jen v Kristu je jeho spása. A Kristus živý, celý, pravý je jenom v katolické církvi. A proto, kdo rozdvojuje duši dítěte od církve, odděluje ji i od Krista.

Naším protivníkům je všechno dobré, jen když se toho dá použití proti církvi. Dětem se nádhernými barvami líčí pohanské pověry a obřady, tatáž ústa ale vytykají církvi nádheru kostelů a bohoslužebných rouch atd. Mohli bychom pokračovat v líčení tohoto farisejství, od něhož

se naše pokrokové učitelstvo dosud »neodrakouštilo« velmi dlouho.

Někdy však přece řeknou upřímné slovo. A Jíl píše otevřeně, proč oslavují učitelé ve škole Husa: »Hus odsouzen byl jako kacíř. Kacíř, toť však svatý nespokojenec s tím, co je a co už nestačí. Kacíř, toť člověk, jenž celou duší usiluje o nové a lepší. Jen z kacířů — nespokojenců rodí se lepší svět, pokrok.« (str. 36.)

Toť tedy smysl »moderní« československé školy? Výchova nespokojenců, kacířů? Budiž! Nezapomínejte však, pánové, že proto vám nesvěřili katoličtí rodičové svých dětí, abyste z nich vychovávali rozervané nespokojence. Může se mluvit o pokroku ve vědách, v umění, v průmyslu, obchodu, hospodaření, ale nikdy v náboženství, protože Pán Ježíš přinesl na svět učení nejdokonalejší, božské, které nemohou přece lidé zdokonalovat. Zde je vývoj kupředu nemožný. A Kristus svěřil své učení církvi, aby je neporušené zachovávala a neomylně vykládala. Je možný pokrok ve mravech, v duchovním životě člověka. A tu by i Hus dnes s radostí viděl, jak na stolci papežském sedí mužové, kteří jsou vpravdě velikány lidstva, ke kterým s úctou pohlíží skoro celý svět. Viděl by, jak i biskupové a kněžstvo stojí na svém místě. Pokáral by ovšem a to důkladně, jak to uměl, matrikové katolíky, z kterých právě rekrutuje se vedle vyložených nevěrců a polonevěreckých sektářů hlavní kádr jeho moderních oslavovatelů. Těm zde uvádíme několik zrněk poučení, jak je Hus, který v mnohém nejen s církví souhlasil, ale i přísností ji převyšoval, ve svých spisech uvádí.

Hus o víře a křesťanském životě.*)

»Každý křesťan, jenž má rozum, chce-li býti spasen, musí věřiti, přikázání Boží plniti a k Bohu se modliti.« (Sebr. spisův str. 1. 2.)

»Touto vírou nejméně každý jest zavázán, aby všecko věřil, co Kristus chce, aby věřeno bylo; k ní zavázána jest všechna obec křesťanská pod zatracením.« (Str. 6.)

Podle víry a nevěry rozděluje Hus lidstvo na dvě třídy. Ti, kdož věří, jsou mu »žáci Boží«, a »žáky ďáblůvými« nazývá ty, kdož nevěří.« Pěkná to věru poklona pro vás, kdož si na své nevěře zakládáte.

O svěcení svátků: »V neděli máme spasení svého pilně hledati, neb nedostává se tomu člověku lásky zřízené, kterýž po šesti dnech, v nichž tělu a světu slouží, neslouží duchu den sedmý.« — »A jakož šest dnův jest, v kterých děláme na tělo, tak den sedmý máme žádostivě, laskavě a nábožněji mysliti o Bohu, o nebeských věcech a o svém spasení, odloučice, jakož nejdále můžeme, pečlivosti a myšlení lidská.« Co však mnozí činí: »Běda nám, že ve svátek neobíráme se s zákonem Božím, ale tělesným zbožím. A tak v den sváteční ďáblůvým popuzením pilní jsou lidé činův hřícha hříšných, jež jsou dílem nejslužebnějším. Jedni z nich slouží pak ďáblu, jež slove Mamon, opouštějí kostel a pobožnost, pilní jsou trhův, robot na poli a jiných

*) Uvedené citáty otiskují dle výtečného spisku: Sedmero proutkův ze spisu M. Jana Husi, vydaného Katol. spol. tiskovým v Praze. (Nakl. G. Franci, Praha I. Melantřichovo nám. 1.)

činův, jimiž žádají zbohatěti. Jiní slouží ďáblu, jenž slove *Lucifer*, jako všichni pyšníci, kteří svou pýchu ukazují s žádostí na rouše, na pyšném chodu a zvláště že z pýchy ten den neposlouchají Pána Boha. Jiní opět slouží ďáblu, jenž slove *Asmodeus*; jsou to smílníci sváteční a zase jiní lakotníci sváteční slouží ďáblu *Bél*, kteří se na obžerství oddávají a tudíž pro občerstvení na posvícení, na svatby i do krčem se svolávají. — A ještě jiní slouží ďáblu, jenž slove *Satan*; jsou pak to lenochové sváteční, kteří dlouho leží, o své ujmě a vůli zameškávají mše i kázání, a lenivě se modlí. . . . Kterak tedy vydáme počet z každého slova prázdného v poslední neděli, ježto rozsévajíce slova, ne k dobrému napomínání, ale popouzíme ke zlému; nečítajíce ani slyšíce Písma svatého, ale těm, jenž čtou a slyší, utrhujíce a jim se posmívajíce; o víře, o ctnostech, o spasení nedbajíce, ale písni, básni (dnes akademií, přednášek atd.), píštěb, hudeb, kolby (dnes veřejných cvičení, sletů, kopané a pod.), tancův pilni jsouce, pasouce neřku od oběda, ale od jitra mlsné oči nestydátým hlídáním, plesáním a tancováním. — Ach, pomněme, že nám dí Bůh skrze *Isaiáše*: »Kobza, housle a buben a víno na hodech vašich a na dílo Boží nehledíte ani skutků v rukou svých znamenáte.« — Nebo kostečníci, šachovníci, vrhcábníci (dnes by řekl: karbaníci pozn. red.), tanečníci a pipláči s piplavícemi (dnes: výletníci) nehledí na Boží dílo . . . Ani nepomní, že dí sv. *Job*: »Tepou buben, skřípí na housle, ra-

dují se pro hlas hudby, v rozkoši vedou dny své, a okamženě sestoupili do pekel.«

Vybízí dále věrné křesťany, aby ve svátek ne-hřešili, ale modlili se a kárá lidi z duchovní le-nosti: »A tak ve svátek neb mysl dobře, neb mluv dobře neb slyš neb čiň neb choď dobře .. Ale toho my pohřichu nečiníme: neb raději jdeme na pole, než bychom modlili se v kostele; raději jdeme k tanci než k pláči nad hřích y; raději na snídání než na kázání, raději jsme v krčmě než v Božím chrámě; raději běžíme do piv-nice než do kaplice; raději marnou řeč v kostele mluvíme než svatou slyšíme. A druzí jako hadové, jenž nemohou slyšeti zaklí-nání, utíkají před Božím slovem i z kostela a jdou na snídání...« Tak M. Jan Hus.

Stejně důrazně vybízí Hus k modlitbě. Na-psal o modlitbě celou knížku. Ukazuje, že nej-vhodnějším místem k zbožné modlitbě je kostel a ne volná příroda: »A proč v kostele máme se mōdliti zvláště, jsou mnohé příčiny. Prvá, že člověk jda do kostela, něco se utrudí a že každý náš skutek, hodný k spasení, má býti něco s utr-pením. — Druhé, že z poslušenství Božího jest tu Bohu vzácnější (místo). — Třetí, že kostel jest vzdálen od obyčejův a skutkův tělesných. — Čtvrté, že ve sboru jedni druhých k modlení, k chválení i k duchovnímu veselí pohnou příkla-dem svatým neb napomenutím. — Páté, že kostel jest místo posvátné, v němž ďábel nemá tak ve-liké moci překážek. — Šesté, že choď do kostela jest památka a znamení chodu mravního a ne-beského, neb kostel tělesný znamená mysl čistou a vlast nebeskou, a choď do kostela znamená

naše nynější do nebes putování. — Sedmé: Spasitel, vůdce náš, dal jest nám příklad, chodě sám do kostela. — Osmé, proto, aby příklad jiným dal k modlení, jakož dí Spasitel: Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí dobré skutky vaše a chválí Otce vašeho, jenž v nebesích jest.« O postu pak učil, že postiti se máme pro trojí věc: »Prvé: aby chlípnost tělesná byla u nás ukročena. Druhé: aby mysl naše k nebeským věcem byla pozdvižena. Třetí: abychom za hříchy své dosti učinili . . . A když bude dobrý půst, tehdy hříchové budou zkráceni, ctnosti rozmnoženy, mysl k Bohu pozdvižena a odplata věčná dána.« O sv. zpovědi učil Hus, že je hříšník dle rozkazu Kristova zavázán knězi se vyzpovídati. Sám v Kostnici se zpovídal. Radil také častěji přijímati: »Plač na své hříchy a srdce ukazuj Bohu a potom vezmi posilnění, pojez chleba živého, těla Pána Ježíše, aby lačností nezemřela . . . ten chléb jez buďto každý den, neb ob den, neb jednou v týden neb v neděli toliko neb jednou v měsíci, neb jakož Bůh obdaří« (II, 121). A volá: »Nu, hříšníci, přistupte k Ježíšovi se mnou hříšným!« Kolik je mezi ctiteli Husovými těch, kteří po léta nepřistupují k sv. svátostem!

Každé zmínce o pekle a posledním soudu se moderní husité jen usmějí. Slyšme, jak o těchto věcech mluví Hus: »Nad námi bude soudce hrozný, hněviv zlým; pod námi hrozné peklo, hōřící ohněm věčným; na pravici všichni hříchové žalujíce, na levici ďáblův množství do pekla táhnouce; z zadu svět hořící, s předu andělé do pekla pudíce; vnitř svědomí přehrozně kusavé . . . O přehrozné odsouzení, konce nemáš!

Byl vešken svět od země až do nebe byl mákem naplněn a v tisíc tisíci let jedno zrnko položeno, a když by poslední bylo položeno, ještě by měli zatracení v tu dobu spasení neb od muk vysvobození býti, vesele by čekali, neb by vždy konec přišel; ale toto, že věčný oheň bude páliť i v duši i v těle.« Řekne snad někdo, dnes by toto Hus nekázal. Dokaž, že ne.

Hus ve škole.

Ještě malou poznámku k oslavám »kostnického mučedníka za pravdu« v našich školách. Bylo svého času připomínáno vždy před koncem roku i zvláštními výnosy školních úřadů, aby dětem byla vyložena »světlá památka M. Jana«, namnoze i v třídních knihách se paradují slova: »Školní rok ukončen vzpomínkou na M. Jana.« Jakým duchem se tyto oslavy nesou, posoudí čtenář již z toho, co obsahují dějepisné příručky pp. Cahy, Jíla a Svačiny. Na tyto oslavy jsou komandovány katolické děti. Děje se tak dle promyšleného plánu volnomyšlenkářů. Jak sděluje »Den«, poučoval př. Lahulek z Prahy podle tištěného protokolu rakouské Volné myšlenky rak. volné myslitele o methodách, kterými pracuje Volná myšlenka v Československu. Líčil, jak se má začítí nevinnými přednáškami se světelnými obrazy, do nichž se již tu a tam zaseje zrnko volnomyšlenkářské. Až je lid zpracován, jde se hlouběji.

O oslavách sv. Cyrila a Metoděje neb sv. Václava, jejichžto zásluhy o národ náš jsou nesporně větší, na našich školách ani neslyšet. A přece jaký časový význam mají právě oslavy sv. apoštolů Slovanských v době naší, kdy se tolik mluví o sjednocení Slovanů ve víře! Hus roz-

dvojoval cizími bludy již za svého života, rozdvojil národ po smrti. Svatý Cyril a Metoděj spojovali láskou Kristovou Slované v jedné pravé víře a i dnes pod jejich ochranou pracujeme, aby byl »jeden ovčinec a jeden pastýř.« Konstatujeme na základě fakt, že ne láska k nešťastnému »mučedníku kostnickému«, ale zášť a nenávist vede pokrokové učitelstvo, aby při každé vhodné i nevhodné příležitosti plakalo nad smrtí Mistrovou a zlobou Říma. Možno-li co uvést na jeho omluvu, je to neznalost celé otázky husitské, pochopitelná u těch, kterým jsou prameny ne historici, ale romány.

Husitství.

B. Svačina píše na str. 32: »Až na nepatrné výjimky celý český národ přijal učení Husovo (vyjma vysokou šlechtu a německá města.)« Jakým způsobem se tak stalo, B. Svačina nevykládá. O hrozném znásilňování náboženské svobody husity, v nichž vidí bojovníky za čisté učení Kristovo, mlčí. Proč, je pochopitelné, ale ne správné. Třeba také zdůraznit, že pohusitštění národa nestalo se jen lehce naukou Husovou, hrály tu velikou úlohu i bludy sociální, které se počaly mezi lidem šířit a pak zvl. teror, s jakým obraceli husitští hejtmani a »bojovníci Boží« všechno ku své »pravdě Boží.« Sám dr. Frankengerger přiznává, že při vypuknutí bouří husitských: »Nemohlo býti ani řeči o jednotném odporu celého státu proti vnějšímu nepříteli, vždyť ani vlastní království české ve svých náboženských a politických cílech nebylo jednotné. Morava, Slezsko a Lužice stály zřejmě na straně

Sigmundově, podobně tomu bylo u většiny stavů v království českém.«

Roku 1920 vycházely o husitství v »Občanských novinách« pozoruhodné články. Psal je dr. A. H. Novák. V úvodě takto definuje husitství: »Husitství není jen hnutím náboženským, není jen politickým, jen národním, nebo sociálním. Křižují se v něm rozmanité proudy, vyvolávající rozličné odstíny, jež vrcholí namnoze v zcela protichůdné názory a směry . . . Nejsprávněji bychom mohli nazvat husitství bojem o Husa. Hus je tu idea, husitství její vtělení. Chtěli-li bychom však říci, že husitství je totožné s ideou Husovou, řekli bychom příliš mnoho, neboť v husitství jest leccos, čeho Hus neznal a čeho nechtěl, jako naopak zase husitství nepodaří se provésti vše, čeho Hus žádal. Jak daleko jest od myšlenky k činu, tak jest daleko od Husa k husitství . . . Husitství nepřestávalo na uskutečňování zámyslů Husových, nýbrž velmi bezohledně rušilo vše, co bylo, byť i vzdáleným přívlastkem těch, kdož odmítli učení Husovo. Zvyky předků pojednou prohlášeny zlem a trestány jako zločin.« (Číslo 278, 6. prosince 1920.)

B. Svačina takto oceňuje dalekosáhlý význam husitství: 1. »Husité bojovali za čisté učení Kristovo a dle něho také žili jako bratři v lásce a svornosti. Povaha českého člověka se zlepšila a upevnila.« Jaké to čisté učení Kristovo bylo, svědčí současníci té doby dostatečně a jak působilo k lásce a svornosti, také. Divíme se, jak se mohou takové nesmysly dětem k věření v dějepise předkládat. Bohuslav Lobkovic stěžuje si roku 1489 v dopise Petru z Rožmberka: »Všichni bludové do této země stekli se jako do

louže . . . nebo jako oud od těla utatý musí hnít, tak i my, když jsme oddělivše se od obecní církve přijímání kalicha chtivěji než slušné bylo se ujali, hned jsme hynouti počali, pod zástěrou kalicha v tisíc jiných bludů jsme upadli.« Pan B. Svačina ví, že husité se dělili na více stran; tyto se pak od sebe v učení hodně lišily, na př. veliký rozdíl byl mezi Pražany a Tábority, pak mezi Tábority a Adamity, mohl by nám tedy povědět, kteří z nich hlásali »čisté učení Kristovo.« Když o téže věci, které se jedni zastávali, druzí tvrdili opak, nemohli přece obojí míti pravé učení a k tomu ještě Kristovo.

Protože však obojí tvrdili, že mají pravdu Boží, docházelo k sporům, neboť středověký člověk bral otázku víry vážně. Patriarcha naší literatury Jungmann v Dějinách literatury líčí takto chování se sekt navzájem: »Přepjatost toho učení pomátla Čechům rozumy tak, že vešedše v roztržky o náboženství, sebe vespolek a vlast dlouhým časem hubili . . . Jako hladoví vlci na sebe vespolek udeřivše, plenili a hubili se ohněm a mečem.« (Str. 47 a n.)

Horlivý husita a Čech Vavřinec z Březové ve své kronice píše dle prof. Pekaře o Táborech, že naplnění jsouce vyloženými bludy a pohoršlivými naukami a odvrhše od sebe všechnu spravedlnost a milosrdenství, ne jako rozumní lidé, ale jako nesmyslná hovada a jako vzteklí psi vrhali se úprkem na všechny, kteří nesouhlasili s naukami jejich, stíhajíce je loupeží, ohněm a rozličnými mukami, takže slavné někdy království české dáno bylo všem národům v divadlo a přísloví věčné. Pronásledující všemi způsoby ty, kteří zmíněným fantastickým naukám odpírali, loupili

chudé, poddané bídně a nemilosrdně pronásledovali, neušetřili ani kněží, ani mnichů, ani jeptišek, ani far, ale zavrhše bázeň boží, všechno, čeho jen ruka jejich mohla dosáhnouti, trhali, bořili, pálili a v nic obraceli . . . K tomu výkřiku rozčilení a zoufalství připojuje řadu dokladů, jak nelidsky vyvraždili Táboři Prachatice, Bystřici, jak upálili kněží ve Vodňanech a Říčanech. A pak žaloba roste a rozvíjí se dále: jak někteří kněží táborští nejen k vraždám pobízeli, ale sami v odění vojenském zabíjeli, pak že prý mohou bez zpovědi přistoupiti ke stolu Páně, neboť čím větší počet protivníků Páně prý zabíjí, tím větší dosáhnou odplaty u Boha.

Na konec praví Vavřinec, líče pláč žen a dětí: »kteréžto neštěstí kdo by viděl, nemohl by se od pláče zdržeti, leč by měl srdce kamenné. Není to zákon Páně, jenž káže nahého odívati, hladovícího sytit a žíznícího napojiti, ale je to zákon dábel'ský . . .«

Prof. Pekař poznamenává, že úsudek Vavřince z Březové je zhruba úsudkem všech vrstevníků, a že v kritice jeho tábořských hrůz máme dokument, jak posuzováno bylo táborství v dobře českých a dobře husitských kruzích.

Následky válek husitských.

Moderní dějepis zvl. školní chce přihlížeti více k vnitřním příčinám dějů a ke kulturnímu významu jejich než býti vypočtem válečných činů. B. S v a č i n a věnuje proto významu hnutí husitského celou kapitolku, v níž líčí jen světlé stránky hnutí husitské, na ty stinné a těch bylo více než těch světlých, zapomněl. Proto nebude na škodu je aspoň zde doplnit, neboť upřímný a pravdy-

milovný historik — i ten, který se ohání Husovým heslem o pravdě — nesmí přece stranicky na jedné straně (a to je v tomto případě: u katolické církve) viděti jen stíny a na druhé samé světlo. Arnošt Caha sice správně napsal o neblahém vlivu válek husitských, ale přesto spolu se Svačinou vidí v nich nejslavnější dobu českých dějin. A Jíl vidí v husitech bojovníky za celé lidstvo »proti středověkému duchovnímu otroctví, za lepší dny budoucího, spravedlivějšího světa!«

Podívejme se na ně zblízka. Stačí si rozevřítí Palackého a tam dočteme se o ukrutnostech husitských »bojovníků Božích« pěkné věci.

V srpnu 1419 započali husité své barbarské dílo z k á z y u m ě l e c k ý c h p a m á t e k, kterými Čechy oplývaly. »Zástupové rozkvašení obořili se nejprve outokem na ty kláštery a kostely, kterýchžto kněží nejvíce byli v nenávist upadli; vypáčivše dvěře jejich násilím, potřískali v nich všecky ke službám božím určené ozdoby, oltáře, varhany a obrazy svatých, vandalismem do té doby u Pražanů neslýchaným.« (str. 529). A pak to již šlo ráz na ráz. Palacký sám nařiká nad spoustami, kterých husité nadělali: »Mezi neřestmi, které po skončení příměří v Čechách páchaty se počaly, nejvíce litovali jest zoumyslného boření a rušení klášterů i kostelů a posvátných věcí v nich i ozdob uměleckých; bylit to pókladové, kterýmž co do velikosti, skvostnosti a bohatství jejich, staré Čechy nad jiné krajiny vynikaly. Svědčít o tom muž onoho věku výtečný (Pozn.: Aeneas Sylvius, potomní papež Pius II.), jehož nikdo ani z nevědomosti ani ze strannosti v té věci viniti nemůže, pravě výslovně, že za

života jeho nebylo ve vsí Europě země, ve kteréž by tak mnoho, tak slavných, krásných, nákladných a ozdobných kostelův i klášterův bylo jako v Čechách . . .« Táboři věřili, že v tisícileté říši Kristově, kterouž na každý den očekávali, nebude potřebí kostelů a nářadí bohoslužebného. Zasněcování oltářů svatým považovali za modloslužebnost, kterou zrušiti a vykořeniti povinni se býti cítili. »Toto domnění spojené s nenávistí proti hierarchii vůbec, zplodivší vandalismus zoumyslný a důsledný, připravilo Čechy bez mála o všechny památky staré krásoumy, vzdělávané tehdež téměř jen skrze kostely a kláštery a pro ně. . . . Jiní kostelové na venkově ale od té doby tak zhusta pálení a boření a obrazové svatých tak hojně třískání a ničení jsou, že pramenové souvěcí ani jmen a počtu jejich udati neumějí.« (D. n. č. str. 541 a n.)

O tomto ničení starobylých památek uměleckých mlčí jak Jíl tak Svačina. Čaha se, budiž to k jeho cti konstatováno, o něm zmiňuje; připomíná, že i křižáci je ničili. Připomíná vydrancování chrámu svatovítského vojáky Zikmundovými. Tomáš Blatenský v knize »Věra a kultura« vypočítává podrobně, které kostely a kláštery byly zničeny a dospívá k úsudku: »Vedle uvedeného seznamu zpustošili tedy husité v Čechách a na Moravě 116 chrámů jistě a 102 pravděpodobně, katolíci zpustošili nejméně 3 chrámy. — Seznam tento jest ovšem neúplný, ježto obsahuje zcela pouze chrámy klášterní, kdežto ze 2.180 farních chrámů v Čechách obsahuje skrovnou část . . . Poněvadž v jediném roce 1419 zničeny byly farní chrámy a kaple téměř v celé zemi vyjma několik obcí katolických, lze říci zcela bezpečně, že

husité zpustošili v Čechách a na Moravě sta a sta chrámů katolických.« (Str. 86 a n.)

V oboru školském přinesla doba husitská hluboký úpadek university pražské a i školství vyššího. Majetek církevní, z kterého většinou byly školy udržovány, šlechta pobrala, o školství však pečovati nechtěla. Knihovny byly rovněž úmyslně ničeny. Universitní knihovna, která na počátku válek husitských čítala 4.500 latinských rukopisů universitních, při předávání jesuitům roku 1620 měla jich sotva 1.125. Kam se poděly? Rozmrhali je mistři podobojí.

Neupíráme husitům výsledků v oboru národním, počestění měst, které by bylo ovšem pohnáhlou způsobem mírným a přirozeným vzrůstem živlu českého, jak dokazuje Kalousek, také nastalo, ale jak praví dr. Sedlák: »A leskne-li se oko Čechovo při pohledu, jak voje Žižkovy a Prokopovy pod praporem kalicha a heslem zákona Božího porážejí zástupy křižáků, krvácí srdce jeho, když čte o stálých hádkách náboženských a bratrovražedných bojích domácích, když vidí kláštery a chrámy řítiti se v ssutiny, obrazy, knihovny a jiné památky obracet se v popel.« (M. Jan Hus, str. 375 a n.)

Krásné byly snad ideály, za jakými chtělo husitství jít, ale kam dospělo! Píše Fr. Palacký: »Národ český, ačkoli vítězný, nemohl však uchrániti se, aby nestrádal také mnohonásobně sporem a bojem již desíletým proti celému takoruka světu: rozbroje domácí, pobořená města, hrady a tvrze vypálené, obyvatelstvo namnoze povražděné aneb ze sídel svých vyplašené, pole nezoraná, živnosti kleslé, obchod s jinými národy na vše strany zamezený, zdivočilost mravů zmáha-

jící se v té míře, co umy pokojné v zemi hynuly a řadly, — to vše nedalo se ani nahraditi, ani opravití kořistmi sebe bohatšími z ciziny. Takéť ubývalo čím dále tím více domácí síly bojovné; lid selský a řemeslníci po městečkách již počali valně ukrývati se, kdykoli voláno na vojnu, a byvše přece sehnáni, ukrádali se z vojska zase. Zato arci přicházela válečníkům českým z ciziny samoděk náhrada hojná. Nejen Poláci a Rusíni u velikém počtu již od několika let hrnuli se do táborů českých, ale i mezi Němci samými, kdokoli šetriv dobrodružství nade články víry, netušil sobě ve vlasti, hleděl odřící se jí a připojiti se tam, kde kvetlo štěstí války. Zvláště vojska Táboorská i Sirotčí záležela v těchto letech již namnoze z takovéto »sběře všech národův« (Dějiny n. č., str. 634).

Lipany.

Tak došlo k bitvě u Lipan, kde dle Cahy »pohřbena byla na dlouhá staletí moc české demokracie.« Palacký napsal pěkně: »Ku Praze přitulilo se vše, co uznávalo a vzývalo zásadu autority, jakožto hlavní štít společnosti občanské a náboženské; k Táboru zase, co více rozumu svého a svobody osobní v životě veřejném požívatí chtělo.« (Dějiny, III, 528). Jaké to »demokratické« vojsko bylo, vidíme, co o něm napsal Palacký nahoře, že bylo »sběří všech národův«. Mírné živly toužily již po pokoji, vojska táboorská měnila se v loupeživé hordy a tak spojili se Pražané, mírní husité a katolíci, aby udělali pořádek. Divné vysvědčení sobě dává, kdo nad tím naříká, i jemu, zdá se, je nevázaná svoboda vlastní milejší než zájem celku.

Sociální výsledky husitství.

Husitství znamená pro lid selský zničení jeho blahobytu, rozvrat, vzrůst moci panské a utužení roboty. Jakým útiskům vydán byl od vojsk a šlechty husitské ubohý lid selský, který doufal v posílení svých svobod po vítězství husitských zbraní, líčí názorně sám Petr Chelčický.

Chelčický o útiscích a rozmařilosti.

»V těchto časech zkusili sou lidé této země i okolní velikých zarmoucení, bíd a nouzí, když se stalo zbouření strany proti straně z příčiny víry, že jedni na druhé tiskli mocí jako na kacíře. A trvala válka ukrutná na patnácte let (1419—1434) s záhubami přílišnými, s velikými strachy a s davy. Mnozí z sedlákův a lidí robotných pro chudobu a pro chudobu a pro hlad nemohli na dědinách ostati. Nebo někteří troje neb čtvery platy na hrady a na města musili platiti oběma stranám; a vojska polní ostatek jim vydrali. (Post. 6.)

Nyní vidíme, coť jest dal Bůh lapek v Čechách. Všecky hrady a města osadil zloději a lapkami, aby trápili, bili, z chalupy táhli, vázali, loupili a u vězení sázeli, takže u velikou nouzi všecky lidi podal jest Bůh. A to jsou pomsty od Pána Boha hrozné (Ol. 140).

Aniž odpuštěno bude pánům a vladařům ukrutným, ježto sedláky své tepouce hanějí, chlapy, výry, psy je nazývajíce, u vězení sázejí, aby vždy jim bezedná hrdla plnili.« (Post. 134.)

Z Pal. Dějin n. č. 852.

O utužení poroby lidu selského jmenovitě husitskou šlechtou, jak je líčí Arnošt Denis, pojednám v díle III.

Prof. Josef Braniš ve své přednášce: »Kdy byl český národ šťastnější, zda v dobách náboženského rozkvětu anebo úpadku« (pronesené 1896, vydané ve sbírce »Slova pravdy«) takto usuzuje o Husovi a husitství: »Historický význam Husův kromě tohoto nadšení spočívá i v *následcích*, jaké vystoupení jeho způsobilo. Chceme-li ho správně oceniti, nesmíme hleděti pouze na květ, třeba jest povšimnouti si trochu i ovoce.

Hus a duchovní jeho stoupenci hřímající s kazatelny proti poměrům své doby hodili v obec jiskru, která roznítla dvoustoletý požár, rozpoutali vášně, způsobili rozčilení myslí, které nedalo se na úzdě držeti žádnou autoritou a přirozeně vedlo dále k novotám a výstřednostem. Jest otázka, zdali vlast naše požárem tím získala. Sudně klidně asi dle tohoto příkladu. V lese celkem krásném bylo by tak něco suchých, nahnilých neb jinak poškozených stromů, které by jej hyzdily. Někomu by se nelíbily, a protože by pozvolné odstranění sekerou a pilou se mu zdálo zdlouhavým, podpálí je, tu však chytí od nich celý les a shoří tak, že teprve po mnohých letech ze zachovaných kořenů vypučí nové svěží mláží. Tak to dopadlo v Čechách . . .

V dějinách českého válečnictví jest doba ta poznamenána stkvěle, ale v dějinách vzdělanosti, v dějinách umění nikdo nemůže pronést o ní soudu příznivého. Že by v dějinách lidské práce a lidského blahobytu ji někdo vychvaloval, pochybují. Či snad jest to štěstí, když rolník utíkaje od pluhu chápe se meče, když opouští spáleniště chýše své a bydlí pod stanem? Nemá snad ten

cep, který mlátí pšenici, lepší úkol než ten, který drtí hlavy nepřátel? ..

Bouře a požár mohou se zdáti ve svém řádnění úchvatnými a velebnými těm, jimž neškodí, ale jak na ně hledí ti, kterým ničí úrodu a statek, to jest jiná otázka. V Čechách zničily bouře náboženské nejen statky vezdejší, jež možno opět získati, ale i statky umělecké, za které není náhrady.«

Proč posílali papežové do Čech křížácké výpravy ?

Hnutí husitské bylo hnutím revolučním šlapajícím nohama nejen autoritu církevní, ale i společenský řád. Táboři byli vpravdě bolševiky XV. století. Nejen že učili, ale i v praxi prováděli kommunismus majetkový v očekávání příchodu Kristova, který založí tisíciletou říši, v níž všichni si budou rovni. Což divu, že se křesťanská Evropa, která znala řádění bludařů Albigenských, bála o svůj společenský řád a jak tehda zvykem bylo, bránila jej i mečem. Jak může vytýkati papežům křížácké výpravy proti husitům, kdo schvaluje Žižkovo tažení proti Adamitům, které nemilosrdně vyhubil! Papežové hájili proti husitům českou civilisaci. Zdá se ta věta divnou, ale je pravdivou. Palacký sám v úvodu k líčení husitské války praví: »Ocitujeme se náhle v době, kde pod heslem náboženství a víry rozhostily se nešlechtnosti a hříchy, kde utuchla mezi lidmi láska, probuzeny náruživosti a vzteky, zaplašen pokoj a pořádek, spácháno hrůz a ohavností bez počtu, vyvolány boje a války neslýchané, povražděno lidu statisíce, sbořeny hradby, vyvrácena města, popáleny vesnice a popleněny celé kra-

Jiny a obráceny ve spustoty. Fanatismus náboženský protrhal všecky společenské svazky, vyvrátil starodávné základy státu, zničil utěšené květy nauk a krásoumy, zdivočil mysli a zmařil blahobyť obyvatelstva na dlouhý čas. Kdo pojme a obsáhne myslí, kdo popíše všecky zločiny a neřesti, všecky pychy a ukrutnosti, všecka utrpení, bolesti a křiky, pláče a úpění, v palácích a i chatrčích té doby? A kdo měl by to srdce, kochati se ve zjevech takových a přátí sobě obnovení jejich?« (Děj. n. č. III/1. 229, 230).

Proti takovému řádění, proti vraždění kněží, mnichů a věřících katolíků, proti vandalskému (tak to nazval sám Palacký) pustošení a ničení kostelů a klášterů měl snad právo Řím se bránit. Namítne-li někdo, že se tyto nepřístojnosti daly až v odvetu za činy vojsk křižáckých, nechť si přečte Palackého, kde se dozví, že začaly ještě za života krále Václava IV. První křižácká bula vyšla až r. 1420, když již před tím r. 1419 husité pronásledovali kněze a řeholníky a zpustošili kláštery v Praze, Písku, Králové Hradci, Plzni, Klatovech, Lounech a Žatci. Že papež Martin V. věděl o surovostech husitů a měl důvod k výpravám, vysvětá z jeho listu ke katolickým Čechům, kde si stěžuje, kterak husité roztloukají sv. obrazy, zamítají obřady církevní, znesvěcují svatá místa, duchovní osoby olupují, týrají a mučí, katolické kněžstvo a lid hůře pronásledují než faraoni a pohané. (Cochlaeus, Hist. hus. 173—174). Tomáš Blatenský ve svém velmi cenném spisu: »Víra a kultura«, který tu vřele čtenářům doporučuji, snesl spoustu látky a dokladů na důkaz, jak zhoubně působily blud a nevěra v dějinách českých, cituje z dopisu kardinála Caesa-

riniho za páté výpravy 1431 psaného husitům: »My neradi a jen z nutné potřeby táhneme ve zbrani k vám, abychom nedívali se netečně, jak u vás náboženství hyne, kostelové se boří, obrazy svatých se ruší, svátosti se pošlapují, věrní křesťané souženi a země okolní pleněny a pustošeny bývají.« (Zap, Kronika II. 1115.) A připojuje vhodnou poznámku: „Z toho vysvítá, že papežům šlo o zachování civilisace v Čechách. Ostatně jako proti dnešnímu bolševismu (ruskému) vedli čeští legionáři boj vojenský a ostatní Evropa vede boj aspoň politický a hospodářský v zájmu civilisace, tak v témže smyslu vedla katolická Evropa boj proti bolševismu středověkému (husitismu). Či jestliže dva činí totéž, není to totéž?«

„Bojovníci za svobodu svědomí.“

Ukrutnosti husitů líčí sám Palacký na několika místech. Aspoň několik ukázek, jak si svobodu svědomí představovali tito velebení bojovníci za ni. O dobytí Prachatic píše Palacký: »A otevřevše bránu mětskou, vpustili ostatní bratři a sestry, ježto zpívající písně nábožné nesli s sebou do města tělo Krista pána, pak rozdělivše se po ulicích a domech, všecky mužské tu i tam skryté vraždili, ženám i dětem odpouštějíce, aneb je k Žižkovi jaté vodili, kterýž ušetřil jen asi sedm mužův za věrné Husity uznaných, dal ostatní všecky, v počtu asi 85 osob, zavřítí do kostelní sakristie, a naházejíc tam smoly a slámy, beze všeho milosrdenství zapáliti. Nic neprospělo jim rukama lámání a na kolena klekání, nic slzavé prosby, aby aspoň ku pokání času dopřáno bylo. V městě našlo se 230 osob, z nichž některé pochovány, jiné do studnic vmetány jsou.

Konečně vyhnavše ženy a děti zabitých mužův, osadili Táboři město lidem svým sami a ohradili je v brzce novými příkopy i hradbami lépe než bylo prvé.« (Str. 558.)

Na hradě Přibenicích zajali husité mnicha Heřmana, biskupa Nikopolského a tehdáž faráře milčinského, který připuzením páně Čenkovým z Vartenberka r. 1417 na hradě Lipnici množství kněží husitských byl světil, ale od té doby velikým jejich protivníkem se stal, toho vzavše Táboři, prosícího a vše učiniti slibujícího utopili pod mostem v řece s ukrutností šerednou.« (Str. 559.)

Ukrutnost Žižkovu líčí Palacký slovy: »Rok 1424 naznačen jest v dějinách českých co Žižkův rok poslední, ale spolu nejkrvavější, všichni staří letopiscové neumějí při něm vypravovati leda o ranách, které hrozný vůdce nepřestával zasazovati národu svému, v zuřivosti a ukrutnosti sám sebe převyšovav.« (Str. 599.) Na jiném místě píše o jeho povaze: »Zákon boží býval mu heslem do boje, zákonu božímu propůjčoval se samozvanec za mstitele, pro zákon boží plenil a vraždil nemilosrdně všecky ty, kteří dle něho živi nebyli. ... Snášelivost a shovívavost byly cnosti jemu neznámé.« (Str. 602.)

Ve vojenském řádě takto nabádal tento slavený vůdce husitský k vraždění: »S pomocí boží a obecní ze všech neřáduov trestati, trestáním honiti, mrskati, bítí i zabíjeti, stínati, věšeti, topiti, páliť i všemi pomstami mstíti, kteréž pomsty za zlé slušejí vedle zákona božího.« Vojenská píseň takto rozplameňovala oheň nadšení v srdcích bojovníků za svobodu svědomí: »Bijte, zabijte, žádného neživte!« Kněží táborští přímo vyzývali, aby odpůrci byli mordováni a zětřeni

jako drak a statek jejich pobrán nebo zkažen. Sami se horlivě účastnili boje, často nesouce do něho i Nejsv. Svátost Oltářní. Nebylo tedy vraždění katolických kněží jenom vystřelky, ale bylo soustavným prováděním rozkazů Žižkových a tábořských kněží a hejtmanů. Přesný počet obětí udati je těžko. Je to možné u klášterů, kdež statistiku přináší Hlošina a dle něho Tomáš Blatenský.

Hrozným dokladem řádění vojsk husitských je zavraždění faráře Megerleina v Radku v Kladsku, jak je líčí Palacký (Dějiny nár. čes. 608.) takto:

»Když město bylo nuceno se vzdáti, šel vyjednávat purkmistr s Husity. Dověděl se, že ženy a děti budou propuštěny, mužové zajati. Farář Megerlein ptal se ho, zda i na ně, kněze, se to vztahuje. Fojt odvětil: »Nikoli, pane kmotře, Husité nepřijímají kněží na milost.« Starý kněz dal se na ta slova do pláče a tu paní městské jaty milosrdenstvím slíbily, že ho i s kaplany přestrojí za ženy, by mohl vyvážnouti životem. Na neštěstí se farářovi ještě s jedním starým knězem nepodařilo ujíti z města. Dle Palackého Husité přiběhše k němu, svedli ho dolů do vojska i přivedli před kněze Ambrože Hradeckého, který v latině řekl jemu: »Faráři! Odvoláš-li, cos kázal a přistoupíš-li ku pravdě učení našeho, zachováš život svůj, neučiníš-li toho, půjdeš do ohně.« Pan Megerlein odpověděl: »Toho Bůh nedej, abych já pro krátké muky zradil pravdu svaté víry křesťanské. Já učil a kázal pravdu v Praze, ve Zhořelci i ve Hradci a na té pravdě chci raději umřít!« I přinesli otepě slámy, jimiž obložili a obvázáli tělo jeho vůkol, tak že ho ani vidět ne-

bylo; a zapálivše slámu, nechali ho běhat a potáceti se v ohni u vojště, až se zadusil; pak vzavše tělo mrtvé, hodili je do vařící vody v pivovaru a za ním i kněze selského, takže oba tam umučeni jsou.« To byla zajisté ukrutnost, připomínající živé pochodně Neronovy!

Něco podobného spáchali u Mostu, jenom že nikoliv s kněžími, nýbrž se zajatci. Dle Tomka »jiný zajatý jest však od jiných hozen do ohně a upálen. Nejsa spoután, vyskočil sedmkrát z ohně a prosil o milosrdenství, pokaždé vhodili jej znova, ukrutný žert s ním provozující a konečně jej cepy utloukli.« (Dějiny válek husitských, 132.)

Husité se těmito nepěknými věcmi také ani netajili. Tak po zmíněné právě bitvě u Mostu bědovali jejich kazatelé pražští, kterak vojska husitská dala »se v nešlechtnosti, mnozí ne pro pravdu, ale pro loupež bojujíce.« V roce 1432 volal pozdější arcibiskup husitský Rokycana: »Ano, mámeť vražedníkův krve nevinné žízňivých a loupežníkův i násilníkův mezi sebou až příliš.« (Palacký, Dějiny, III., 450.) To potvrzuje i protestantský dějepisec Bezold, který ve svém spisku »K dějinám husitství« (str. 21.) píše: »Nepopíratelno jest, že fanatismus Táborů vyžádal si nesčíslné oběti a že surové hordy sedláků při tom nezřídka jevily divou touhu po vraždění a radost v děsných činech. To nelze nikdy zastříti a upřítí.«

Roku 1421 zničili husité na Moravě slavný Velehrad, »spálili jej i mnichův několik se vzácnou knihovnou.« (Palacký, 569.) Téhož roku obořili se na Jaroměř v Čechách. Jaroměřští poznavše, »že jim nelze ubrániti se, počali prositi, aby jim aspoň dovoleno bylo vystěhovati se

z města s holým životem. Když k tomu od hejtmánův Pražských svoleno jest, ve čtvrtek dne 15. máje vytáhli všichni měšťané s rodinami svými z bran městských v lehkých šatech a bez nábytkův: nicméně lid branný náramně rozjitřený, a zvláště Táboři nedali se zdržeti, aby schytavše mnohé z nich, jedny v Labe neutopili, druhé v polích ohněm nespálili. Pan Hynek Červenohorský odveden jest do Pražského vězení: kněží ale, kteří ke čtyřem artikulům Pražským přistoupiti nechtěli, a v jich čele sám probošt Štěpán, upálení jsou nazejtří v počtu 21 osob, a jen tři zachovali povolností život svůj.«

Husité neznali svobody náboženské ani vůči svým souvěrcům, kteří se odchylovali od učení strany převládající. Je známo, jak dal Žižka upáliti Adamity a Palacký nám líčí, jak naložil s husitským knězem Martinkem Houskou. Tento byl zajat knězem Prokopem, odevzdán husitskému arcibiskupovi Konrádovi z Vechty. V Roudnici »uvrženi jsou do temnic a přístup lidu obecnému k nim zabráněn, aby myšlenkami neporanili srdcí věrných. A když osm neděl krutě věznění byvše ani jiskry polepšení na sobě spatřiti nedávali, Žižka jal se doléhati na Pražany, aby do Prahy přivezeni a k hrůze jiným na veřejném náměstí upálení byli. Ale konšelé Pražští bojíce se rozbroje v lidu, protože měl Martinek mnoho přátel a ctitelů v městě, vyslali raději ze sebe jednoho i s katem do Roudnice k arcibiskupovi. Kat zmocniv se jich, popálil jim boky až ke střevům, aby vyznali, od koho mají své kacířství a kdo jsou spoluvěrci jejich. I udali jména několika spoluvinných svých v Praze. Potom pak velice byvše napomínáni, aby navrátili se kajícně

opět k jednotě církve, odpověděli s úsměchem: ne my, ale vy od kněží svedeni jsouce bloudíte a před tvorem totiž chlebem posvátným klekáte. Konečně když dne 21. srpna ve množství lidu vedeni byli na hranici a pobádáni, aby lid prosili, by se modlili za ně ku pánu bohu, kněz Martinek vece rychle: »my vašich modliteb nepotřebujeme, prostě za ty, kdož toho potřebují.« A tak mnoho hrozného a pobožných uší příliš urážlivého promluviv dotčený Martin zabeđen jest do sudu a spálen i s tovaryšem svým.« (Str. 574.)

Dle dějepisce Bezolda byla zavedena skutečná inkvisice, která pátrala po Pikhartech a je mučila.

Mučedníci za pravou víru.

O hrdinnosti a lásce k pravdě Boží a věrnosti k církvi husity umučených kněží svědčí příklady z Moravy, jak je uvádí P. Aug. Neumann ve »Zprávě o církevně-historickém kollegiu r. 1925 v Brně« str. 13.: »V lesích a zříceninách scházeli se tajní katolíci, aby tam byli přítomni mši sv. a přijímali sv. svátosti. Příklady tajných bohoslužeb katolických máme z Moravy dva. Jeden ze Slovácka a sice z Hory sv. Klimenta u Osvětiman. Tam stával klášter augustiniánský, ježž vyplenil kněz-odpadlík Bedřich ze Strážnice. Ve sklepě zničeného kláštera scházeli se katolíci tajně na mši sv. Druhý případ je z Valašska a sice z Kelče, kde podle svědectví z listiny z roku 1429 přes tři leta potajmu pastoroval kněz Prokop. Co zvláště nás k němu naplňuje úctou, jest to, že se jednalo o kněze — z Vídně, který ačkoliv věděl, co ho může potkati, nebál se a odešel sloužiti Pánu Bohu do země, kde hořely denně hra-

nice s kněžími-mučedníky. O těch se dovídáme zase ze Slovácka. Jest to farnost polešovická, kterou napadli Táboři z Ostroha a Milotic. Inventář kostelní rozkradli, kamení z kostela použili na opevnění Ostrohu. Tamějšího plebána Mikuláše chytili, odvedli do Ostroha a když ho tam nedonutili ani mučením k odpadu od víry, tedy jej upálili. Na jeho místo nastoupil kněz Zikmund. Když se husité o něm dověděli, jali se ho pronásledovati. Kněz se dal na útěk a byv dohoněn jízdným husitou, padl proboden oštěpem k zemi a skončil. Ani toho nebylo dosti. Ve farnosti působil vynikající kazatel Václav. I toho husité chytili a ve vinohradech jej nutili, aby odpadl. Ale ani on jim nevyhověl a dal se raději tam upáliti. Všimněme si těchto kněží blíže. Jaká to byla pevnost ve víře, když ani přes mučení nedal se farář Mikuláš donutiti k odpadu! A jaká to teprve byla neohroženost a láska k duším, když hned na jeho místo nastoupil nebojácně Zikmund, ačkoliv věděl, co na něho čeká. Tento zjev kněží-mučedníků nelze jen tak přehlížeti, neboť jest značného významu apologetického. Vysvítá z něho totiž, že mezi kněžstvem doby Husovy nebyli jenom sami nemravové a zlí střihači oveček, nýbrž i lidé vzácného charakteru, vyznačující se takovou pevností a takovou láskou k duším sobě svěřeným, že se raději dali mučiti a na konec i popravit, nežli by ustoupili od svého přesvědčení a nežli by opustili své věřící. A nejedná se pouze o zjevy ojedinělé, nýbrž o celou spousta mučedníků, neboť Pešina, který před bezmála třemi stoletími měl před sebou prameny dnes již ztracené, neváhal na základě jich prohlásiti, že nikde nebylo v oné době tolik

mučedníků jako v Čechách za husitského pronásledování.«

Správně píše historik J. Sahula:

»Smilujte se nad námi aspoň vy, přátelé naši! Kdy položíte na naše polozapomenuté hroby pomněnky? Kdy nás ospravedlníte?« Tak volají již po pět století dlouhé legie katolických mučedníků a mučednic k zakřiknutým a ospalým českým katolíkům novověkým. Jenom neuvědomělosti a hlavně neomluvitelné liknavosti nynějších katolíků dlužno přičísti, že posud dle románové četby — bezohlední husitští inkvisitoři jsou pokládáni za svobodomyšlné. Jen zamlklost katolíků vinna tím, že posud platí za průkopníky volnosti svědomí ti, kteří vyráželi svými cepy duše z pokojných řeholníkův a řeholnic pro víru jejich. — V den Husův katolík se bázlivě krčí jako provinilec, koktavě omlouvá kostnický sněm i — sebe. A přece právě v ten den by měl nepřebornou látku k důkazům, jak táborští krvežíznivci nakupili hranic a šibenic tolik, že za všecka století následující tolik hromadných poprav pro víru nebylo. Husité zprovodili ze světa jenom z řádu cisterciáckého asi 3884 osob; z to bylo mnichů 3694 a jeptišek 190. Z řádu sv. Benedikta popravili husité v letech 1421—1430 v Čechách a na Moravě asi 674 osob řeholních a za hranicemi asi 18 mnichů. V příčině řádů mnichů zebračných udává se na 450—500 pobitých osob řeholních. To byli lidé, kteří bojovati nechtěli a které nesmíme klásti po bok kutnohorským německým horníkům. Patrně, že Táboři činili s těmi trpiteli mnohem kratší proces než církve s Husem. Tu nebylo volání k soudu aggravace, re-aggravace atd. Pracovaly hranice, smolné sudy,

cepy, šibenice ihned bez soudu, dříve než se hrozí soudcové mohli aspoň povrchně informovat, zdali nešťastné oběti mají na sobě nějakou těžkou nepravost. Při soudu tábořském byli žalobníci zároveň soudci i popravčími. Vlastně místo soudu tu řádl vztek fanatických davů a ničivá vášně. Táboři připravili o hrdlo i řadu kněží kalíšných — rovněž pro víru. Kdež by tedy šetřili kněží katolických! Nepoukazujte na omluvu na bestiální činy soldatesky Sigmundovy! Ta soldateska neřádila tak ve vlastní zemi a proti vlastní krvi a neříkala, že přichází reformovat mravy. Zaslouží-li však opravdu přísného odsouzení, pak ať nikdo nelíčí Táboře jako duše nejideálnější, jako vzory reformace. Sigmund zakázal Němcům na Prahu z děl střílet. Husité však zničili celou krásu Vyšehradu a obrátili v zčernalé trosky skoro celou Malou stranu. Kdy pak konečně se naleznou stateční katolíci, kteří by vzdali zasloužený hold hrdinným trpitelům? Kdyby to bývali byli lidé bezcharakterní, byli by si suadno zachránili život přestupem ke kalichu. Vždyť přece Táboři vítali do svých řad i celé čety německých dobrodruhů hrabivých, jen když vyplněna formalita přístupem ke kalichu.« (Časové polemiky a poznámky, Brno.)

Král Jiří z Poděbrad a papež.

Spor »husitského krále« s papeži líčí školní dějepisky ne zcela správně nadržující Jiříkovi.

Král Jiří dal se korunovati od dvou katolických biskupů. Před korunovací složil přísahu, v níž sliboval, že zůstane věrným a poslušným církve katolické, že ji bude hájiti a že národ český odvrátí ode všech roztržek a nauk kacíř-

ských a přivede k poslušenství a jednotě s církví římskou.

Hned po korunovaci vypravil posly k papeži, kterému osvědčoval se dle přísahy býti synem věrným a poslušným, prosil, aby spolu papež ráčil přispěti k uklidnění myslí některých jeho poddaných. Když byl papež Kalixt III. poctil Jiřího bullou nadepsanou »nejmilejšímu synu Jiřímu, králi českému«, teprve nabyt Jiří oddanosti mocných pánů strany katol. a lidu katol.

Později vznikly o pravém smyslu a dosahu přísahy hádky. Nemluvilo se v ní nic o kompaktátech. Kompaktáty bylo v Čechách dovoleno přijímati pod obojí způsobou, ale jen pod tou podmínkou, že uznávají, že k spáse stačí přijímati pod jednou způsobou, neboť pod každou způsobou je přítomen Kristus Pán celý; byly učiněny i jiné ústupky, pokud se jen s učením katolickým srovnati daly. Jiří usiloval o potvrzení kompaktát, ale papežové nechtěli je potvrditi, protože Čechové neplnili podmínek, pod jakými byly jim dány, zůstávali věrni bludu o nutnosti přijímání pod obojí způsobou, nutili k tomu katolíky, a j. věci dělali proti výslovnému znění kompaktát doplňující si je dle svého.

V korunovační přísaze nebylo o kompaktátech zmínky. Nikdo znalý ducha onoho věku, uznává sám Palacký, nebude se domýšleti, že by nepřipomínání kalicha a kompaktát ve formulí přísežné bylo přišlo jen náhodou a nedopatřením a nikoliv kompromisem zvláštním. Dá se z toho souditi, že Jiří vida svou věc nejistou s počátku sliboval katolíkům, co později bylo těžko mu splnit. Arnošt Denis píše: »Nicméně Poděbrad poddávaje se této dvojsmyslnosti, dopustil se

těžké neopatrnosti, které neomlouvají plně výhody, jež bezprostředně z ní měl. Uznával sám, že přísaha jeho připouští nepříznivé výklady, protože obávaje se pobouření utraquistů žádal, aby zůstala v tajnosti. Ale jak mohl se domýšleti, že papež nebude ji vykládati ve smyslu nejužším a neužije jí proti němu? — Budiž osobní mínění Pia II. o smyslu toho osvědčení jakékoli, byl by více než neobratným, kdyby nebyl užil zbraně, které mu podáváno.« (Konec samostatnosti české, str. 68.)

O tomto papeži, který z vlastní zkušenosti znal poměry české, píše Denis: »Eneáš Sylvius (takové bylo jeho vlastní jméno) nebyl nijak fanatickem; jeho mládí dobrodružné, jeho styky se stranami nejprotivnějšími, mnohé a důležité věci státní, do nichž byl zapleten, zostrily v něm ducha od přírody bystrého a rozvily rozum sám sebou chápavý. Jeho víra byla velmi vlažna, aby byla příliš nesnášlivou: ne, že by byl skeptikem, ale byl synem své vlasti a své doby: i v největším nadšení pozoroval rub mínění a věcí . . . Sylvius vrátil se z Čech s pevným míněním, od něhož neupustil nikdy: Jiří byl stržen, ale přeje si již návratu ku pravé víře; podveden jsa, ale nikoliv vinen, zdržován byl toliko vedlejšími rozpaky, jež snadno lze odstraniti; v obratu tom celá země česká půjde za ním po dobrém nebo po zlém.« (Konec sam. čes., str. 46.)

Dlouho a mnoho, ústně i písemně bylo vyjednáváno, Jiří odpíral, až papež Pius II. zrušil kompaktáta a došlo k rozporům válečným. Lživým je tvrzení, že papež chtěl vyhubit národ český — ne vyhubit, ale k pravé víře přivést z náboženských svárů a zmatků. I Jiří hledal pak smír.

Osvědčoval Albrechtu Saskému, že křivě byl obviněn z bludů u papeže, že sice rád by viděl stvrzení kompaktát. ale kdyby se tak nestalo, že poslechne Jeho Svatosti a přizpůsobí se i přijímání pod jednou. Už mohlo dojít k úplnému smíru, když Jiří právě 22. března 1471 zemřel. Čtyři neděle před tím skončil mistr Rokycana, který byl hlavním kazitelem míru. Jiří zemřel jako řádný syn církve a také bez překážky byl u sv. Víta pochován.

B. Svačina se pořouchle ptá dětí: „Jak jednal Jiří ve sporu s papežem, s Matyášem? Které vlastnosti líbily se vám u krále Jiřího?“ Účel je jasný.

Čeští bratři.

Ani nás nenapadá upíratí Českým bratrům dobré jejich vlastnosti a jejich zásluhy o českou literaturu. Nemůžeme však přece podepsati všechny chvalořeči autorů dějepisných příruček na ně zapěné. Tak B. Svačina tvrdí, že upevnili českou povahu (str. 41.) Tím snad, že bylo jejich zásadou: Neodpíratí zlu? Nebo svým blouznivým, bludařským učením, či snad svou záští k církvi katolické, pro kterou chytali se kde koho? Sám Komenský uvěřiv Drabškovi: »jakémusi to nestoudnému lháři a svůdci«, doporučoval ho jakožto nového proroka. Nemajíce těžiště a pevného základu v sobě samých, dohledávali se ho v Němcích. Hrozící z toho záhubu, ač snad nevědomky a nejasně, tušil Komenský, a proto »na mnoha místech proniká jeho spisy obava o národnost českou a jako prorockým duchem předpovídá její úpadek.« (Gindely.)

A. Jíl uvádí z Chelčického i nepěkné, bludařské a mravně závadné citáty, jistě nevhodné pro děti, kterým je knížka věnována. Ale co na tom, jen když docílí se toho hlavního: vyrve ze srdcí dětí láska k církvi a podryje víra.

Zánik husitství.

Arnošt Caha píše o době Vladislava II.: »Církev podobojí, nemajíc biskupů ani dostatek vzdělaných kněží, hynula. Katoličtí biskupové nesměli světit husitských kněží, takže mnozí potají a za peníze docházeli svěcení až v Itálii. Takovým způsobem chtěl Řím udusiti církev husitskou, když se mu to nepodařilo násilím. Tentokráte byl šťastnějším: církev podobojí hynula víc a více. Ale s ní klesal mravně téměř celý národ český. A tento úpadek mravní byl jednou z příčin Bílé hory.« (str. 79.)

Zvěčnělý Wl. Tomek by si jistě byl povzdechl, kdyby byl tento výplod profesora učitelského ústavu (!!) četl: »Aby nás Pán Bůh při zdravém rozumu zachovati ráčil!« Či není to nesmyslné, co žádá p. Caha po Římu? Husité bojují proti Římu, Řím má jim sám světit kněze, kteří by mu odváděli věřící do lůna nových sekt. Když to nedělá, chce udusiti církev husitskou. Milí pánové, on to dělat ani nemohl, nesměl. Biskupové v Itálii světili na kněze české kandidáty, ale ti se napřed přísežně museli bludů svých zřici. Když se pak vrátili do Čech, přísahu zrušili a odpadli. Tím křivopřísežnictvím se asi upevňovala česká povaha. Zajímavé ale je, že ti husité přece jen nechtěli se s církví rozejít, že stále usilovali o smír, že i kněze svěcené chtěli míti.

A ten mravní úpadek, p. Caha et consortes, nenastal, až když církev podobojí hynula, ten už

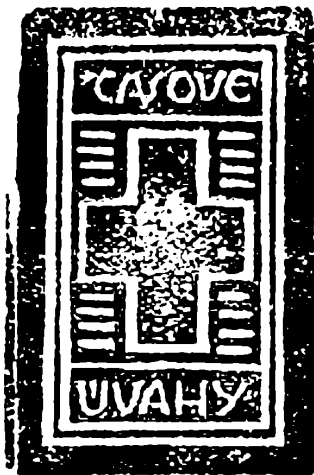
tu byl, když «kvetla» a byl jenom následkem, nutným následkem rozvratu, jaký učení husitské ve vlastech našich způsobilo. To také nutno konstatovat. Nejlépe celé hnutí husitské charakterisoval v »Obč. novinách« (20. XII. 1920) J. dr. A. H. Novák a tím také tento díl končím: Je tragedií — truchlohrou.

»Tragedie, tož vina a její smíření zhynutím tragického hrdiny! Kde leží tragická vina husitství? Odpověď na tuto otázku podává vznik, průběh i konec jeho dějů. Je to bezmezná marnivost. Národ dospěv jistého stupně hmotného a duševního rozkvětu, našel zalíbení sám v sobě, takže ani nejsa si toho dokonale vědom, obrátil se cestou zkázonosnou. Nepoznal chyby své, ani jí neuznal, dokud koleso dějin jej nezdrtilo. V samolibé své tvrdošijnosti bral se cestou, na niž jej marnivost uvedla, až na její konec. Vytrval! Ale neuvědomoval si, že nežene jej vpřed pravda, nýbrž žluč, vášeň a pýcha. Pojímal sám sebe příliš důležitě. Hrdě nastavoval svou hrud' všem. Cítil přímo tajemnou přichylnost k systému, jenž vytryskl z jeho chorobně zaujatého nitra a jeho mimořádný morální jemnocit pociťoval to jako veliký nevděk, kdyby byl dobrovolně hledal pravdu na cestě starého rozvoje. Samolibost, jež jej jednou zaujala, nevydala své oběti.

V tomto uzavřeném kruhu hynuly postupně všechny nejlepší síly národa, zdroje jeho duševního a hmotného pokroku, v něm pykaly nej přednější osoby národa, drobný lid i střední stav, až vše červotočí prolezlé se shroutilo a národ kdysi v křesťanství nej přednější jedva zachránil svou holou existenci, aby stal se podnožím ná-

roda jiného. Je jistě významno, jestli i spisovatel, klanící se husitství a nijak církvi katolické nenakloněný, jako Jirásek, musí svou trilogii husitskou zakončiti epilogem: V cizích službách. Jak pravíme, chápeme plně, jestliže tento hrozný pád, který český katolík-humanista srovnává se zkázou nejpyšnějších měst světa, zaujme cele city člověka. Je to tragedie, která může ještě po staletích vyvolati slzy.

Tyto slzy nemohou však býti slzami nadšení, ale ohlasem hlubokého smutku.«

OBSAH II. DÍLU:

	Str.
Zlořády v církvi	1
Jaké byly mravní poměry v Čechách	8
M. Jan Hus a jeho snahy o nápravu mravů	11
Spor o odpustky	11
Jan XXIII.	14
Zač byl Hus odsouzen?	15
Umřel Hus opravdu za pravdu?	17
Hus a kalich	21
Vězení Husovo	22
Hus a svoboda svědomí	26
Hus před koncilem	26
Poučení nebylo možné	27
Proč Hus neodvolal?	29
Kdo upálil Husa?	33
Husovy zásluhy národní	35
Podoba Husova	37
Oslavy Husovy	38
Hus o víře a křesť. životě	40
Hus ve škole	44
Husitství	45
Následky válek husitských	48
Lipany	52
Sociální výsledky husitství	53
Chelčický o útiscích a rozmařilosti	53
Proč poslali papežové do Čech křižácké vý- pravy?	55
Bojovníci za svobodu svědomí	57
Mučedníci za pravou víru	62
Král Jiří z Poděbrad a papež	66
Čeští bratři	68
Zánik husitství	69

ČASOVÉ ÚVAHY.

Řídí dr. Jan Konečný.

Z publikací »Časových Úvah« jsou dosud na skladě brožury:

I. APOLOGETIKA.

	Stran	Cena hal.
Dr. Fr. Reyl: Manželství přirozené a svátostné	82	82
V. H. Hradecký: Volná Myšlenka	56	56
Fr. Blaták: Sv. missie	40	40
Fr. Jirásko: O křesťanské charitě	32	32
Jan Bělina: Úpadek vědy	40	40
Josef Rohleder: V zápase o Řím	48	180
Dr. Jan Konečný: Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32	40
Dr. Josef Beran: Suggesce a zázraky Kristovy	36	50
V. Skála: Katolíci za války	48	70
De la Brière-Elitzer: Převaha protestantů nad katol.	40	40
Fil. Šubrt: Umění a náboženství	48	48
Dr. Jan Konečný: Ježíš Kristus v dějinných do- kladech své doby	40	86
Dr. Otakar Tauber: Mravní výchova a škola	84	80
V. Skála: Církev československá	82	76
Dr. Josef Novotný: Laická morálka	72	160
Dr. Josef Novotný: Věda a víra o původu světa	76	80
Dr. Jan Konečný: V boji o nové náboženství	86	570
K. B. Olmr: Jak povstal život na zemi?	36	190
Jiří Sahula: Sváry českých sektářů	64	220
A. Sládeček: Laický apoštolát	76	320
J. Krátký: Stručná lidová obrana katol. ná- boženství	80	320
Dr. Jan Konečný: Československý katechismus rozklad křesťanství	72	350
Tomáš Chromý: Láska k vlasti se stanoviska katol. morálky	132	420
Dr. Jos. Novotný: Občanská výchova dle pokro- kových učitelů	130	650
Dr. K. Kašpar: Pastýřský list o sv. Janu Nep.	20	220
Dr. Jan Konečný: Adventisté	52	300

II. DĚJINY.

Dr. Jos. Samsour: Inkvisice církevní	88	10
Jiří Sahula: Církevní snahy Husovy	48	500
Dr. Otakar Tauber: Časové záhady výchovy	88	501
„ „ „ Bílá Hora	16	80
Prof. Vévoda: Základy výchovy: Náboženství a mravnost	92	250
Jiří Sahula: Krutosti habsburské	64	260
Vilém Koleč: Bratři Orebští	49	200
Jiří Sahula: Karel IV., Otec vlasti	112	112
Jiří Sahula: Arnošt z Pardubic	64	64